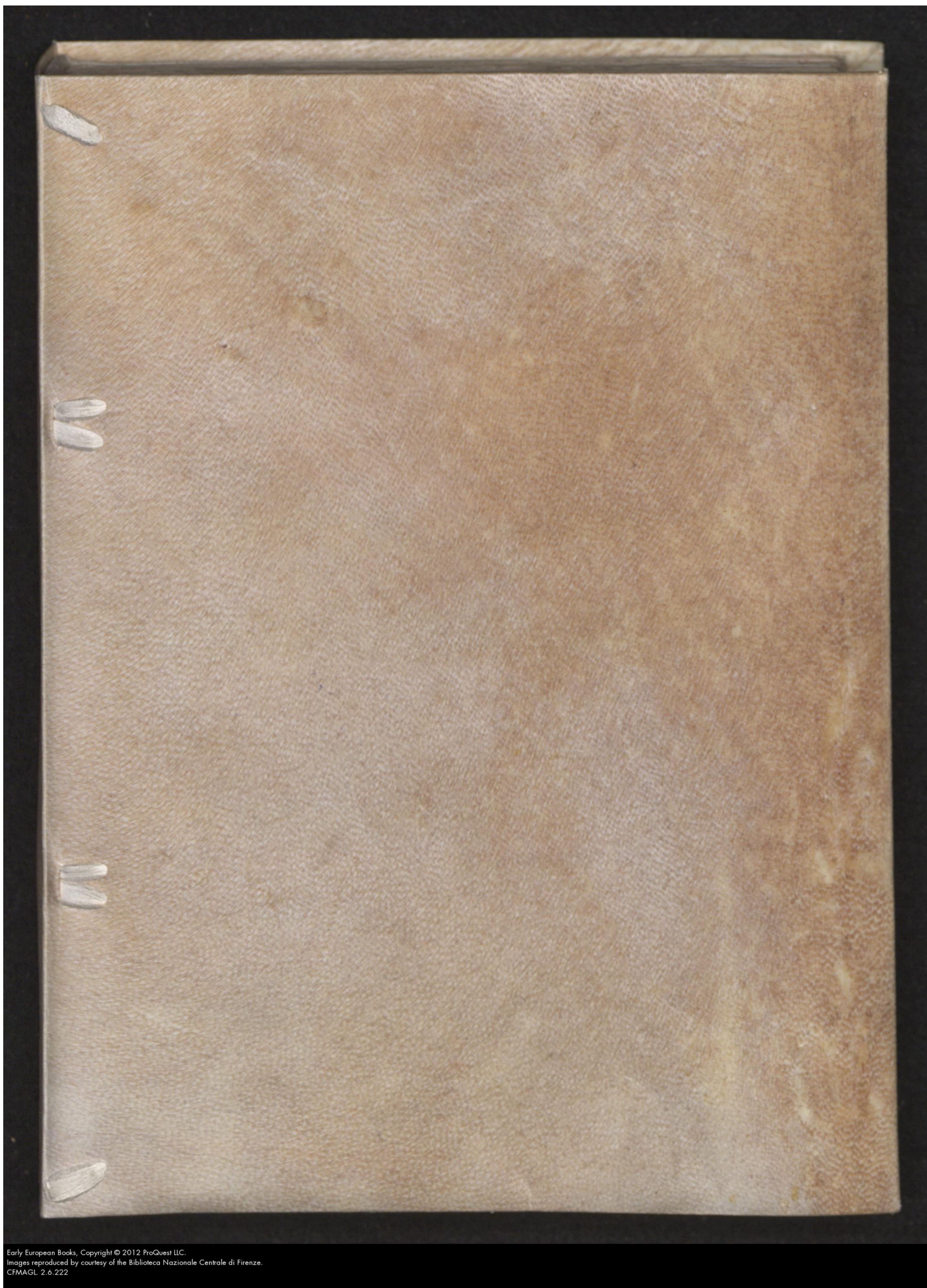

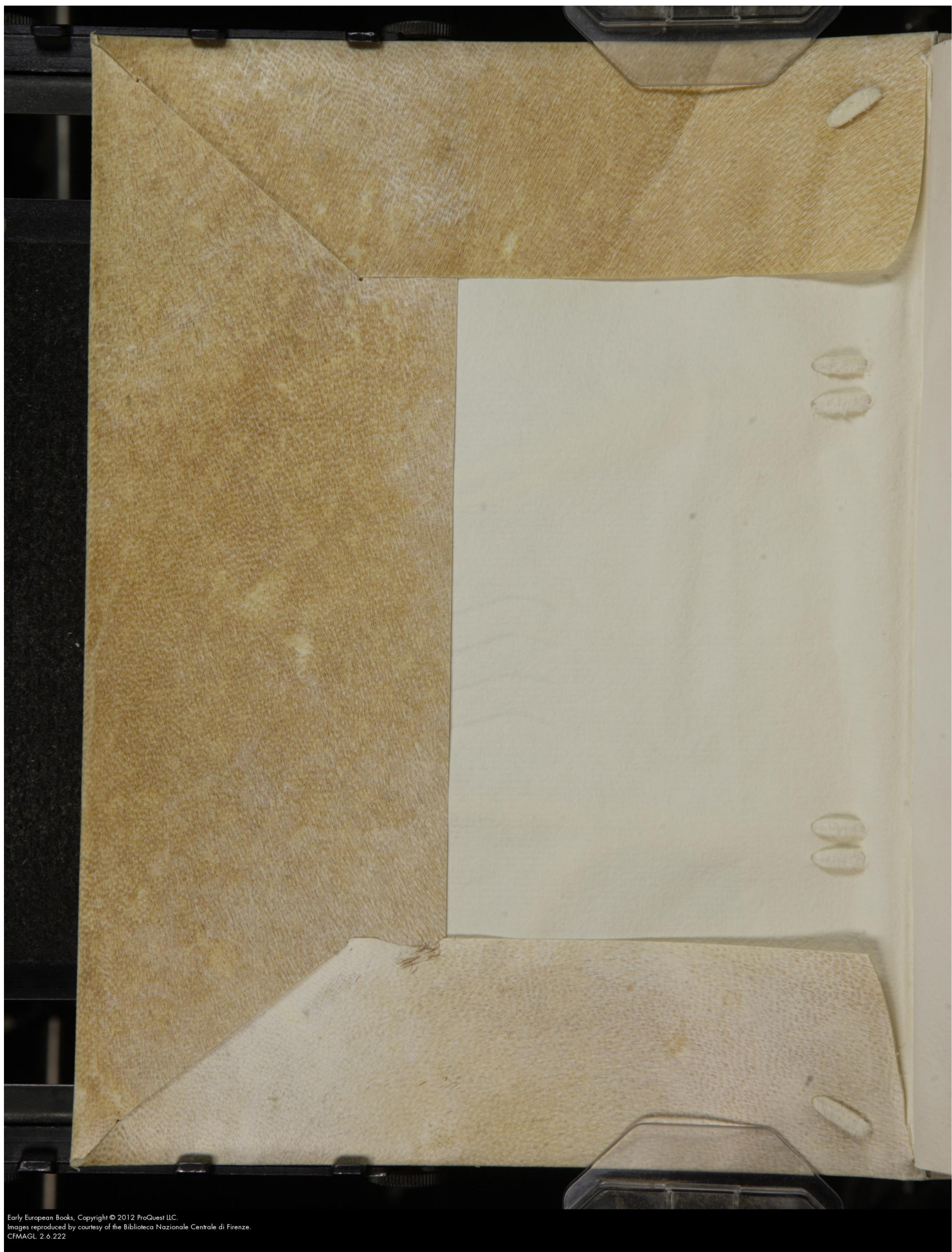

2
6
222

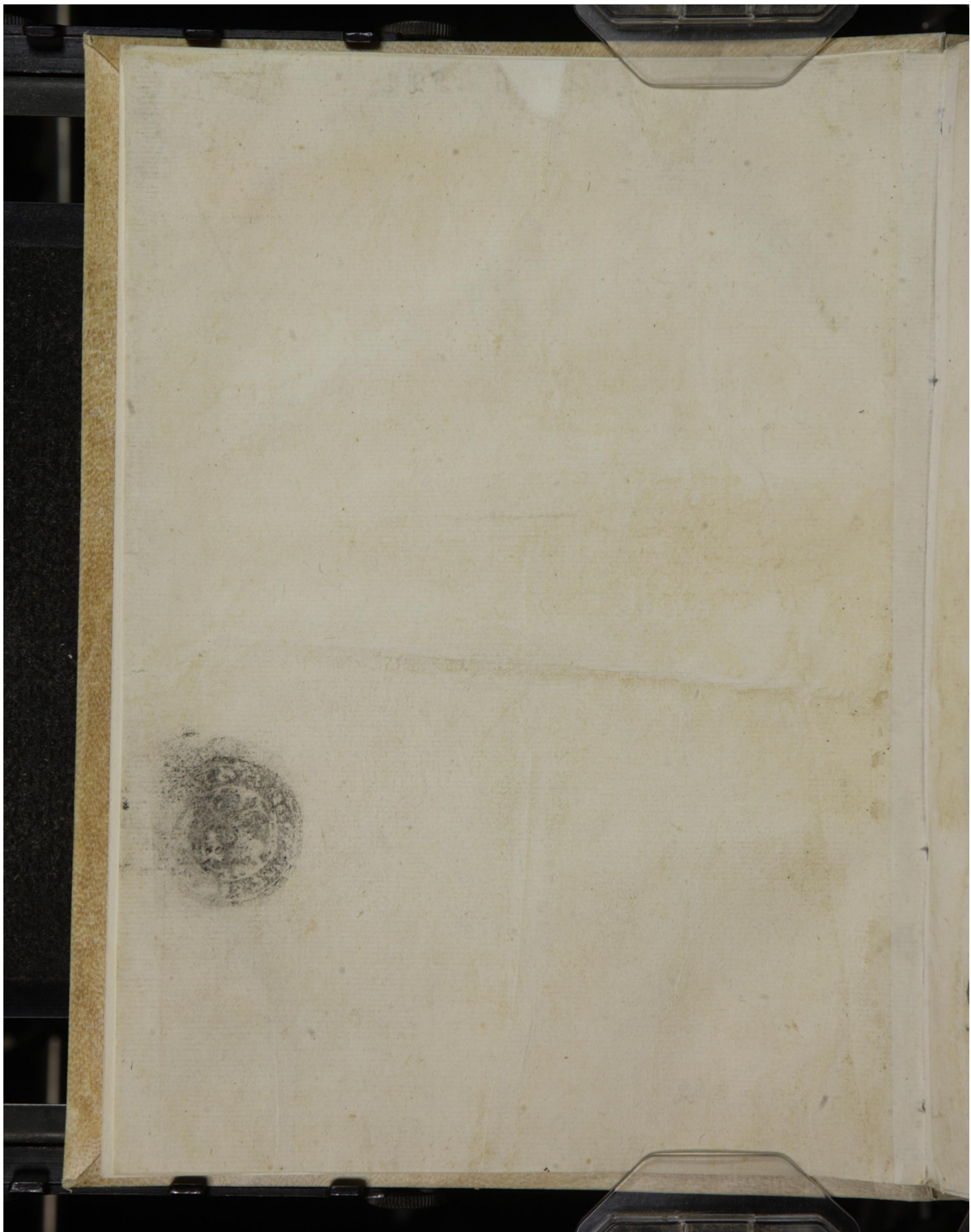

XXXI

PEREG

TRACTATVS DE IMMVNITATE ECCLESIARVM, aliorumq. sacrorum locorum,

QVO AD PERSONAS DELINQVENTES quæ ad illa confugiunt.

IN QVO CONSTITVTIO GREGORII PAPAE XIIII. super Immunitate Ecclesiarum præcipuè commentarijs explicatur.

LEGVM CIVILIVM, ET SACRORVM CANONVM STVDIOSIS, Confessarijs, & Ecclesiasticis omnibus perutilis,

Auctore ALEXANDRO PEREGRINO CAPVANO ex Religione Clericorum Regularium Theatinorum.

Illustrissimo, & Reuerendiss. D. D. PETRO CAMPOREO Card. S. R. E. & Episcopo Cremonensi.

DE CONSENSV SVPERIORVM.

CREMONÆ, M. DC. XXI.

Apud Marcum Antonium Belpierum.

Illustriss. & Reuerendiss. D.D. PETRO CAMPOREO Card. S.R.E. & Episcopo Cremonensi.

Marcus Antonius Belpierus, S. P. O.

OGITANTI mihi, Illustrissime Præsul, cui nam tantum opus typis demandandum dicarem, occurrit mos peregrinantium omnium suadēs illud quod humillimi serui per optabat affectus, illi enim itineris labore defatigati in Campum, si annuente fortuna se se offerat, non tam præflorum copia, & odoris suauitate, quàm præexoptata vmbra, lociq; amenitate pergratum vires reuocādi gratia se recipiunt. Amplissime Præsul, omnes te tamquam formosissimum Campum admirari quis ambigit? (id enim dictat Illustrissima Camporea domus) Campum, inquam, in quo omnium virtutum flores perpetuò virentes conspiciuntur, quarum odor non suis contentus finibus ad vltimas vsq; terræ partes pertingit; ergò cum Peregrinus sit tanti operis Auctor, immò ipsummet opus ob doctrinæ claritatem, profunditatem, excellentiam peregrinum, huic nè dedigneris tuę protectionis vmbram, ea qua soles, humanitate præstare, tantoquè operi, licet tuis meritis, ac virtutibus perexiguo summæ meæ erga te obseruantiæ argumento, patrocinari. Vale.

DE AQVILA
Quæ Par est Syderibus,

STemmata Camporei decorat Iouis armiger Ales,
Cuius in astra vehit nomina clara Poli;
Si par syderibus famæ sit nuncia Petri,
Quis par sit famæ? par quis erit ue Petro?

De stemmate.

SEx distincta manent in Stemmate sydera claro
Syderibusq; duplex cincta cometa micat.
Sunt Aquilæ binæ, volitantq; ad Sydera celsa,
Purpura stat circum, colla galerus habet.
Attamen insigni subsidunt astra galero
Vt Sol in claro stemmatis axe nitet.
O Fœlix Petrus, existit super astra galerus
Quæ Domino sedes est tribuenda suo:

De Syderibus.

SYdera producit pro sertis ignea Campus
Dulcia telluris præmia quanta forent:

De

DE AVCTORE Epigramma.

HIc vt gemma liber Capuæ peregrina coruſcat,
Legit ab æquoreis quam peregrinus aquis,
Inuentor Peregrinus erit ſimiliſq́; libellus;
Illi quem dabitis, ſit peregrinus honor.

DE AVCTORE epigramma,

SOllicitus ſcriptis Peregrinus templa tuetur,
Quas condat Cœli pectore promit opes;
Fortis ab Eccleſijs inimici tela repellit,
Quo tutis templis ſydera tutus eat.

iudicabunt; Quas autem illorum admitto sententias, eas me, & clarius explicare, & fortasse confirmare validius: Illorum deniq; quidpiam deesse alicui, quod alius habet, me verò, quæ omnes illi sparsim diuisimq; scripserunt, hoc vnico commentario abunde complecti. Habes itaq; beneuole Lector ex eruditorum sententia nos hoc sane libro nequaquam actum agere. Illud vnum reliquum est, vt prænoscas, Bullam ipsam Gregorij verbatim expositam, non in hac libri fronte, sed ad calcem Operis ea mente fuisse collocatam, vt summa totius doctrinæ, & omnium quæ toto volumine disputantur Quæstionum Elenchus haberetur. Vtere, & Vale.

Lectori Beneuolo.

Oc libri nostri limine scire te Lector, volo, me, cũ primum Gregorij XIV. Pont. Max. De Ecclesiarum Immunitate Bullam explicare suscepi, neminem prorsus habuisse, qui ex instituto, de eodem argumento commentatus, exemplo mihi, doctrinaque præluxerit. Dum igitur existimo solum me esse qui huic vacarem operi, paruamq; hanc molem cogito propediem emoliri, ecce, tres eiusdem rei Tractatores vnà propemodum prodierunt, videlicet Marius Italia, Alexander Ambrosinus, & Prosper Farinacius, docti illi quidem, & clari admodum viri, sed quorum tamen labores, me (nisi ego, amiciq; mei fallimur) nequaquam debeant ab edẽdo quod apparaueram Opere deterrere. Nam vt illos eruditi nonnulli quibus iudicium hoc commisi legerunt, & cum nostro commentario accuratè contulerunt, ab ijs certissimè deprehensum est, atque eadem opera quisque poterit deprehendere, complura à me hic exactè tractari, quæ scriptores illi ne leuiter quidem attigere, sæpe item de grauibus rebus ab ijs me penitus discrepare, quod temere ne, an cum ratione faciam, docti facile

Approbatio Doctorum.

TRactatum de Immunitate Ecclesiarum, aliorumq; sacrorum locorum Quò ad personas delinquentes, quæ ad illa confugiunt, Auctore R. P. D. Alexandro Peregrino Capuano Clerico Regulari, Nos infrascripti diligenter vidimus, & accuratè considerauimus, inuenimusq; illum non modo sanæ, catholicæq; Doctrinę consentaneum, & sine Christianarum aurium, aut morum offensione; Verum etiam omnia quæ continet asserta optimis rationibus confirmata, Antiquorũ, Recentiorumq; Doctorum testimonijs eruditissimè roborata: Esseq; iudicamus Legum Ciuilium, & sacrorum Canonum studiosis, & Confessarijs non minus vtilia, quàm necessaria, ac dignissima, quæ typis mandentur. Datum Romæ in Ecclesia S. Syluestri in Monte Quirinali hodie die prima Mensis Februarij anni 1616.

Ego D. Ludouicus Persichellus Clericus Regularis I.V.D. affirmo vt sup.

Ego D. Raphael Rastellius Clericus regularis I.V.D. ac S. Theologiæ Lector affirmo vt supra.

Ego D. Thomas de Afflicto Clericus Regularis S. Theologiæ professor affirmo vt supra die 15. Octobris 1619.

D. Andreas Piscara Castaldus Præpositus Generalis Congregationis Clericorum Regularium.

FAcultatem concedimus, vt Tractatus de Immunitate Ecclesiarum, Aliorumq; sacrorum locorum. Quò ad personas delinquentes, quæ ad illa confugiunt, In quo Constitutio Gregorij Papæ XIV. super Immunitate Ecclesiarum præcipuè commentarijs explicatur à Patre D. Alexandro Peregrino Capuano nostræ Religionis compositus, & eiusdem Religionis Theologiæ, & sacrorum Canonum Professorum iudicio approbatus, Typis mandetur. In quorum fidem has literas manu nostra suscriptas, & sigillo nostro munitas damus.

D. Andreas Præpositus Generalis.

Locus ✠ Sigilli.

D. Angelus Maria Secret.

EGo infrascriptus Consultor S. Officij Cremonæ fidem facio me Tractatum de Immunitate Ecclesiarum, aliorumq; sacrorum locorum Quo ad personas delinquentes quæ ad illa confugiunt, Auctore M. R. P. Alexandro Peregrino Clerico Regulari, perlegisse, & nihil in eo animaduertisse Fidei Catholicæ, bonisve moribus contrarium. Cremonæ 30. Iulij 1620.

Benedictus Crescentinus Can. Theolog. Eccles. Cathedralis.

Imprimatur.

F. Thomas de Tabia Inquisitor Cremonæ.

INDEX CAPITVM
Quæ in hoc Tractatu continentur.

Finis Indicis Capitum.

VI

INDEX RERVM notabilium, quæ in hoc tractatu continentur, ordine alphabetico,

A

Ban-

D

De-

F

Illa-

Iudex

L

M

in

Vbi

NOTABILIVM.

Finis Indicis Alphabeticum.

ERRATA SIC CORRIGE.

F. folium. C. columnam. L. lineam notant.

F. C. L.	Errata	*Correctio.*
8. 2. 8.	laricis	*laruis*
11. 1.38.	Sacramentum	*Sacramentorum*
ibid.2.43.	cum	Dele.
12. 1. 11.	moraliter	*mortaliter*
14. 1.11.	Reſolutione	*Reſolutiuè*
15. 1.41.	& Eccleſiaſtica	*& ne Eccleſiaſtica.*
ibid.2.21.	præmiſſi.	*præmiſsis*
23. 1. 4.	laicus incapax	*laicus eſt incapax*
29. 1.24.	conſtituto	*conſtito*
31. 2. 4.	reſolutione	*reſolutiuè*
37. 2.34.	caſis	*Caſibus*
39. 2.27.	inferiores	*inferioribus*
44. 2.33.	comonen.	*communiter*
47. 1.35.	comparabile	*Campanile*
ibid.2. 2.	non gaudet.	*dele non*
52. 2. 8.	vel ſedis	*vel auctoritate ſedis.*
72. 2.21.	gaudent immunitate minimè ſi laici, qui habitãt domus inſeruiant	*gaudẽt immunitate, etiamſi laici, qui habitant domus minimè inſeruiant.*
75. 1.28.	tit. de ſua	*tit. de Captura n.6. ī fi. & alij quos refert, & ſeq. Farin. in ſua*
80. 1.27.	duòdecimò	*decimo*
81. 1.35.	cònſuetudinem	*conſtituendum*

F. C. L.	Errata.	*Correctio.*
94. 2.38.	Et ratio eſt	*dele ly, & rõ ẽ &c. vſq. ad alia verba, & rõ ẽ*
97. 1.33.	illam, quem	*illum cui*
101.1.16.	ſed neq; autem	*ſed neq. verſo neq. alit*
105.2.32.	excluſiuam	*excluſiuè*
111.1.19.	poſt ly. Crim.	*Adde tit. de mãdato ad Homicidiũ n 22. Couar. lib 2. var.* Reſol. c 20. *n 10. verſ.5. hĩc apparet Farin. in ſua prac. crim. p.2. to.2 q.123. qui dicũt pœnas cõtra Aſſaſsinos*
119.1. 9.	quando iam.	dele
126.2. 7.	ſubſtitis	*ſubditis*
138.2.19.	machinat.	*machinatur*
139.1.42.	defectio	*defenſio*
144.2.14.	exclu.	*excludi*
156.2. 1.	doctore	Decotore.
ibid 2.22.	doctores fraudolentes	*decoctores fraudolẽtes*
164 2.29.	practirũ	*practicarum*
165.2. 8,	nota.	*notata.*
181.1.41	interdicti	*interdici*
183.1.21.& 29.	excõicatur	*excommunicantur.*

TRACTATVS DE IMMVNITATE ECCLESIARVM, aliorumq; sacrorum locorum.

QVOAD PERSONAS DELINQVENTES quæ ad illa confugiunt.

IN QVO CONSTITVTIO GREGORII PAPAE XIV. super Immunitate Ecclesiarum præcipuè commentarijs explicatur.

SVMMA CAPITIS.

Immunitas ecclesiastica generaliter accepta definitur. n. 1.

Immunitas siuè libertas ecclesiastica consistit in ijs quę generatim, aut personis ecclesiasticis omnib. aut omnibus ecclesijs, earumvè bonis concessa sunt. n. 2.

Quæ priuilegia sunt concessa ecclesiæ. n. 3.

Immunitas, & libertas ecclesiastica an sint idem. n. 4.

Constitutiones quæ pęnas infligunt violantibus ecclesiasticam immunitatem, habent locum contra violantes ecclesiasticam libertatem, & è contra. n. 5.

Ecclesiæ vocabulum duobus modis sumitur. n. 6.

Ecclesiæ vocabulum pro ecclesia viuente sumptum, quot modis accipi solet. num. 7.

Ecclesiæ vocabulum accipitur etiā pro domo publica materiali, Episcopi auctoritate fūdata. nu. 8.

Ecclesiæ vocabulum quomodo accipitur in præsenti tractatu. nume. 9.

Ecclesię materialis vocabulum, duobus modis accipi solet, strictè, & largè. num. 10.

Immunitas materialis ecclesiæ ad quæ se extendat. n. 11. & seq.

Ecclesiam aliquam materialem qui suis bonis, aut iuribus expoliat, sacrilegium committit, & est ipso facto excommunicatus, cuius absolutio est, summo Pontifici reseruata. n. 12.

Iudex sæcularis in ecclesia causam, & maximè criminalem agitare non potest. nu. 13.

Ecclesia materialis non debet ad sæ-

culares, & profanos vsus conuerti. num. 14.

In ecclesiis fieri prohibentur conuiuia, negociationes, ludi theatrales &c. nu 15.

Polluitur ecclesia propter effusionem seminis, vel sanguinis. cap. 1. n. 15.

Sepeliri in ecclesia qui prohibeantur. n. 16.

Delinquentes confugientes ad ecclesiam, per vim ab illa extrahi non possunt. nu. 17.

Immunitas materialis ecclesiæ quo ad delinquentes confugientes ad illam quomodo definiatur. num. 18.

Ecclesia materialis ex quibus circũstantijs cognosci soleat. n. 19.

CAPVT PRIMVM.

Pro faciliori intelligentia præsentis Tractatus aliqua prænotantur.

1 RIMO notandum est, quòd immunitas ecclesiastica generaliter accepta varijs modis definitur à Doctoribus. Primò secundum Goffredum in sua Summa titulo de Immunitate ecclesiarum. Immunitas ecclesiæ est libertas concessa ecclesijs, vel ecclesiasticis personis, & rebus ad eas spectantibus

Secundò. Immunitas Ecclesiæ (secundum Suarez. Tom. 1. de Religione tract. 2. lib. 3. cap. 8. nu. 1.) nihil aliud est, quam exemptio Ecclesiæ ab oneribus, vel operibus, aut vsibus eius sanctitati, & libertati repugnantibus.

Tertiò. secundum Vgolinum in secunda Parte expositionis Bullæ Cœnæ Domini cap. 15. vers. Nec non qui statuta &c ita definitur. Immunitas, siuè libertas Ecclesiastica (quod idem est, vt infra videbimus in secundo notando) est ius quoddam inhærens generatim Ecclesijs, Ecclesiasticisque personis vtendi priuilegijs, ipsis à Deo, ab homineve concessis, tàm quo ad se, quàm quo ad res suas, quatenus talia sunt.

(Aduertendum tamen est, quod licet Vgolin. in loco præallegato definiat libertatem Ecclesiasticã, tamen non facit differentiam inter immunitatem, & libertatem: quod colligitur ex illis verbis definitionis *inhærens Ecclesijs Ecclesiasticisq; personis*, Et Goffredus, & Suarez quamuis definiant Immunitatem ecclesiæ, colligitur tamen ex eorum definitionibus, quod nullam faciunt differentiam inter immunitatem, & libertatem.)

Quæ definitiones licet optimæ sint, vltima tamen mihi magis placet pro cuius explicatione, sciendum est, quòd.

Dicitur ius pro facultate, & potestate.

Dicitur inhærens generatim, 2 quoniam immunitas, seu libertas ecclesiastica consistit in ijs, quæ generatim, aut personis ecclesiasticis omnibus, earumvè bonis, aut Ecclesijs, earumvè bonis concessa sunt; vt docet Nauar. in Manuali cap. 27. nu. 19. vers. 5. Caiet. in Summula verbo Excommunicatio ca. 31. Grassius in suis decis.

Tom. 1. lib. 4. in expositione Bullæ Cœnæ Domini num. 120. Innoc. in cap. Nouerit de sentent. Excommunicationis, & alij, quos refert, & sequitur Sayrus de Censuris Ecclesiasticis lib. 3. cap. 19. nu. 9.

Dicitur vtendi priuilegijs, ipsis à Deo, ab homine vè cõcessis, nam Innoc. in dicto c. Nouerit de sentent. Excommunicationis dicit dicta priuilegia fuisse concessa supradictis à Deo, à Romano Pontifice, & ab Imperatore, quem Doctores communiter sequuntur, & Sayrus in loco præallegato, & exẽplis patet; nam.

3 A Christo Domino in noua lege, Ecclesia habet priuilegium de spiritualibus iudicandi, & disponendi, tam quoad potestatem ordinis, quam Iurisdictionis Ecclesiasticæ.

Nam ordinis potestatem in vltima Cœna Christus Dominus tribuit, dum dixit, Hoc facit in meam commemorationem. Luc. 22. Potestatem Iurisdictionis in foro pœnitentiæ tribuit per illa verba. Accipite Spiritum sanctũ, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Io. 20. & Concil. Triden. de Sacramento Pœnitentiæ sess. 14. cap. 1. Potestatem verò Iurisdictionis fori contentiosi tribuit Ecclesiæ, dum dixit Beato Petro Apostolo, & suis successoribus, Petre pasce oues meas. Io 21. vt late probat Illustrissimus Cardinalis Bellarminus in Cõtrouersia de Romano Pontifice lib. 1. cap. 15.

Alia vero priuilegia concessa à Deo Ecclesiæ, enumerat Sayrus de Censuris ecclesiasticis lib. 3. cap. 19. num. 9. vers. Hæc autem priuilegia, &c.

A Romano Pontifice habet similiter priuilegia, vt in cap. Si quis suadente diabolo 17. quæst. 4 quod priuilegium pertinet ad omnes personas Ecclesiasticas, vt ab alijs percuti non possint. Item vt in legatis Ecclesiarum duo testes sat sint, vt in c. Relatum extra de testamentis.

Ab Imperatore demum priuilegia concessa sunt, vt patet in toto titulo. C. de Sacrosanctis ecclesijs, & in tit. de Episcopis, & Clericis, & in tit. C. de ijs qui ad Ecclesias confugiunt. De quibus videre poteris Sayrum de Censuris Ecclesiasticis lib. 3. cap. 19. num 9. vers. sic etiam ab Imperatoribus &c. & Vgolinum in explanat. Bullæ Cœnæ Domini p. 2. c. 15. vers. Nec non qui statuta &c. §. 1. fol. mihi 378.

Immunitas verò specialiter accepta, quo ad propositum nostrum definitur infra hoc eodem capite num. 18.

Secundò. notandum est, quòd ecclesiastica Immunitas, & libertas idem sunt, vt patet ex c. fin. de Rebus ecclesiæ non alienandis, in illis verbis *Immunitatem ecclesiasticæ libertatis*, Quæ verba importare videntur quandam communionem inter Immunitatem, & ecclesiasticam libertatem, & in c. Aduersus extra de Immunit. ecclesiar., libertas personarum Ecclesiasticarum dicitur ecclesiastica immunitas, & similiter in 4

Concil. Triden. sess. 25. cap. 20. sub Decreto de Reformat. ibi, *Ecclesiæ, & personarum ecclesiasticarum immunitatem &c.* Et ita docet Siluest. in verbo Immunitas il primo in principio, Angelus in verbo Immunitas in principio, Goffredus in tit. de Immunit Ecclesiæ num. 1. in fine; Cardinalis Zabarella in c. Perpendimus in princ. de sentent. excommunic. Cardin. Tuschus tom. 3. lit. E. conclus. 8. num. 5. & Couarr. in lib. 2. variar. resol. cap. 20. num. 1. Vnde constitutiones, quæ pœnas infligunt violantibus ecclesiasticam Immunitatem, habent locum contra violantes Ecclesiasticam libertatem, & è contra, vt docet Couar. in loco pręallegato, & Marius Italia in suo tractatu de Immunit. Ecclesiarum in Bullam Gregorij xiv. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 18. vers. Cum igitur hæc differant &c.

Nec obstat Caiet. doctrina, qui in sua summula verbo Immunitas vers. 6. &c. ponit differentiam inter Immunitatem, & libertatem ecclesiasticam, dicens, quòd libertas ad personas, Immunitas verò ad Ecclesias, & ad res pertineat; adducendo ad eius doctrinam confirmandam tex. in Extrau. 1. de Priuilegijs, vers. Incendiarios &c. ibi ecclesiarum Immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ violatores, Nã respondetur, quod in illo textu, licet distinguatur immunitas ecclesiarum à libertate ecclesiastica; non tamen probat immunitatem, & libertatem ecclesiasticam differre; vt docet Couarr. in lib. 2. variarum resolut. cap. 20. num. 1. vel melius respõderi potest, quod licet Caietanus opinio sit vera si nominum significationem spectemus, tamen quoad præsentem tractatum, pro eodem vsurpantur in Iure, & precipuè quo ad pœnas inflictas. Marius verò Italia in suo Tractatu de Immunit. Ecclesiarum in præsentem Constitut. Greg. xiv. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 6. & seq. & præcipuè n. 10. putat differre immunitatẽ Ecclesiast. ab immunitate Ecclesiarũ, & à libertate ecclesiastica (si proprijs terminis loqui volumus) quia immunitas Ecclesiastica verè, & propriè dicitur hęc de qua tractatur in præsenti constitutione, hac ratione, quia nullam confert Ecclesijs vtilitatem, sed ad eas confugientibus, qui delictis fuerint irretiti, vnde illud, quod eis cõpetit, dicitur Ecclesiasticũ, hoc est Immunitas Ecclesiastica eorundẽ delinquẽtiũ: ita Italia vbi sup. nu. 12. Immunitas Ecclesiarum propriè est exemptio loci sacri; ita Italia vbi sup. n. 11. & 13. Libertas vero Ecclesiastica propriè est exemptio personæ Ecclesiasticæ, non solum in sua persona, sed in omnibus quibus per liberum arbitrium vtitur, & quę possidet; ita Italia vbi supra nnm. 8. & 14. sed licet supradicta propriè sumpta differant secundum ipsum, (vel potius distinguantur secundum Couarr. in lib. 2. variarum resolut. cap. 20. num. 1.) tamen num. 18 vers. cum igitur &c. dicit idem Italia quod violatores præsentis cõstitutionis incidunt in pœnas, nõ tantum violationis immunitatis ecclesiarum, verum etiam, & liberta-

bertatis,& Ecclesiasticæ immunitatis. Et meo iudicio verum dicit: nam in præsenti constitutione Summus Pontifex confundit hos terminos, & pro eodem accipit, quia in Rubrica dicit, Constitutio &c. *super Immunitate Ecclesiarum*, & in Prohemio loquens de hac Immunitate, dicit *libertatis, & Immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem*; & in fine, *Omnes censuras, & pœnas, quæ contra violatores libertatis, & Immunitatis Ecclesiasticæ per Sacros Canones &c. sunt statutæ*, declarat incurrere violatores præsentis Constitutionis, vt clarius infra videbimus, tractando de pęnis, quæ incurrunt violatores præsentis constitutionis.

Tertiò. notandum est, quòd Ecclesię nomen varijs modis tam in sacra Scriptura, quàm apud sacros Canones accipi, legimus; Ideò vt manifestius fiat sub qua significatione de Ecclesia sumus locuturi, opportunũ nobis visu ẽ, varietatẽ acceptionis illius ꝑnotare.

6 Sed ante omnia aduertendum est, quòd ecclesiæ vocabulum duobus modis sumitur, vno modo pro Ecclesia viuente, Altero vero modo pro Ecclesia materiali: ita docet Suarez de Religione tom.1. tract.2.lib.3.cap.8.nu.1.

7 Ecclesiæ vocabulũ pro Eccl. viuẽte sũptũ sex modis accipi solet.

Primò. nomen Ecclesiæ accipi solet pro vniuersitate omnium fidelium hominum, sicut ad Eph 5. vbi Apostolus ita loquitur, Christus caput Ecclesiæ est; ipse, Saluator corporis eius; & infra, Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea. Clarum est enim quod Christus mortuus est pro hominibus, pro quorum salute natus est.

Secundò. nomen Ecclesiæ accipitur pro vniuersitate vnius prouinciæ, sicut ad Romanos vltimo, salutat vos Caius hospes meus, & vniuersa Ecclesia, Glossa, Prouinciæ vnde Caius erat; Item 2. Ad Corinth. 1. Paulus Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, id est omnibus fratribus Ecclesiæ Corinthiæ, & hoc modo distinguitur Ecclesia Toletana à Gallicana, & à Germanica.

Tertiò. Ecclesia accipi solet pro pręsidentibus tantum in Ecclesia, sicut Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus &c. dic Ecclesiæ; Glos. Chrysostomi, idest his qui præsunt; & hoc modo accipitur in c. Si peccauerit 1. quæst 1. vbi Glo. super illud dic Ecclesiæ, exponit id est Sacerdoti.

Quartò. accipitur Ecclesia pro solis Ecclesiasticis viris, siuè pro solis Clericis, sicut in cap. 1. 63. dist. vbi dicitur, Quod quisquis sæcularium Principum, vel potentatum, vel alterius dignitatis laicus aduersus communem, ac consonantem, atq; canonicam electionem Ecclesiastici regiminis agere attentauerit, anathema sit donec obediat, & consentiat quicquid Ecclesia de ordinatione, ac electione proprij Prælulis se velle monstrauerit.

Quintò. accipitur Ecclesia magis strictè non pro omnibus clericis, sed pro maiori parte Clericorum;

corum; Probatur per tex. in cap. Apostolica.56.distin. vbi dicitur, quod qui ab Ecclesia electus est, si altero dignior inuentus fuerit, & canonicè electus consecretur; vbi Glo. inquit. Hic accipitur Ecclesia pro maiori parte eligentium.

Sextò. accipi solet Ecclesia strictius pro solis Canonicis matricis Ecclesiæ: & sic sumitur in cap. Cum clerici, extra de Verborum signif. vbi dicitur, quod cum quis præstat iuramentum fidelitatis alicui Ecclesiæ, nō intelligitur totus clerus illius diœcesis, sed tantum Episcopus, & Canonici matricis Ecclesiæ.

Ecclesia igitur supradictis sex modis accepta appellatur Ecclesia viuens, ita eam appellat Suarez. de Relig. tomo 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num 1.

8 Altero vero modo Ecclesiæ vocabulum accipitur pro domo publica materiali, Episcopi auctoritate per impositionem primi lapidis fundata, & consecrata; in qua fideles conueniunt ad offerenda sacrificia Deo, & percipienda diuina sacramenta; vt patet ex Pontificali Romano tit. de Benedictione, & impositione primi lapidis pro Ecclesia ædificanda, & tit. de Ecclesiæ dedicatione, seu consecratione.

Quæ domus rationabiliter vocatur Ecclesia.

Primò. quia in tali domo fit fidelium cōuocatio ad audiendam fidei doctrinam; Et pro hac causa constitutus fuit locus scilicet Cathedra in Antiochia Beatiisimo Petro; Vnde de eo cantatur illud Psalmi 16. Exaltent eum in Ecclesia plebis, & in cathedra seniorum laudent eum; & de Christo dicitur Luc. 18. Et erat quotidie docens in templo.

Secundò. rationabiliter dicitur Ecclesia, quia ibi fit congregatio, & conuentus fidelium ad orandū, & benedicendum Deum, atq; ad impetrandum diuinitatis auxilium. Vnde Iudith. 6. conuocatus omnis populus per totam noctem intra Ecclesiam orauerunt petentes auxilium à Deo. Et 1. ad Corinth. 2. dicit Apostolus, An Ecclesiam Dei contemnitis? Glos. i. domum orationis.

Tertiò. Locus ille materialis merito Ecclesia dicitur, quia in ea fideles congregantur ad offerēda sacrificia Deo, & suscipienda diuina Sacramenta, quibus ipsa formatur, & decoratur Ecclesia: Vnde Deuter. 12. dicit Dominus, Ad locum quem elegerit Dominus Deus noster de cunctis tribubus vestris, vt ponat nomen suum ibi, & habitet in eo, venietis, & offeretis in loco illo holocausta, & victimas vestras, decimas, & primitias manuum vestrarum, & vota atq; donaria. Et idem c. 16.

Nos verò de hac tam varia acceptione nominis Ecclesiæ, sub ea 9
ratione de Ecclesia in præsenti tractatu principaliter agemus, qua Ecclesia accipitur pro domo publica materiali, Episcopi auctoritate fundata, in qua fideles Christiani conueniunt ad orandum, ad offereda sacrificia Deo, & percipienda diuina sacramenta: Licet de Ecclesia viuente primo, &

quarto

quarto modo accepta aliqua breuiter ſint dicenda, prout præſens conſtitutio Gregorij Papæ XIV. quam principaliter commẽtarijs adornamus, occaſionem nobis prebebit.

10 Supradictæ Eccleſiæ materialis vocabulum duobus modis accipi ſolet. Vno modo ſtrictè, Altero modo largè, vt docet Panor. in c. Eccleſiæ de Immunit. Eccleſiæ num. 2.

Strictè nomen Eccleſiæ, accipitur pro Eccleſia conſecrata, nam ſicut electus in Epiſcopum in conſecratione, propriè nomen aſſumit Epiſcopi: ſic etiam domus materialis Deo dicata, vbi fideles conueniunt ad orandum, & ad offerenda ſacrificia, & percipienda diuina ſacramenta in conſecratione propriè nomen aſſumit Eccleſiæ, ita docet Glo. prima in c. 1. de Religioſis domibus.

Largè verò nomen Eccleſiæ ſumitur pro domo materiali non cõſecrata, auctoritate tamen Epiſcopi, vel ſedis Apoſtolicæ Diuinis obſequijs deſtinata: vt in c. fin. de conſecr. Eccleſiæ, vel Altaris, & in c. Eccleſiæ de Immun. Eccleſiæ. Quæ appellari ſolet Baſilica, vt in c. 1 de Religioſis domibus.

11 Quartò notandum eſt, quod immunitas materialis Eccleſiæ ad multa ſe extendit.

12 Primò. enim contra hanc immunitatem facit qui exactionibus illam grauat. cap. Non minus extra de Immunit. Eccleſ. Vel qui ſuis bonis, aut iuribus illam expoliat, nam ſacrilegium committit, & eſt ipſo facto excommunicatus; cap. Sacrilegium, & c. Qui rapit 17. quæſt. 4. cap. conqueſti ſunt, extra de ſen. excõmu. cuius excõis abſolutio eſt S. Põtifici reſeruata, non ſolum per Conc. Trident. in ſeſſ. 22. cap. 11. ſub Decreto de Reformatione, ſed etiam per Bullam Cœnę Domini, vt docet Vgolinus in 2 par. Expoſitionis dictæ Bullæ cap. 17. §. 1. verſ. Quinto &c. Sayrus de Cenſuris Eccleſiaſticis lib. 3. cap. 21. num. 4. verſ. Tertia eſt, & Suarez tom. 5 de Cenſuris, diſp. 21. ſect. 2. n 97.

Secundò ad hanc immunitatem ſpectat, vt iudex ſæcularis, vel alius ſæcularis Miniſter in Eccleſijs, vel Cœmeterijs cauſam non agitet, & maximè criminalem; cap. Decet in fine de immunitate Eccleſiæ in 6 Et multo magis cauſſam ſanguinis non exerceat, c. Cum Eccleſia extra de Immunit. Eccleſiæ: Nec in domo Eccleſię placitum faciat, (id eſt ius in ea non reddat) neque hoſpitium ſibi vendicet, cap. 1. extra de immunit. Eccleſiæ, Sed hoc vltimum procedit, quando ex conſuetudine, vel propria auctoritate quaſi ex iure publico eligit ſibi manſionem ibi: ita docet Suarez tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 4 & Sylueſt. in verb. Immunitas 1. q. 2. n. 3. Secus vero ſi Iudex haberet illam domum conductã ab Eccleſia, vel gratis conceſſam, vt docet Sylu. vbi ſupra. 13

Tertiò. Eccleſia non debet ad ſęculares vſus, vel profanos conuerti, non ſolum quamdiù integra eſt, & ſuum vſum loci ſacri habet, verum etiam poſtquam diruta eſt c. ligna Eccleſiæ de Conſecr. diſt. 1, 14

c. Ad hæc de Religiosis domibus, cap. Semel de Reg. iur. in 6. Suarez tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. c. 8. n. 5. & Syluest. in verb. immunitas 1. q. 2. n. 7. vers. 7. &c.

Vnde Ecclesia, & præcipuè consecrata, vel publica Oratoria, vel Monasteria, & alia huiusmodi, conuerti non debēt ad sæcularem habitationem, & vsus profanos. c. Quæ semel, & cap. Quoniam 19. quæs. 3. Hospitale etiam ad alium vsum conuerti non potest, vt habetur in cap. Ad hæc de Religiosis domibus; Si vero destruatur Ecclesia, Oratorium, Monasterium &c. tunc de lignis, & lapidibus cōstrui potest dormitoriū, vel alius locus honestus; vel à Monachis ligna comburi poterunt in coquina.

Nunquam tamen ad priuatos vsus conuerti debent; Et licet ædificium sit dirutum, locus tamen remanet sacer. ita docet Gloss. in dicto c. Quæ semel 19. q. 3. Sylu. in verbo Ecclesia 2. q 5. n. 7.

Quartò. quia Ecclesia est locus specialiter deputatus, & consecratus ad sacrificium Deo offerendū, & ad Orationem, & alios actus diuini cultus, ex hac parte debitum illi est, vt sit immunis ab omni immunditia, & nihil pœnitus in ea agatur, quàm quòd diuinis ministerijs conueniat. cap. finali 42. distinct.

Vnde regulariter conuiuia in Ecclesia fieri prohibentur, c. Nulli Episcopi 42. dist. Propter effusionem etiam sanguinis, vel seminis polluitur; c. Ecclesijs. d. 68. c. Proposuisti de consecr. Ecclesiæ.

Publica parlamenta, Negociationes, & præcipuè Nundinarum, ac Fori cuiuscunq; tumultus; Vana, & profana colloquia in Ecclesijs fieri prohibentur, vt patet in c. Decet de immun. in 6. Et multo magis in ecclesijs fieri prohibentur ludi theatrales, cum laruis, & similibus; cap. cum decorem, extra de vita, & honestate Clericorum.

Quintò ad sanctitatem, & immunitatē etiam Ecclesiæ spectat, vt non nisi fideles, & qui in fide viua decessisse præsumuntur ibi sepeliantur: Nam nulla participatio est fidelis cum infideli 2. ad Corinth. 6. 16

Vnde primò, infideles in ea sepeliri non possunt; cap. Sanè 24. q. 2. cap. Ecclesiam de Consecr. d. 1. Bartholomæus Fumus in sua Summa Armilla Verbo sepultura nu. 18. vers. 11. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib 3. c 8. n. 6.

Secundò. Nec excommunicati maiori excommunicatione; c. Sacris extra de Sepulturis Clemen. 1. de Sepulturis, & docēt Commun. Doctores teste Vgolino in suo tract. de Censuris Ecclesiasticis in genere Tabula secunda, cap. 9. §. 5. & Sayro de Censuris lib. 2. cap. 4. num. 10.

Dixi maiori excommunicatione, nam secus est di minori, vt docet Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. nu. 6.
Excommunicatio enim minor nō habet de iure hunc effectum, vt priuet Ecclesiastica sepultura.

Tertiò, interdictis nominatim, vel tempore interdicti in casibus à iure non concessis prohibitum

est

est sepeliri in ecclesia, Clem. 1. de sepulturis, & docet Sayrus de Censuris. lib. 5, cap. 8. num. 3. & 20.

Quartò Vsurarijs manifestis similiter prohibitum est in loco sacro sepeliri, cap. Quia in omnibus de Vsuris, Clem. 1. de Sepulturis, Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 7.

Quintò, Qui propter desperationem se occidunt, vel pro suis sceleribus impœnitentes moriuntur, priuantur ecclesiastica sepultura c. Placuit 23. quæst. 5.

Sextò, Qui in torneamentis moriuntur sunt priuati ecclesiastica sepultura, cap. 1. extra de Torneamentis.

Septimò, Morientes in duelli conflictu similiter ecclesiastica sepultura sunt priuati, vt per Conc. Trident. in sess. 25. cap. 19. sub Decret. de Reformat.

Octauò, Manifesti Raptores morientes sine contritione, & restitutione sunt priuati ecclesiastica sepultura, c. 2. de Rapt. Bartholomæus Fumus in sua Summa Armilla verbo sepultura num. 18.

Nonò, Non confitentes, & non cõmunicantes semel in anno sunt etiam priuati ecclesiastica sepultura, (nisi in morte signa contritionis ostenderint) c. Omnis de Pœn. & Remiss. Barthol. Fumus in loco præallegato vers. 6. &c.

Decimò, Corpora exenterata, vel concisa in ecclesia, vel cęmeterio sepeliri non debent, Extrauag. Detestandę de sepulturis, Bartholomæus Fumus in sua Summa Armilla verbo excommunicatio, excommunicatione 58. & verbo sepultura num. 18. vers. 12.

Vndecimò, Monacus moriens proprietarius in ecclesia, vel cœmeterio sepeliri non debet, C. super quodam de statu monachorum.

Duodecimò, Morientes in mortali peccato notoriè, in ecclesia, vel cęmetetio sepeliri non debēt. c. Cum graui 13. quæst. 2.

Sextò, Ad Immunitatem quoq; 17 ecclesiæ spectat, vt delinquentes qui ad illam confugiunt, per vim ab ea extrahi non possint, nisi in casibus de Iure exceptis; & si violenter in casibus non exceptis inde extracti non fuerint, sed ab ipso Episcopo, vel eius Officiali, Iudicibus, Laicis sponte traditi fuerint, Non possint amplius ex illo delicto condemnari ad mortem, vel ad aliam pœnam corporalem, vel corporis afflictiuam, sed ad pęnam pecuniariam, vel ad aliam quæ non sit corporis afflictiua; ita habetur in c. Miror, c. Reum, c. Frater, c. Deffiniuit 17. q. 4. c. Inter alia extr. de Immun. ecclesiæ, & Doctores communiter, vt infra probabimus cap. 2 nu. 1. & de hac Immunitate erit nostra tractatio, Cum de illa principaliter tractetur in Constitutione Greg. Papæ XIV. quæ incipit Cum alias &c. quam commentarijs adornare intendimus. Hæc autem Immunitas ita definiri, vel describi poterit.

Immunitas materialis ecclesiæ 18 quo ad delinquentes confugientes ad illam, est facultas quædam concessa omnibus ecclesijs, vt delinquentes ad illas confugientes per vim extrahi non possint, ita

docet

docet Remigius de Gonni in suo Tractatu de Immun. ecclesiæ Præsuppositione prima nu. 3. in fine, & à Mario Italia in suo Tract. de Immunitate ecclesiarum lib. 1. c. 1. §. 1. aliter definitur, nempè esse corporalis pœnæ relaxationem, qua antea confugientes adstringebãtur, in aliam satisfactionem arbitrio Episcopi transferendæ, & ibi singula huius definitionis verba discutit, & declarat; vtraque enim bona est.

19 Quintò notandum est, quòd ecclesia materialis Deo, & diuino cultui dedicata cognosci solet ex pluribus circunstantijs, vt docet Feder. Consil. 125. quem refert & sequitur Syluester verbo loca sacra nu. 5. & Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 25. n. 29.

Primò si sit episcopi, vel sedis Apostolicæ auctoritate constructa, per impositionem primi lapidis, vt in c. Nemo il primo de Cõsecrat. dist. 1. & in Pontificali Romano Tit. de Benedictione, & impositione primi lapidis pro ecclesia ædificanda; Nam facta *impositione primi lapidis illo modo, ille locus* dicitur Deo dicatus, & quandoq; Basilica, quandoq; vero ecclesia secũdum communem vsum appellari solet.

Secundò, Si sit ab episcopo consecrata, vt in pontificali Romano Tit. de ecclesiæ dedicatione, seu consecratione: & tunc propriè appellatur ecclesia, vt docet Glos. 1. in c. 1. de Religiosis domibus.

Tertiò, Si sit benedicta à Sacerdote cum licentia Ordinarij, vt in Rituali Romano iussu Beatissimi Pauli V. editum Anno Domini 1614. Tit. Ritus benedicendi nouam ecclesiam, seu oratorium publicum: & colligitur ex c. Ad hæc de Religiosis domibus, ibi, *sicut de vestibus, & ligneis vasis*; Nam sicut vestes sacerdotales, corporalia, & vasa benedicta ab episcopo, (vel alio potestatem habente) ad vsus sacros, & ad diuinum cultum, dicuntur Deo dicata, & ad profanos vsus amplius deseruire non possunt: ita etiam Domus benedicta (à potestatem habente cum licentia Ordinarij, & cum orationibus statutis) ad Diuinum cultũ dicitur Deo dicata ex eo, quia ad profanos vsus amplius deseruire non debet iuxta dictum tex.

Quartò, Si publicè, & longo tẽpore sacrificium Missæ, & alia diuina officia ibi à Ministris ecclesiæ sint celebrata, omnibus admissis ad audiendum; ita docet Syluest. verbo loca sacra nu. 4. & 5. Panor. in c. Inter dilectos de Donat. Archid. in c. Nemo il primo de Consecr. dist. 1. num. 3. & ratio est, nam dum celebratio Missæ, & diuinorum officiorum est publicè & longo tempore facta, præsumitur facta cum licentia Ordinarij expressa, vel tacita; Et cum omnes publicè admittebantur ad audiendum, clarum est esse publicum oratorium, & per consequens ecclesiam, largo sumpto vocabulo; & tacitè saltem Deo dicatam per illam celebrationem diuinorum publicè factam, Nam non nisi in ecclesijs solent publicè celebrari, omnib. admissis ad audiendũ, iuxta consuetudinem vniuersalem.

Quintò, Si habeat campanam in campanili, vel supra tectum; vt docet Sylu. verbo loca sacra nu.4. & Panor. in cap. Inter dilectos de Donationibus n.8. in fine.

Sextò, Si habeat sepulturam, vel cęmeterium, vt docet Sylu. in verbo loca sacra nu.4. & 5.

Septimò, Si Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ordinarie conseruetur in dicto loco, ad publicam venerationem, & adorationem; Et ratio est, quia ex consuetudine vniuersali non nisi in ecclesijs conseruari solet.

Octauò, Si habeat altare lapideum immobile consecratum; vt docet Syluest. in verbo loca sacra num. 4.

Nonò, Si domus illa in qua sacrificium Missæ celebratur, sit dotata pro sustentatione Ministrorum, Nam ecclesiæ dotari solent, vt patet in cap. Nemò il primo de Consecr. disti n.1. & in Pontificali Romano sit. de Benedictione, & impositione primi lapidis, pro ecclesia ædificanda, Non autem priuata oratoria.

Vnde ex dote constituta præsumitur esse dedicatam Deo in ecclesiam.

Decimò, Si sacramenta publicè ibi ministrentur per longum tempus; Nam ex consuetudine vniuersali ministrari solent in ecclesijs; ergo ex illa publica administratione Sacramentum præsumitur ecclesiam esse Deo, & cultui Diuino dedicatam cum licentia Episcopi.

Examinantur quinque dubitationes pro generali intelligentia præsentis Tractatus, & Constitutionis Gregorij xiiij.

SVMMARIVM.

Immunitas ecclesiarum sit nec ne statuta de iure Diuino, vel Humano. num.1.

Loca sacra immunitatem semper habuerunt inter Hebreos, & Gentiles; & inter Christianos à tempore quo ecclesiæ publicè ædificatæ fuerunt. num.2.

Immunitas ecclesiæ, & personarum ecclesiasticarum Dei ordinatione & Canonicis sanctionibus est constituta. num.3.

Statuta facientes contra libertatem ecclesiasticam, sunt excommunicati per Bullam Cęnæ Domini. n.4.

Cum de Immunitate ecclesiæ tractatur, standum est potius Iuri Pontificio quam Cęsareo. n.5.

Cognitio causarum Immunitatis ecclesiæ, ad S. Pontificem, & alios Prælatos ecclesiasticos spectat, num.6.

Constitutio Gregorij xiiij. an sit vniuersaliter seruanda, in omnibus locis? nu.7.

Constitutiones ex prohęmio regulantur. nu.8.

Ratio posita in dispositione est illa quæ debet restringere, & ampliare Constitutionem ad limites ipsius rationis. nu.9.

Lex est vniuersalis, & sub ea omnes comprehenduntur. nu.10.

Constitutio Gregorij xiiij. non corrigit Ius commune, sed cum confirmat,

mat, & auget. nu. 11.

An sit vsu recepta præsens Constitutio. nu. 12.

Lex quando dicatur non fuisse vsu recepta. num. 13.

Constitutio præsens Greg. xiiij. non est nouum ius, sed tantum Iuris Diuini, & antiquorum Canonum declaratiua. n. 14.

Constitutionem præsentem non obseruantes moraliter peccant, & censuras, & pœnas incurrunt. nu. 15.

Consuetudines antea introductæ contra immunitatem ecclesiæ an sint abrogatæ per præsentem Constitutionem, Greg. xiiij. n. 16.

Qui statuta faciunt contra Immunitatem, & libertatem ecclesiæ sunt excommunicati per Bullam Cœnæ Domini. n. 17.

Consuetudo irrationabilis de Iure non valet. n. 18.

Principis scientia requiritur, vt possit per non vsum, vel per consuetudinem tolli lex ipsius. nu. 13. & 19.

Principis tolerantia non sufficit, vt possit per consuetudinem tolli lex ipsius, sed opus est expresso consensu. num. 20.

Lex improbans aliquid tanquam irrationabile, dato quod nullam mentionem faciat de consuetudine, non valet consuetudo quæ in contrariũ esset introducta, vel introduceretur, quia irrationabilis esset. n. 21.

Consuetudines introductæ contra libertatem Clericorum sunt abrogatæ per præsentem constitutionem. num. 22.

Præscriptiones contra Immunitatẽ, & libertatem ecclesiæ, & ecclesiasticas personas sunt abrogatæ per Bullam Cœnæ Domini. num. 23.

Laicus est incapax iuris, & potestatis spiritualis. n. 24.

Consuetudo, vel Præscriptio contra præsentem Constitutionem de nouo introduci non potest. nu. 25.

Consuetudo semel abrogata tanquam irrationabilis, non potest de nouo introduci eadem causa. n. 26.

Consuetudo, vel Præscriptio contra legem Diuinam est nulla n. 27.

Consuetudo statuto equiparatur. nume. 28

Consuetudo non inducitur super his super quibus populus expressè statuere non potest. nu. 29.

Principes sæculares aliquid sancire non possunt in materia Immunitatis ecclesiæ. n. 30.

In præscribendis iuribus incorporalibus necessaria est scientia, & patientia eius contra quem præscribitur. num. 31.

Princeps potest citare per ædictum. num. 32.

Papa potest citare per generales citationes. n. 33.

Tacitus consensus S. Pontificis contra præsentem Constitutionem præsumi non potest. nu. 34.

CAPVT II.

His prænotatis, nunc examinanda sunt aliqua, quæ pro generali intelligentia præsentis Tractatus, & Constitutionis Gregorij xiiij. facere videntur.

QVæritur Primò An Immunitas hæc ecclesiarum, de qua tractamus, sit statuta de Iure Diuino, vel Humano? Duæ sunt 1

Do-

Doctorum opiniones.

Aliqui enim dicunt non esse statutam de iure naturali, nec Diuino, sed esse de iure humano ecclesiastico, & ciuili vt Couar. in lib. 2. var. resolutionum ca. 20 n. 2. Tiberius Decianus in 2. Tom. quæst. Crim. cap. 25. n. 2. Abulensis in ca. 20. Iosue q. 7. Suarez de Religione Tom. 1. Tract. 2. lib. 3 c. 8. n. 9. vers. An sit, & alij.

E contra verò alij dicunt esse de iure naturali, & diuino, vt Ioannes Igneus in l. 1. in princip. n. 26. ff. Ad Syllan. Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiarũ Præsuppositione 2. nu. 5. Illustris. Cardin. Tuschus Tom. 3. receptarũ Conclusionum lit. E, conclus. 8. n. 4. & Tom. 4. lit. I, conclus. 59 n. 1. Ioãnes Gutierrez in lib. 1. Practicarũ quæst. q. 1. n. 8. Petrus Pechi. in suo Tract. de Arest. c. 6. n. 5 Anastasius Germonius de Sacr. immuni. lib. 3 cap. 56. n. 3. & alij quos refert Decianus in loco præallegato, & nouissime, & exactè Marius Italia in suo Tract. de immun. ecclesiarum in præsentẽ Bullam Greg. xiv. lib. 1 c. 2. per totum.

Sed relinquendo decisionem præsentis quæstionis S. Romanæ Ecclesiæ, hæc tamen sunt certa.

2 Primò, quòd non solum in lege veteri apud Hebræos ante Christi aduentum, sed etiam apud Gentiles loca sacra hac immunitate gaudebant, vt latè probat Couar. in loco præallegato Emanuel Rodericus in suis quæst. Regularibus tom 2. quæst. 50. art. 1 & latissime Marius Italia in loco præallegato.

Secundò est certum, quòd à tẽpore, quo ecclesiæ inter Christianos solemni dedicatione publicè ædificatæ fuerunt, semper loca sacra hanc immunitatem habuerunt, vt docet Suarez in loco præallegato, cap. 8. n. 12. Archiepiscopus Florentinus in 2. p. suæ Hist. §. 2. quem refert, & sequitur Emanuel Rodericus in loco præallegato.

Ex quibus colligitur Gentiles solo lumine naturali ductos hunc honorem Aris, & Templis Deorũ dedisse: Et Hæbræi non solum lumine naturali, sed etiam lumine legis à Deo Moysi data idem seruauerunt in eorum Templo; Imperatores etiam Christiani idem semper seruauerunt cum ecclesijs, & locis sacris Christianorum non solum lumine naturali docti, & exemplo legis veteris, sed etiam lumine diuino, tanquam quid cõsentaneum voluntati Christi, qui semper voluit sancta sanctè tractari.

Tertiò est certum, quòd in Concilio Trid. sess. 25. cap. 20. sub Decreto de Reformatione habentur hæc verba, *Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam esse.* 3

Quartò est certum, quòd qui statuta faciunt ex quauis causa, vel factis vtuntur, vnde libertas ecclesiastica tollitur, seu in aliquo leditur, deprimitur, vel restringitur, sunt excommunicati per tex. in c. Grauem, de sent. excommunicationis, & per Bullam Cœnæ Domini in excommunic. 15. vers. Nec 4

Non qui statuta &c.

Quintò est certum opinionem illorum qui tenent præsentem Immunitatem esse de iure naturali, & Diuino esse communem.

Quæritur secundò, in materia immunitatis ecclesiasticæ, Vtrum seruandum sit ius Canonicum, vel ciuile, non solum in statu ecclesiastico, sed etiam in terris Imperij?

5 Resolutione respondendo dico, quòd dum tractatur de immunitate ecclesiarum, non solum in foro ecclesiastico iudiciali, & pœnitentiali, sed etiam in foro sæculari, & apud iudices, & Magistratus sæculares, etiam in terris non subiectis ecclesiæ, standum est potius iuris Pontificij decretis, & statutis, quam iuris Cęsarei sanctionibus; & ratio est, quia cum hæc immunitas pertineat ad honorē, & reuerentiam exhibendam locis sacris, est res spiritualis, & ad Religionē spectans, & per consequens
6 ad Summum Pontificem, & alios Prælatos ecclesiastic. spectat eius cognitio, & secundum leges ecclesiasticas debet iudicari, quæ leges alijs legibus sæcularibus sunt præferendæ in hac, & similibus materijs; vt docet Suarez de Religione tomo 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. nu. 14. in fine, & Comm. Doctores, quos refert, & sequitur Couarr. in lib. 2. var. resol. cap. 20. n. 3. & Decianus in suis tract. Crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 25. nu. 7. & Farinacius in sua pract. crim. part. 1. tomo 2. tit. de Carceribus, & Carceratis q. 28. nu. 6 Cardinalis Tuschus tom. 4. conclus. 59. num. 10. & num. 26. lit. I, Ambrosinus in suo Tract. de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. cap. 1. nu. 4.

Quæritur tertiò, An præsens constitutio Greg. xiiij. sit vniuersaliter seruanda, vel tantum in illis locis, & prouincijs in quibus eorum Dominis, & Principibus sunt concessa aliqua priuilegia extrahendi ab ecclesijs confugientes ad eas, adeò quòd in reliquis Regnis & locis nihil statuere voluerit Sūmus Pontifex? 7

Duæ sunt Doctorum opiniones, vna est Ioannis Gutierrez in lib. 3. Practicarum quæstionum quæst. 1. num. 36. qui in §. Hæc constitutio &c. dicit, quod hęc constitutio nō corrigit in aliquo ius commune Pōtificium in Vrbibus, & oppidis apud quæ nullæ facultates, & indulta extrahendi delinquētes ab ecclesijs, aut fraudulentos decoctores, à Sede Apostolica emanarunt, aut concessa fuerunt: in illis etenim ius commune remanet intactum, sed tantum reducit & moderatur ad vnam formam prædictam, diuersas facultates, & indulta à Summis Pontificibus Sedeq; Apostolica, eiusvè legatis concessa Principibus sæcularibus eorumque Curis extrahendi delinquentes ab ecclesia: Vbi autem supradictæ facultates & indulta concessæ non sunt, constitutio non loquitur, sicq; remanet in suo robore ius commune Canonicum, quia quod non mutatur stare, non prohibetur, vt in l. Sancimus C. de Testamentis, & in l. Præcipimus C. de Appellationibus. Probatur dicta opinio.

Primò, Quia constitutio, aliavè 8

quæuis dispositio ex prohęmio regulatur, atque ab eo causam finalem accipit, l. fin. ff. de Hæred. inst. c. Quia propter de elect. Sed Summus Pontifex in Prohęmio præsentis Constitutionis expresse fundatur in eo, quòd experientia docuerit, nempè ob diuersitatem, & differentiam huiusmodi indultorũ, & quia pleriq; eorumdem Principum ministri illa diuersimode & latius quam par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionẽ arripuerunt, illisq; abuti ceperũt, non mediocrem subortam esse in aliquibus locis libertatis, & immunitatis ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem: Et similiter aliud absurdum sæpè numero sequutum esse, nempè vt infime interdum conditionis laici penitus iuris, & literarum ignari, & imperiti, exercentes officium iurisdictionis, vel tanquam ministri curiæ sæcularis, facultatem, & indultorum huiusmodi limites longe excesserint, atque suo arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione cōcedentis omninò alienos detorserint, & illorum prætextu quicquid sibi in mentem venit, & attentare præsumpserint, in graue iurisdictionis, & immunitatis ecclesiasticæ præiudicium; Ergo his absurdis obuiari cupiens Summus Pontifex, ac differentias huiusmodi ad vniformem regulam deducere, omnemq; dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem, dilucida declaratione submouere, abusus tollere, & ecclesiastica iura plane conculcentur, & negligantur, opportune prouidere, decreuerit reducere, & moderari prædictas facultates, & indulta ad vnam tantum formam: Et sic non, vt iura Pontificia de hoc loquentia corrigat, vbi prædictæ facultates, & indulta concessa non fuerint; sed tantum ea declarando, & moderando, vbi fuerint, statuit, quæ in præsenti Constitutione statuta sunt.

Secundò. Probatur ex fine præsentis Constitutionis, ibi, Quę omnia, & singula, &c. vbi loquens Summus Pontifex de prædictis facultatibus & indultis, ne obstent, inquit, quæ omnia, & singula, ac eorum tenorem pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersantur, aut plures quàm expressos casus contineant aucto ritate, & tenore præmissi omninò, ac perpetuo tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis Cōstitutionis reducimus, & nolumus cuipiam de cętero suffragari: Ex quibus verbis colligitur intentionem Summi Pontificis in dicta Constitutione fuisse reducere dictas facultates, & indulta ad formam dictæ constitutionis, & per consequens illam habere locum in locis, vbi dictæ facultates, & indulta concessa fuerunt, & non in locis vbi concessa non fuerunt.

Altera opinio est (Prosperi Farinacij in suo Consilio criminali 76. quem sequitur Illustrissimus, & Reuerendissimus Cardin. Tuschus in Tom. 3. Practicarum Conclusionum lit. E. Concl. 11. num. 9. & Stephanus Gratianus in suis Discept Forens. Tom. 2. cap. 380. nu. 29. cum testibus sequentibus) dicen-

dicentium intentionem Summi Pontificis Greg.xiiij. fuisse non solam prouidere locis, vbi concessa fuerunt priuilegia,& indulta prædicta, sed etiam vniuersaliter ad coercendam peruersorum hominum malitiam, malas interpretationes,& extẽsiones à Doct. Canonib. datas,& ad tollendos abusus, contra immunitatem,& libertatẽ ecclesiasticam introductos.

Probatur supradicta opinio Primo ex prohęmio dictæ Constitutionis à versu quare pro commisso nobis & c.ex quo intentio,& causa finalis legislatoris colligitur,vt supra probatum est; (sed vt melius intelligatur hæc ratio aduertendum est, duplicem causam poni in prohęmio à Summo Pontifice, quæ eum mouit ad hanc constitutionem condendam, vnam impulsiuam, & alteram finalem: Causa impulsiua est illa, quam posuit in narratione, quæ incipit à principio Constitutionis, & finit in vers. Quare pro commisso &c & sunt absurda illa, narrata in prima ratione præcedentis opinionis, nempè ad tollendos abusus, & malas interpretationes ministrorum iustitiæ sæcularis circa facultates ipsis concessas per fœlicẽ memoriam Pij V. & Sixti V. &c. causa vero finalis, quę eum mouit est illa, quam posuit in dispositione, quæ incipit à versu. Quare pro commisso nobis &c.& finit in vers. Hac itaque,&c.quæ est non solum obuiandi absurdis, scandalis, & differentijs supradictis, reuocando facultates supradictas Pij, & Sixti V. & quorumvis aliorũ Pontificum: Sed etiam reducendi ad vniformem regulam immunitatem ecclesiasticam, & tollere omnem dubietatem, & malas interpretationes,& abusus, qui immunitatem ecclesiasticam conculcauerunt; Et ratio posita in dispositione est illa quæ debet restringere, & ampliare Cõstitutionem ad limites ipsius rationis, vt patet in l.Cum pater §. Dulcissimis ff. de legatis 2.& docet Hostiensis, quem refert, & sequitur Panormitanus in c.ecclesiæ de immunitate ecclesiæ n.5.& 6.& Nauar.in commentario Constit.Greg.xiij. de Datis & Promissis Not.3.n.7.in fine) Vnde Prosper Farinacius in suo consilio Criminali 76. id colligit ex hoc prohęmio dicens num.9.(hæc sunt verba Farinacij) & ad id dicendum moueor, quia, vt ex illius prohęmio benè colligitur, Summus ille Pontifex benè nouerat Doctorum controuersias, & altercationes, pluresq; ac diuersas extensiones & interpretationes Canonibus ab eisdẽ Doctoribus datas, ac inde etiam plures inductas consuetudines, seu potius abusus, priuilegia, ac indulta, in præiudiciũ immunitatis ecclesiasticæ, (& postea nu.13. sequitur.) Hinc ad tollẽdum istos varios intellectus, extensiones, interpretationes, abusus, ac etiam alia quævis priuilegia & indulta in præiudicium ecclesiasticæ immunitatis successit Bulla Gregoriana, quæ specificauit casus in quibus delinquentes possunt ab ecclesia extrahi, eamq; propterea non esse ad alios casus extendendam, quam ad expressos 9

in ea, hæc Farinacius, quæ confirmantur ab Illustriss. Cardinale Tuscho tom. 3. practicarũ conclusionum lit. E, conclus. 11. num. 9. & à Stephano Gratiano in suis Discept. Forens. tom. 2. c. 380. nu. 29, cum tribus seq.

Secundò. Si hæc constitutio reduceret, & moderaretur tantum ad vnam formam prædictam, diuersas facultates tantum, & indulta à Summis Pontificibus prædictis concessa Principibus &c. Sequeretur hoc absurdum, quod essent duæ formæ diuersæ immunitatis ecclesiasticæ, vna pro dictis locis, & personis quibus erant dictæ facultates concessæ, & altera pro alijs locis, & personis quibus talia indulta nõ erãt cõcessa, & hæc esset forma tradita à iure communi, quod est alienissimum à mente Summi Pontificis.

Tertiò, Lex est vniuersalis, & sub
10 ea omnes comprehẽduntur, dum exceptuati non sunt l. 1. & l. iura ff. de legibus; c. 1. de Constitutionibus, Vasquez in 1. 2 D. Th. tom. 2. disp. 151. cap. 3. Ergo cum nullus excipiatur in dicta constitutione ab obseruantia dictæ formæ, sequitur quod comprehendat omnes.

Ad rationes verò adductas pro prima opinione responderi potest, & ad primam dico, Verum esse constitutionem ex prohęmio regulari, sed non ex causa impulsiua, quæ affertur in minori propositione dictæ rationis, sed ex causa finali, quæ in prima ratione pro opinione secunda allata est.

Ad secundam rationem dico, quòd illa est clausula derogatoria quæ ordinariè poni solet in omnibus constitutionibus, & derogat non solum indultis, & priuilegijs supradictis concessis Principibus &c. Sed omnibus contrarijs, & sic non solum non obstat, immo probat opinionem Farinacij.

Nec per hanc Constitutionem corrigitur ius commune pontifi- 11
cium, vt præsupponit Ioannes Gutierrez: immo confirmatur, & augetur: Nam omnes casus excepti per Canones à communi regula immunitatis, excipiuntur etiam per præsentem constitutionem: immo crimen lesæ maiestatis in personam Principis non erat expressè exceptum in iure, Nec crimen Assasinij, & tamen per præsentem constitutionem sunt expressè excepta. Vnde clarè constat, quod non corrigitur ius commune Pontificium, sed tantum tolluntur extensiones, & interpretationibus Canonibus factæ à Doctoribus, & consuetudines (seu potius corruptelæ) introductæ, quæ immunitatem ecclesiasticam ad nihilum reduxerant: & tollitur facultas aliter interprætandi in futurum: Et sic vna forma immunitatis, iuxta Canones benè interprætatos, traditur omnibus, & rationabiliter, cum vna sit ecclesia vniuersalis.

Quæritur quarto, An præsens
Constitutio sit vsu recepta? Et si 12
non esset vsu recepta, An peccent mortaliter illam nõ recipientes?

Respondeo, primum quæsitum esse facti: secundum vero esse iuris.

Quo ad primum dico, quòd in aliquibus partibus Italiæ, vbi ver

fatus sum, obseruaui fuisse vsu receptam.

De alijs vero locis audi, quę dicit Marius Italia in suo tract. de immunit. ecclesiarum lib. 1. cap. 6. § 2. nu. 35. Hinc non est dubitandum de hac extrauaganti nostra Constitutione, An sit in viridi obseruantia, necne, Cum expressè per dictum Clem. viij. sit confirmata. Nam fortaſsis opponi posset, quod ab initio non fuerit vsu
13 recepta, vel moribus vtentium approbata; vnde per lapsum decennij, ex quo fuit promulgata, videretur quasi reuocata: sed illud procedit, quoties legislator sciens, seu videns tacet, disſimulat, & nō obseruantes impunes relinquit, (quod non est in casu nostro, vt infra nu. 34. patebit) quia tunc videtur tacitè reuocata, quemadmodum post Medinam in Codice de Rebus restit. q. 36 Couar. in lib. 2. var. resolut. c. 26. sub num. 6. Geminianum in c. In istis §. leges dis. 4. & alios tradit. Quaranta in Summa Bullarij verbo alienatio rerū ecclesiæ nu. 48 post med. Quibus adde Præpositum in dicto §. leges à quo materiam plenam habebis. Vide quoque Petrum Benintendi in decis. Cann. conclus. 13. nu. 9. & 10. & Ludouicum Gomezium super Regul. Cancellariæ, in Prohęmio quæst. 2. post vers. Quarto pro ista &c. qui omnes loquūtur in terminis, quādo lex liget, vel non, ad quos te remitto. Hæc Italia.

Quoad secundum verò quęsitū,
14 quod est iuris, dico quod præsens Constitutio non est nouum ius: sed tantum est iuris Diuini, & antiquorum Canonum declaratiua, (vt docet Cardinalis Tuschus tō. 3 lit. E. conclus. 11. n. 9. & 55.) reprobans, & annullans abusus, & corruptelas contra immunitatem, & libertatem ecclesiasticam introductas, & malas Doctorum interpretationes, vt probatum est supra nu. 9. Vnde cum non contineat ius nouum, sed ius antiquum vsu receptum ab omnibus; Nec nouas imponat pœnas; sed tantum antiquas confirmet: sequitur quod non requiratur, vt vsu de nouo recipiatur. Nam omnes tenentur obseruare ea quæ continet, Cum sint ab antiquis Canonibus iam vsu receptis per prius statuta. Et sic illam non obseruantes quocūque tempore, etiam transacto de- 15
cennio mortaliter peccant, & incurrunt in censuras, & pœnas, quæ contra libertatis iuris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores per Sacros Canones, & Conciliorum Generalium, & Summorum Pontificum Constitutiones sunt promulgatæ.

Sed dato, & non concesso, quod esset ius nouum, Cum ex supradictis appareat esse vsu receptam, & esse in viridi obseruātia, sequitur, quod mortaliter peccēt transgressores, & incurrant in censuras, & pœnas supradictas.

Quæritur quinto. An consuetu- 16
dines, (seu potius corruptelæ) quæ ante præsentem Constitutionem erant introductæ contra immunitatem ecclesiæ, sint abrogatæ per præsentem Constitutionem Gregor. xiiij. vel alia iura? Vt exempli gratia cōsuetudo, vt Iudices Laici

pro-

propria auctoritate extrahāt per vim delinquentes ab ecclesia, in casibus de iure exceptis, & aliæ similes.

Et videtur dicendum non esse derogatas, primo quia in dicta Constitutione nulla fit mentio de Consuetudinibus.

Secundò. Quia Summus Pontifex in præsenti Constitutione nihil aliud fecit, nisi reuocare Bullas Pij V. & Sixti V. omniaq; indulta, & priuilegia per Romanos Pontifices Principibus sæcularibus concessa circa capturas delinquentium, qui ad ecclesiam confugissent: Vnde colligi videtur, quod quando Curia sęcularis non innititur dictis Bullis, nec Apostolicis priuilegijs, & indultis, sed in aliqua consuetudine immemorabili quæ iurisdictionem tribuat, in hoc casu præsens Constitutio non resistit, neque tollit dictam consuetudinem, & iudices sæculares tuta conscientia illa vti possunt.

In contrarium tamen est veritas, nam omnes consuetudines sunt reuocatæ, & ad vnam tantum formam sunt redactæ, & moderatæ per pręsentem constitutionem.

Probatur primò, quia lex est generalis, & omnes comprehendit, qui non sunt excepti, vt docet D. Thom. in 1.2. q. 96. ar. 5. Syluest. in Summa verbo lex num. 14. Sot. de iust. & iure lib. 1. q. 2. art. 4. concl. 2. in fine. Sed nullus excipitur à forma tradita in præsenti cōst. Ergo omnes comprehendit, & ligat ad eius obseruantiam.

Secundò in forma tradita in præsenti Constitutionē apposita est dictio tantum ibi, *Ita ad vnā tantum formam reducimus, & moderamus.* Quæ dictio est taxatiua excludens omnem aliam formam: l. Properandum. §. 1. C. de Iudic. l. si cum exceptio §. Quod si domo. ff. Quod metus causa. §. 1. in fine instit. de Stipulatione Seruorum; Ergo excludit formam contrariā, vel diuersā à præsenti forma, quæ per consuetudinem, vel corruptelam fuerat introducta.

Tertiò. Quia intentio Summi Pontificis in præsenti Constitutione fuit non solum reuocare Bullas Pij, & Sixti V. aliaque priuilegia, & indulta per Romanos Pontifices Principibus concessa, contra delinquentes confugientes ad ecclesias; sed etiam reuocare omnes consuetudines, & Abusus introductos, præter vel contra formam in præsenti Constit. traditam, vt patet ex vers. Quod si quis ibi, *Aut alio quouis prætextu quicquam præter, aut contra huius nostræ Constitutionis tenorem attentare præsumpserit*, Et clarissimè docet Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. quæst. 28. tit de Carceribus, & Carceratis num. 74. in fine, his verbis; Post huius libri impressionem superuenit Bulla Gregorij xiiij. super immunitate ecclesiarum, qua quidem Bulla immunitatis ecclesiasticæ Priuilegium in hoc confirmatur, præterquam in casibus ibi expressis, cum Decreto irritanti, alijsque amplissimis clausulis, per quas sine dubio cuicunque consuetudini derogatum extitit.

Quartò, Per decretum Concilij Triden. in sess. 25. cap. 20. sub Decreto de reformatione renouatur obseruantia libertatis, & immunitatis ecclesiasticæ secundum formam Canonum, & aliorum Conciliorum, ideo consuetudines præfatæ contra talem immunitatem per dispositionem dicti Concilij sunt sublatæ, vt docet etiam Farinacius in loco præallegato, & Ioã. Franciscus Leo in sua praxi Archiepiscopali c. 13. de immu. eccl. n. 27. vers. Minusq; &c.

17 Quintò, Qui statuta faciunt ex quauis causa, ac etiam prætextu cuiusuis consuetudinis, vel factis vtuntur, vnde libertas ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, deprimitur, vel restringitur, sunt excommunicati, per tex. in c. Graue de sent. excommunicationis, & per Bullam Cenæ Domini in excõmunicatione 15. vers. *Nec non qui statuta, &c.* Sed consuetudines supradictæ æquiparantur statutis c. Cum dilectus de Consuetud. Clẽ. 1. in fine princ. & ibi Card. in vlt. Notab. de vsuris, l. De quibus ff. de legibus, l. Magistratus ff. Ad Munic. Decius in c. Quæ in ecclesiarũ n. 13. de Const. Aym. consil. 96. n. 6. Ergo cum per dictas consuetudines lædatur, deprimatur, & restringatur immunitas, seu libertas ecclesiastica, sequitur, quod sint nullæ (vt patet etiam ex lib. 3. Regularum iuris ciuilis, & Pontificij, Regula Consuetudo, quæ est contra ecclesiasticam libertatẽ, vel illi onerosa non valet fol. mihi 302 col. 2. & clarius patebit ex sequenti ratione,) & qui illis vtuntur sunt excommunicati per Bullam Cœnæ Domini.

Sextò, Consuetudo irrationabilis de Iure non valet c. 1. in fine vbi Glos. in verbo irrationabilia de Constit. in 6. Aym. cons. 96. nu. 3. & cõs. 116. n. 4. Hostiensis in Summa tit. de consuetud. §. Quid sit consuetudo sub nu. 2. Sed consuetudines canonibus inimicę irrationabiles præsumuntur, c. Venerabilis in fine, vbi notat Panor. sub nu. 4. de consuet. c. Ad audientiam eod. tit. Baldus in l. De quibus ff. de legibus sub n. 28 Et multò magis irrationabiles præsumuntur quando sunt contrariæ immunitati ecclesiæ, (quæ originem habuit à iure diuino, vt latè probat Emanuel Rodericus in suis quæstionibus Regularibus tom. 2. quæst. 50. art. 1.) Cui nec Imperator, nec alius Princeps præiudicare potest per suas leges, vt docet Panor. in c. Inter alia n. 19. de immunitate ecclesiæ, & dicunt omnes Doctores in c. Solitæ de Maiorit. & obed. & in c. 1. & c. Cum de constit. & Ambrosinus de immunitate ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. cap. 1. nu. 4. cui consentire videtur Couar. in c. 31. Pract. quæst. nu. 4. concl. 4 dum dicit, Quamuis exemptio Clericorum à iurisdictione, iure sæculari tantum humano sit inducta, (nota quæ sequuntur) Princeps tamen sęcularis vt cunq; summus sit non poterit huic immunitati, aut exẽptioni proprijs legibus, propriavè auctoritate derogare: Et ratio est, (vltra illas quas ipse adducit in prædicto loco) quia priuilegium datum per Imperatorẽ

non

non subdito, non potest postea sine eius consensu reuocari, vt tradunt Innoc. & omnes in c. Nouit de Iudicijs, & probatur in l. Priuilegia C. de Sacrosanctis ecclesijs, & in c. Ad Apostolicam de simonia, & sequitur Roman. in Authẽt similiter. (Ad legem Falcid. in 9. speciali cõtract. & alij quos refert Io. Gutierrez in lib. 3. pract. quæstionum q. 5. n. 3. Ergo cum dictæ consuetudines sint Canonibus cõtrariæ præsumi debent irrationabiles, & potius abusus, & per consequens quod de iure non valeãt; Et dum Imperator per suas leges ei præiudicare non potest: Nec etiam populus per suum abusum præiudicare poterit.

Septimò, Vt consuetudo legi
19 contraria valeat debet esse introducta sciente Principe, Cum scientia Principis requiratur, vt posſit per consuetudinem tolli lex ipsius: Nec sufficit tolerantia, sed
20 opus est expresso consensu, Quia alias sequeretur absurdum, quod lex inferioris tolleret legem superioris. Sed imposſibile est quod similis consuetudo introducta sit sciente Summo Pontifice, Quia cum vbiq; locorum esse præsentialiter non posſit eius scientia non præsumitur. Ergo talis consuetudo non valet. Maior, & Minor propositio latisſime, & multis authoritatibus probantur per Alexandrum Ambrosinum in suo Tract. de immun. ecclesiarum in Bullam Greg. xiiij. cap. 14. à n 8. vsq; ad finem capitis. Et per totum caput exactè probat hanc opinionem, & similiter Marius Italia in suo Tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 6. in Initio, & præsertim num. 3. & Franc. Leon in Thesauro fori ecclesiastici p. p. cap. 13. num. 27. & 28.

Nec obstant in contrarium adducta, nam Ad primum Respondetur. Quod licet nulla mẽtio fiat de Consuetudinibus, tamen excluduntur per dictionem tantum: Nam dum præcipit Summus Pontifex, vt hæc tantum forma seruetur, tacitè excludit omnem aliam formam quouis modo introductam.

Præterea, quando lex aliquid improbat tanquam irrationabile, dato quod nullam mentionem faciat de Consuetudine, non valet consuetudo, quæ in contrarium esset introducta, vel introduceretur; quia irrationabilis esset ita Paulus de Leonzis in Clement. 1. de elect. & Gemin in c. 1. de Const. n. 30 in fine. 21

Ad secundum verò negatur assumptum, Nam contrarium apparet ex supradictis i[n] tertia ratione.

Vnde reiectis contrarijs remanet firma conclusio, quod consuetudines quæ ante præsentem Constitutionem erant introductæ contra immunitatem ecclesiæ sint abrogatæ. Et forma tradita à Summo Pontifice in præsenti Constitutione sit ab omnibus seruanda.

Ex rationibus supradictis Primò Corollarie sequitur, quod consuetudines etiam longi temporis (seu potius corruptelæ) introductæ contra libertatem Clericorũ, sub quorum prætextu iudices lai- 22

citrahebant personas ecclesiasticas ad sua Tribunalia, tàm in causis ciuilibus, quàm criminalibus, sunt abrogatæ, non solum per præsentem constitutionem, sed etiam per alia iura. Probatur hæc sententia.

Primò ex c. Clerici de Iudicijs, vbi definitum est, non posse consuetudine aliqua præiudicium generari Sacris Canonibus, in quibus generaliter traditur, quòd de omni crimine Clericus debet coram ecclesiastico iudice conueniri, & ex sententia Panor. ibidem num. 6. & Decij num. 58. quod de causis criminalibus dicitur, habet locum etiam in causis ciuilibus.

Secundò, Probatur ex Decreto Concilij Trid. in sess. 25. c. 20. sub Decreto de Reformatione, per quod Decretum renouatur obseruantia libertatis, & immunitatis ecclesiasticæ secundum formam Canonum, & aliorum Conciliorum: Sed per Canonem. Qualiter & quando de Iudicijs, prohibetur, ne Clerici trahantur à laicis ad iudicium sæculare: Ergo consuetudines præfatę contra talem immunitatem per dispositionem dicti Concilij sunt sublatæ.

Tertiò, Probatur per Bullam Cęnæ Domini capite 15. & § Non obstantibus post caput 20. vbi annullantur dictæ cõsuetudines etiã immemorabiles.

Quartò, Probatur ex Decisione Romanæ Rotæ in antiquis tit. de consuetudine decis. 10. quæ decreuit, Non valere consuetudinem Anglicanam, quod Rex habeat cognitionem, & iurisdictionem in Clericos quia est contra libertatẽ ecclesiasticam, Sãctorum Patrum instituta, & contra legem diuinã, & præceptum prohibitiuum, & negatiuum, ac contra generale statutum ecclesiæ, præsertim introductum in honorem totius ordinis Clericalis; Nec sufficit scientia, aut tollerantia Papæ in hoc, quod si propter scandalum tolerauerit, non propter hoc approbata censetur: Nam priuilegium hoc Clericis fuit concessum à Christo, cui Papa non potest derogare per consensum, vel tollerantiam. Hæc Rota.

Quintò, Accedit etiam auctoritas Doctorum, qui dicunt non posse laicos vi consuetudinis potestatem aliquam habere in Clericos; ita docet Panor. in c. Clerici de Iudicijs nu. 5. & 6. Antonius de Butrio ibidem n. 2. & 11. Decius ibidem num. 58 & in c. 2. eiusdem tit. n. 167. & consil. 150. n. 4 Fęlinus in c. 2. sub nu. 3. de Maioritate, & obedientia, Baldus in supradicto cap. Clerici de Iudicijs ad fin. & alij quos refert, & sequitur Azorius in Tom. 1. inst. Moralium lib. 5. cap. 12. quæst. 1. §. Sed dubitari posset circa medium.

Secundò, corollarie sequitur praescriptiones etiam longi temporis (si quæ sunt) contra supradictam immunitatem, & libertatem ecclesiæ, & ecclesiasticarum personarum esse abrogatas, & annullatas non solum per præsentem constitutionem Gregorij Papæ xiv. sed etiam per Bullam cœnæ Domini, quæ quot annis renouari solet. 23

ret, vt patet ex § Non obstátibus, ibi, ac præscriptionibus quantumcumq; longissimis. Et ratio est (vltra supradictas) quia Laicus incapax iuris, & potestatis spiritualis,
24 nec potest illam ciuiliter possidere, & per consequens vllo tempore præscribere c. Causam de Præscriptionibus, vbi omnes notant, Panor. in c. Quanto num. 2. de Consuet. Decius in c. Decernimus de Iudicijs num. 38 Felin. in c. Non licet col. pen. vers. Quinto considera de Præscript.

25 Tertiò Corollarie sequitur, In futurum non posse introduci de nouo consuetudinem, vel præscriptionem contra præsentem constitutionem.

26 Probatur primò, quia cum præteritæ sint abrogatæ tanquam irrationabiles, per Canones, per Conc. Trid per Bullam Cœnæ Domini, & per præsentem constitutionem, vt patet ex supradictis, non possunt de nouo introduci eadem causa, vt docet Abbas in c. fin. de consuet. nu. 22. & ibi Anton. de Butrio in Repet. nu. 53 Idem Abbas, & moderni in c. 2. de probat. Bart. cum quo transeunt alij Doctores in l De quibus n. 4. in fine ff. de legibus, & Alexander Ambrosinus in terminis nostris in suo tract. de immun. ecclesiarum in præsentem const. c. 14. nu. 7. & ratio est. Nam consuetudo quæ est lex non scripta, debet esse rationabilis sicut lex c. 1. in fine vbi Glos. in verbo irrationabilia de constit. in 6. & c. Erit autem lex dist. 4.

27 Secundo consuetudo, vel Præscriptio contra legem diuinam est nulla c. Cum tanto extra de consuetudine, sed Doctores comm. dicunt immunitatem, & libertatem supradictam ecclesiæ, & personarum ecclesiasticarum esse de iure diuino, vt latè probat Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Præsupposito secundo, & Marius Italia in suo tract. de immunit. ecclesiarum in præsentem Bulla Greg. xiiij. lib. 1. c. 2. per totum. Ergo nec consuetudo nec Præscriptio potest introduci contra illam.

Tertiò consuetudo statuto æquiparatur l. De quibus ff. de legibus 28
l. Magistratus ff de Munici, c. cum dilectus de consuet. Decius in cap. Quæ in ecclesiarum nu. 13. de constit. Aym. cons. 96. n. 6. Et ideo non inducitur super his super quibus 29
populus expressè statuere non potest, Bart. in consil. 136. in fin. Aym. cons. 134. n. 25. & latius de Antiq. temp. in 4. p. sect. 1. num. 13. cum sequentibus, sed in materia ista immunitatis ecclesiasticę non solum 30
populus, sed nec etiam Principes sæculares aliquid sancire possunt, vt docent Doctores in c. solitæ de Maior. & obed. & in c. 1. & c. Cum de constit. Ergo nec consuetudinē inducere valent.

Quartò, Per Bullam Cœnæ Domini quæ quot annis publicatur, & innouatur, damnantur, & annullantur dictæ consuetudines, & præscriptiones, (seu abusus) Ergo cum interrumpantur non possunt introduci; Nam ad inducendum consuetudinem, vel præscriptionē requiritur spatium longi temporis continuatum, c. Illud & c. Audi

tis extra de Præscriptionibus.

Nec obstat id, quod dicit Couar. in Regula Possessor malæ fidei de Reg. iuris in 6. in 2. p. rel. §. 12. n. 5. nempè quod præscriptio contra Romanam Ecclesiam non interrumpatur per excommunicationem à Romano Pontifice latam die Iouis Sancti, Nam respondetur.

Primò, quòd Felinus in ca. Non liceat nu. 19. vers. Quinto considera col. vltima de Præscriptionibus contrarium dicit, quem sequitur Crescent. decis. 4. in. 3. Card. Lanc. Bononien. & Mediolanen. Optionis 19. Ianuarij 1579. in fine, & Stephanus Gratianus in suis Discept. Forens. c. 52. n. 6. tom. 1.

Secundò, quòd doctrina Couar. (quando probabilis putaretur) procederet in præscribendis Iuribus corporalibus, non autem in præscribendis iuribus incorporalibus, (vt in casu nostro) in quibus præscribendis necessaria est scientia, & patientia eius contra quem præscribitur, vt docent communiter Doctores, quos refert, & sequitur idem Couarr. in dicta Regula Possessor malæ fidei in initio secundæ partis relect. num. 8. Et per publicationē dictæ Bullæ Cœnæ Domini demonstratur non adesse patientiam Romani Pontificis, nam excommunicat Præscribentes.

Tertiò, Doctrina Couarr. in supradicto §. 12. nu. 5. secundæ part. rel. (quando probabilis putaretur) haberet locum in possessore bonæ fidei: sed in casu nostro Præscribentes contra Immunitatem, & libertatē Romanæ ecclesiæ sunt in mala fide, & vt plurimum per vim, & metum conantur illam introducere: Ergo per publicationē dictæ Bullæ in die Iouis sancti interrumpuntur dictæ præscriptiones, & de nouo semper constituuntur in mala fide, quia vidēt, quod Romanus Pontifex Christi Vicarius prædictas consuetudines, & præscriptiones, vel potius corruptelas, non solum non tolerat; sed damnat, & totis viribus conatur extirpare.

32 Quartò, Princeps potest citare per edictum illum, qui nunquam personaliter fuit citatus, & ipsum ita arctat, quod facit eum haberi pro vero contumace, tanquam personaliter citato, vt docet Restallus Castaldus in suo tract. de Imperatore quæst. 110. vers. 192. in tom. 5. Tract. fol. mihi 76. Et Papa potest citare per generales citationes, vt habetur in Clemen. 1. de Iudicijs, & docet Antonius de Rosella in suo tract. de Concilijs. §. Item num. 12. tom. 5. tract. fol. mihi 171. 33

Sed in casu nostro cum multi sint Officiales, Iudices, Magistratus, & Principes, qui palam, & occultè Immunitatem, & libertatem ecclesiæ violent, & singuli casus non possint venire ad notitiam Summorum Pontificum, rationabiliter vtuntur hoc remedio iuris citādo transgressores per edictum generale, & facto processu generali contra violatores, publicam ferunt sententiam cōtra illos in die Iouis Sancti, annullando omnes consuetudines, & præscriptiones, seu corruptelas, & abusus supradictos,

dictos, quæ sententia Bullæ Cœnæ est omnibus nota; Ergo interrumpuntur dictæ præscriptiones, per dictam excommunicationem latam à Summis Pontificibus in die Cœnæ Domini.

Et hanc opinionem tenet,& cōprobat Alexander Ambrosinus in suo tract. de Immun. eccles. in præsentem constit. Greg. 14. cap. 14. per totum, Marius Italia in suo tract. de immunit. ecclesiarum in Bullam Greg. XIV. lib. 1. cap 3. §. 1. n. 3. & seq. & cap. 6. in initio n. 1. & seq. Guttierez pract. q. ciuil. q. 1. n. 12. vers. Nec valet talis consuetudo, Araued. in const. Hispana lib. 1. tit. 2. & lib. 3. tit. 31. benè loquens in hac materia.

Ex supradictis colligitur, quod excusari non possunt Iudices,& officiales curiæ sæcularis illa com-
34 muni, & vulgari excusatione, qđ Summus Pōtifex videt, & tolerat, nec declarat illos nominatim excommunicatos,& per consequens tacitè videtur consentire; & iste tacitus consensus sit sufficiens ad excusandos illos à peccato, & à censuris. Nam decipiuntur, quia licet nominatim non excommunicentur, ex eo quod non omnes casus possunt ad notitiam Summorum Pontificum peruenire; nō tamen per hoc sequitur, quod non sint excommunicati dicta excommunicatione Bullæ Cœnæ Domini; & similiter decipiuntur, dum præsupponunt subesse tacitum Romani Pontificis consensum; Immo quotidie Summi Pontifices conquæruntur cū oratoribus principum, prohibent, pœnas constituunt, & sententias ferunt contra Iudices,& officiales curiæ sæcularis, qui talia agunt, & quot annis in die Cœnæ Domini publicam, & solemnem sententiam ferunt contra Magistratus, Iudices, Officiales, & Principes sæculares, qui talia agunt contra immunitatē, & libertatem supradictam ecclesiæ, & personarum ecclesiasticarum, annullando omnes consuetudines,& præscriptiones, seu corruptelas, & abusus supradictos, ex qua publicatione sententiæ manifestè demonstrant non adesse tolerantiam, quam ipsi præsupponunt.

De Iudice huius Ecclesiasticæ Immunitatis.

SVMMARIVM.

An ad Episcopum spectat iudicare de causis reorum ad ecclesias confugientium? n. 1.

Episcopus an possit recipere probationes super pretenso delicto, contra illum qui confugit ad ecclesiam, an vero teneatur stare processui facto per Curiam sæcularem? nume. 2.

Delictum commissum à reo qui confugit ad Ecclesiam an debeat cōstare per indicia, & præsuntiones, an vero per cōcludentes probationes? nu. 3.

Lex quando probationem requirit, intelligi debet de probatione plena, & vera, non autem de præsumptiua. n. 4.

Qui habet regulam pro se, habet præsum-

tur quandoq; Deputatus. n. 28.

Iurisdictio ex Principis priuilegio competens, non personæ, sed perpetuo dignitati, vel officio, non est delegata, sed ordinaria. n. 29.

Territorium exemptum semper est contentum sub Diœcesi Episcopi vicinioris. n. 30.

Quoties aliquid conceditur Prælatis præsentibus, & futuris in perpetuum, non potest dici electam esse industriam personæ. n. 31.

Vicarius Capituli sede vacante an possit cognoscere de causis præsentis Constitutionis. n. 32.

Vicarius Capituli sede vacante non succedit in facultate concessa Episcopis per Conc. Trid. in sess. 24. c. 6. sub Decreto de Reform. n. 33.

Capitulum sede vacante potest cognoscere de causis arduis. n. 34.

Causa incepta coram Episcopo, si moriatur Episcopus, an Vicarius possit illam prosequi? n. 35.

Causa quando fuerit cepta coram Episcopo viciniori, qui ad huc illa durante sedem vacare contingat, an sit expectandus nouus Episcopus qui causam finiat, An vero deuoluatur eius cognitio ad Episcopum viciniorem? n. 36.

Si occurrat casus in loco exempto, & nullius Diœcesis, vtrum Episcopus vicinior cui deuoluta est cognitio per præsentem Constitutionem possit dictam causam incipere, & terminare in eodem loco exempto, absque licentia ordinarij ipsius. num. 37.

Territorium exemptum semper est contentum sub Diœcesi Episcopi vicinioris. n. 38.

Episcopus electus, & confirmatus non autem consecratus, an possit cognoscere de causis præsentis Constitutionis? n. 39.

Delinquens in ecclesia à quo Iudice puniri debeat, si delinquens, & crimen sit sæculare? n. 40.

Remota Constitutione Gregorij xiiij. quando delinquens confugit ad ecclesiam, & dubitatur, an gaudeat hac immunitate, ad quem iudicem spectet dicta cognitio ad ecclesiasticum an ad sæcularem? n. 41.

CAPVT III.

Examinatis, quæ pro generali intelligentia facere videbantur, nunc ad particularia descendendum est, & primo discuti oportet, Quis sit Iudex huius Ecclesiasticæ immunitatis.

Onclusio est certa; quòd ad Episcopũ spectat iudicare de causis reorum ad ecclesias confugientium, & de omnibus, quæ spectant ad hanc ecclesiasticam Immunitatem, vt clare patet ex præsenti Constitutione Gregorij XIV. in qua semper fit mentio de Episcopo, & præcipuè constat ex illis verbis Constitutionis, *Quodq; delinquentes laici prædicti, postquam, vt præfertur ab ecclesijs, locisvè sacris extracti, & capti fuerint ad Carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per Curiam sæcularem detineri debeant, nec inde*

extra-

extrahi, *Curiaq; sæculari prædictæ, consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, tuncque demum demandato Episcopi, per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ sæculari quacumque appellatione postposita, consignentur*.

Et hanc opinionem tenet Prosper Farinacius in sua pract. crim. parte 1. tom. 2. tit. de Carceribus, & carceratis q. 28. nu. 76. in finalibus verbis nouæ impræssionis, Cardinalis Tuschus tom 3. lit. E, concl. 10. n. 1 Marcus Antonius Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana cap. 22. n. 5. vers. Et fuit per curiam &c. Marius Italia in suo tract. de immunitate ecclesiarum in præsentem Constit. Gregor. XIV. lib. 1. capit. 6. §. 1. num. 66.

Verum quia aliqua dubia occurrere possent in hac materia, oportet illa explicare.

2 Quæritur primò, Numquid Episcopus, cui vigore præsentis constitutionis Gregor. xiv. commissa est cognitio super remissione delinquentium ad curiam sæcularem, debeat etiam ad effectum præmissum recipere probationes super prætenso delicto, An vero teneatur stare processui fabricato per ipsam sæcularem Curiam?

Respondeo, quòd Episcopus debet recipere probationes de prætenso delicto contra illum, qui confugit ad ecclesiam, & non stare processui exhibito per Curiam sęcularem.

Probatur primò, quia ita apertè mandat S. Pontifex in pręsenti Constitutione, dum dicit, *Curiaq; sæculari nec consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint*.

Et confirmatur, quia regulare est, quòd Iudex ecclesiasticus non teneatur stare processui facto per Iudicem sęcularem, vt docet Gramat. consil. 42. nu. 1. Iulius Clarus in sua pract. crim. §. fin. q. 36. n. 49. Decius in c At si Clerici de iudicijs. Ambrosinus de immunit. ecclesię in Bullam Greg. xiv. c. 11. n. 2 Farinac. cons. 76. n. 1.

Probatur secundò, Quia cognitio istius articuli per pręsentem Constitutionem specialiter demandatur ordinario, vt patet ex illis verbis, *Nisi cognito prius per Episcopum seu ab eo deputatum &c.* Sed cui delegatur cognitio alicuius articuli, vel causę, etiam censetur delegata potestas sumēdi probationes super illo articulo, & causa, cap. Preterea de officio deleg. & ibi etiam Glos. in verbo delegatus, l. vbi, & ibi Glos. in verbo relationes C. de falsis, Alexander Ambrosinus in loco pręallegato. Ergo Episcopus debet recipere probationes de prętenso delicto, & non stare processui exhibito per Iudicem sęcularem, cum tractetur de proprio interesse, & huius opinionis est Prosper Farinacius in lib. Consiliorum Criminalium consil. 76. n. 1. Benedictus Beolus, Augustus Paccinellus, & Stephan. Benassaius in quodam eorum responso registrato in Tom. 2. Consiliorum Criminalium Prosperi

Fari-

Farinacij cons. 168 à nu. 21. vsq; ad numerum 38. inclusiuè. Ambrosinus in loco prçallegato, & Marius Italia de immu. ecclesiarum lib. 1. c. 6. §. 1. n. 79.

3 Quæritur secundò. In præsenti Constitutione dicitur, quod non debet Episcopus delinquentem, qui cõfugit ad ecclesiam per vim extrahere ab illa, & curiæ sæculari consignare in casibus exceptis, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum an ipse crimina expressa commiserit, Quæritur nunc, An sufficiat de delicto constare per indicia, & præsumptiones, an vero debeat id per concludentes probationes apparere?

Respondeo, quòd duæ possunt esse opiniones in hac difficultate, ambæ probabiles. Prima est non posse Episcopum prætensos delinquentes consignare Curiæ sæculari, nisi prius sibi constituto plene de delicto, certe, & concludenter non autem per inditia, & præsumptiones.

Probatur primò. Quia quando
4 lex probationem requirit, intelligi debet de probatione plena, & vera, non autem de præsumptiua. Nam quando lex contenta est argumentis, & præsumptionibus id expresè dicit, vt patet in cap. Pro humani de Homicidio in 6. ibi, *& postquam probabilibus constiterit argumentis &c.* & in l. Non omnes §. à Barbaris ff. de re militari, ibi, *argumentis tamen cognoscendum est, &c.* Sed præsens Constitutio Gregorij xiiij. non solum non expressit hoc, sed immo expresè voluit, vt verè constet ordinario crimen tale commissum propter quòd immunitas ecclesiastica non habeat locum, vt patet ex illis verbis, *An ipsi verè crimina superius expressa commiserint.* Ergo plenè, & certè constare debet de delicto, non autem per inditia, & præsumptiones. Et confirmatur ex doctrina Innocentij in c. Cum causam col. 2. vers. Illud autẽ extra de immun. ecclesiæ, vbi dicit, quòd vera esse dicimus ea, quæ vel proprijs oculis inspeximus, vel aliàs indubitanter nouimus.

Secundò, quia delinquentes, 5
dum sunt in ecclesia, vel capti in ecclesia habent Regulam Immunitatis ecclesiasticæ pro se, vt non possint per vim extrahi ab illa, vt patet ex Regula posita in c. 2. n. 1. Sed qui habet regulam pro se dicitur habere præsumptionem iuris, & per consequens habere intentionem fundatam. l. Ab ea parte. ff. de probationibus, & docet Decius in l. 1. ff. de regulis iuris in 6. Cagnolus ibidem n. 21. Glos. in Rubrica de reg. iur. in 6 Alciatus de Præsumpt. Reg. 1. Præsumpt. 28 n. 6. Ergo dum Curia sæcularis dicit casum non esse comprehensum in regula immunitatis ecclesiasticæ cum faciat assertionem contra præsumptionem iuris, eam debet concludentissimè, & euidentissimè probare, vt patet in l. fin. & ibi omnes. ff. quòd metus causa, & docet Abbas in c. Quia verisimile in 2. Not. de præsumpt.

Tertiò, Qualitas tribuens iuris- 6
dictionem non præsumptiue, & per indicia, sed concludenter probari debet, l. 2. §. sed si dubitatur, ff. de

ff. de iudic. Paris de puteo de Syndic. in verbo Iudex cap. 2. nu. 13. & alij. Ergo dum pro Curia sæculari instatur, carceratum sibi consignari, tanquam subditum suæ iurisdictionis, propter qualitatem commissi delicti, debet ipsum delictum, & qualitatem plene probare.

Quartò, Præsens constitutio nō solum specialiter, sed etiam per modum conditionis voluit prius constare de veritate criminum cō missorum antequam delinquentes Curiæ sæculari tradantur, vt patet ex illis verbis, *Constito prius per Episcopum, vt ipsi verè crimina superius expressa commiserint*. Ergo talis probatio nō sufficit præsumptiuè, sed debet esse plena, & concludens l. Lucius, & ibi Bart. ff. de condit. & demonstr. Natta cons. 29. n. 3. & cons. 202. n. 8 & seq. lib. 1. Paris. cons. 104. n. 9. & seq lib. 4. Et hanc opinionem docet Farinacius in tom. 1. Consiliorum Criminalium cons. 76. nu 3 cum tribus sequentibus, Benedictus Beolus, Augustus Paccinellus, & Stephanus Benessaius in quodam eorum responso registrato in tom. 2. consiliorum Criminalium Prosperi Farinacij cons. 168. art. 1. à n. 1. vsq; ad num. 20. inclusiuè, & Alexander Ambrosinus in suo tract. de imm. ecclesiæ in Bullam Greg. Papę xiv. c. 11. num. 4. & Marius Italia in suo tract. de imm. eccl. lib. 1. c 6. §. 1. n. 80 81 & 82.

6 Altera opinio potest esse non requiri plenam probationem per concludentes probationes, sed sufficere summariam, simplicem, & extraiudicialem, quantam Episcopo pro suæ conscientiæ informatione sufficere visum fuerit.

Probatur dicta opinio, Quia cognitio dicti criminis, non principaliter, sed incidenter, & secundarie pertinet ad Episcopum, ad effectum, vt videre possit an delinquens immunitate gaudeat: sed 6
clara est iuris conclusio, quod ad probandum id quod in iudicio incidenter, & secundario, & per modum causæ deducitur, quęuis probatio etiam leuis, & præsumpta dicitur sufficiens, vt patet exemplo matrimonij, quòd si in iudicio deducitur, non principaliter, sed incidenter, & per modum causæ ad effectum legitimitatis, & successionis, qualibet probatione etiam præsumpta, & coniecturali probari potest. ita Geminianus cons. 27 num. 8. cum seq. per tex. in c. Causam, qui filij sint legitimi, & sequitur Paris. latè id probās cons. 57 num. 41. cum multis seq. lib. 4. dicēs esse communem n. 46. & plenè probat Baldus cons. 195. In hac causa, in principio. Et similiter patet exēplo dominij, quòd quando deducitur in iudicio non principaliter, sed incidenter, non requirit directam, & concludentem probationem, sed potest sola possessione probari. Glos. Bart. Bald. Angel. Castr & alij in l. Quidam in suo. ff de condit. & institut. Corn. cons. 219. n. 6. lib. 4 Alexāder cons. 103. n. 10 lib. 7. Paris. cons. 57. nu. 44. lib. 4. Boer. decis. 42. num. 8. Romana Rota in secunda parte decisionum diuersorum decis. 34. nu. 18. & seq. & est communis conclusio

clusio teste Socin, Iuni. in l. Naturaliter § Nihil commune n. 31. ff. de acquir. possessio.

8 Et idem est in omni incidenti probando, quia leuior probatio admittitur, quę non sufficeret quā do principaliter ageretur. Feder. de sent. cons. 300. Factum tale est debitor &c. quem refert, & sequitur Illustrissimus Cardinalis Tuschus in Verbo probatio, conclus. 793. num. 8. testans similiter de communi n 7.

Ergo plena probatio non requiritur, sed sufficit leuis, simplex, summaria, & extraiudicialis, quę Episcopo, vel ab eo deputato sufficere visa fuerit iuxta eius arbitrium.

Secūdò probatur ex breui Clem. viij. quòd referam infra in cap. 7. n. 21. in quo Summus Pontifex cū fuisset requisitus à Panormitano Archiepiscopo de hac dubitatione, rescripsit, vt super qualitatibus criminis excludentibus immunitatem ecclesiasticam, se informaret Summariè, simpliciter, extraiudicialiter, & quantum pro suæ cōscientiæ informatione sufficere visum fuerit. Et hæc opinio in praxi facilius seruari poterit quam prima. Et Farinacius in 2. Tom. Consiliorum cons. 168. in Addit. quæ est in fine dicti consilij lit. A, sequitur hanc opinionē, recedens à prima, quam tenuit in 1. Tomo cons. 76. nu. 3. cum tribus sequentibus.

Quæritur tertiò, quando Episcopus, vel ab eo deputatus vult cognoscere an ille qui confugit ad ecclesiam crimina excepta cōmiserit, vtrum sit necessaria citatio? Et cuius, ecclesiæ videlicet, seu Fisci pro ea, an rei, vel vtriusq; Breuiter, & resolutione respondendo. 9

Dico primò, Citationem esse necessariam vigore clausulæ præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiiij. vers. Quodq; delinquētes &c. ibi, *Nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum an ipsi verè crimina superius expressa commiserint &c.* Et ratio est, quia significatio huius verbi, *Cognito*, tacitè 10
præsupponit citationē partis aduersæ, quia non potest aliter perfectè cognosci, nisi vocata, & audita parte cōtraria, vt docet Panor. in c. Sacro n. 13. de senten. excommunicationis Glos. in Clemen. 2. § Locorum in verbo constiterit de Pœnis, & ibi Anchar. in fine, & Glos. in Clemen. præsenti in verbo constiterit de censibus, Guid. Papa decis. 70. n. 1. Hosti. in c. Exhibi 11
ta de Iudicijs, vers. Inquirerent veritatem. Præterea vbi tractatur de preiudicio alterius, rationes partis aduersæ sunt intelligendæ l. Nā ita diuus. ff de Adoptionibus, l. De vnoquoque ff. de re iudicata, Innoc. in cap. Dudum de Pręsumptionibus num. 5. vers. Si autem in litera, Bellam. decis. 688. in principio.

Dico secundò. Quod data necessitate citationis sequitur ecclesiam esse citandam, (& pro ea promotorem Fiscalem cuius partes sunt tueri iura ecclesiæ) cum de illius pręiudicio agatur.

Dico tertio, citandum esse reū qui confugit ad Ecclesiam, & ratio

12 tio est, quia agitur de eius præiudicio. probatur primò, quia licet istud immunitatis priuilegium principaliter, & directè sit ecclesijs concessum: tamen indirectè redundat in beneficium rei, vt contenti in tali loco; ita Suarez de Religione tom. 1. Tract. 2. lib. 3. c. 13. num. 11. Ancharan. consil. 314. in principio, & Decianus in suis tractat. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 25. n. 1. in fine: Vnde, & ipsi rei ratione ecclesiarum hanc immunitatem habent.

13 Secundò. Quia si reus qui confugit ad ecclesiam inuitus extrahatur ab illa agere potest, & petere, vt pristinę libertati restituatur, vt docet Remigius de Gonni in suo tract. de imm. ecclesię q. 10. Syluest. in summa verbo immunitas 3. q. 7. nu. 11. Angel. in Summa eodem verbo num. 20. Abbas in c. Inter alia n. 26. de Immu. ecclesię, Bart. in l. pręsenti n. 5. C. de his qui ad ecclesiam confugiunt, Old. cōs. 53. & consil. 154. in fine, Ex quo sequitur immunitatis priuilegium illi competere, alias agere non posset.

14 Tertio. Quia quando remittendus est reus de vno iudice ad aliũ, necessaria est eorum citatio corã iudice remittente. Guid. Papa decis. 419. n. 1. Et hoc nulla alia ratione nisi quia tractatur de eius præiudicio

Quartò. Quia quãdo Summus Pontifex voluit in aliquo particulari casu ex rationabilibus causis animum suum mouentibus, vt aliquis Episcopus relaxaret delinquentem absq; formali iudicio, hoc per particulare Breue expressit, vt patet ex Breui Clemen. Papæ viij. infra relato cap. 6. num. 18. Ergo signum est, quòd regulariter debet fieri ista relaxatio cum formali iudicio, parte citata.

Contra supradictum tertium dictum obstare videtur id quòd dicunt Soccin. in tract. de citatione art. 7. n. 68. vers. Decimus casus, & Innoc. in c. Tenor circa medium de sent. & re iudicata, & in cap. ex 15
parte de accusationibus, nempè quòd necessaria non est citatio, vbi probatio fit ad instructionem solius iudicis. Sed respondetur, quòd tunc probatio fit ad solam iudicis instructionem, quando ex ea nullius iuri detrahitur; At vbi de tertij præiudicio agitur, fieri de 16
bet etiam respectu partis, & sic in forma iudicij, & citato eo cuius interest; ita distinguit Innoc. in c. fin. vers. Sin autem in litera, & vers. sequenti de Præsumptionibus, & illum sequuntur Hosti. ibidem n. 5. vers. Sin autem, Abbas n. 13. vers. Hæc possim tacere, & Fęlin. nu. 15. & Decius consil. 197. n. 7. vers. Accedit etiam. Vnde cum in casu nostro agatur de pręiudicio ecclesię, & rei qui ad illam confugit, dici non potest, quòd ista cognitio adhibeatur ad solius ordinarii instructionem, & sic facienda est ratione partium in forma iudicii, & partibus citatis.

Dico quarto. Quòd si reus qui confugit ad ecclesiam, non cita- 17
tus, sed spontè compareret apud Episcopum, & peteret pro suo interesse audiri in hoc casu absque

dubio

dubio esset audiendus; ita docet Panor. in c.fin.de Præsump.nu.13. vers. sed si comparet, & ibi Felin. n.33. vers.& subdit, & idem Felin. in c.Illa præpositionem n.2. vers. Sed intelligitur,&c.De accusatio nibus,Rom.in l.Peregre §.Quibus ff de Acquirenda possessione, Tiraquellus in tract. Res inter alios acta col.9 vers. Secundo declara, & Foller. in Pract.Crimin.Canon. p.2. cap.9. n.14.

18 Quæritur quartò, An Vicarius Generalis Episcopi absq; speciali mandato possit se intromittere in causis Reorum confugientium ad Ecclesiam?

Antequam ad vlteriora progre diamur, supponendum est Vicarium Generalem Episcopi habere speciale mandatum cognoscen di causas criminales, iuxta tex. in c. Licet de Officio Vicarij in 6. & ei non esse prohibitum ab Episco po cognoscere has causas.

Nunc ad punctum quæstionis dico, quòd duæ possunt esse opiniones, vna negatiua, altera vero affirmatiua.

Pro parte negatiua faciunt pri mò, verba præsentis Constitutionis, ibi, *& non alios Episcopis inferiores etiam si alias Ordinarij sint &c. prædictam licentiam dandi facultas pertineat*, & postea sequitur, *Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc* (nota) *ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios. &c.* Ex quibus verbis colligi videtur prædictam facultatem esse côcessam dignitati Episcopali, & non alijs inferioribus Episcopis, dato quòd iurisdictionem Episcopalem habeant.

Secundò causas criminales Vicarius cognoscere non potest absque speciali mandato Episcopi, 19 vt patet ex c.Licet di Officio Vicarij in 6. & latè probat Sbrozzius in suo trac.de officio Vicarij lib 2. q.143.n.1. Ergo huiusmodi causæ nô censentur ei permissæ propter generalem potestatem; Et hanc partem negatiuam defendit Marius Italia in suo tract.de immun. Ecclesiarum lib. 1.cap.6.§.1. à nu. 2. vsque ad 6.

Pro parte affirmatiua, quæ verior mihi videtur.

Primò faciunt verba præsentis constitutionis, ibi *sine licentia Episcopi* (nota) *vel eius officialis*: Ergo Vicarius Generalis Episcopi, qui est eius primarius officialis, (nam verba sunt sumenda in suo priori 20 significatu l. 1. §. Qui in perpetuû ff. Si ager vectigal, Menochius de Arbitrarijs Iudicum Centur. 1. q. 77.n.1 & Centur.4.casu 321.n.14) ex potestate sibi tradita à Summo Pontifice per præsentem Constitutionem potest se intromittere, & cognoscere supradictas causas, dato quòd per Episcopum nô sint ei specialiter commissæ. Dum modo non sint ei specialiter prohibitæ. Et Confirmatur ex alijs verbis eiusdem Constitutionis, quæ sequuntur, ibi, *Ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, &c.* Nota quòd non dicit ad quem solum in numero singulari, sed *Ad quos solos*, referendo se ad Episcopum, & eius officialem.

Secundò probatur ex l præsenti

C. de His qui ad Ecclesiam confugiunt in principio ibi, *Nec pro his venerabiles Episcopos, vel Religiosos æconomos exigi &c.* & in §. quod si in finibus, ibi, *Quòd si in finibus Ecclesiasticis latitant, religiosus æconomus, seu defensor Ecclesiæ, &c.*
21 œconomus enim pro eo qui vicem gerit Episcopi sumitur, & sic pro Vicario Generali, vt patet ex c. In noua actione 16. quæst. 7. & docet Sbrozzius in suo tract. de officio Vicarij lib. 1. quæst. 2. nu. 18. & sic concordat ista Constitutio cum Iure cõmuni, & vna lex aliam declarat, & vetustior recentem l. Nõ est nouum cum duabus sequentibus. ff. de legibus.

Tertiò. Si Summus Pontifex voluisset vt officialis, seu Vicarius Generalis Episcopi haberet speciale mandatum ad hoc, vt posset cognoscere de dictis causis, expressisset, vt fecit Conc. Triden. in sess. 24. c. 6. sub Decreto de reformatione, ibi, *per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, &c* Sed non expressit: Ergo non requiritur speciale mandatum, sed sufficit quòd sit officialis, seu Vicarius Generalis Episcopi, & possit cognoscere causas criminales.

In contrarium vero adducta nõ obstant, &

Ad primum patet responsio ex verbis antecedentibus, ibi, *ad quos solos* (nempè ad Episcopum, vel eius officialem, seu Vicarium Generalem) & postea sequitur, *Et non alios Episcopis inferiores, &c.* & sic facultas dandi licentiam extrahendi Reos ab Ecclesijs denegatur omnibus Episcopis inferioribus, etiam si alias Ordinarij sint, Excepto Episcopo loci, & eius officiali, seu Vicario Generali, qui facit vnũ tribunal cum Episcopo, c. Romana de Appell. in 6. Et confirmatur ex verbis immediatè sequentibus, ibi, *Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem, &c.* Aduerte quòd non dicit occurrente autem casu in aliqua Diœcesi, in qua Episcopus sit absens, *Sed occurrente casu in loco exempto, & nullius Diœcesis.* Ergo si occurrat casus *in loco exempto, & nullius Diœcesis,* tunc ad Episcopũ viciniorem deuoluitur cognitio:
Si verò occurrat casus in aliqua 22
Diœcesi, in qua Episcopus sit absens, tunc cognitio non deuoluitur ad Episcopum viciniorem, sed ad eius officialem, seu Vicarium Generalem Episcopi, vt patet ex ipsa constitutione, ibi, *Sine licentia Episcopi, vel eius officialis.*

Ad secundum Respondetur declarando consequentiam, ibi, propter generalem potestatem: Hæc enim verba duplicem sensum habere possunt, Primus est, quòd propter generalem potestatem datã ab Episcopo suo Vicario, non censeatur concessa potestas cognoscendi causas criminales, & per consequens has causas, Et vera est consequentia, sed nihil obstat contra nostram opinionem: Nam supposuimus in principio quæstionis, Vicarium Generalem habere hoc speciale mandatum cognoscendi causas criminales; Secundus sensus est, quòd propter generalem

ralem

ralem potestatem ab Episcopo traditam suo Vicario Generali cognoscendi causas criminales, non censeatur: concessa facultas cognoscendi causas præsentis Cõstitutionis: Et si in hoc sensu accipiantur illa verba, negatur consequentia, Nam licet in iure cautem sit, vt Vicarius Episcopi non posit cognoscere causas criminales absque speciali mandato Episcopi, non tamen inuenitur, vt dũ habet speciale mandatum cognoscendi causas criminales, non possit cognoscere causas præsentis Constitutionis absque alio speciali mandato: Vnde reijectis contrarijs, remanet firma, & verior apparet pars affirmatiua.

Quæritur quinto, Quia occurrente casu præsentis constitutionis in loco exempto & nullius Diœcesis ad Episcopum viciniorem deuoluitur hæc cognitio, vt patet ex verbis præsentis Constitutionis, ibi, *Occurrente autem casu, &c.*

23 Quæritur an Vicarius Generalis Episcopi, ad quem ius extrahẽdi, vel cognitio super huiusmodi causis deuoluta fuerit, posit absque recenti, & expresso mandato de dictis causis cognoscere, & prædictam licentiam impertiri? Antequam ad vlteriora progrediamur, supponendum est, supradictum Vicarium habere speciale mandatum ab Episcopo cognoscendi causas criminales, & ei nõ esse prohibitum ab eodem Episcopo cognoscere causas præsentis Cõstitutionis. Hoc supposito duæ possunt esse opiniones ambæ probabiles, vna negatiua, Altera verò affirmatiua.

Pro opinione negatiua faciunt primò verba præsentis constitutionis, quæ satis clara videntur, ibi, *Tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio,* (nota) *& non ad alios, &c.*

Secundò, Cum deuoluitur huiusmodi ius ad Episcopum viciniorem, non competit ei potestate ordinaria, sed delegata: sed quãdo delegatur aliqua causa Episcopo, eius Vicarius non valet se intromittere, vt docent Doctores in Clem. 2. de Rescriptis, & alij quos refert Sbrozzius in suo tract. de officio Vicarij lib. 2. q. 135. num. 1. 24 Quia dum Episcopus constituit aliquem Vicarium Generalem, videtur ea committere, quæ competunt ei ratione ordinariæ potestatis, non autem ea quæ competunt potestate delegata, vt docet Federicus de Senis in cons. 130 Decius in cap. Quoniam Abbas num 15. de officio delegati. Rolandinus cons. 39. num. 18. vol. 1. Sbrozzius in loco præallegato quæs. 135 n. 3. Ergo non succedit Vicarius in illam prorogatiuam in quam succedit Episcopus.

Tertiò. Cum istæ causæ sint graues, & arduæ, videtur electa industria personæ Episcopi: nam non est verisimile voluisse Summũ Pontificem tollere hanc potestatem ordinario non Episcopo, qui habet iurisdictionem episcopalem 25 in suo loco, & illam tribuere Vicario Generali alterius Diœcesis; Sed quãdo est electa industria alicuius personæ, non potest electus alteri demandare vices suas c. fin.

§. 35. cui vbi Doctores de officio Iudicis Delegati Sbrozzius de officio Vicarij lib. 2. q. 43. n. 11. & seq. Ergo ad Episcopum solum, & nō ad alios deuoluta est hæc cognitio, & per consequens Vicarius Generalis Episcopi ad quem deuoluta est hæc cognitio, non poterit de dictis causis cognoscere, & prædictam licentiam impartiri. & hanc opinionem negatiuam tenet Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum in præsentem Constitutionem Greg. xiiij. lib. 1. cap. 6. §. 1. à num. 22. licet Vicarius Generalissimum habuerit mandatum ab Episcopo cum eadem facultate: Sed num. 31. in fine dicit, quòd non prohibetur Episcopus alteri subdelegare, quod probat verbis præsentis Constitutionis, ibi, *Nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, &c.* Quod intelligit quoad extractionem, & cognitionem tantum earumdem causarum; secus vero dicit, quo ad traditionem reorum Curiæ sæculari si fieri contingerit, quia ab eodem Episcopo facienda erit, vt patet ex verbis Cōstitutionis, ibi, *Tuncque demum de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ sæculari quacumque appellatione postposita consignentur.*

Opinio verò affirmatiua, quæ probabilior mihi videtur colligitur ex textu præsentis constitutionis, ex quo nihil aliud colligi videtur, nisi quòd intentio Summi Pontificis sit, vt Episcopi tantum (& non alij Episcopis inferiores, etiam si alias ordinarij sint, aut nullius Diœcesis &c.) per se vel per suos Vicarios generales (quos sub nomine officialis denotat) vel per alios ab eis deputatos, cognoscant de causis præsentis constitutionis, & dictam licentiam impertiant, siue occurrant in propria Diœcesi, vt probatum est in præcedenti quæstione, siuè in loco exempto, & nullius Diœcesis, quòd probandum erit.

Probatur primò, hæc opinio affirmatiua, sicut vna lex aliam declarat. l. Non est nouum cum duabus sequentibus. ff. de legibus, ita etiam vna pars legis aliam declarat, & præcipuè quæ præcedunt, & subsequuntur. l. Si seruus plurium §. finali. ff. de legat. primò: Sed ex his quæ præcedunt, & subsequuntur dictum versiculum præsentis constitutionis, *Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios.* 26
clarè colligitur, quod licet de solo Episcopo viciniori mentionem faciat, & non de suo Vicario Generali, tamen per illā clausulam exclusiuam. *Et non ad alios.* non excludit Vicarium Generalē dicti Episcopi, sed excludit alios Episcopis inferiores, etiam si Ordinarij sint, aut nullius Diœcesis &c. Ergo non solum Episcopus vicinior, sed etiam eius Vicarius generalis, vel alius ab eo deputatus, absque recenti, & expresso mandato, poterit cognoscere de causis prudictis deuolutis suo Episcopo, & dictam licentiam impartiri. Maior est clara, Minor probatur.

Primò, Ex verbis dictæ Constitu-

tu-

sationis, quæ præcedunt dictum versiculum, *Occurrente autem casu, &c.* ibi, *sine expressa licentia Episco-*
27 *pi, vel eius officialis*; Per officialem enim hic denotat Vicarium Generalem qui vicem gerit Episcopi, & est primarius officialis Episcopi, Nam verba sunt intelligenda, & sumenda in suo potiori significatu l. 1. §. Qui in perpetuum. ff. Si ager vectigal &c.

Secundò probatur ex alijs verbis, quæ similiter antecedunt dictum vers. *Occurrente autem casu, &c.* ibi, *Ad quos solos, & non ad alios Episcopis inferiores, &c.* Nota quia non dicit ad quem solum, sed ad quos solos, in numero plurali, referendo se ad Episcopum, & eius officialem, & postea sequitur clausula illa exclusiua aliorũ. qui Episcopis sunt inferiores.

Tertiò, probatur ex verbis quæ subsequuntur dictum vers. *Occurrente autem casu, &c.* ibi, *Capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus* (Nota) *& dictæ personæ ecclesiasticæ, requisitæ illos in delictis superius expressis culpabiles tradere, aut capturæ, & carcerationi interuenire, & assistere recusauerint*. Illa enim verba, *Et dictæ personæ ecclesiasticæ* sunt relatiua ad officialem Episcopi, & personam ecclesiasticam quæ interuenire debet capturæ, extractioni, & carcerationi rei. Ergo negocium videtur commissum per præsentem Constitutionem non solum Episcopo, sed etiam eius officiali, seu Vicario, absque recenti, & expresso mandato Episcopi, & omnia supradicta verba comprehendunt nõ solum casum occurrentem in Diœcesi Episcopi, sed etiam in loco exempto, & nullius Diœcesis.

Quartò, probatur ex alijs verbis, quæ subsequũtur dictum vers. *Occurrente autem casu &c.* ibi, *Nisi cognito prius per Episcopum* (Nota) *seu ab eo deputatum an ipsi verè crimina superius expressa commiserint*. Supradicta enim verba, similiter referuntur tam ad casum in propria Diœcesi Episcopi occursum, quam in loco exempto; & clarè demonstrant, cognitionem supradictam pertinere non solum ad Episcopum, sed etiam ad eius Deputatum, qui est Vicarius Generalis; Nam Vicarius Generalis Episcopi appellatur quandoq; Deputatus, vt docet Paul. de potest. cap. Sede vac. 2. p. in princip. q. 10. Mandos. in Regulis Cancellariæ 14 q. 1 nu. 10. quos refert & sequitur Sbrozzius in suo tract. de officio Vicarij lib. 1. quæst. 2. num. 11. & 12.

Nec requiritur, vt in vnoquoq; casu particulari fiat noua, & particularis deputatio, quando Episco- 28
pus non vult per se ipsum de dicta causa cognoscere, sed Vicarius Generalis erit deputatus, tam in casis occurrentibus in sua Diœcesi, quàm in loco exempto & nullius Diœcesis, & poterit licentiam capiendi dare Curiæ sæculari, causam cognoscere, & reum consignare eidem Curiæ sęculari, si erit consignandus reus.

Nec obstant verba tex. quoad consignationẽ ibi, *de mandato Episcopi &c.* quia licet nullam men-

tionem faciat de Vicario, tamen cum nō prohibeat facere per aliū, & possit de causa cognoscere Vicarius, poterit etiam cognita causa, reum Curiæ sæculari consignare, si facienda erit dicta consignatio.

29 Probatur secundò hæc opinio affirmatiua, iurisdictio ex Principis priuilegio cōpetens, non personæ, sed perpetuo dignitati, vel officio, non est delegata, sed ordinaria, & potestatis ordinariæ iura habet, vt docet Bartolus in leg. Ambitiosa num. 34. ff. de Decre. ab Ordin. fac. Ioa. Andreas in Addit. ad Speculatorem tit. de legato §. vltimo ad fin. vers. incipienti, legatus est ordinarius, Baldus in c. fin. nu. vnico de offic. ordin. & ibi Immola ad finem, Syluest. in sua Summa Verbo legatum q. 8. dicto 1. & alij quos refert, & sequitur Sāchez de Matrimonio Tom. 3. lib. 2. disp. 40. num. 14.

Sed hæc iurisdictio competit Episcopo viciniori ratione Dignitatis, & non personæ, & in perpetuum: ergo non est delegata, sed ordinaria, & potestatis ordinariæ iura habet.

Ergo sicut in sua propria Diœcesi in qua Episcopus habet potestatem ordinariam, potest Vicarius Generalis, qui potest cognoscere de causis criminalibus easdem actiones facere, dato quòd non habeat in speciale mandatū de istis causis vt probatum est in præcedenti quæstione, similiter poterit in casibus occurrentibus in loco exempto, & nullius Diœcesis easdem actiones facere.

Probatur, tertio hæc opinio affirmatiua, Territorium exemptū semper est contentum sub Diœcesi episcopi vicinioris, respectu cuius censebuntur subditi omnes ibi habitantes quoad casus supradictæ facultatis, quamuis quoad ordinariam iurisdictionem habeant ordinarium Prælatum, vt in similibus terminis super facultate concessa Episcopis, & eorum Vicarijs à Conc. Trid. in sess. 24. cap. 6. sub Decreto de Reformatione docet Suarez Tomo 4. de Sacramento Pœnitentiæ disp. 30. sect. 2. nu. 6. & Vgolinus de Censuris Ecclesiasticis in genere Tabula prima, c. 10. §. 1. n. 3. Ergo si continetur sub Diœcesi Episcopi vicinioris, sequitur quod habeat ordinariam potestatem in casibus eis deuolutis per præsentem constitutionem, & nulla sit facienda differentia ab alijs casibus occurrentibus in propria Diœcesi. 30

Rationes vero adductæ pro opinione negatiua non obstant contra hanc opinionem affirmatiuā, nam ad primam patet responsio ex adductis in prima ratione pro opinione affirmatiua, & ad secundam patet similiter responsio ex adductis in secunda, & tertia ratione pro opinione affirmatiua.

Ad tertiam rationem respondeo, quòd quoties aliquid conceditur Prælatis præsentibus, & futuris in perpetuūm, non potest dici electam esse industriam personæ, Cum personæ incognitæ tribuatur dicta facultas, vt tradit Iason in l. More num. 65. ff. de Iurisd. omnium Iud. Menochius de Arb. 31

Iudic.

Iudic.lib. 1.q.64.n.17.& alij quos refert, & sequitur Sanchez de Matrimonio tom. 1.lib.2.disp.40. nu. 17.vers.Item quia quoties &c. Ergo cum dicta facultas per præsentem Constitutionem sit concessa Episcopis præsentibus, & futuris, & in perpetuum, non potest dici electam esse industriam personæ, cum sit incognita, & sic non obstant.

32 Queritur sextò, An Vicarius Capituli Ecclesiæ Cathedralis, Episcopali sede vacante habeat eandem facultatem quam ipsemet Episcopus in causis præsentis Cõstitutionis.

Duæ possunt esse opiniones ambæ probabiles, Negatiua vna, altera vero affirmatiua. Pro opinione negatiua faciunt.

Primò, verba præsentis Constitutionis, ibi, *Sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis &c. Ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores etiamsi alias ordinarij sint licentiam dandi, facultas pertineat*, & alibi *Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorẽ deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios &c. & alibi, tuncque demum de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ sæculari, quacunq; appellatione postposita consignentur*. Ex quibus locis clare colligitur quòd intentio summi Pontificis est, vt Episcopi tãtum cognoscant de istis causis, excludendo alios non Episcopos, quamuis ordinarij sint.

Secundò per Concilium Trid. sess. 24 cap. 6. sub decreto de Reformatione conceditur facultas Episcopis, vt possint dispensare in Irregularitatibus omnibus, & suspẽsionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, per se, vel per suos Vicarios ad id specialiter deputatos; Et tamen Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante non succedit in dicta potestate dispen- 33 sandi in omnibus supradictis Irregularitatibus, & per consequens nec Vicarius Capituli, nam illa facultas solis Episcopis est concessa, priuatiuè verò quoad oẽs alios, quamuis habeant ordinariam Iurisdictionem, & quasi Episcopalẽ, ita docet Suarez in Tomo 5. de Cẽsuris disp. 41. sect. 2. n. 13 per Declarationem factam à Congregatione Illustrissimorum Cardinalium super Concil. Trid. quàm refert ibidem nu. 7. Ergo cum facultas cognoscendi de causis præsentis Constitutionis sit concessa Episcopis, & non alijs Episcopis inferiores, etiamsi alias ordinarij sint, sequitur quòd Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante non succedat in hac facultate, & per consequens nec Vicarius à dicto Capitulo constitutus; Et hanc opinionem negatiuam tenet Marius Italia in suo Tractatu de Immunitate Ecclesiarum in præsentem Constit. Greg. xiv. lib. 1. c. 6 §. 1. à nu. 37. vsq; ad 55. sed præcipuè à num. 42. vers. contrarium &c.

Opinio verò affirmatiua quæ probabilior mihi videtur est, vt Vicarius Capituli Ecclesiæ Cathedralis Episcopali sede vacãte habeat fa-

facultatẽ cognoſcendi cauſas præſentis Conſtitutionis, quæ occurrunt in ſua Diœceſi, ſecus autem de cauſis quæ occurrunt in loco exempto, & nullius Diœceſis, Nã in illis deuoluitur cognitio ad alium Epiſcopum Viciniorem, & non ad ſupradictum Vicarium.

Probatur hęc opinio quoad primam partem, nempè de cauſis occurrentibus in propria Diœceſi.

Primò ex c. Vnico de maior. & obed. in 6. ibi, *Epiſcopali ſede vacante, poteſt Capitulum, ſeu is ad quem Epiſcopalis Iuriſdictio tunc temporis noſcitur pertinere, ijs quibus poſſet Epiſcopus ſi viueret.*

Sed hæc facultas competit Epiſcopis iure ordinario, (non autẽ extraordinario præſentis Conſtitutionis) vt patet ex c. Si quis contumax 17. q. 4. vbi cauetur in hæc verba, *Si quis contumax, vel ſuperbus timorem Dei, vel reuerentiam ſanctarum eccleſiarum non habuerit, & fugientem ſeruum ſuum, vel quem ipſe perſequutus fuit de atrio Eccleſiæ, vel de porticibus Eccleſiæ quolibet modo adhærentibus, per vim abſtraxerit, pro immunitate nongentos ſolidos Epiſcopo componat, & ipſe publica pœnitentia iuſto iudicio Epiſcopi mulctetur.*

Patet etiam ex c. Quiſquis eadẽ 17. q. 4. Vbi Ioannes Papa viij. ſanciuit. *Quiſquis inuentus fuerit reus ſacrilegij, Epiſcopis, vel Abbatibus ſiuè pſonis ad quos quærimonia ſacrilegij iuſtè pertinuerit 30. libras examinati argẽti puriſſimi componat.* Et ibidem declarando, quis dicatur ſacrilegium committere ſubiungit. *ſacrilegium committitur, ſi quis infregerit Eccleſiam, vel 30. Eccleſiarum paſſus, qui in circuitu Eccleſiæ ſunt, vel domos, quæ infra prædictos paſſus fuerint, aliquid inde diripiendo, vel auferendo.* Ergo Vicarius Capituli Eccleſiæ Cathedralis, Epiſcopi Sede vacante habet facultatem cognoſcẽdi ſupradictas cauſas, & extrahendi dictos delinquentes, & tradere Curiæ ſæculari ſi opus fuerit.

Secundò, De prædictis Vicarijs nulla fit mentio in præſenti Conſtitutione, Nec de caſibus occurrentibus in dicto tempore Sedis Vacantis in dicta Diœceſi, & de caſibus occurrentibus in loco exempto, & nullius Diœceſis prouiſum eſt: Ergo ſi Sũmus Pontifex Greg. xiv. voluiſſet, vt Vicarius ſupradictus nõ cognoſceret de cauſis præſentis Conſtitutionis occurrentibus in ſua Diœceſi, expreſsiſſet, ſicuti loci exempti expreſſam fecit mentionem, & illum conſtituit iuriſdictioni Epiſcopi vicinioris; Sed non expreſsit: Igitur Vicarius ſupradictus poterit de cauſis ſupradictis cognoſcere, ſicut poſſet Epiſcopus ſi viueret iuxta tex. in c. Vnico de Maior. & obedientia in 6.

Tertiò, Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſede vacante poteſt cognoſcere de cauſis arduis, vt de cauſis matrimonialibus, &c. vt probat Stephanus Quaranta in Summa Bullarij tit. Capitulum ſede vacante num. 1. §. Quinto quæro, & Nihilominus Conc. Trident. in ſeſſ. 24. c. 20. §. Ad hęc prædictas cauſas relinquit examini, & iuriſdictioni Epiſcopi cum dictione 34

taxatiua, *Episcopi tantum*. Ergo quamuis in præsenti Constitutione sint aliquæ dictiones taxatiuæ, nempè, *ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores etiam si Ordinarij sint &c.* non comprehendunt Capitulum supradictum sede vacante, & per consequens, nec eius Vicarium.

Probo nunc supradictam opinionem affirmatiuam quo ad secundam partem, ibi, secus autem &c. Episcopus vicinior habet facultatem cognoscendi supradictas causas, quæ occurrunt in loco exempto, & nullius Diœcesis iure extraordinario, per præsentem cõstitutionem non autem iure ordinario, Nam ante hanc constitutionem illam non habebat sicuti facultatem quam habent Episcopi ex Conc. Trid. sess. 24. c. 6. Sub Decreto de Reformatione dispensandi in Irregularitatibus &c. illam habent iure extraordinario non autem ordinario, vt docet Suarez Tomo 5. de Censuris disp. 41. sect. 2. n. 13. in fine, sed Capitulum sede vacante succedit in illam iurisdictionem quæ iure ordinario competebat episcopo, vt patet ex cap. penult. de supplen. neglig. Prælatorum in 6. c. 1. de maior & obed. & c. 1. de inst. in 6. non autem extraordinario, & speciali, vt docet Suarez vbi supra, & Genuensis in sua praxi Curiæ Archiepis. Neap. c. 85. nu. 1. conclus. 1 & nu. 29. Ergo nec Vicarius supradicti Capituli succedit in dicta iurisdictione extraordinaria, sed deuoluitur ista cognitio ad alium Episcopum viciniorem.

Rationes vero adductæ pro opinione negatiua non obstant contra hanc opinionem, immo illi fauent, Nam prima ratio desumpta ex verbis Constitutionis, ibi, *Sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis, ad quos solos, & nõ ad alios Episcopis inferiores, &c.* probat opinionem affirmatiuam quoad primam partem, Nam illa verba *ad quos solos* referuntur ad Episcopũ, & eius officialem qui est Vicarius Generalis, quia iure ordinario competit hæc cognitio Episcopo, vel eius Vicario Generali qui vicem gerit Episcopi, & facit vnum Tribunal cum Episcopo, cap. Romana in principio de Appellat. in 6. Et per consequens eodem iure ordinario competit Capitulo Cathedralis Ecclesiæ sede vacante, vel eius Vicario. Alia verò verba Constitutionis, ibi, *Occurrente autem casu in loco exempto, &c.* probant supradictam opinionem affirmatiuam quoad secundam partem; Nam cum hæc facultas competat Episcopo viciniori iure extraordinario non autem ordinario vt supra probatum est, & Capitulum sede vacante succedat tantum in ijs quæ ordinario iure cõpetunt Episcopo, sequitur quòd nec Capitulum sede vacante, nec Vicarius supradictus habeat hãc facultatem.

Secunda verò ratio desumpta ex Concil. Trid. sess. 24. c. 6. sub Decreto de Reformatione non obstat; Nam illa facultas dispensandi in Irregularitatibus competit Episcopis, & eorum Vicarijs iure extraordinario, non autem ordi-

nario,

nario, & per consequens, Nec Capitulum sede vacante, nec eius Vicarius succedit in dictam facultatem, sed in casu nostro cognitio casuum præsentis Constitutionis qui occurrunt in Diœcesi Episcopi, competunt ei, vel eius Vicario iure ordinario, Nam ante hanc cõstitutionem eis competebant; Ergo diuersa est ratio.

35 Quæritur septimò, An causa incępta coram Episcopo, si moriatur Episcopus, Vicarius possit illam prosequi?

Et resolutiue respondendo distinguendum est, vel tractamus de casu occurso in propria Diœcesi Episcopi, vel in loco exempto, & nullius Diœcesis: Si de primò, Dico quòd Capitulum Cathedralis Ecclesiæ sede vacante, (per mortem Episcopi, vel alio modo,) & per consequens eius Vicarius poterit dictam causam cęptam coram episcopo prosequi, & si opus fuerit reum Curiæ sæculari tradere; & ratio est, quia hæc facultas competit episcopo iure ordinario, vt in præcedenti quæstione probatum est per tex. in c. Si quis contumax, & ca. Quisquis 17. q. 4. sed capitulum Cathedralis ecclesiæ, & per consequens eius Vicarius succedit Episcopo in iurisdictionem ordinariam episcopalẽ, vt patet ex c. Vnico de maior. & obed. in 6. ibi, *Episcopali sede vacante potest capitulum, seu is, ad quem Episcopalis iurisdictio tunc temporis noscitur pertinere, ijs, quibus posset Episcopus, si viueret*. Ergo poterit Vicarius illam prosequi Nec mirũ est si Marius Italia in suo tract. de Immunit. ecclesiarum oppositum sentiat in lib. 1. cap. 6. §. 1. nu. 59. quia fundatus est in suo principio, quòd Episcopus solus, & nemo alius possit cognoscere de dictis causis; quòd principium non admittimus in supradicto casu: Primò quia Episcopus non potestate delegata, vel extraordinaria cognoscit de dictis causis, sed potestate ordinaria, vt supra dictum est, ad quam succedit Capitulum sede vacante: Secundò quòd Summus Pontifex loquens de supradicto casu, non dicit ad quem solum & non alios episcopis inferiores &c. Sed dicit *Ad quos solos*, in numero plurali, referendo se ad Episcopum, & eius officialem, qui est Vicarius: & illa verba, *Non alios* excludunt omnes alios episcopis inferiores quamuis ordinarij sint &c. Sed non excludit eius Vicarium qui censetur vna, & eadem persona cum episcopo, & facit vnum Tribunal cum episcopo c. Romana ecclesia in princ. de Appell. in 6. quamuis ordinarius sit de Iure, & ordinariam Iurisdictionem habeat.

Si verò tractamus de secundo casu. nempè de casu occurso in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc nec Capitulum sede vacante, nec eius Vicarius poterit illã prosequi: & ratio est, quia facultas cõcessa episcopo viciniori cognoscendi de dictis causis occursis in loco exempto, & nullius Diœcesis ei competit non iure ordinario, nec Delegato, sed iure extraordinario præsentis cõstitutionis; Sed Capitulum sede vacante succedit

cantum in iurisdictione ordinaria Episcopi mortui, vt supra probatum est: Ergo non potest illam prosequi.

Sed ex supradicta decisione secundi casus insurgit noua dubita-
36 tio, Quid faciendum erit in dicto casu, hoc est quando fuerit cępta causa coram episcopo viciniori, qui adhuc illa durante sedem vacare contingat, An sit expectādus nouus episcopus, qui causam finiat, An vero deuoluatur eius cognitio ad episcopum viciniorem? Et resolutiue respondendo dico, vel speratur de proximo nouus successor, vel non: Si speratur de proximo debet expectari, qui causam terminabit; quia vbi cęptum est iudicium ibi finem accipere debet, iuxta text. in l. vbi cęptum. ff. de Iudicijs, si non speratur de proximo, deuoluitur cognitio ad alium episcopum viciniorē; quia per impotentiam facti ibi non potest habere executionem, ita docet Panor. in cap. Postulasti nu. 2. de Homicidio, & Marius Italia in suo Tract. de Imm. ecclesiarum in præsentem const. Greg. xiv. lib. 1. c. 6. §. 1. n. 71.

Si vero deuoluta cognitione ad episcopum viciniorem superueniat episcopus in locum mortui, tūc causa debet retro trahi ad episcopum loci vbi fuerat cępta, per tex. in l. Vbi cęptum. ff. de Iudicijs: & ratio est, quia illud ius deuolutum erat ad alium episcopū propter necessitatem, vnde cessante hac necessitate causa trahi debet coram primò, hoc est coram episcopo viciniori primò vocato à cō-stitutione, ita tenet Marius Italia vbi sup. n. 73 & 74.

Quæritur octauò, Si occurrat casus in loco exempto, & nullius 37
Diœcesis, vtrum episcopus vicinior, cui deuoluta est cognitio per præsentem constitutionem possit dictam causam incipere, & terminare in eodem loco exēpto absq; licentia ipsius ordinarij? & videtur dicendum quòd non, per textum in l. extra territorium. ff. de Iurisdictione omnium Iudic. (Secus cum licentia ipsius ordinarij: Nā licet Iurisdictio contentiosa non possit in alieno territorio exerceri, fallit tamen quando datur facultas à Iudice loci, vt docent Doctores commun. in dicta lege extra territorium: & in terminis nostris docet Marius Italia in suo tract. de Immunitate ecclesiarum lib. 1. cap. 6. §. 1. nu. 78.

Contrarium verò mihi videtur verius nempè, quòd absque licentia ordinarij possit incipere, & terminare dictam causam in eodem loco exempto; & ratio est, 38
quia semper territorium exemptum est cōtentum sub Diœcesi episcopi vicinioris, respectu cuius cēsebuntur subditi omnes ibi habitantes quoad cognitionem casus supradictæ facultatis, quamuis quo ad ordinariam iurisdictionē habeant ordinarium Prælatum, ita in similibus terminis docet Suarez in Tomo 4. de Sacramento Pœnitentiæ disp. 30. sect. 2. nu. 6. & Vgolinus de Censuris ecclesiasticis in genere Tabula prima, c. 10. §. 1. n. 3.

Quæritur nonò, An episcopus, 39
ele-

electus,&confirmatus,non autem consecratus possit cognoscere de causis præsentis constitutionis? Resolutiue respondendo dico, qđ sic, & ratio est, quia ista cognitio est actus iurisdictionis, & episcopus electus, & confirmatus est simpliciter, & absolute episcopus in ordine ad actus Iurisdictionis, & plenam iurisdictionem habet, iuxta text.in c.Transmissam extra de electione, & ibi etiam Glosa vlt. & docet Felinus in c.eam te nu 5. extra de Rescriptis. & confirmatur authoritate Suarez in 5.Tom. de Censuris disp.41.sect.2.n.7.qui explicando nomen episcopi, de quo fit mentio in Concil.Triden. sess.24.c.6.sub Decreto de Reformatione,vbi conceditur facultas episcopis dispensandi in Irregularitatibus,& absoluendi à Cẽsuris, &c. dicit quòd sufficit, vt episcopus sit electus,& confirmatus, dato quòd non sit consecratus, quia iste est actus iurisdictionis,& consecratione non indiget.

Contrariam tamen opinionem tenet Marius Italia in suo tract. de Immunitate ecclesiarum lib.1. c.6 §.1.n.88 & ad probandam suã opinionem adducit textum in ca. Cum in cunctis §.Cum verò,& ibi Glos.1.extra de electione, sed nec tex. nec glo.prædicta probant suã opinionem;Secundo allegat text. in c Auaritiæ de elec.in 6.qui tex. similiter nõ probat suam opinionem, quia loquitur de episcopo electo, & non confirmato; nos vero loquimur de episcopo electo, & confirmato. Tertio adducit pro se Felinum in c. eam te nu, 1. extra de Rescriptis, sed non obstat, quia ibi loquitur de ijs quæ spectant ad ordinem episcopalẽ, sed ibidem nu.5. clare dicit, quòd in his quæ concernunt iurisdictionem, nomine episcopi venit electus,& cõfirmatus. Quarto se refert ad dicta sup.lib.1.cap.5. §.12.n.5. vbi dicit,quòd episcopus electus, & non consecratus non dicitur Põtifex, sed nihil obstat contra nos, quia non loquimur de episcopo electo tantum & non confirmato, nec consecrato, sed de electo, & confirmato,licet non consecrato: Nec dicimus, quòd dicatur Pontifex,sed quòd veniat nomine episcopi in ordine ad actus iurisdictionis, quòd est diuersum, & ex diuersis non fit illatio cap.Ad audientiam extra de Decimis l. Papinianus exuli.ff.de Minoribus; Vnde non est recedendum à prædicta opinione affirmatiua.

Quæritur decimò Si quis in ecclesia delinquat,& delinquens, & crimen sit sæculare, à quo Iudice puniri debeat à Laico an ecclesiastico?Panor.in c.fin.de Imm Ecclesiæ,& in c. inter alia eod.tit.n.29.& in c Cum sit generale de foro competenti, Bart in l Si cui §.fin,nu.3. ff.de Accusationibus,& Commen. Doctores, quos refert, & sequitur Farinacius in sua practica Crim. p.p.to.2.tit.de Carceribus,& carceratis quæst.28.num.62.dicunt, quòd à Iudice Laico puniri potest,Si verò delictum est mixti fori datur locus preuentioni:ita Remig.de Gonni in suo tract.de immunitate ecclesiasticæ quæst.16. num.2.in fine. Bene tamen verum 40

est,

eſt, quòd in quocumq; caſu ſupradicto ratione ſacrilegij poteſt etiã puniri à Iudice eccleſiaſtico, ſecundum Panor. in c. Inter alia nu. 29. de immunit. eccleſiæ, & Farinacium in loco præallegato nu. 62. in fine. Remigium de Gonni in ſuo Tract. de Immunit. eccleſiæ, q. 16. n. 2. in fine, & Card. Tuſchum in Tomo 4. lit. I, concluſ. 59. n. 4. 5. 6. & ſeq.

Quæritur vndecimò, Remota
40 hac Conſtitutione Gregorij xiiij. Quando delinquens confugit ad eccleſiam, & dubitatur an gaudeat hac immunitate nec ne, ad quem Iudicem ſpectet dicta cognitio ad eccleſiaſticum, vel ad ſæcularem? Dixi remota hac conſtitutione, quia clarum eſt per præſentem Conſtitutionem ſpectare ad Iudicem eccleſiaſticum, vt probatum eſt in principio præſentis capitis n. 1.

Farinacius in ſua pract. criminali p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. nu. 76. verſ. Hæc autem cognitio &c. docet, quòd in hoc dubio (remota Conſtitutione Gregorij xiiij.) verificatur regula, quòd melior eſt conditio poſsidẽtis, Quia ſi Reus ſit iam extractus ex eccleſia, & in manibus Curiæ ſæcularis, Iudex ipſe ſæcularis iudicabit an ſit eccleſiæ reſtituendus, & ſic an ſit benè extractus nec ne; Si verò Reus non ſit ab eccleſia, ad quam confugit extractus, tunc Iudex eccleſiaſticus hoc determinabit: & ita ſæpius inquit vidiſſe iudicatum: & in vtroq; caſu (inquit) ſupponendi ſunt termini habiles: nempè vt remota Immunitate cauſa ſpectet ad Iudicem ſæcularem; Alioquin ſi cauſa eſſet eccleſiaſtica, vel Reus eſſet Clericus, vel ſuper his oriretur quæſtio, tunc talis deciſio ad quem Iudicem ſpectet, remittit lectorem ad alium locũ ſuæ practicæ, nempè ad partem 1. tom. 1. tit. de inquiſitione.

Circa ſupradictam ſententiam Farinacij, nempè quòd ſi Reus ſit iam extractus ab eccleſia, ad quã confugit, per Miniſtros Curiæ ſæcularis, & ſit in manibus ſæcularis Iudicis ipſe Iudex ſæcularis iudicabit An ſit eccleſiæ reſtituendus nec ne, Aduertendum eſt, (Suppoſito primò, quòd Reus ſit ſæcularis, & delictum propter, quòd Reus confugit ad eccleſiam pertineat ad Iudicem ſæcularem, & remota Conſtitutione Gregorij xiv.) quòd cõmunis opinio Doctorum quos refert, & ſequitur idem Farinacius in loco præallegato q. 28. nu. 1. docet, Quòd Reus qui cõfugit ad eccleſiam ſi de facto per vim ab illa extrahatur à Iudice ſæculari, vel alijs Miniſtris Curiæ ſæcularis; de facto etiam eidem eccleſiæ eſt reſtituendus; & clarè patet ex c. Miror 17 quæſt 4. ibi, *Eccleſiæ igitur illæſum reuoca, quem i religioſe rapuiſti*. Suppoſita igitur hac veritate, Reus erit primò reſtituendus eccleſiæ, ad hoc vt reponatur in poſſeſsione ſui priuilegij eccleſia, & poſtea debet diſcuti, & determinari, An Reus gaudeat nec ne Immunitate: Si hoc pacto fieri debet ſequitur (ſecundum opinionem Farinacij ſupra relatam in quæſt. 28. nu. 76. verſ. Hæc autem cognitio) quòd ſemper cognitio dictæ cauſæ, &

ſæ, & determinatio dictæ quæſtionis ſpectabat ad Iudicem eccleſiaſticum; Quia eccleſia eſt in poſſeſſione Rei, & in dubio melior eſt conditio poſsidentis c. In pari de reg. iur. in 6. l. in pari. ff. de Regulis iuris.

Præterea Doctores communit. (quos refert, & ſequitur idem Farinacius in ſua pract. crimin. p. p. Tom. 2. tit de carceribus, & carceratis, q. 28. n. 6. Couar. in lib. 2. var. reſolut. cap. 20. num. 3. Decianus in ſuis tract. Crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 25. Rubr. de extrahen. ab eccleſia n. 7. & alij) dicunt, quòd quando in hac materia Immunitatis inter ius ciuile, & ius Canonicum adeſt aliqua differentia, attenditur Ius canonicum, & non ciuile, etiam apud ſæculares iudices, ac etiam in terris non eccleſiæ ſubiectis; Et rationem reddunt quia pertinet hoc ad honorem, & reuerentiam exhibendam locis ſacris, quorum cura ad Pontifices, & Prælatos eccleſiaſticos ſpecialiter ſpectat: Ergo eadem ratione determinatio præſentis Controuerſiæ pertinebit ad Iudicem eccleſiaſticum, & non ad Iudicem Curiæ ſæcularis; & huius opinionis eſt Decianus in ſuis tract. Crimi. tom. 2. lib. 6. c. 29. n. 2.

Quænam Eccleſiæ locaque ſacra hac immunitate gaudeant.

SVMMARIVM.

Eccleſia materialis Epiſcopi auctoritate fundata, & conſecrata in qua officia Diuina celebrantur gaudet hoc priuilegio immunitatis, vt delinquentes ad illam confugientes per vim ab ea extrahi non poſſint. n. 1.

Eccleſia gaudet immunitate, dato quod ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ibi non ſeruetur. n. 2.

Eccleſia conſecrata dato quòd Diuina myſteria, vel officia ibi nō dum ſint celebrata, gaudet priuilegio immunitatis. n. 3.

Eccleſia conſecrata ab Epiſcopo, quãuis à principio non ſit eius auctoritate fundata, gaudet priuilegio immunitatis. n. 4.

Eccleſia fundata ſine licentia Epiſcopi Ciuitatis, ſed conſecrata ab Epiſcopo alieno ſine licentia proprij Epiſcopi, gaudet immunitate. n. 5.

Eccleſia non conſecrata ſi per Epiſcopum, vel eius auctoritate ſit obſequijs Diuinis dedicata: & Diuina officia in ea celebrentur, gaudet immunitate. n. 6.

Eccleſia non conſecrata, nec benedicta, auctoritate tamen Epiſcopi primum lapidem imponentis conſtructa, licet Diuina myſteria, vel officia ibi non ſint celebrata gaudet tamen immunitate eccleſiæ. nu. 7.

Ratio poſita in diſpoſitione legis debet reſtringere, & ampliare legem ad limitem ipſius rationis. n. 8.

Eccleſia non conſecrata, ſed tantum benedicta à ſimplici ſacerdote, cũ licentia Ordinarij gaudet immunitate, dato quòd Diuina officia ibi non dum ſint celebrata. n. 9.

Eccleſia non conſecrata, nec benedicta, nec auctoritate Epiſcopi fundata per impoſitionem primi lapidis,

ſi in

Pa-

Palatium Episcopi, vbi manet per paucos dies, vel menses, non gaudet immunitate. n. 74.

Palatia Illustrissimorum Cardinaliũ gaudet immunitate ecclesiæ. n. 75.

Domus Clericorum quæ sunt intra atrium ecclesiæ, vel intra spatium 40. vel 30. passuum circum circa ecclesiam, gaudent immunitate ecclesiæ. n. 76.

Delinquens, vel condemnatus ad mortem tangens presbyterum portantem sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum gaudet immunitate. n. 77.

Propter quòd vnumquodq; tale, & illud magis. n. 78.

Delinquens gaudet immunitate non solum quando tangit Sacerdotem gestantem Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, sed etiam quando tangit hastam baldacchini, vel immiscet se inter illas personas associantes. n. 79.

CAPVT IV.

Explicatis dubitationibus quæ de Iudice Immunitatis ecclesiasticæ occurrere solent, nunc videndum est, Quæ nam ecclesiæ, locaq; sacra hac immunitate gaudeant.

1

Commune Doctorum axioma est, ecclesiam auctoritate Episcopi fundatam per impositionem primi lapidis, & cultui, & Ministerio diuino dedicatam, & consecratam: & in qua diuina mysteria, & officia celebrãtur, gaudere hoc immunitatis priuilegio, vt delinquentes ad illam confugientes per vim ab ea extrahi non possint. Hoc manifestè patet ex c. Miror, c. Reum, c. Frater, & cap. Diffiniuit 17. q. 4. & c. Inter alia de immun. ecclesiæ, & docent Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 9. n. 1. Syl. in verbo immunitas 3. q. 1. n. 1. & communiter Doctores in d. c. inter alia, & Clarius patebit infra c. 5. n. 1.

2 Amplio primò supradictũ axioma procedere dato, quòd Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ibi non seruetur, vt tenent communiter Doctores, testè Bonacossa in suis commu. opin. crimin. p. p. sub vers. ecclesia habet immunitatem fol. 56. col. 2. quem refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. nu. 34. dicens ab hac opinione non esse recedendum, & Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4. § 3. n. 5.

Amplio secundò, supradictum axioma procedere in ecclesia consecrata, dato quòd diuina mysteria, vel officia ibi non dum sint celebrata.

3 Probatur primò; Quia sicut electus in episcopum tunc proprie dicitur episcopus cum consecratus est, ita etiam ecclesia cum consecrata est, simpliciter, & proprio sumpto vocabulo ecclesia est: ita docet glos. 1. in c. 1. De Religiosis domibus: Ergo dicto priuilegio immunitatis gaudere debet.

Secundò, consecratio fit cum celebratione Missæ, vt patet in Pontificali Romano tit. de ecclesiæ dedicatione, seu consecratione, &

c.2. & cap. De fabrica de consecr. dist in. 1. ergo in eodem tempore consecratur, & celebrantur diuina mysteria. Et dato quòd contingeret sine missa consecrari (nam licet sine missa esse non debeat, tamen si aliter fieret teneret consecratio iuxta opinionem] Hostiensis in c. Quòd sicut de electione, & aliorum, quos refert, & sequitur Sylu, in summa verbo consecratio 2. nu. 1. quia secundum eos, Missa non est de substantia consecrationis) adhæc tamen in ipsa consecratione recitãtur diuina officia, & sic illa sufficiunt ad constituendam ecclesiam.

Tertiò non debemus imponere onus, vbi non est, sed nullo iure cauetur, vt ecclesia consecrata non gaudeat hoc priuilegio immunitatis, nisi diuina mysteria ibi sint celebrata; & iura ex altera parte dicunt, quòd ecclesia gaudet hac immunitate, nulla facta mentione de celebratione Missæ, vel Diuinorum officiorum, vt patet in c. inter alia de immunit ecclesiæ: ergo cum ecclesia consecrata sit simpliciter ecclesia, proprio, & stricto sumpto vocabulo, sequitur quòd dato, quòd diuina mysteria, vel officia in illa non sint celebrata, gaudeat hoc priuilegio immunitatis; & hanc opinionem tenet Suarez de Relig. tomo 1. tract. 2. lib. 3. c. 9. n 1.

Nec obstat c. ecclesiæ de immunit. ecclesiæ nam ibi S Pontifex loquitur de ecclesia nõ consecrata, nos vero loquimur de ecclesia consecrata.

4 Amplio tertiò supradictũ axioma procedere in ecclesia consecrata à proprio episcopo, quamuis à principio non sit auctoritate episcopi primum lapidem imponentis constructa; & ratio est, quia per consecrationem fit ecclesia, sicut episcopus per consecrationẽ, & Monachus per professionem; vt docet Glos. 1. in c 1. De relig. Domibus. Sed in oppositum videtur obstare primò tex. in c. Nemo ecclesiam il primò De consecrat. dist. 1. in quo dicitur, *Nemo ecclesiam ædificet, antequam episcopus Ciuitatis veniat, & ibidem Crucem figat, &c.*

Secundò, In fundatione ecclesiæ primus lapis imponi solet ab episcopo, vel ab alio eius auctoritate, cum solemni benedictione, vt patet in Pontificali Romano tit. de benedictione, & impositione primi lapidis pro ecclesia ædificanda, & in Rituali Romano iussu Beatissimi Pauli Papæ V. edito Anno Domini 1614 sub Rubrica, Ritus benedicendi, & imponendi primarium lapidem pro ecclesia ædificanda; sed hæc solemnitas nõ est seruata in casu nostro; Ergo hoc priuilegio immunitatis gaudere non debet.

Sed respondetur, quòd licet supradictæ solemnitates seruari debeant ex institutione ecclesiæ Romanæ, tamen non sunt de essentia sicut consecratio quæ dat propriũ nomen ecclesiæ: & multoties occurrit, vt domus ædificata propter alium finem, postea consecretur in ecclesiam, vt docet Archid. in c. Nemo il primò de consecratione dist in. 1. num. 2. & illa conse-

cratio est fundatio, & consecratio simul.

5 Amplio quartò supradictum axioma procedere etiam in ecclesia fundata sine solemnitate, & licentia episcopi ciuitati, quæ postea sit consecrata ab alio episcopo, sine licentia proprij episcopi; & ratio est, Quia licet episcopus pótificalia in aliena Diœcesi exercere non debeat absque licentia episcopi Diœcesani, vt patet ex Concil. Trid. sess. 6. c. 5. sub Decreto de Reformatione: Nec ecclesiã consecrare in aliena Diœcesi, nisi ex licentia proprij episcopi, vt patet in c. Tua fraternitas de consecratione ecclesiæ, vel altaris, & docet Syl. in Summa verbo consecratio 2 q. 1 n. 2.

Tamen si de facto consecrat, licet peccet, consecratio tamen tenet; & illa domus consecrata erit propriè ecclesia, quemadmodum si eodem pacto ordinaret aliquẽ sacerdotem, ille sacerdos reciperet characterem, & esset propriè sacerdos, & gauderet immunitate fori &c.

6 Amplio quintò supradictum axioma procedere etiam in ecclesia non consecrata, si episcopi, vel sedis Apostolicæ auctoritate obsequijs Diuinis sit dedicata per impositionem primi lapidis: & in ea diuina officia celebrentur, nam gaudet supradicto immunitatis priuilegio, vt manifestè declarauit Gregorius IX in c. ecclesiæ de immun. ecclesiæ, & docent Commun. Doctores. Coua. in lib. 2. var. resol. c. 20. n. 3 vers. 2 &c. Suarez. de relig. tom. 1. tract. 2 lib. 3. c. 9. n. 2. Henr. Boic in c. ecclesiæ de immun. ecclesiæ n. 3. Panor. in eodem c. n. 5. & Remigius de Gonni in suo Tract. de immunit. ecclesiæ Regula 1. Ampliatione 1. n. 1.

Amplio sextò supradictum axioma procedere etiam in ecclesia non consecrata, nec benedicta, Auctoritate tamen episcopi primum lapidem imponentis, vel Sedis Apostolicæ constructa, licet diuina mysteria, vel officia ibi non sint celebrata, vt docent communiter Doctores quos infra afferemus. 7

Sed contra supradictam ampliationem videtur obstare tex. in c. ecclesiæ de immunitate ecclesiæ, vbi Gregorius IX. duo videtur requirere ad hoc, vt ecclesia non cõsecrata immunitate gaudeat; Primum vt diuina officia ibi celebrẽtur: Secundum, vt Diuinis obsequijs sit dedicata; ergo cum vnũ deficiat, alterum non sufficit ad hoc vt immunitate hac gaudeat; & huius opinionis est Glos. in supradicto c. ecclesiæ de immun ecclesiæ, & Decianus nouissime in suis tract. crim. tom. 2 lib. 6. c. 25. n. 8. & c. 24. n. 24.

Communis tamen opinio Doctorum est in contrarium (dicentium, quòd sufficit, quòd locus sit dedicatus Deo auctoritate Ponticis primarium lapidem imponentis, vel Sedis Apostolicæ, dato quòd diuina officia ibi non celebrentur, nec sint celebrata) ita docet Panor. & alij quos ipse refert in dicto c. ecclesiæ de immuni. ecclesiæ num. 5. Syluest. in Summa in verbo immunitas primò num. 1. &

verbo loca sacra num.8.Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3. c.9. num.4.& 5.Marius Italia de imm. ecclesiarum lib. 1. cap.4. §.3. Ampliat. 3. num. 14.& communiter Doctores quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract.crim. p.p. tom.2.tit.de Carceribus, & carceratis q.28. nu.34. & Iulius Clarus in sua pract.Crim.§.fin.q.30. vers. Quæro si constructa, nu.4. testans de Consuetudine ita seruari Marian.Soccin.in tract.de Citatione art.17.quæs.5, Bonifac.de Vita in Clem. 1. de Pœnit. & Remissione num.32. Remigi. de Gonni,& alij quos ipse refert in suo tract. de immun.ecclesiæ Rugul.1.Amplia. 1.nu.1.Et Cardin.Tuschus Tom.3. concl.9. num.8. lit.E, & probatur ratione.

Primò, ex ratione tex.in d. c.Ecclesiæ de immun. ecclesiæ in quo tex.S.Pontifex fundat decisionem suam in illa ratione, quia obsequijs Diuinis erat dedicata, & ad vsus profanos amplius redire non poterat; ergo videtur quòd sufficiat dedicatio cum auctoritate Pontificis, vel sedis Apostolicæ, dato quòd diuina officia adhuc non celebrentur. & licet in tex. mentio fiat de celebratione Diuinorum offitiorum in narratione, tamen in dedicatione se fundat; sæpè enim in narratione ponuntur plura, quia acciderunt sic in facto;sed ratio legis est ipsa lex:& ratio posita in dispositione, debet restringere, & ampliare dictum ad limites ipsius rationis, vt in l. Cum pater §.Dulcissimis.ff.de legat. secundo etiam contra verba, vt in l.Non dubium C.de legibus, & in Regula fin.de Regul iuris in 6. & huius opinionis est Hostiensis,quem refert, & sequitur Panor. in c.ecclesiæ de immunit.ecclesiæ, n.5.& 6.

8 Secundò, impositio primi lapidis quæ fit per episcopum, vel Sedis Apostolicæ in fundatione ecclesiæ fit cum diuinis officijs, vt patet ex Pontificali Romano tit. de benedictione, & impositione primi lapidis pro ecclesia ædificanda, & in Rituali Romano iussu Beatissimi Pauli Papæ V. edito Anno Domini 1614. sub Rubrica, Ritus benedicendi primum lapidem pro ecclesia ædificanda: ergo sola illa dedicatio ita solemniter facta est sufficiens: dato quòd alia Diuina officia ibi non sint celebrata; Nam eodem tempore Deo dedicatur,& diuina officia à ministris ecclesiæ celebrantur; Sicut Sacerdos qui ordinatur, eodẽ tempore ordinatur Sacerdos, & vna cum episcopo celebrat sacrificium Missæ, & consecrat, vt latè probat Suarez in 3.p.D.Th.tom.3. disp.79. sect.12. vers. Hic vero potest &c.

Vnde dato, quòd aliam Missam non celebret, est verè Sacerdos.

Tertiò probatur per tex.in l.omnia priuilegia C. de episcopis, & clericis, vbi omnia priuilegia concessa ecclesijs extenduntur ad Hospitalia; ergo fortius est dicendũ extendi ad ecclesiam non consecratam, fundatam tamen auctoritate episcopi primum lapidem imponentis. vnde ex supradictis remanet probata nostra ampliatio.

tio, & simul responsum contrarijs.

9 Amplio septimò supradictum axioma procedere etiam in ecclesia quæ auctoritate episcopi non est fundata per impositionem primi lapidis: Nec etiam consecrata: sed tantum cum licentia proprij episcopi, vel eius Vicarij est benedicta (iuxta ritum Romanũ vt habetur in Rituali Romano iussu Beatissimi Pauli Papæ V. edito Anno Domini 1614. sub tit. Ritus benedicẽdi nouam ecclesiam) ad hoc vt sacrificium Missæ, & alia diuina officia publicè ibi celebrẽtur: Nam gaudet hoc priuilegio Immunitatis, dato quòd diuina officia ibi non dum sint celebrata; & ratio est, quia per illam benedictionem facta cum licentia ordinarij, illa domus facta est locus religiosus, & sacer, perpetuò deputatus, & dedicatus Deo, & obsequijs diuinis; Et ad vsus humanos profanos redire non debet, iuxta tex. in c. Quæ semel & c. Quoniam 19. quæst. 3. c. Ad hæc de Religiosis domibus. Ergo dicto immunitatis priuilegio gaudere debet.

Præterea si in dicta ecclesia benedicta cũ licentia ordinarij modo quo supra dictum est, celebrentur missæ, & alia diuina officia, clarum est, quòd dicto priuilegio immunitatis gauderet, per tex. in c. ecclesiæ extra de immun. ecclesiæ: ergo dicto priuilegio debet gaudere, dato quòd Missæ, vel alia diuina officia adhuc ibi non sint celebrata: Probatur consequentia, Quia non incipit esse ecclesia propter sacrificium, vel diuinũ officium, quòd ibi celebratur: sed potius potest in illo loco legitimè & iure ordinario celebrari, quia est vera ecclesia, cum auctoritate episcopi sit benedicta, & perpetuo dedicata obsequijs diuinis, vt publica ecclesia; Et confirmatur ex supradictis Ampliatione sexta, & hanc opinionem docet Suarez de Religione tomo primo, tract. 2. lib. 3. cap. 9. num. 1. vers. Imò etiam & nu. 4.

Amplio octauò, supradictum axioma procedere etiam in ecclesia non consecrata: Nec auctoritate episcopi loci fundata per impositionem primi lapidis iuxta Pontificale Romanum in tit. de benedictione, & impositione primi lapidis pro ecclesia ædificanda; Nec cum licentia ordinarij benedicta ad finem, vt ibi celebrentur publicè Missæ, sacrificia, & alia diuina officia, iuxta Rituale Romanum iussu Beatissimi Pauli Papæ V. editum Anno Domini 1614. sub Rubr. ritus benedicendi nouam ecclesiam, vt ibi sacrificium Missæ celebrari possit: sed tantum cum licentia ordinarij expressa, vel tacita ibi publicè Missæ sacrificia, & alia diuina officia celebrentur, Fideles ad sonum campanæ publicè positæ in campanili, vel supra tectum conuocentur ad audiendum Missæ sacrificium, officium diuinum, vel verbum Dei, & multò magis si sanctissimum Sacramentũ Eucharistiæ ibi seruetur ad publicam venerationem, & adorationem, vel sit signum sepulturæ ad sepeliendum, dato quòd nullus sit 10

sepultus: Quia si aliquis Christianus mortuus ibi esset sepultus, cum officijs diuinis, & licentia expressa, vel tacita ordinarij loci, tunc ex sola sepultura factus esset ille locus Religiosus, & Deo dicatus, & ad vsus profanos conuerti non posset, vt patet ex supra dictis c. 1. n. 14.

Probatur supradicta ampliatio, Primò nam publicè Missæ sacrificia, & diuina officia per ecclesiasticos celebrantur, & omnes fideles conuenire possunt ad audiendum, signum est loci religiosi, & quòd sit Deo ad diuinum obsequium dedicatum; ita docet Panormitanus in c. Inter dilectos de donat. n. 8. & c. Patentibus de Priuilegijs num. 1. & Sylu. in Summa verbo loca sacra nu. 4. & 5. Archid. in c. Nemo il primò de consecrat. dist. 1. nu. 3 & Remig. de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Ampliatione 1. num. 7. & Ampliat. 2. num. 8.

Secundò, Dum fideles ad sonum campanę positę in campanili, vel supra tectum conuocantur ad audiendum Missam, vel ad audiendum verbum Dei & c. signum est loci religiosi, & publicè Deo esse dicatum: Nam in istis tantum locis conuocari solent fideles ad audiendam Missam, & diuina officia hoc signo dato, vt docet Panorm. & Syluest. in locis præallegatis.

Tertiò sanctisimum Sacramentum Eucharistiæ ad publicam venerationem, & adorationem non nisi in publicis ecclesijs seruatur de consuetudine vniuersali ecclesiæ.

Quartò, Sepulturæ signum præsumptionem affert locum illum esse Deo dicatum ad officium Sepulturæ, vt docet Archid. quem refert, & sequitur Sylu. in verbo loca sacra n. 5.

Vnde ex supradictis colligitur quid sit locus religiosus, & ecclesia largo sumpto vocabulo, & secũdum communem vsum, & tacitè dedicata obsequijs diuinis auctoritate episcopi, vt docet Remig. de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Reg. 1. Ampliat. 1. nu. 7. & Ampliat. 2. n. 8. Nec sine eius consensu immutari potest, vt docet Archid. in cap. Nemo il primo de consecr. distin. 1. ergo dicto priuilegio immunitatis gaudere debet.

Amplio nonò, supradictũ Axioma procedere etiam in ecclesia interdicta. 11

Probatur primò. Quia inter effectus interdicti non ponitur, vt priuet ecclesiam hoc priuilegio immunitatis pro eo tempore quo est interdicta, vt videri potest apud Doctores tractantes de effectibus interdicti; sed interdictum non plus operatur quam de iure statutum sit; Neque extendendum est, cum sit pœnale, & in magnum præiudicium ecclesiæ: Igitur ecclesia interdicta gaudet supradicto priuilegio immunitatis.

Secundò, Clericus interdictus, vel excommunicatus non priuatur durante excommunicatione, vel interdicto priuilegio Canonis si quis suadente diabolo 17. q. 4. Nec priuilegio fori, vt docet Pan.

in

in c.ecclesiæ de immunit. ecclesiæ
12 nu.8 & Henricus Boich in eodem c.ecclesiæ num.14.& ratio est,quia censuris irretiti priuilegia non amittunt,vt docet Vgol. de censuris ecclesiasticis in genere Tabula 1.c.13.§ 15.n.7.cum seq.ergo neq; ecclesia interdicta amittit hoc priuilegium.

Tertiò, peccata debent tenere
13 suos authores c. Quæsiuit De his quæ fiunt à maiori parte Capituli;sed ecclesia non peccauit; Igitur priuari non debet suo priuilegio immunitatis.

Nec obstat c ecclesiæ de immu. eccles. quòd forsan repugnare videtur dum dicit, in qua diuina officia celebrantur; Sed in ecclesia interdicta non possunt officia celebrari ; Ergo immunitate gaudere non debet ; Nam respondetur , quòd non requiritur vt diuina actu celebrentur ad hoc vt immunitate gaudeat, sed sufficit esse locum ad illud destinatū, itavt non possit ad vsus profanos conuerti. Doctores communiter teste Gabriele Rom.in lib.1.Cōm. concl.de Præsumpt.concl.12.n.17. quem refert , & sequitur Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1.cap.4.§.3. num.8.

Et hæc est communis opinio Doctorum teste Syluest.in Summa verbo immunitas primo quæst 1. num.1.& docet Goffred.in sua Sūma tit.de immun.eccles.Hostiens. in Summa eod.tit §. In quantum col.2.vers.sed numquid hoc priuilegium Cardin.Tuschus tom 3.receptarum conclusionum lit.E,cōclus.9. nu.9. Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3.cap.9.n.6. Iulius Clar. in sua pract. crim.§.fin. q.30.vers.Idem etiam n.5. Marius Italia de immun.ecclesiarum lib. 1.c.4.§.3.Ampliat.1.num.7.& alij quos refert,& sequitur Farinacius in sua practica Criminali par.2. tomo 2. tit. de carceribus , & carceratis quæst. 28. num. 35. & Remigius de Gonni in suo tract. de immunit. ecclesiæ Ampliat. 14.

Decianus verò in suis tract.crim. tom.2.lib.6.c.25.n.20.limitat hāc ampliationem nō procedere quo ad homines de populo propter quorum delictum , vel contumaciam interdicta fuit ecclesia, sed bene procedere quoad peregrinos; Vnde vult Decianus,vt non solum illæ personæ de populo quę culpa sua causam dederunt interdicto priuentur hac immunitate, sed etiam aliæ quæ non peccauerunt; Et ratio est,vt qui non peccarunt procurent vt peccatores resipiscant.

Sed quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis, c.Dominus 32. q.7.l.Tribunus §. 14
vltimo.ff. de Militari testam. l Nā quòd liquide §.fin.ff.de Pen.legat. Cagnol.in l.1.ff.de Reg.iuris n.31. Decius, & Glos. ibidem & Suarez de legibus lib.8.cap.19.n 6. in fine, sequitur quòd cum hæc limitatio Deciani non ponatur in præsenti constitutione inter exceptiones quæ ibi ponuntur, Nec in iure inueniatur expressa , Nec nos illā ponere debemus; Vnde etiam illi

qui causam dederunt interdicto
15 non priuantur immunitate eccle
siæ, vt docet Cardin. Tuschus in
tom 3.concl.9.dicens hanc opinio
nem esse communem, & clarius
patebit infra suo loco cap. 11.n.2.
vers. Amplio &c.

16 Amplio decimò, supradictum
axioma procedere etiam in eccle
sia polluta. Probatur primò, Nam
licet sit impedita quoad diuina of
ficia, & sepulturam ad terrorem
fidelium, non tamen à iure Cano-
nico (à quo est introductum hoc
impedimentum) priuatur hoc pri
uilegio immunitatis.

Secundò ecclesia non peccauit
neque in se fuit diminuta, & priua
ta sua sanctitate, & immutabiliter
manet Deo dicata: ergo priuan-
da non est suo priuilegio immuni
tatis.

Tertiò ecclesia polluta non pri
uatur alijs immunitatibus, ergo
neque ista.

17 Quartò, Afflictis, afflictio dari
non debet c. 1. de Clerico ægrotan
te c. Cum percussio 7. q. 1. sed ec-
clesia satis est afflicta dũ per pol-
lutionem ei subtrahitur obsequiũ
seruitutis: ergo non est alia afflí-
ctio ei addenda, priuãdo eam im-
munitatis priuilegio; & hanc opi-
nionem tenet Suarez de Religio-
ne tom. 1 tract. 2. lib. 3 c 9 n. 6.

18 Amplio vndecimò supradictũ
axioma procedere ad ostium ec-
clesiæ, vnde qui manu tangit por-
tam ecclesiæ non valens intrare ex
quo est clausa, gaudet hoc priuile
gio immunitatis, itaut de ea ex-
trahi non possit nec capi, sicut nõ
posset de ecclesia quia est priuile
giata sicut ipsa ecclesia: ita colligi
tur ex l. præsenti §. Sane C. de ijs
qui ad eccles. confug. & Bart. ibi
Not. 2. dicit quòd priuilegium,
quòd habet ecclesia competit etiã
finibus ecclesiæ: & supradictam
ampliationem tenet expressè An-
gel. Aret. in suo trac. de Maleficijs
in verbo sexto quòd fama q. 4 &
in verbo scalis S. Petronij col. 4. &
sequenti, Couar. in lib. 2. var. resol.
c. 20 n. 18. Suarez de Relig. tom. 1.
tract. 2. lib 3. cap. 9. n. 8 & Decianus
in suis tract. crim. to. 2. lib. 6. c. 25.
n. 17.

Quæ ampliatio procedit dato
quòd ecclesia non habeat passus
nec porticum, vt docet Remigius
de Gonni in suo tract. de immun.
ecclesiæ, Ampliatione 8. vers. si ve-
rò est ecclesia quæ non habet pas-
sus &c. & Flor. de S. Petro in l. Qui-
dam Ibertus in fine. ff. de seruit.
Vrban. Præd. quem refert Remig.
vbi sup.

Amplio duodecimò supradi- 19
ctum axioma ad scalas ecclesiæ,
ex quo loco delinquentes extrahi
per vim non possunt, non aliter ac
si ad ipsam ecclesiam cõfugissent.
Et hoc propter riuerẽtiam ipsius
ecclesiæ ita docet Farinacius in
sua pract. crim. part. 1. tom. 2. q 28.
tit. de carceribus, & carceratis nu.
14. Angelus in suo tract de Malefi
cijs verbo In scalis fol. 103. col. 1.
Marius Italia de immun. ecclesia-
rum lib. 1. c. 1. §. 6. nu. 21 Nauar. in
Manuali c. 25. n. 18. circa medium,
ibi, graduum.

Amplio tertiodecimò supradi-
ctum axioma ad Claustrum eccle 20
siæ ita docet Farinacius in loco

præal.

præallegato, Ludoui.Rom.consil. 227.Ioãnes de Vilchis in suo trac. de immu. ecclesiæ n.13.Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Ampliat. 12,n,3.

Claustrum enim est locus clausus priuãs habitantes in eo ne passim vagari liceat, vt sunt claustra Religiosorũ, ita docet Remigius vbi sup. Ampliat. 12.n.3. sunt etiã alia claustra vulgariter sic nominata, vt sunt illa Claustra quę sunt annexa ipsis ecclesijs,& vulgariter vocantur claustra, & in aliquibus sunt sepulturæ aliquæ ad sepeliendum, & sunt ista claustra coopertade super, & coniuncta parieti ecclesiæ,ita Remigius in loco prę-allegato n.5.in fine.

21 Amplio quartodecimo supradictum Axioma ad Atrium ecclesiæ, vt patet in Canone si quis in atrio in Can. Si quis contumax & Can.Id cõstituimus 17.q.4.in quibus iuribus clare habetur,quòd fugiens ad Atrium ecclesiæ gaudet immunitate ecclesiæ,& docet Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Ampliat. 10 Farinacius in sua prac.crim.p.p.to 2. q.28.tit.de carceribus,& carceratis n.14. Et Card. Tuschus tom 3. Receptarum conclusionum lit.E, conclus.9. n 7.

Atrium enim varijs modis accipitur, vt patet ex Remigio de Gonni in suo tract.de immun.ecclesiæ Ampliat.10.tamen quo ad propositum nostrum,atrium propriè est genus ædificij ante ædes sacras,vt Atrium libertatis: Vnde Cicero pro Milone, Quæstiones vrgent Milonem, quæ sunt habitæ in Atrio libertatis, ita habetur in Thesauro linguæ latinæ, verbo Atrium.

Amplio quintodecimò supradictum Axioma,vt non solum ecclesia quo ad internum ambitum suum,sed etiam quo ad totam suã fabricam, seu habitationem, ecclesiæ coniunctam, gaudeat hoc priuilegio immunitatis. Et ratio est. 22

Primò,Quia nomine ecclesię lata significatione, & in communi modo loquendi vsitato (quo ad hanc immunitatem) supradicta fabrica comprehenditur.

Dixi (quoad hanc immunitatẽ) 23 quia nomine ecclesiæ vt pollui potest non comprehenditur domus coniuncta, nec Campanile, nam in hoc differunt, vt docet Suarez de Religione tom. 1.tract.2.lib.3. c.9.n 7.

Secundò quia consuetudo, quæ 24 est optima legum interpres c.cum dilectus de consuetudine ita exposuit.

Tertiò quia, quæ religiosis lo- 25 cis adhærent,religiosa sunt l.Quæ religiosis ff de rei vendicatione c. Si quis contumax 17.q.4 Nam accessorium sequitur naturam sui 26 principalis c.Accessorium de reg. iur.in 6.

Quartò, Hanc opinionem docet Suarez de Religione tom. 1. tract 2. lib 3. cap 9 num.7.& Marius Italia in suo tract.de Immun. ecclesiarum lib.1.cap.4.§ 6 nu.4. & 5.& in facti contingentia declarauit Senatus Mediolanensis die vltimo Octobris Anni 1559. iubẽs Pretori Papię,vt restitueret eccle-

siæ

siæ quendam Pitium imputatum de vxoricidio, capto in cubiculo cuiusdam domus sitę intra 16. passus ab ecclesia maiori, dummodo ipsa domus cohæreat ecclesiæ, & sit ipsius ecclesiæ, ita refert Iul. Clar. in sua pract. Crimin. §. fin. q. 30. vers. Hinc est n. 2. & multò magis procedit dicta ampliatio quãdo Reus confugit ad Sacristiam, vt testatur Decianus in suis tractatibus Criminalibus lib. 6. c. 24. num. 33.

27 Fallit verò secundum aliquos supradicta ampliatio, vt non habeat locum in Apotheca, vel domo quæ locatur laicis, habente portam ad viam publicam, dato quòd habeat etiam aditum ad atrium, vel cortile domus Ecclesiæ, nam non debet gaudere hoc priuilegio immunitatis. & ratio est, quia cum ille locus non deseruiat soli ecclesiæ, sed sit communis alijs non comprehenditur sub dicto priuilegio; ita docet Paulus de Castro, & Alexander, & præcipuè Iason in l. Pleriq; n. 17. ff. de In ius vocando, & Angelus de Claua in sua summa in verbo immunitas. §. 21.

Decianus vero in suis tract criminal. tom. 2. lib. 6. cap. 25. nu. 16. tenet, quòd etiam domus habitata per Laicos gaudeat hac immunitate, si sit intra spatium quadraginta, vel triginta passuum. Et rationem reddit, quia hæc immunitas datur loco non autem personis, & ideo satis est, vt adhæreat ecclesiæ, vel sit intra quadraginta, vel triginta passus ad hoc vt gaudeat hac immunitate, quam opinionem tenet etiam Villagut. de Extens. leg. tit. de Extens. immun. ecclesiæ num. 88. quem refert, & sequitur Alexander Ambrosinus in suo Tract. de Immunit. ecclesię in Bullam Gregorij XIV. cap. 10. num. 8.

Quæ Deciani opinio est vera non solum quando Laici, qui habitãt domus, inseruiunt ipsi ecclesiæ, vt in pluribus locis videri solet, vt laici qui inseruiunt ecclesię, vel monasterio habitent in domibus ecclesiæ, & ita tenet Marius Italia contra dictum Decianum in suo tract. de immu. ecclesiarum lib. 1. c. 4. § 6. nu. 6. vers hinc etiam reijcitur &c. & Angelus de Claua in sua summa verbo Immunitas. §. 21. Sed etiam quando locatur laicis, qui ecclesiæ non deseruiũt, & sic est vsu recepta.

Amplio Sextodecimò supradictum Axioma procedere etiam ad Ambitum seu circuitum ecclesiæ videlicet per quadraginta passus circum circa ecclesiam matricem, vt in cap. Sicut antiquitus 17. quæst. 4. & per passus triginta circa alias ecclesias non matrices, cap. Deffiniuit &c. Quisquis 17. quæstione 4. & ita docent Abbas Henric. & alij Doctores in c. Ecclesiæ extra de immun. ecclesiæ Syluest. in summa verbo Immunitas tertio ĩ principio Bossius in sua pract. crimin. tit. de captura nu. 3. in fine. Iul. Clar. in sua pract. crimin. §. fin q. 30. vers. Hinc est & c. Oldrad. cons. 55. Romanus cons. 227. n. 1. in fine, & Communiter Doctores quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. 28

par. 1.

par. 1. tom. 2. q. 28. tit. de carceribus, & carceratis nu. 12. Et Cardinalis Tuschus tom. 3. practicarum conclusionum conclus. 9 num. 1. & conclus. 10. n 4. & 5 vbi post alios (nempè Bart. in l. item apud labeonem § cum vitium ff de iniurijs. Angelus Aret in tract. de Malefic. verbo in scalis S. Petronij Romanus cons. 227. spectabilis domine, Iason in l plerique col. 2. ad finem. ff. de In ius vocando, Abbas, & alij in c. pen. de immun. ecclesiæ Soccin. in tract. de citat. art. 17. in 5. quæst. col. 2. Host. in summa tit. de immunitate ecclesiæ, § In quãtum) quos allegat, firmat quòd captura facta in dicto loco infra 30. vel 40. passus sit nulla. Et quòd
29 ètiam parte non opponente Iudex debet supplere, & captum relaxare.

Dicit etiam in dicta cõclus. 10.
30 nu. 18. quòd sufficit sola attestatio exequutoris de captura facta in ecclesia, & ratio est, quia eius attestatio dicitur de actis, & facit notorium, vt in specie respondit Romanus cons. 227. n. 3. circa finẽ, & Decianus in suis tract. crim. to. 2 lib. 6. c. 29. n. 10. vers. Quòd si nuncius &c.

Et licet Ioannes de Vischis in suo tract. de immun. ecclesiæ n. 12. & sequent. dicat quòd isti passus tunc gaudent immunitate, quando quis prius fugit ad ecclesiam, & postea egreditur ad dictos passus: si vero non ingrediatur ad ecclesiam, sed fugiat ad dictos passus, & ibi remaneat, in hoc casu dicat nõ gaudere hac immunitate: tamen supradicta iura, & supradicti Doctores absolutè, & indistinctè loquuntur, & propterea supradicti passus gaudent hac immunitate, dato quòd fugiens prius non 31 ingrediatur ad ecclesiam, vt docet Remigius de Gõni in suo trac. de immun. ecclesiæ Ampliat. 6. n. 5 vers. Est aduertendum, & n. 6. vers. Syluestrinus &c. Cardin. Tuschus tom. 5. Practicarum conclus. lit. I, conclus. 59. nu. 27. Fœlin. in c. Cum prò causa de sentent. excommunicationis nu. 2. vers. Nota quòd violans, & Angelus de Malefic. verbo In scalis n. 3.

Præterea sunt aliqui Doctores, 32 qui dicunt supradictam ampliationem debere intelligi de ecclesijs extra muros ciuitatis constructis, secus verò de ijs quæ sunt intra muros, & ita vsum obseruare, vt docet Igneus in l. 1. in principio. ff. ad Syllanian. n. 58. Couarr. in lib. 2. var. resolut. c. 20. n. 5. Oldr. cons. 55. & Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 25. nu. 9. Sed opinio istorum est contraria Iuribus supradictis quæ indistinctè loquuntur de ecclesijs, & dum lex non distinguit nec nos distinguere debemus l. De pretio. ff. de Pub. 33 in rem act. l. Præses, ff. de officio Præsidis. Amplius supradicta Iura dicunt, quòd non solum ecclesia matrix; sed etiam aliæ ecclesiæ nõ matrices gaudent hac Immunitate: Sed ecclesia matrix semper solet esse intra muros seu parietes ciuitatis, vel terræ: ergo dum eadẽ iura loquuntur de vtrisq; ecclesijs & ecclesia matrix semper solet esse intra muros ciuitatis, sequitur quòd intelligãt etiam de alijs ecclesijs

clesijs non matricibus, quæ sunt intra muros Ciuitatis,& tãto magis quia nullam mentionem faciunt de muris seu parietibus: Vnde nullo pacto est discedẽdum ab ampliatione supradicta quæ est commun. à DD. approbata.

Nec obstat vsus (seu abusus) quẽ ipsi afferrunt, nam Card. Tuschus in tom. 4 practicarum cõclus. lit. I, conclus. 59. n 18. & seq. late probat contrariam consuetudinem non valere, & ibi respondet contrarijs.

34 Fallit supradicta ampliatio in ecclesijs seu cappellis quæ sunt intra ambitum murorum Castelli, in quo propter loci angustiam nõ potest hoc seruari, vt habetur in c. Quisquis inuentus 17. q 4. & docet Marius Italia in suo tract. de immunit. ecclesiarum lib 1. cap. 4. § 6. num. 2. Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 3. Syluester in Summa verbo Immunitas 3. quæst. 1. num. 1. & Glos. in c. sicut antiquitus 17. quæst. 4. in verbo passus.

Sed aduertendum est, quòd licet Doctores communiter conueniat in dicta ampli[illegible]atione, tamen magna difficultas est inter eos quomodo sumantur istis passus & Marius Italia in suo tract. de imm. ecclesiarum lib. 1. cap. 4 § 6. exactè tractans hanc difficultatem, & reijcit opinionem multorum, & præcipuè illorum, qui capiunt hos passus pro quibusvis distantibus per circuitum ecclesiarum, etiam si fuerint viæ publicæ, vel domus laicorum, ipse vero nu. 4. & à num. 19. vsque ad finem capitis dicit, quòd prædicti passus sumuntur pro claustro ipsiusmet ecclesiæ, & domibus clericorum, seu aliorum religiosorum, quæ deberent esse sitæ, & positæ intra eosdẽ passus, in quibus aliæ domus esse non debent, quòd probat ex cap. Quisquis 17 quęs. 4. iuncta glos. in verb. Domos. Quæ opinio licet mihi placeat, tamen non sumi debẽt passus supradicti pro claustro tantum ecclesiæ, & domibus clericorum, vel religiosorum, quæ sunt sitæ intra eosdẽ passus, & seruiunt ipsi ecclesiæ; sed etiam pro plateis discoopertis, quæ solent esse ante Ianuas & in circuitu ecclesiæ: dũmodo sint, & pertineant ad ipsam ecclesiam, (secus verò de vijs publicis, domibus, vel pomarijs priuatorum, siuè sæcularium, siuè clericorum, qui nõ seruiunt dictæ ecclesiæ, & sunt intra dictos passus. Marius Italia de immu eccles lib. 1. cap. 4 § 6. nu 18 vers. Hinc ergo &c.) Card. Tuschus in tom. 4 practicarum conclus. 59 n. 18 & seq.

Passus enim est mensura quinq; 35
pedum, pes autem spatium quindecim digitorum, ita Sylu. in summa verbo immunitas tertio q. 1. nu. 1 & Isidorus, quem refert, & sequitur Glos. in c. Sicut antiquitus 17. q 4. in verbo passus, & Cardin. Tuschus in tom. 3. Practicarum conclusionum concl. 9. num. 2. alij vero Doctores, quos refert, & sequitur Couar. in lib. 2. var. res. c. 20. n. 5. dicunt, quòd pes continet decem, & sex digitos transuersos, cõcordat verò de mensura pasus Columella in lib. 5. de Re rustica c. 1. quem refert similiter, & sequitur

Conarr.in loco præallegato.

Et sunt mensurandi dicti passus non à candelabro posito in ecclesia, vt aliqui Doctores dicunt, sed à muris ipsius ecclesiæ, vt docet Alexander Ambrosinus in tract. de immunit. ecclesiæ in constitut. Gregorij xiv. cap. 10. num. 4. in fine, cuius sententiæ me subscribo Nam alias ecclesia non haberet istos passus saluos & integros si tota ipsa ecclesia computaretur.

Amplio decimoseptimò supra-
36 dictum axioma procedere ad septa ecclesiæ, c. Metuentes 17. q. 4. & c. Frater eadem causa, & quæstione: Decianus in suis trac. crim. tom. 2. lib. 6. c. 25. nu. 13. Remigius de Gonni in suo tract. de Immun. ecclesiæ Ampliat. 11. n. 2. & Card. Tuschus tom. 3. conclus. 9. n. 3. Septa enim dicuntur loca omnia,
37 quæ sæpè aliqua, vel aliquo muro, aut tabulato sunt circundata, tam quam vallo quodam munito, vt probatur in Clem. 1. §. Præfata quo que de statu monachorum, & in c. 2. in fine de censibus, & in l. 1. §. Septa de Riuis, & docent Decian. Remig. de Gonni, & Card. Tuschus in locis præallegatis.

38 Amplio decimo octauò supradictum Axioma procedere ad porticum ecclusiæ, vt patet ex Can. Si quis contumax 17. q. 4. vbi inquit tex. quòd extrahens fugientem de porticibus ecclesiæ puniri debet, & patet etiam ex l. Pateant (quæ est tertio loco posita in aliquibus Codicibus, quia non in omnibus reperitur) C. de His qui ad ecclesiam cõfugiunt, ibi, *atq; porticibus*

Et Matth. de Afflictis in tract. de iure prothomiseos in 2. vol. nu. 15. dicit, quòd fugiens ad porticum ecclesiæ gaudebit immunitate totius ecclesiæ per dict. c. si quis contumax. Iason in l. pleriq; ff. de in Ius voc. col 3. in principio dicit, quòd in porticibus circa ecclesiã non potest quis capi. Panorm. in c. pen. de Immun. ecclesiæ col. fin. dicit, quòd porticus ecclesiæ, adhærens gaudet hac immunitate, Idem dicit Ancha. cons. 160. & idẽ latè docet Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Ampliat. 7. n. 4. & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiæ lib. 1. c 4. § 6. n. 19. Et procedit dicta ampliatio dato, quòd porticus se extendat vltra passus priuilegiatos, vt docet Alex. consil. 145. num. 12. & seq. lib. 7. & Card. Tuschus tom 3. practicarum cõclusionum concl. 9 n. 3. & 6.

Porticus enim, quoad proposi- 39
tum nostrum, est locus, qui adhæret, & est coniunctus, & præest portæ ecclesiæ, & est desuper coopertus, & discoopertus ante; ita docet Remigius de Gonni in loco præallegato n. 2. & Bart. in l. Quòd conclaue in princip. ff. de damno infecto.

Amplio decimonono supradi- 40
ctum axioma procedere etiam si delinquens sit supra tectum ecclesiæ, idest super tegulas, nam gaudet supradicto immunitatis priuilegio.

Probatur primò, quia cum sit intra situm ecclesiæ, dicitur esse in ecclesia: Nam ibi dicitur aliquis 41
esse propriè, vbi pedes habet, licet

à tali

à tali corpore non circundetur; Vnde corpus Christi est in Cœlo quia pedibus calcat superficiem conuexam cœli, licet à corpore cęlesti non circundetur, vt docet D. Thom. in 3. p. q. 57. art. 4. in responsione ad 2.

Secundò, illæ tegulæ, super quas manet, sunt religiosæ, & in profanos vsus conuerti non debent, vt probatum est in prænotandis c. 1. nu. 14. sed delinquens à loco religioso per vim auelli non debet, vt docet Suarez de Relig. to. 1. tract. 2. lib. 3. c. 9. n. 9. Ergo gaudet dicto priuilegio immunitatis.

Tertiò, Si delinquentes, qui sunt in scalis ecclesiæ gaudent hoc priuilegio immunitatis, & ab illis per vim extrahi non possunt, non aliter ac si in ipsam ecclesiam cōfugissent, vt supra probatum est Ampliat. 11. & tamen pedibus tātum sunt in loco religioso; ergo similiter in casu nostro

42 Quartò Priuilegia ecclesiæ sunt potius amplianda, quam restringenda, & hanc opinionem tenet Suarez de religione tom. 1. tract. 2 lib. 3. c. 9. nu. 8. & Marius Italia de Immunitate ecclesiarum in Bullā Gregorij xiv. lib. 1. cap. 4. §. 9. n. 24. & 25.

Sed in oppositum posset aliquis
43 dicere, quòd si sanguis humanus iniuriosè effundatur supra tectum ecclesiæ, non polluitur ipsa ecclesia, vt docet Glos. in c. 1. de consec. ecclesiæ, vel altaris lib. 6. Nauar. in Manuali cap. 27. nu. 256. Archid. in cap. ecclesijs de consecr. dist. 1. Et rationem reddit Glos. supradicta, quia extra ecclesiam videtur factum.

Respondetur, quòd nomen ecclesiæ sumitur quandoq; strictè, 44
quandoq; largè: Quando tractatur de pollutione ecclesiæ sumitur strictè, vnde Campanile, atrium, & Domus ecclesię non veniunt nomine ecclesiæ in dicto casu; Et si sanguis humanus iniuriosè effundatur in dictis locis, non polluitur ecclesia, vt docet Suarez de religione tomo 1. tract. 2. lib. 3. c. 9. num. 7. Quando vero tractatur de hoc priuilegio immunitatis, tūc campanile, atrium, & domus ecclesiæ veniunt nomine ecclesiæ, vt docet Suarez in loco præallegato; quia priuilegia ecclesiæ sunt amplianda, & non restringenda.

Amplio vigesimo supradictum
Axioma procedere etiam in loco 45
subterraneo (nempè in cauerna, vel spelunca) sub ecclesia: Nam cū sit locus circundatus muris ecclesiæ, gaudere debet eodem priuilegio immunitatis. Præterea si locus supra tectum ecclesiæ gaudet hoc priuilegio immunitatis, vt probatum est in superiori ampliatione; Ergo multo magis locus sub ecclesia, & hanc opinionē tenet Marius Italia in suo tract. de immunitate ecclesiarum lib. 1. cap. 6. § 2. n. 31. & seq.

Sed in oppositum posset aliquis dicere, quòd si homo iniurio- 46
se occidatur sub ecclesia, nempè in cauerna, vel spelunca, non polluitur ecclesia, vt docet glos. in c. vnico de consecratione ecclesiæ, vel altaris lib. 6. in verbo sanguinis humani.

Respondetur, quòd nomen ecclesiæ,

clesiæ, quo ad pollutionem sumitur strictè, & ideo non comprehenditur locus supradictus: Quo ad immunitatem verò præsentem sumitur largè, pro omni loco sacro, vel religioso, & ideò comprehenditur, vt probatum est in præcedenti ampliatione, in responsione ad similem oppositionem.

47 Amplio vigesimoprimò supradictum axioma procedere etiam si ecclesia non dum sit perfectè cõstructa, dummodo sit locus destinatus ad ædificationem ecclesiæ, & ibi fuerit primarius lapis per episcopum impositus, & constructio continuetur, ita Hostiensis Io. Andr. Anchar. Cardin. Abbas Henric Boic. & Felin. quos refert Gabriel Romanus in lib. 1. comm. concl. de Præsumpt. conclus. 52. n. 17. & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4 §. 3. Ampliat. 4 n. 15. Secus verò si construi desinat, quòd arbitrio episcopi iudicandũ erit, ita Marius Italio vbi sup.

48 Amplio vigesimosecundò supradictum axioma etiam in ecclesia destructa, dummodo auctoritate episcopi loci non sit destructa, vel nulla sit spes reædificationis; ita docet Remigius in suo tract. de immun. ecclesiæ ampliatione 20. dicens esse communem Doctorũ opinionem; Clarus in sua pract. crim. § fin. q. 30. vers. Maius est dubium, Farinac. in sua pract. crim. tomo 2. p. p. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. nu. 70 testans etiã esse communem Doctorum opinionem, Decianus in suis tract. criminal. tom. 2. lib. 6. c. 25. nu. 22. Cardin. Tuschus tom. 3. conclus. 9. n. 10. Et Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum in Bullam Gregorij xiv. lib. 1. c. 4. § 3. nu. 13. ampliat. 2.

Amplio vigesimotertio supradictum axioma procedere etiam in Monasterijs Religiosorum. & ratio est, quia sunt loca religiosa, & sacra, vt patet in toto tit. de religiosis domibus, & ex cap. ligna de consecratione dist. 1. Præterea ita de consuetudine seruatur. Et hanc opinionem tenet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 9. n. 9 Card. Tuschus Tomo 3. lit. E, concl. 9. nu. 4. & conclus. 10. nu. 6. Decianus vol. 3. resp. 80 nu. 30. Baiardus in addit. ad Iulium Clarũ §. fin. q. 30. n. 1. in fine, Alex. consil. 145. n. 13. lib. 7 Io. Andreas in c. 2. de in integrũ restit. lib. 6. in princ. Domin. ibidem in princip. verbo Quęro quid &c. & Remig. de Gõni in suo tract. de imm. eccl. ampl. 3. n. 9 in fine. 49

Supradictam ampliationem dico esse ampliandam etiam in pomarijs & hortis, & domibus familiarium, & animalium, & in omnibus locis, qui sunt intra clausuram Monasterij; nam vna, & eadem res reputantur cum ipso Monasterio, vt docet Remigius de Gonni in suo tract. de imm. ecclesiæ amplia. 3. nu. 11. Et ad maiorem cautelam ita concessit Innocentius viij. Seruitis, seu Ordini Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Anno Domini 1487. vj. Kalendas Iunij Pontificatus sui anno 3. vt refertur in Compendio, Priuilegiorum Societatis Iesu, tit. immunitas §. 2. Quorum pri- 50

priuilegio gaudent omnes ferè Religiosi per participationem, seu communicationem.

51 Amplio vigesimoquartò supradictum axioma ad Grancias Monasteriorum Religiosorum Ordinis Cisterciensis, & aliorum Ordinum, qui priuilegijs dicti Ordinis Cisterciensis, & aliorum Ordinū, qui priuilegijs dicti Ordinis Cisterciensis participant: Nam ex Priuilegio Eugenij Papæ iv. concesso dicto Ordini, eorum granciæ gaudent dicto priuilegio immunitatis, vt habetur in eorum Compendio Priuilegiorum tit. Granciæ § 2. & refert Emanuel Rodericus in suis quæstionibus Regularibus tom. 2. q. 75. art 2. Verba autē priuilegij hæc sunt: Quòd granciæ Monasteriorum Cisterciensium, sicut ecclesiarum atria à prauorum hominum iucursu, & violētia liberæ, & quietæ debēt esse, ita vt nemo in eis hominem capere, spolium, aut ruinam exercere præsumat in virtute Spiritus sancti inhibendo, statuit.

Granciæ sunt quædam paruæ domus religiosorum, quæ sunt veluti hospitia ipsorum, & membra monasterij, quæ sunt sub potestate, & iurisdictione Prælati Monasterij, cuius sunt graciæ.

52 Amplio vigesimoquintò supradictum axioma procedere etiam in cellulis, Domibus, aut claustris Clericocum sæcularium instar Religiosorum in communi viuentium, vt sunt Clerici Congregationis Oratorij B. Philippi Nerei, & alij similes: Probatur ex illis verbis præsentis constitutionis Gregorij xiv. *Domibus Regularibus, & sæcularibus*, Quæ verba idem importare videntur, quasi dicerent domibus Regularium, & sæcularium Clericorum in vnum viuentium instar Religiosorum, vel Regularium. Probatur etiam ex tex. in l. Pateant (quæ est tertio loco posita in aliquibus Codicibus, quia non in omnibus reperitur) C. de his qui ad ecclesiam confugiunt; ibi, in Cellulis siue in domibus, hortulis, balneis, atq; porticibus &c. & ita tenet Marius Italia in suo tract. de Imm. ecclesiarum lib. 1. c. 4. §. 5 n. 7. & §. 6. nu. 16. vers. vnde fugientes &c.

53 Amplio vigesimosextò supradictum axioma procedere etiam in cęmeterio consecrato, seu benedicto ab Episcopo iuxta formam Pontificalis Romani, tit. de benedictione Cęmeterij, vt patet ex c. fin. de immun. ecclesiæ (Dicitur enim consecratio large loquendo propter episcopalem benedictionem: sed strictè loquendo non est consecratio, quia non fit ibi vnctio cum Oleo sancto, vt in ecclesia, vel altari, ita docet Syluest. in Summa verbo loca sacra num. 2.) siue fit coniunctum ecclesiæ siue separatum, ita docet Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 24. num. 28. Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit de Carceribus & carceratis quæst. 28. num. 14. circa medium, Syluest. in verbo immunitas 1. quæst. 1. num. 1. vers. secundum, Angelus in sua Summa Angelica eodem verbo num. 10. Henricus Boich in cap. ecclesiæ de immun. ecclesiæ num. 14. Panor. in

cap. immunitatem de immunit. ecclesię n.4. Alexander Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Constitutionem Gregorij xiv. c.10 n.5. Marius Italia de immunitate ecclesiarum lib. 1. cap. 4. §. 7. n. 28. & colligitur ex c. fin. de immun. ecclesiæ. Et ratio est, quia est locus Religiosus, & Deo dicatus, vt docet Sylu. in sua summa verbo loca sacra nu. 2. & Remigius de Gonni in suo tract. de imm. eccl. Ampl. 4. nu. 4. & nu. 9. vers. His non obstantibus &c.

54 Amplio primò supradictã ampliationem ad septa Cœmeterij, sicut ad septa ecclesiæ ampliaui supra Ampliatione 16. per eadem iura, & ita docet Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 25. n. 13.

55 Amplio secundò supradictam ampliationem ad porticum Cœmeterij, si porticus est affixus Cęmeterio, nam reputabitur pro Cœmeterio, secundum Angelum in tractatu de Maleficijs verbo fecit insultum, Guliel Mayne. in leg. Nemo de domo. ff. de Regulis Iuris, quos refert, & sequitur Remigius de Gonni in suo tract. de immunitate ecclesiæ Ampliatione 7. num. 4. vers. Si vero porticus &c.

56 Amplio tertiò supradictam ampliationem ad ostium, seu portã Cœmeterij, nam est priuilegiata, sicut ipsum Cœmeterium, ita docet Remigius de Gõni in suo trac. de immunit. ecclesiæ Ampliat. 8. n. 2. vers. Idem est dicendum &c. & patet ex supradictis de Ostio seu porta ecclesiæ ampliat. 10.

Limito tamen supradictam ampliationem principalem vigesimã 57 sextam vt non se extendat dictum immunitatis priuilegium vltra Cœmeterium, & loca supradicta, etiam per duos passus, vt docet Decianus in loco præallegato nu. 11. (contra Paulum de Castro consilio 458. incipiente viso casu nu. 2.) quem sequitur Farin. in sua pract. crim. p. p. tom. 2 q. 28. tit. de carceribus, & carceratis nu. 14. in fine in noua impressione.

Amplio vigesimoseptimo supra dictum Axioma, procedere etiam 58 in Cœmeterio non benedicto ab Episcopo, sed tantum benedicto à simplice Sacerdote (per delegationem Episcopi, vel ex priuilegio Sedis Apostolicæ) iuxta Rituale Romanum editum anno Domini 1614. iussu Beatissimi Pauli Papæ V. vt in rubrica ritus benedicendi nouum Cœmeterium per Sacerdotem ab Episcopo delegatum; (Et hoc siue cœmeterium sit coniunctum ecclesiæ, siue separatum ab illa.) Et ratio est, quia per istam simplicem benedictionem locus ille est Deo dedicatus, & dinis obsequijs: Et factus est locus religiosus, & ad vsus profanos conuerti nõ debet iux. tex. in c. Ad hæc de Religiosis domibus; & ideò hoc priuilegio immunitatis gaudere debet, vt dictum est supra Ampl. 7 de ecclesia non consecrata, sed tantum benedicta cum licentia ordinarij: Quia cęmeterium habet hãc immunitatem, quam habet ecclesia, vt patet ex præsenti cõst. Greg. xiv. & ex c. fin. de immun. ecclesiæ & docet Syluest. in summa verbo

cęmeterium n. 1. & Bartholomęus Fumus in sua Summa Armilla in verbo Cœmeterium n. 1.

Amplio vigesimo octauò supra
59 dictum axioma procedere etiam in cœmeterio non consecrato ab Episcopo, nec benedicto à Sacerdote per delegationem Episcopi iuxta Rituale Romanū, vt in præcedenti ampliatione dictum est, Dūmodo aliquis christianus mortuus cum ecclesiasticis officijs ibi sit sepultus cum licentia Episcopi expressa, vel tacita, & volūtate Domini loci, etiam si sit cęmeterium separatum ab ecclesia: & ratio est, quia per illam sepulturam cum ecclesiasticis officijs, & cum licentia Episcopi, & Domini loci factam, ille locus factus est religiosus, & Deo, & officijs diuinis est dedicatus, quòd sufficit ad hoc vt gaudeat hoc priuilegio immunitatis.

Amplio vigesimo nono supradictum Axioma procedere in Cœ-
60 cemeterio interdicto, vel Polluto: siue sit contiguum ecclesiæ, siue ab illa separatum. Probatur ijsdem rationibus, quibus probatum est de ecclesia interdicta, vel polluta supra ampliat. 9. & 10. Nam Cœmeterium habet hanc immunitatem, quam habet ecclesia, vt probatum est supra ampliat. 27. in fi.

Amplio trigesimo supradictum
61 axioma procedere in eo, qui in ecclesia, vel cœmeterio non habet totum corpus, sed tantum caput, vel præcipuam partem corporis: Nam si per vim inde extrahatur, debet ecclesiæ restitui; ita docet Suarez de Religione to. 1. tract. 2. lib. 3. c. 12. n. 4. in fine.

Et idem dicendum est, si in ecclesia vel cœmeterio habeat tantū manum vel pedem, vt docet Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6 c. 25 n. 17. & 21. in fine Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. q. 28. tit. de carceribus, & carceratis n. 14. in fine Alexander Ambrosinus de immunit. ecclesiæ in Bullam Gregorij xiv. c. 10. n. 5. & Vincentius de Franchis decis. 402 n. 5. & 11. & ratio est, quia anima est in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis.

Amplio trigesimo primò supra 62
dictum axioma procedere etiam in Oratorio publico auctoritate Episcopi, vel sui Vicarij fundato: vt docet Syluest. in sua Summa verbo immunitas 1. q. 1. n. 1. vers. Tertium & c. & Panormit. in c. fin. de censibus n. 4 Marius Italia in suo tract de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4. §. 4. num. 2. Quòd probatur ex c. certum est de consecr. dist. 1. ibi, *Certum est quidem, & nostris perceptionibus constitutum, ne quis in ecclesia aut in Oratorio, quòd sedis nostræ non legitur permissione dedicatum, processionem publicam putaret impendi.*

Publicum oratorium præsumitur quando habet campanam pu- 63
blicā, & ad dictum sonum omnes fideles liberè possunt cōcurrere ad audiendam Missam, & ad ibi orandum: Et multo magis si sit benedictū (iuxta Rituale Romanū iussu Beatiss. Pauli Papæ V. editū anno Domini 1614. sub Rubrica Ritus benedicēdi nouam Ecclesiam, seu Oratorium publicū, vt ibi sanctissimum Missę sacrificium celebrari

possit)

posſit) vel habeat altare lapideū immobile conſecratum: ita docet Decianus in ſuis trac. crim. tom. 2 lib. 6. c. 25. nu. 29. & Card. Tuſchus tom. 4. practicarum concluſ. lit. I, concluſ. 59. nu. 24. vbi teſtatur de communi.

Et iſta oratoria publica differūt ab eccleſia vt docet Remig. de Gō ni in ſuo tractatu de immunit. eccleſiæ ampliat. 2. num. 7. & Marius Italia in ſuo tractatu de immunit. eccleſiarum lib. 1. cap. 4. §. 4. num. 3 nam eccleſia dotatur Oratorium vero non. Item in Oratorijs non debet Miſſa celebrari in magnis ſolemnitatibus cap. Si quis etiam de Conſecr. diſtinct. 1. in eccleſijs vero ſic.

Limitatur tamen non habere
64 locum ſupradictū axioma in oratorio priuato, quòd homines in ſuis domibus habent: Dato quòd cum licentia Epiſcopi ibi Miſſa celebretur; quia non per hoc manet locus ille immutabiliter deputatus ad ſacra miniſteria; ſed priuatus ad ſacra miniſteria; ſed priuata auctoritate ad profanos vſus conuerti poteſt; ita docet Henricus Boich in cap. eccleſiæ de imm. eccleſiæ n. 1. Panor. in c. fin. de cenſibus num. 4. & in c. eccleſiæ de im mun. eccleſiæ n. 7. & in c. Inter dilectos de Donat. n. 8. Suarez. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 9. n. 10. Farinacius in ſua pract. crim. p. p. tom. 2. q. 28. tit. de carceribus, & carceratis nu. 71. Goffredus in ſua Summa tit. de immunit. eccleſiæ, n. 13 Hoſtienſis in ſumma eod. tit. nu. 10. in fine Iulius Clarus in ſua pract. crimin. §. fin. quæſt. 30. verſ. Sed quid dicendum num. 7. Card. Tuſchus tom. 1. lit. E, concluſ. 9. nu. 15. & Vincentius de Franchis deciſ. 402. n. 7.

Amplio trigeſimoſecundò ſupradictū Axioma procedere etiā in Hoſpitalibus Epiſcopi auctori- 65
tate fundatis, ad quæ cōfugientes rei tuti ſunt: Nec inde extrahi poſſunt, non aliter, ac ſi ad eccleſiam confugiſſent: & ratio eſt, quia omnia priuilegia conceſſa eccleſijs, ſunt Hoſpitalibus conceſſa, tex. optimus in l. omnia priuilegia C. de Epiſcopis, & Clericis. Præterea cum ſit Epiſcopi auctoritate conſtructum, factus eſt locus religioſus, & ad profanos vſus conuerti non debet, iuxta textum in c. Ad hæc de Religioſis domibus: Ergo hac immunitate gaudere debet ſicut, & alia loca religioſa gaudent, vt Monaſteria Religioſorum cœmeteria & c. de quibus tractatum eſt ſupra ampliat. 23. & duabus ſequentibus; Et hanc opinionem tenent communiter DD. quos refert & ſequitur Couarr. in lib. 2. var. reſolut. cap. 20. n. 4. verſ. Tertio conſtat &c. Farinacius in ſua pract. Crimin. part. 1. tom. 2. q. 28. tit. de carceribus, & carceratis num. 36. Decianus in ſuis tract. crim. tom. 2 lib. 6. cap. 25. num. 18. Hanc etiam opinionem tenet Sylu in ſua Summa verbo Immunitas 3. n. 1. Remigius de Gonni in ſuo tract. de immunit. eccleſiæ ampliat. 17. in fine Suarez de Religione tom. 1 tract. 2. lib. 3. ca. 9. n. 9. Et Card. Tuſchus tom 3. lit. E, concluſ. 10. n. 2. & tom. 4. lit. I, concl. 59 nu 24. vbi teſtatur de communi, & procedit dato quòd in eo nō celebretur, vt docet

Tuſchus vbi ſupra concl.10.n.2. & Caſtr.conſ.458. Viſo caſu in principio lib.2.

66 Fallit tamen ſupradicta ampliatio in Hoſpitalibus Laicorum priuata, (& non Epiſcopi) auctoritate constructis, nam licet pia loca ſint, non tamen ſunt ſacra, vel religioſa, & propterea hac immunitate non gaudent, vt probat Decianus in loco præallegato lib.6.c.25. n.18. & tenet Remigius de Gonni vbi ſupra, Alexander conſil. 9. in princip. in 2. vol. Baldus in Auth. Hoc ius porrectum in 2.col. C. de Sacroſanctis Eccleſijs, & alij quos refert Remig. in loco præallegato. & Marius Italia de immun. eccleſ. lib.1.c.4.§.8.nu.1. verſ. Hoſpitalia autem priuata &c.

Quando verò dubium eſſet an auctoritate Epiſcopi eſſet fundatum, vel propria auctoritate, in hoc caſu recurrendum eſt ad coniecturas: Nam ſi ibi eſſet altare fixum, vel campanile cum campana, præſumeretur hoſpitale eſſe religioſum, & auctoritate Epiſcopi fundatum, vt docet Felin. in c. De quarta col.4. de Præſcript. & Remigius de Gonni in ſuo tract. de immunit. Eccleſiæ Ampliat.17.n.5. §. Et ſigna. Marius Italia vbi ſupra verſ. In dubio tamen &c.

67 Amplio trigeſimo tertio ſupradictum axioma in locis pijs Epiſcopi auctoritate fundatis, vt ſunt Domus Seminarij Clericorum, Domus puellarum, vel puerorum Orphanorum, & ſimilium vt docet Remig. de Gonni in tract. de immunit. eccleſia ampliatione 3. num.9. in fine Ioannes Andreas in cap.2. de in integrum reſt. lib.6. in princip. & Dominicus ibidem in principio verbo quæro quid. Et ratio eſt, quia ſunt loca publica, ad pium vſum deſtinata, & auctoritate Epiſcopi fundata, & ſecundum Canones ſunt loca Religioſa, vt docet Archid. in cap. Nemo de conſecr, diſt.1. & c. Ad hæc de Religioſis domibus, & Fœlinus in cap. Quarto num.4. de Iudic. & Marius Italia de immun. eccleſiarum lib.1. cap 4. §.5. nu.1. ſed per præſentem Conſtitutionem loca Religioſa gaudent præſente Immunitate, quemadmodum eccleſiæ, vt patet ex illis verbis Locisvè ſacris, aut religioſis; Ergo gaudent immunitate. Vnde in ciuitate Neapoli anno Domini 1601. fuit reſtitutus domui furni Seminarij quidam homicida, qui ad eam confugerat, & propriè ad furnum ſe contulerat, ingrediens per ianuam magnam dictæ domus; quamuis per illam portam pueri Seminarij non ingrederentur; Et ratio fuit quia domus illa erat loci pij, ita refert Marcus Antonius Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitana cap. 22. num decimo, verſ. eodem Anno 1601.

Dubium tamen eſſe poteſt de domibus diſciplinatorum, ſeu cōfratrum oratoria vulgariter dicta 68
an ſint loca pia, & per conſequens religioſa, & hac immunitate gaudeant?

Et reſolutiuè reſpōdendo dico, quòd ſunt loca pia, & per conſequens immunitate gaudent, quāuis Confratres ſint Laici.

Probatur primò. Quia ibi exercentur opera charitatis, & pietatis, & exercitia spiritualia ad salutem animarum: Ergo sunt loca pia: Et ita sentit Abbas in c.fin. in 2.Notab.de Testam. Speculator in tit. de instrument. edition. §. Nunc aliqua nu. 62. vers. & scias, Ioannes Andreas in cap. Ioannes, vers. vnum est, quòd refragatur de Testam. Paulus Castrensis consil. 167.nu.4.in 2.p. consil. Alexander consil.209.vol.2. Cardin. in c.Ioannes in 7. quæst. de Testam. Pet. de Anchar. in c.Auditis in 11. quæst. de restit. in integr. Baldus in l. id quòd pauperibus in 21.q. C.de Sacrosanctis ecclesijs, Lapus in tract. de Canon.portio.vers.quinto quæro &c.& q.seq. Barbat. in c.Officij de Testam. Pe.de Perusio in tract. de Canon. portione in 11. art. in princ.& in 11.q.principali, Decius in consil.72. vers. tertio principaliter.

Probatur secundò ex Côc.Trid. sess.22. c.8. sub Decret. de reform. ex quo episcopi possunt, & debent visitare dicta loca, & hoc nulla alia ratione nisi quia sunt pia loca.

Probatur tertiò. Quia legatum piæ causæ factum, dictis Confraternitatibus concedi potest, vt consuluit Abbas in cons.31.vol.1. Paulus de Castro consil. 5. lib. 2. Alexander consil. 102.nu.3. lib.7. Decius plures citans consil. 72. col. 3. vers. tertio principaliter, Tiraquellus de Priuilegijs piæ causæ in præfatione fol.4. Parisius consil.34.num.5.lib.4. Capra consil.115.

Si ergo sunt pia loca Ergo hac immunitate gaudere debent, quêadmodum Clericorum Seminarij domus, & domus puellarũ, & pauperum orphanorum.

Scio cõmunem Doctorum opinionem esse, supradictas Confraternitates non esse loca pia, vt refert Gabriel in suis communibus opinionibus tit.pia causa concl.1 Tamen supradicta opinio, quòd sint loca pia, est similiter communis: Sed concordari possunt, vt nostra opinio procedat, quando dicta loca disciplinatorum, seu Confratrum sunt affixa alicui ecclesiæ, vel Monasterio; Nam tunc hac immunitate gaudent: vt colligitur ex Lamberto de iure patronatus p.p.lib.1.q.1.in princ.ar.10. n.4.f.9.& Gutierez in lib.1. Canonicarum quæst.c.35.n.23.in fi. Quãdo vero sunt separata, immunitate non gaudent.

Amplio trigesimoquarto supra dictum axioma etiam ad Palatiũ episcopi, vt expresse habetur in c.Id constituimus 17.q.4.& ita in facti contingentia occurrit in ciuitate Neapoli anno Domini 1601. vbi quidam carceratus, qui è manibus familiarium curiæ sæcularis confugit ad Palatium Archiepiscopi, fuit liber dimissus; ita refert Reuerendissimus Marcus Antonius Gennensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c. 22. n.10. Quæ ampliatio procedit nõ solum quando domus episcopi est intra spatium priuilegiatum ecclesiæ, sed etiam si sit extra illum; & omninò separatum ab ecclesia, & eius circuitu per 40. passus: Et

dato quòd ibi non sit oratorium: Et ratio est, quia alias nullum esset priuilegium Episcopo concessum: Et hanc opinionē tenet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 9. nu. 9. Sylu. in sua Summa verbo Immunitas 3. n. 1. Glos. 1. in dicto c. Id constituimus 17. q. 4. Panor. in c. ecclesię de immun. ecclesiæ n. 9. Henricus Boich ibidē n. 9. Innoc. Host. & cōmuniter Doctores, vt dicit Barba in cons. 33. lib. 4. n. 7. Remig. de immun. ecclesiæ Ampliat. 15. Couarr. in lib. 2. var. resolut. c. 20. nu. 5. vers. Quinto &c. & Farinacius in sua prac. crim. p. p. tom. 2. q. 28. tit. de carceribus, & carceratis nu. 38. Card. Tuschus tom. 3. lit. E, conclus. 9. num. 11. testans de communi, & dicens procedere siue sit connexum, vel non ecclesiæ, & concl. 10. n. 8. & tom. 4. lit. I. concl. 59. n. 24. & Villagut. in tract. de extens. legis tit. de extens. immunitatis ecclesiæ, n. 87.

Sed contra supradictam ampliationē tenet Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 25. n. 14. fulcitus ratione, quia Palatium episcopi non debet distare ab ecclesia, c. Episcopus vilem (quod est penult.) q. 41. dist. c. Episcopus de consecr. dist. 3. Vnde cum sit contra ius, vt distet ab ecclesia, non debet gaudere hoc priuilegio dū ab illa distat: Et confirmatur quia hoc priuilegium non datur personis sed loco sacro. Quam opinionem sequitur Alexander Ambrosinus in suo tract. de imm. eccl. in Bullam Greg. xiv. c. 10. n. 7. & Farinacius in loco præallegato in secunda editione.

Sed respondetur, quòd priuilegium hoc non solum de iure concessum est ecclesiæ, sed etiam sponso ecclesiæ, & ideo dato quòd Palatium episcopi sit extra spatium priuilegiatum ecclesiæ, & dato qđ ibi non sit Oratorium, gaudet immunitate, vt patet ex supradictis. Nam alias nullum esset priuilegium concessum Episcopis.

Præterea licet congruum sit, vt Palatium episcopi sit propè ecclesiam, tamen verum non est quòd de iure ad præsens teneatur Episcopus ibi habitare, quia illa iura per contrariam consuetudinem sciente Sūmo Pontifice sunt abrogata, & confirmatur ex eo quòd habetur in Cęremoniali Romano iussu Clementis viij. edito, lib. 1. c. 2. circa finem, vers. Deinde Episcopus &c. Vbi dum tractatur de primò accessu Episcopi ad Dięcesim, postquam de benedicendo populo loquutus est, statuit quòd si habitatio Episcopi contigua, vel vicina ecclesiæ fuerit, Canonici eum comitentur in habitu Canonicali, si verò distantior vsq; ad portas ipsius ecclesiæ, ex quo clarè liquet quòd domus episcopi non tenetur ad præsens de iure esse prope ecclesiam, alias non faceret mentionem de distantia, & sic remanet responsum contrarijs, & hanc opinionem tenet Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4. § 9. n. 1. 2. & 3.

70 Amplio primò supradictam ampliationem procedere non solum quando Episcopus adest in Palatio, verum etiam si abesse contigerit, quia domus Episcopi non desi-

definit esse quòd fuerat per absentiam. ita Marius Italia vbi supra num.4.

Amplio secundò procedere etiã
71 post mortem Episcopi, si domus pertinet ad Episcopatum, eadem ratione, quia nõ definit esse quòd fuerat per mortem episcopi: Marius Italia ibidem n.4.

Limito primò supradictam am
72 pliationem principalem non procedere, quando domus Episcopi, propter eius mortem, vel absentiam fuerit alijs locata, vel ad Laicorũ vsum destinata: Et ratio est, quia immunitas hæc data est illi Palatio propter Episcopi personam, hoc est in quantum ad eius habitationem destinatum est; Ergo cessante tali causa, debet cessare priuilegium. Præterea illa domus, quamuis quo ad possessionẽ Episcopi sit, tamen quo ad vsum est aliorũ, & ita tenet Marius Italia in suo tract. de imm. eccl. lib. 1. c. 4 §. 9. n. 8 9 & 10.

Limito secundo supradictam
73 principalem ampliationem non procedere in Palatio Episcopi, quòd est extra suam Diœcesim, nã ibi nullam habet auctoritatẽ, nec Pontificalia exercere potest; ita Marius Italia de immu. eccl. lib. 1. c 4. §. 9. n. 19. & 20.

Limito tertiò supradictam prin
74 cipalem ampliationem non procedere in illa domo vbi Episcopus manet per paucos dies vel menses, vt solet facere tempore visitationis, vel gratia recreationis: Et ratio est, quia est Domus Episcopi per accidens: Domus vero Episcopi propriè dicitur illa, vbi ordinariè cõmoratur, quæ gaudet immunitate, etiam absente Episcopo, vt supradixi, quia non definit esse suam per absentiam.

Præterea à iure non est concessum, vt duæ domus Episcopi habeant immunitatem, & hoc sequeretur quandoq; Episcopus esset extra suam ordinariam domum, vel causa visitationis, vel recreationis, vel alia causa.

Contra hanc limitationem tenet Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4 §. 9. n. 13. motus hac ratione, quia sicut locus religiosus fieri debet cũ auctoritate Episcopi, ita etiam, immo multo fortius vbi ipse Episcopus moratur locus ille refugium delinquentium esse debet; quia si verum est, quòd hoc priuilegium datur Episcoporum domibus extra illos pa ssus constructis: sequitur, quòd vbicumq; sit ipsius Episcopi domus hanc eamdem habet prærogatiuam, dum per suã Diœcesim moratur. hæc Italia Quæ ratio procedit in Domo propria Episcopi vbi ordinarie commoratur in qualibet partæ suæ Diœcesis, non autem in domo vbi per accidens habitat, dato quòd sit intra suam Diœcesim. Præterea ipsemet Marius Italia in loco præallegato n. 21. dicit, quòd si Episcopus ex Commissione Domini Papæ duabus ecclesijs præesset, teneretur sibi in vna tantum habitationem eligere, vbi commodius expedire videretur: Ergo per ipsum non debet habere duas domus priuilegiatas.

Amplio trigesimoquinto supra- 75

dictum Axioma ad Palatia Illustrissimorum Cardinalium S.R.E. & ita de consuetudiae seruatur, vt docet Manfred. in tract. de Card. c.8.priuil.18. quem refert, & sequitur Iulius Clarus in sua prac.crim. §.fin.q.30.vers.Item adde &c.& Decianus in suis tract. crim.to.2.lib. 6.c.25.n.15.in fine.

Cardinales enim vltra eorum pręeminentiam, & dignitatē, quā habent ratione Cardinalatus, habent etiam Episcopalia in eorum ecclesijs titularibus, & ideo dū Domus Episcoporū gaudent hoc priuilegio, multo magis cōuenit Domibus Cardinalium.

Et licet aliqui dicant, quòd hodie in vrbe iustissimis ex causis nō seruatur hoc priuilegium, & supra dicta consuetudo; tamen cum illę causæ non militent extra vrbem, nec priuilegium sit eis simpliciter sublatum, gaudent eodem priuilegio extra Vrbem, vel saltem extra statum ecclesiasticum, vt docet Cardinalis Tuschus tom.3.lit. E.conclus.9.n.12: Marius Italia de immun.eccles.lib.1.c.4 §.9.n.22. & 23.& Farinac. in Appendice de immu.eccles. in Bullam Greg.xiv. n.274.

76 Amplio trigesimosextò supradictum Axioma ad domos Canonicorum, vel Clericorum separatim viuentium (quia de communiter viuentibus dictum est supra Ampliat.25.n.52.) si fuerint intra septa, atrium, vel porticum, vel intra quadraginta, vel triginta passus circum circa ecclesiam, alias secus, vt docet Villagut. in suo tract. de Extensione legis tit. de Extensione Immun.Ecclesiæ n.86. Alexāder Ambrosinus in suo tract. de imm. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv.c.10.n.8 Decianus in suis trac. crim.tom.2.lib.6.c.25.n.12. Oldra. cons.55. Mantua cons.60.nu.11. & sequent. & alij quos refert idem Decianus in loco præallegato, & ita in practica seruari testatur Rebuffus in Const.Gallica tom.2 sub Rubr.de immun.ecclesiæ Glos.1.n. 9. Si vero Domus ædificata intra Septa, atrium, vel porticum ecclesiæ, vel intra spacium quadraginta, vel triginta passus circum circa ecclesiam fuerint habitatæ à Laicis, & habeant portam ad viā publicam, non gaudent immunitate, si fuerint Laicorum, si vero domus fuerint ecclesiæ, & locatæ Laicis, gaudent immunitate minimè si laici qui habitant domus inseruiant ipsi ecclesiæ vt patet ex supradictis hoc eodem c. 4. n.27.

Amplio trigesimoseptimo supradictum Axioma in Presbytero portante per viam sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum: Nam delinquens confugiens ad dictum Presbyterum, illum tangēdo, gaudet eadem immunitate, ac si esset in Ecclesia; Et licet in iure expressus non inueniatur hic casus, tamen ex identitate rationis extenditur: Nam ecclesijs concessum est hoc priuilegium propter honorem, & reuerentiam, quæ locis sacris, & diuino cultui dicatis debetur: Ergo multo magis debetur hic honor, & hæc reuerentia ipsi Deo, per illam regulam Propter quod vnum quodq; tale, & illud 78

ma-

magis, Authentica multo magis C. de Sacrosanctis ecclesijs, quam etiam docet Aristoteles in lib. 1. Poster. cap 2. non longè à fine, cum ait, semper enim illud est tale magis, ob quòd vnumquodq; tale est; veluti magis idest dilectum, atque amatum ob quòd amamus, atque diligimus.

Et supradictam opinionem tenet Syluest. in sua Summa verbo immunitas 3 quæs. 1 num. 1. Host. in summa tit. de immun. ecclesiæ num. 12. Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib 3. cap. 9. num. 10. in fine Alexander Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Bullã Greg. xiiij. cap. 10. num. 9. Cardin. Tuschus tom. 3. lit. E, conclus. 11. num. 33. testans de Communi. Archid. in cap. quæsitum 13. quæst. 2. Panorm. in cap. sane de Celebrat. Missarum, Romanus singulari 335 Iulius Clarus in sua pract. crimin. §. fin. quæst. 30. vers. vltimo quæro &c. num. 23. testans de Communi & q. 98. vers. sed pone num. 2. dicit quòd procedit etiam in condemnato ad mortem, qui aufugit è manibus satellitum, & amplexus est Sacerdotem portantem sanctissimam Eucharistiam, & communiter Doctores quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, carceratis quæst. 28. num. 11. & Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6 cap. 29. num. 8. & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4 §. 10. à principio vsq; ad num. 4. vers. Propterea quòd dictum est &c. Et licet aliqui contra supradictam ampliationem sentiant dicendo, quòd priuilegia non sunt trahenda per consequentiam, tamen ab illa non est recedendum, cum sit communis, & magis rationabilis, nam fundamentum huius immunitatis est Christus, & ideo non est absurdũ, vt nomen ecclesiæ extendatur ad locum illum, in quo actu est corpus Christi quamuis per transitum; & ita docet Suarez in loco præallegato.

Amplio supradictam ampliationem procedere non solum quã do delinquẽs tangit Sacerdotem supradictum, sed etiam quando tangit hastam baldacchini, vel lumẽ, vel immiscet se inter illas personas, quæ associant Sãctissimum Sacramentum Eucharistiæ, quia omnes illæ personæ vna cum Sacerdote gestãte sanctissimam Eucharistiam repræsentant vnam ecclesiam. ita Marius Italia de immunit. ecclesiarum lib. 1. c. 4 §. 10. num. 8. 79

Quænam personæ delinquentes confugientes ad Ecclesias hac immunitate gaudeant.

SVMMARIVM.

Reus Regulariter propter nullum crimen potest ab ecclesia violenter extrahi; & si de facto extrahatur, de facto etiam eidem ecclesiæ est restituendus; Quæ regula procedit etiam in enormibus delictis. n. 1. & 2.

Iudex, vel satellites si aspectu, vel cursu insequuntur reum qui se recepit in ec-

in ecclesia non possunt ab illa dictum reum extrahere per vim. num. 3.

Reus captus à familia Iudicis sæcularis, si fugiens seipsum eximit, & liber ad ecclesiam se recepit, gaudet immunitate. n. 4.

Reus captus à familia Iudicis sæcularis, si per ecclesiam ad carcerem publicum ita captus ducatur, an possit ab eadem ecclesia inuitus abduci. n. 5.

Illud quòd non potest tolli, vel extrahi de aliquo certo loco, potest tamen aliunde portari, licet transeat per illum locum. n. 6.

Cõdemnatus ad mortẽ si dum ad supplicium ducitur transeat per ecclesiam, non ex necessitate, gaudere debet immunitate, secus si ex necessitate. n. 7. & 8.

Carceratus si fracto carcere ad ecclesiam confugiat, immunitate gaudet. n. 9.

Carceratus si de licentia custodis exeat, & ad ecclesiam confugiat, an gaudeat immunitate? n. 10.

Capitaliter banniti si ad ecclesiam confugiant immunitate gaudent (ita vt nec capi, nec occidi possint in ea) dummododo pro delictis exceptis non sint banniti. n. 11.

Extrahens per vim aliquem ab ecclesia, etiam ad finem componendi pacem, incurrit in pœnis præsentis const. n. 12.

Seruus confugiens ad ecclesiam, quã do immunitate gaudeat. n. 13.

Imperator, vel Rex non potest per vim delinquentem extrahere ab ecclesia. n. 14.

Episcopus non potest per vim extrahi facere delinquentem ab Ecclesia ad quam confugit, vt corporaliter puniatur in casibus non exceptis. n. 15.

Attentantes extrahere per vim ab ecclesia incurrunt in censuras, & pœnas præsentis Constitutionis. n. 16.

Extrahens ab Ecclesia quem putabat reum, licet talis non sit, incurrit in censuras, & pœnas præsentis Constitutionis. n. 17.

CAPVT V.

Viso iam quæ nam Ecclesiæ locaq; sacra hac immunitate gaudeant: Nunc videndum quaenam personæ delinquentes confugientes ad Ecclesias eadem immunitate gaudeant.

Egula generalis est communiter a Doctoribus approbata, Propter nullũ crimen quantumcumque graue sit posse Reum ab ecclesia violenter extrahi, (nisi tantum in casibus à iure exceptis) ita manifestè habetur in c. Inter alia extra de immu. ecclesiæ, & in l. 2. C. de His qui ad eccles. cõfugerunt, vbi expressè dicitur, *sancimus nemini licere ad sacrosanctis Ecclesias confugientes abducere*. Et si de facto extrahatur, de facto etiam eidem ecclesiæ est restituendus, c. Miror 17. quæst. 4. l. præsenti C. de His, qui ad Eccles. confugiunt, & alijs iuribus; Et probant Doctores communiter, Boer decis. 109 Roman. cons. 227. Spectabilis Domine &c. in principio, & n. 2. Duen. regula 228.

in princip. Boss. in tit. de Captura num. 21. Gomes. instit. de actionibus in principio nu. 67. dicens esse communem, Remigius, & Maranta, quos refert, & sequitur Iul. Clar. in sua pract. crim. §. fin. q. 30. nu. 1. & vers. Quæro num. 8. testantes de communi, Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 11. num. 4. & cap. 13. num. 6. Couarr. in lib 2. variarum resolut. cap. 20. num. 6. vers. septimo &c. Decianus in suis tract. crimin. lib 6. cap. 25. num. 1. Farinac. in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. nu. 1. testans similiter de communi.

Ampliatur primò, supradicta
2 Regula, vt procedat etiã in enormibus delictis, vt patet in d. c. Inter alia de immunitate ecclesiæ, ibi, *Quantumcumq; maleficia*, & docet Abbas ibidem n. 24. Couarr. in lib. 2. variarum resolut. c. 20. nu. 6. vers. septimo deducitur ex his &c. Alexander in consil. 154. lib. 7. n. 4. 6. & 11. Romanus consil. 227. nu. 3. Conrad. in sua pract. crimin. tit. de sua pract. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 15. testans de communi.

Ampliatur secundò supradicta regula, vt procedat etiam, quando Iudex, vel satellites aspectu,
3 vel cursu insequũtur aliquem reũ, qui per loca profana aufugiens tandem se recepit in ecclesia. Nã tunc inuitus ab ea extrahi, non poterit, licet fugere cœperit e loco, in quo captura erat licita, ita docet Remigius de immunitate ecclesię Fallent. 31 in fine, Bossi. in tit. de captura nu. 22 Iulius Clarus in sua pract. crimin. §. fin. q. 30. vers. Pone familia &c. nu. 18. Couarr. in lib. 2. variarum resolut. cap. 20. n. 12. Henricus Boich in c. fin. extra de immunit. ecclesiæ, & alij quos refert Couarr. in loco præallegato, & Farinacius in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst. 28. num. 41. Villagut in suo tract. de extens. immun. ecclesiæ num. 39. & 42. Decianus in suis tract. crim. lib. 6. cap. 28. n. 31. & 32. & Marius Italia in suo tract. de Immun. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. n. 62.

Et licet cõtrarium teneat Cyn. in Authent. Si quis ei C. de Adulterijs Alexander cons. 24. lib. 2. & late Hippol. in l. vnica C. de raptu virgi. n. 3. & sequent. tamen prima opinio est verior, & communior, vt docet Bald. Roman. & Iason in l. Pleriq; ff. de in ius vocan. Iulius Clarus, Farinac. & Couar. in locis præallegatis Decianus in suis tractat. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 31 & Alexander Ambrosinus de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. c. 10. n. 13. vers. nec non &c. Cardi. Tuschus tom. 1. lit. E, conclus. 10. nu. 29. vbi testatur de magis communi, & veriori opinione, & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 6. § 2. à nu. 64. vsq; ad 70.

Ampliatur tertio supradicta Regula, vt procedat etiam in eo, qui 4
dum captus est à Iudicis familia, ab ea se ipsum exemit, & fugiens ita liber ad ecclesiam se recepit: Nam non potest is in dicta ecclesia capi, vel extrahi. Ita in specie docet Io. Igneus in l. 1. col. 3. ff. ad

Syl-

Syllan. & Boerius decis. 110. quos refert, & sequitur Couarr. in lib. 2 variarum Resolut. c. 20. num. 13. vers. decimotertio, Bossius (qui contrarijs rationibus respondet) in tit. de captura num. 23. Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 44. Decianus in suis tract. Crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. num. 29. & 32. vbi testatur de communi, Alexander Ambrosinus in tract. de immunit. ecclesiæ in Bullam Gregorij xiv. cap. 10. n. 13. Fęlinus in cap. fin. col. 7. vers. Cōsidera duo &c. de foro competenti, Marianus Soccinus in tract. de citatione ar. 17. vers. quinto procedit, Bald. Alexander, & Iason in l. Plerique de in ius vocando, & alij quos refert, & sequitur Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Fallent. 31. in fine dicens esse comm. Cardinalis Tuschus tom. 1. lit. E, concl. 10. n. 21. & 30. & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 6. §. 2. à num. 62. vsque ad 70.

5 Sed quæri posset, an captus à familia iudicis sæcularis, si per ecclesiam ad carcerem publicum ita captus ducatur, posit in hoc casu ab eadem ecclesia inuitus abduci?

Duæ sunt Doctorum opiniones. Prima docet posse inuitum abduci.

Probatur primò. Quia is verè è templo violenter non euellitur, Cum liber templum ingressus non sit.

Secundò probatur ex cap. inter alia de immun. ecclesiæ, & c. Definiuit 17. q. 4. qui Canones propriè loquuntur in confugiente ad ecclesiam; ergo secus erit dicendum in vi ducto per familiam.

Tertio. Pro hac opinione suffragatur tex. singalaris in leg. si quis 6 post hanc C. de ædificijs priuatis, in quo probatur, quòd illud, quòd non potest tolli, vel extrahi de aliquo certo loco, potest tamē alium deportari, licet trāseat per illum locum prohibitum.

Et hanc opinionē tenet Couar. in lib. 2. variarum resolut. cap. 20. num. 13. vers. decimosexto, & ante ipsum Archid in c. Sicut antiquitus 17. q. 4. Io. Igneus in l. 1. in principio col. 3. ff. ad Syllan. Oldrad. cons. 54. Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 28. num. 30. Farinacius in sua pract. crimin. part. 1. tom. 2. titulo de carceribus & carceratis quæst. 28. num. 69. testans de communi, Alexander Ambrosinus de immunit. ecclesiæ in Bullam Gregorij xiiij. cap. 10. n. 10.

Secunda opinio docet, quòd 7 condemnatus ad mortem si dum ad supplicium ducitur transeat per ecclesiam, vel cœmeterium gaudere debet immunitate ecclesiæ, nec inde violenter extrahi potest. Quàm opinionem tenet Remigius de immunit. ecclesiæ fallentia 30. dicens esse communem, & idē tenet, & affirmat Iulius Clarus in sua pract. criminali. §. fin. q. 30. vers. scias autem in fine, n. 21. Ioannes de Vischis in tract. de immunit. ecclesiæ num. 63. Baldus in l. pleriq; ff. de in ius vocando in fine, & ibi Iason in col. 2. vers. Nouo, & vers.

& verſ. ſequẽti Bartholomæus Soccinus quæſt. 24. Marianus Soccinus in ſuo tract. de citatione art. 17. membro 2. Bonacoſſ. in par. 1. Commun. opin. verſ. Immunitas eccleſiæ, quem refert Farinacius in loco præallegato. Et ita fuiſſe iudicatum affirmat Caſſan. ſuper Conſuet Burgund n. 121. quem refert Boer deciſ. 110 poſt numerum 8. Et ita ſimiliter de facto ſeruatũ fuiſſe teſtatur Gigas de Crimine læſæ maieſtatis lib. 1. in Rubr. qualiter, & à quibus crimen læſæ Maieſtatis committatur q. 10. n. 33. Si igitur in hoc caſu gaudere debet immunitate eccleſiæ: Ergo, & etiam in caſu primæ opinionis, vt docet Ioan. Viſch. de immun. eccleſiæ num. 52. verſ. Quid ſi aliquis &c. Mant. conſil. 70. num. 17 lib. 1. quos refert Alexander Ambroſinus in ſuo tract. de immun. eccleſiæ in Bullam Gregorij Papæ xiv. cap. 10. num. 10. in principio, licet ipſe contrariam ſequatur opinionem.

Pro reſolutione huius difficultatis ſciendum eſt, quòd licet prima opinio ſit de iure verior, & à Doctoribus magis recepta; Tamẽ ſecunda opinio eſt etiam communis, magis pia, & fauorabilis immunitati eccleſiæ, & à conſuetudine approbata. Vnde ad concordãdas ſupradictas opiniones ego diſtinguerem.

8 Vel carceratus ducitur per familiam ſæcularem ad carceres, vel ad vltimum ſupplicium per eccleſiam, vel cœmeterium ex neceſſitate, quia aliunde tranſire non poſſunt; Et prima opinio tuta conſcientia temeri poterit in hoc caſu, vel ducunt per Eccleſiam, vel Cœmeterium non neceſsitate coacti, ſed voluntarie, & in hoc caſu ſecunda opinio eſt magis amplectenda.

Si vero condemnatus ad mortem, dum ad ſupplicium ducitur, aufugit è manibus ſatellitum, & ad eccleſiam, vel Cœmeterium ſe recipit, vel amplectitur Sacerdotem portantem ſanctiſsimam Euchariſtiam, immunitate gaudet per ſupradicta cap. 4. Ampliat. 37 n. 78. & hoc eodem cap. 5. ampliat. 3. nu. 4. & docet Remigius de immunit. eccleſiæ Fallentia 30. Decianus in tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 28. num. 29. quos refert, & ſequitur Alexander Ambroſinus in ſuo tract. de immunit. eccleſiæ in Bullam Gregorij Papæ xiv. cap. 10 num. 13. verſ. Adeoque &c. & Cardin. Tuſchus tom. 1. lit. E, concl. 10 num. 22.

Ampliatur quartò. Supradicta regula, vt procedat in carcerato ex carcere fracto aufugiente, & ad eccleſiam confugiente; nam, & is ab ea inuitus extrahi non poterit; 9 ita tenet Boerius in deciſ. 110 n. 8 & 9. dicens ita iudicatum fuiſſe in Burdegalẽſi Senatu, & Iulius Clarus in pract. crimin. § fin. quæſ. 30. verſ. Pone familia &c. num. 18. ſimiliter teſtatur fuiſſe ſeruatum in Senatu Mediolanenſi Anno Domini 1557. die 28. Decembris, eãdem opinionem tenet Couarr. in lib 2. variarum reſolut. c. 20. n. 13. verſ. 18 Decianus in ſuis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap 28. num. 28. Farinacius in ſua pract. crimin.

parte

part. 1. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n 42. & Alexander Ambrosinus in tract. de immunit. ecclesiæ in Bullam Greg. Papæ xiv c. 10. nu. 11. & Remig. de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Fallentia 29. in fine.

10 Ampliatur quintò, supradictam regulam procedere etiam in carcerato nō fugiente ex carceribus, sed exeunte de licentia custodis, cum iuramento de redeundo: Is enim si nolens ad Carceres redire ad ecclesiam confugerit, tutus est, nec ibi capi poterit, non obstante iurata promissione prædicta, ita tenet Henricus Boich. in c. ecclesiæ in fine de immun. ecclesiæ, Couarr. in lib. 2. variarum resolut. c. 20. n. 13. vers. 18. Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6 c. 28 n. 21. vers. Sed maior potest esse dubitatio, iuncto n. 33. & alij quos refert. Couar. in loco præallegato, & Farinacius (qui eandem tenet opinionē) in sua pract. criminali p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst. 28. nu. 43. & Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 11 num. 20.

Qui omnes admittunt supradictam ampliationem quando carcer erat iniustus; at si erat iustus, tunc non eam admittunt, quando nō agitur de pœna corporali. Vel si agitur de pœna corporali, ille fuerit assecuratus de vita, & membris, Capella Tolesana decis. 422. col. 1. Bartholomæus Brixiensis in quæstionibus Dominicalibus q. 37. in 2. vol. tractatuū, Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ fallent. 23. in fine, secus vero si periculum sit, ne ille corporaliter puniatur, quia tunc non potest inuitus ab ecclesia extrahi.

Est tamen aduertendum quòd ampliationes supradictæ 3. 4. & 5. non procedunt in eo, qui est carceratus pro aliquo delicto, pro quo ecclesia non habet immunitatē, puta pro Assasinio, pro crimine læsæ Maiestatis in personam principis &c. ita Farinac. in loco præallegato n. 46. et de Immun. eccl. n. 204.

Ampliatur sextò supradicta regula procedere etiam in Capitaliter bannitis, nam gaudent supradicta immunitate; Dummodo delictum pro quo sunt banniti, non sit de exceptis per præsentem Constitutionem. ita docet Iulius Clarus in sua pract crimin. § fin. q 3. vers. scias autem num. 21. vbi dicit ita seruatum fuisse in Senatu Mediolani, & Farinacius in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 47. quòd tamen &c. 11

Amplio supradictam ampliationem, vt non solum non possit capi, & per vim extrahi ab ecclesia banniti, sed nec etiam possint in ea occidi, dato quòd ex forma statuti possint impunè occidi; & occidētes, licet non puniantur vt homicidæ propter statutum supradictum, debent tamen puniri vt violatores ecclesiæ, & ecclesiasticæ immunitatis; ita docet Remigius de Gōni in suo tract. de imm. eccl. Fallent. 36.

Ampliatur septimò supradicta regula, vt procedat etiam in extrahente per vim aliquem delinquentem ab ecclesia ad finem compo- 12

gendi pacem, & euitandi scandala; ita resolutum fuit in curia Archiepiscopali Neapolitana, vt refert Reuerendissimus Marcus Antonius Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c. 22. n. 9. ponens exemplum in quodam Nobili Neapolitano, qui prouocauerat ad singulare certamen alium Nobilem, & donec veniret tempus statutum certaminis, se contulerat ad quandam ecclesiã, ne à curia sæculari impediretur; & cum per Ministros dictæ curiæ sæcularis esset extractus per vim ab ecclesia ad finem componendi pacem, fuit resolutum incurrisse in excommunicationem latam contra violantes immunitatem ecclesiæ, nam poterant alio modo obuiare scandalis, apponendo custodes, & adeundo Archiepiscopum, vt prouideret. Et constitutio Gregorij Papæ xiv. prohibet fieri extractionem pro quauis causa: Et sic extractus, fuit restitutus ecclesiæ.

Ampliatur octauò, supradicta
3 Regula procedere etiam in seruo; vt patet in c. inter alia in fine de immun. eccles.

Verum quia seruus potest esse fidelis, vel infidelis; Et ista immunitas considerari potest respectu Iudicis si delictum commisit, propter quòd possit publicè puniri; Et respectu Domini si solum ita deliquit, vt priuatim a b eo puniri possit, ideo sciendum est.

Primò, quòd si seruus est fidelis, & tractatur de immunitate respectu Iudicis, nulla debet fieri distinctio inter liberum, & seruum, sed æqualiter illa gaudent, vt docet Panor. in cap. Inter alia num. 23. in fine extra de immun. eccle. & Suarez de Religione tom. 2. lib. 1. c. 10 n. 2.

Et ratio est, quia in Iudicijs nõ est habenda acceptio personarum c. In Iudicijs de reg. iur. in 6. & conditio serui respectu Iudicis accidentaria est.

Secundò sciendum est, quòd si seruus est infidelis, & tractatur de immunitate respectu Iudicis, tunc idem dicendum est, quòd infra in cap. 11. dubitat. 1. de infidelibus nempè de Iudæis, & Paganis dicemus.

Tertiò sciendum est, quòd si seruus est fidelis, & tractatur de Immunitate respectu Domini, (quia Dominus dominium illius habet, & ius ad opera illius) tunc seruandum est, quòd in d. c. Inter alia in fine dispositum est ab Innocentio Papa iij. his verbis, *Postquam de impunitate sua Dominus eius Clericis iuramentum præstiterit, ad seruitium Domini sui redire compellitur etiam inuitus, alioquin à Domino poterit occupari*; Nisi seruus confugerit ad ecclesiam propter magnam atrocitatem Domini; Quia tunc non est exponendus tam graui periculo: Et idem dicendum est, quoties prudẽter timetur morale periculum de graui nocumento serui, non obstante iuramento; quia tunc cogendus est Dominus seruum vẽdere, vel saltem maiorem cautionem adhibere. ita Panor. & Suarez in locis præallegatis.

Quartò sciendum est, quòd si

seruus est infidelis, & tractatur de immunitate respectu Domini; Tunc vel seruus infidelis confugiens ad ecclesiam non petit Baptismum, vel petit; si non petit nulla immunitate gaudet: si vero petit tunc gaudebit immunitate ecclesiastica respectu Domini, si iudex ecclesiasticus iudicauerit illã non esse simulationem, sed veram voluntatem, vt latius declarabimus infra in cap. 21. dubio primo.

14 Ampliatur nonò, supradicta regula etiam si sit Imperator, vel Rex ille qui extrahit ca. Miror 17. quæst. 4. qui textus desumptus est ex Epistola S. Augustini ad Bonifacium Regem: & ita docet Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 27. nu. 1. & colligitur ex præsenti constitutione Gregorij Papæ xiv. ibi: *Volumus dictaq; auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia sæcularis, eiusque iudices, & officiales &c.*

15 Ampliatur duodecimò, supradicta Regula etiam si sit Episcopus, nam non potest extcahere, vel extrahi facere delinquentem, vt corporaliter puniatur in casibus non exceptis, vt tradit Ioannes Andreas in c. Inter alia extra de immun. ecclesię, & Decianus in suis tract. crim. tomo 2. lib. 6. c. 27. nu. 3.

16 Amplio vndecimò, supradictã Regulam procedere non solum cõtra extrahentes per vim ab ecclesia, sed contra attentantes extrahere per vim reum ab ecclesia, licet de facto non extrahant. Probatur ex illis verbis nostræ Constitutionis, quæ sunt in vers. Quod si quis &c. ibi, *Quicquam præter aut contra huius nostræ Constitutionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus, &c.* & latè probat Marius Italia de immun. eccles. lib. 1. c. 6. §. 2. à n. 54. vsq; ad 62. sed præcipuè n. 60.

Amplio duodecimò, supra dictã Regulam ad eum, qui aliquem 17
quem putabat reum extraxit, licet re uera talis non erat, & minimè deliquisse inuentus sit, nam incurrit in censuras, & pęnas præsentis Constitutionis, vt optimè probat Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana cap. 22. num. 2. & Marius Italia de immunitate ecclesiæ lib. 1. cap. 6. § 2. num. 36. & 37. primò per text. in cap. Definit 17. quæst. 4. in illis verbis, *Nullus audeat confugientes ad ecclesiam, vel residentes inde vi extrahere & c.* Secundò per tex. in cap. Nuper de Bigamis, hoc argumento, Quis mortua vxore promotus fuerat ad sacros ordines, & postea cum secunda de facto contraxerat, & cognouit, & ideo Bigamiæ pœnam incurrisse, deciditur in dicto capitulo, licet verè non sit Bigamus, quia illæ secundæ nuptiæ nullum vinculum matrimoniale inducunt: attamen reputatur vt bigamus ea ratione quia sufficit, quòd ille fecerit, quòd in se erat, vnde consideratur intentio cum opere subsecuto; sic in proposito nostro: sufficit intẽtio cum opere subsecuto,

Qua-

Quænam personæ delinquentes confugientes ad Ecclesias hac immunitate non gaudeant.

SVMMARIVM.

Omnis regula patitur aliquam exceptionem.n.1.
Latrones publici immunitate ecclesię non gaudent.n.2.
Latrones publici qui dicantur.n.3.
Grassatores viarum qui dicantur. n.4.
Ad consuetudinem publicum latronem tria requiruntur.num.5.vsque ad 12.
Latrocinium committentes in itineribus priuatis sed frequentatis, immunitate non gaudent.n.6.
Latrones publici an dicantur illi qui sæpè cum violentia domos alienas ingrediuntur vt rapiant. n.7.
Latronem propriè facit violentia in furando. n.8. & 11.
Violentia factum quando dicatur. n.8.vers.violentia &c.
Mulier ex vnico actu fornicationis non dicitur publica meretrix. nume.9.
Latro quare publicus appellatur. n.10.
Fur qui dicatur.n.11.& 8.
Tonsores monetarum non excluduntur ab hac immmunitate.n.11.vers. Hinc sequitur.
Depopulatores agrorum immunitate non gaudent.n.12.
Depopulatores agrorum qui dicantur n.13.
Homicidium committens in ecclesia immunitate non gaudet.n.14.
Membra mutilans in ecclesia immunitate non gaudet.num.14.
Homicidium in rixa committens in ecclesia an gaudeat immunitate? n.15.
Qui extra ecclesiam stando, ex loco profano sagitta, vel scloppo existentem in ecclesia occiderit, immunitate non gaudet.n.16.
Existens in ecclesia si occiderit existentem extra ecclesiam, non erit tutus in ecclesia.n.17.
Extrahens existentem in ecclesia per vim, & extra ecclesiam eum occidens, non gaudet immunitate. n.18.
Homicidium committens in ecclesia potest capi non solum in illa ecclesia in qua deliquit, sed etiam in alia.n.19.
Homicidium, vel mutilationem membri committens in ecclesia, non est tutus in ecclesia pro alijs delictis commissis extra ecclesiam, ante, vel post.n.20.
Occidens vel mutilans in ecclesia nō gaudet immunitate dato quod ecclesia non sit consecrata.n.21.
Verba secundum communem vsum loquendi accipiuntur.n.22.
Delinquens in ecclesia non amittit immunitatem nisi commiserit homicidium, vel membrum mutilauerit.n.23.
Exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis.n.24.
Dictio tātum est dictio taxatiua quæ de sui natura est impedire extensionem ad non expressa.n.25.
Forma ad vnguem seruari debet. nume.26.
Delinquens in ecclesia puniri potest ab Episcopo.n.28.
Delictum leue committens in eccle-

sia non priuatur immunitate eccle- siæ.n.29.

Homicidium committens prope eccle siam, sed extra, non priuatur immu nitate.n.30.

Quòd certo loco est permissum in alio loco censetur prohibitum.n.31.

Homicidium committens in locis pri uilegiatis, extra sed prope eccle- siam, immunitatem non amittit. n.32.

Ecclesiæ nomen sumitur quandoque strictè, & quandoque largè. nu- me.33.

Mandans committi homicidium ex- tra ecclesiam non priuatur immu- nitate, quamuis ipse mandans sit in ecclesia.n.34.

Mandans committi delictum non di- citur delinquere in loco vbi man- dauit, sed vbi delictum fuit exple- tum.n.35.

Existens extra ecclesiam si mandat fieri homicidium in ecclesia, im- munitate non gaudet.n.36.

Mutilatio quid sit.n.37.

Membri nomine quid intelligatur. n.38.

Digitus, & dentes an membri appella tione veniant.n.39.

Mammilla an sub membri nomine cō- prehendatur.n.40.

Verba sunt intelligenda, & interpre- tanda secundum propriam signifi- cationem.n.41.

Auriculam alteri amputans in eccle sia vtrum priuetur immunitate? n.42.

Membrum inutile abscindens in ec- clesia an priuetur immunitate? n.43.

CAPVT VI.

QVia omnis regula patitur aliquam ex ceptionem, vt docet Glo. in Rubr.de reg.iur.in 6. nunc vi dendum est, qui nā casus excipiantur à regula propo- sita in præcedenti c.5.n 1. 1

Excipiuntur primò à supradi- cta regula publici latrones, vt pa- 2 tet in c.Inter alia, extra de immu. ecclesiæ, ibi, *Nisi publicus latro fue- rit*, & in c.sicut antiquitus 17. q 4. & nouissimè in præsenti Constitu tione Gregorij Papæ xiv. quæ inci- pit cum alias, in qua additur *Via- rumq; grassatores qui itinera frequen tata, vel publicas stradas obsident ac viatores ex insidijs aggrediantur*; & docet Panor.in c.Inter alia, ex- tra de Immunit. Ecclesiæ, Couar. in lib.2.var.resol.c.20.n.13.vers.19 &c. Suarez de Relig.tom.1.tract.2 lib.3.c.11.n.4. Sylu. in sua Summa verbo Immunitas 3.q.2.nu 2.vers. Primum &c. & commun. Doctores quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crimin. par.1. tom.2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28.n.50.

Publici Latrones dicuntur illi 3 qui in itineribus publicis, vel in mari, cum armis & violentia de- prædantur, authentica sed nouo iure C. de seruis fugitiuis, Authen- tico vt nulli Iudicum §.fin.vers. Fu res autem &c. Decianus in suis tract. crim tom.2.lib.6 c.28. nu.2. vers. Tertio etiam extendenda, Go mez to.3.var.resolut.c.10 in Rub.

Quan-

Quando Reus gaudet immun. ecclesię n. 2. in princ. & vers. secundus casus est. Syl. in Summa verbo immunitas 3. q. 2. n. 2.

4 Grassatores verò viarum dicuntur illi qui vias publicas intra Vrbem obsident: ita Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 2 vers. Cum igitur, & Alexander Ambrosinus in suo tract. de imm. eccl In Bullam Gregorij Papæ xiv. c. 3. n. 2. & 8.

Vnde illi qui in vijs publicis extra Vrbem deprædantur dicuntur propriè publici latrones; Qui vero in vijs publicis intra Vrbem deprædantur, dicuntur Grassatores viarum.

Tamen sub nomine latronum continentur: ita docet Decianus in loco præallegato n. 2. vers. Differre autem putarim &c. & in vers. cũ igitur hoc genus &c.

5 Ad constituendum verò publicum latronem, vt amittat beneficium immunitatis ecclesię oportet vt tria concurrant.

Primò, quòd in vijs publicis vel in mari deprædetur, vt patet ex præsenti constitutione Gregorij Papæ xiv. quæ incipit cum alias ibi, *Qui itinera frequentata, vel publicas stradas obsident*; Et in l. Capitalium §. & vt generaliter vers. Grassatores. ff de Pœnis ibi, *atq; in itineribus*. Et ex Auth. sed nouo iure C. de seruis fugitiuis ibi, *aut itineribus, aut in mari*: & Authent. Vt nulli iudicum. § fin. vers. Fures autem ibi, *aut itineribus, aut in mari*, & docet Alexander Ambrosinus in suo tract. de immunit. ecclesiæ in Bullam Greg. Papæ xiv. cap. 2. n. 4. Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap 28. n. 2. vers. Cum igitur. Nam si in via priuata, semel aut bis aliquem spoliaret, non cõprehenderetur sub nomine publici latronis, vt docet Decianus in loco præallegato: nisi esset iter frequentatum, quia supradicta Constitutio Gregorij Papæ xiv. æquiparat iter frequẽtatum viæ publicę: 6
& per iter frequentatum intelligere videtur iter priuatum, nam illud distinguit à via publica per dictionem vel.

Vtrum autem illi qui sæpè cum violentia domos alienas ingrediũtur vt rapiant dicantur publici Latrones? Decianus in suis tract. crimin. tom 2. lib. 6. cap. 28. nu. 2. vers Verum aduertẽdum &c. vult, quòd dicantur publici latrones dum propter frequentiam publicè noti sunt, & quòd hac immunitate non gaudent: Et pro hac opinione videtur facere text. in Auth. vt nulli Iudicum § fin. vers. Fures autem ibi, *in domibus, aut itineribus, aut in mari*, & Authent. sed nouo iure C. de seruis fugitiuis, ibi, *Qui aut violenter aggrediuntur, aut cum armis, aut sine armis, in domibus, aut itineribus, aut in mari, pœnis legibus subijciatur*; Quæ opinio mihi non displicet, nam licet in præsenti Constitutione Gregorij Papæ xiv. fiat tantum mentio de vijs publicis, hoc prouenit quia in illis frequenter fieri solent Latrocinia: tamen per supradicta iura inter latrones connumerantur isti etiam qui in domibus, vel in mari cum violentia furantur, vt bene dicit Decianus in loco præallega-

to,& Marius Italia in suo tract.de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. Papæ xiiij.lib.1.cap.5.§.1.num.34 vers. Quare quantum &c. & num. 42.

Secundò ad constituendum publicum latronem requiritur quòd cum violentia aggrediatur, siuè cum armis,siue sine armis,vt patet ex Authent. Vt nulli Iudicum §.fin.vers.*Fures autem*, ibi, *aut cum armis,aut sine armis*.& Authent.sed nouo Iure C. de seruis fugitiuis. Et licet in l.Capitalium.§ & vt Generaliter vers.Grassatores.ff.de pęnis dicatur simpliciter, *& si cum ferro aggredi , & spoliare instituerunt , capite puniuntur* : Vnde videtur colligi quòd requirantur arma ad constituendum publicum latronem, & sic docet Alexander Ambrosinus in suo tract.de immu
8 nitate ecclesiæ.cap.2.nu.4.Tamen violentia in furando est propriè quæ latronem facit,& quæ constituit differentiam inter latronem , & furem:& supradicta lex Capitalium quæ est in ff. declaratur per supradictas duas Authenticas, & noua iura quæ ponunt differentiam inter furem,& latronem, (nã non est nouum vt vna lex per posteriorem declaretur.l.Non est nouum ff. de legibus) & licet vocent furem qui occultè, & sine armis furatur, non per hoc tamen sequitur, quòd si quis cum armis furetur, sed occultè, & sine violentia dicatur latro; Sicut è contra dicitur latro qui cum violentia furatur, dato quòd sit sine armis, vt clarè patet ex Authenticis supradictis, Violentia factum dicitur quando effringuntur ostia , fenestræ, vel muri alicuius domus ad furandum,siue in Vrbibus,hoc est in locis habitatis, siue extra; textus est in l.Is qui §.Si quis de monumento in fine. ff. Quòd vi , aut clam. Item quando per vim furantur claues,& postea illis fores aperiuntur.Marius Italia in suo tract. de immunit.ecclesiarum lib.1.c.5. §.1.num.26. Et Iudex ex qualitate personarum,causæ, & tẽporis, poterit arbitrari quando violentia interuenerit.Ita Marius Italia vbi sup.n.31.

Tertiò ad constituendum publicum latronem requiritur,quòd sit solitus deprædari,vt patet ex l.Capitalium.§ Et vt generaliter,vers. Grassatores.ff.de pœnis,ibi , *Vtiq; si sæpius*, & docet Decianus in suis tract.Crimin.tom.2.lib.6.cap.28. nu.2.vers. Differre autem putaris, Alexãder Ambrosinus in suis trac. de immunitat. ecclesiæ in Bullam Greg.Papæ xiv. cap.2. nu.4. & c.3. n.3.in fine,Peguer decis.40.qui exactè tractat materiam istam,& Angel.ante eum consil.403 in principio,& Fulgos.cons. 157.nu 3.quos refert Ambrosinus vbi sup. Et ra- 9
tionabiliter requiri videtur vt sit solitus deprædari , nam sicut mulier ex vnico actu fornicationis non dicitur publica meretrix, nec publicus vsurarius appellatur qui semel tantum commisit vsuras , sed ex multiplicatione actuum nomen accipiunt , arg. textus in leg. Quis sit fugitiuus . §. Errorem , & l. sciendum. §. Illud . ff. de edilit. edicto,& docet Bart.in Prohemio ff.num 10.Panorm.in c.1.nu.24.de

Iudic. Nauar. in Man. c. 27. nu. 248. § Omnes, & quoscumq; &c. vers. Ideoq; arbitror &c. ita quoq; ex vnico tantum furto facto cum violentia, etiam in loco publico non potest dici publicus latro, ita vt ab hac immunitate excipiatur, & ita docet tota Caterua Canonistarũ, vt affirmat Igne. in l. 3. §. subuertitur n. 107. ff. ad Syllan. qui de cõmuni testatur, vt refert, & sequitur Alexander Ambrosinus in loco præallegato c. 3. n. 4. in fine.

Nec obstant statuta quæ communiter vigent, vt qui semel grassatus fuerit in via publica vltimo supplicio damnetur; Et quòd Iudices contra eos soleant procedere tanquam contra publicos latrones: Nam quòd attinet ad immunitatem ecclesiasticam ius cõmune seruandum est, quòd requirit vt sit solitus grassari, vt patet ex supradicta l. Capitalium.

Et statutum & cõsuetudo, quòd qui semel grassatus fuerit vti publicus latro suspendatur, non potest tollere immunitatem ecclesię, vt benè dicit Alexander Ambrosinus de immunitate ecclesię in Bullam Greg. Papæ xiv. c. 3. n. 6. quam opinionem tenet etiam Peguer decis. 40. & Mastrillus in Commentario indulti Regni Siciliæ c. 33. nu. 7. quos rafert Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 5. § 1. n. 40. licet ipse contrarium sentiat n. 20. & 40. tamen Ambrosini opinio probabilior mihi videtur.

Sunt enim aliqui qui existimãt ad constituendum publicum latronem, & viarum grassatorem requiri (vltra supradicta tria) vt aggresio fiat cum interemptione hominis: sed contrarium colligitur ex præsenti constitutione Gregorij Papæ xiv. ibi, *Si fuerint publici latrones, viarumq; grassatores qui frequentata itinera, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur*: in quibus verbis Summus Pontifex non considerat interemptionem; Et Panorm. in cap. inter alia num. 5. de immunit. ecclesiæ docet publicum latronem ex eo solo dici, quòd publicè cum violentia furetur: Vel quòd in vijs publicis stat vt viatores deprædetur: quam sententiam sequitur Oldradus cons. 154 nu. 2. Bartol. in l. Capitalium § Famosos nu. 1. & 2. ff. de Pœnis, Bald. in Authen. sed nouo iure n. 3. C. de seruis fugitiuis, quos refert, & sequitur Alexander Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. Papæ xiv. ca. 2. num. 6.

10 Est tamen aduertendum, quòd publicus latro nõ dicitur ex eo solo, quòd palam deprędatur, (quia immo multoties secreto per insidias prædatur, & ideo à latendo dicti sunt latrones) sed dicitur etiam publicus, tum respectu loci publici in quo deprædatur; tum respectu frequentiæ propter quam publicè notus est, vt docet Decianus in suis Tract crimianal. tom. 2. lib 6. cap. 28. num. 2. vers. cum igitur, & vers. Verum aduertendum, & Alexander Ambrosinus in suo tract. de immuni. ecclesiæ in Bullam Greg. Papę xiv. c. 2. n. 3.

11 Et dicitur Latro quia cum violentia deprædatur, ad differentiã furis qui occultè sine armis, & sine violentia furatur: Authent. Vt nulli Iudicum §. vlt. verſ. vt autem &c. & Authent. Sed nouo Iure C. de ſeruis fugitiuis, & docet Alexander Ambroſinus in loco præallegato c. 2. n. 3.

Hinc ſequitur, quòd tonſores monetarum non debent excludi ab hac immunitate, vt rectè etiam docet Marius Italia de immunit. eccleſiarum lib. 1. cap. 5, §. 1. nu. 15. licet reſpectu rei ſublatæ quodãmodo publicè dici poſſent, cum ipſa moneta publica res dicatur, tamen cum clam, & ſine violentia furentur, inter publicos latrones connumerari non poſſunt.

12 Excipiuntur ſecundò à ſupradicta Regula depopulatores agrorum, vt habetur in præſenti Conſtitutione Gregorij Papæ xiv. & in c. Inter alia extra de immunit. eccleſiæ, & docent communiter Doctores quos refert, & ſequitur Farinacius in ſua pract. crimin. part. 1. tom. 2. quæſt. 28. num. 50. & docet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 11. num. 4. Syluest. in Summa in Verbo Immunitas 3. quæſt. 2. num. 2. verſ. ſecundum eſt.

Depopulatores agrorum dicun-
13 tur illi qui ſegetes in agris alienis depradantur, cõburunt, & fructus, ac vineas vaſtant, vt not. in l. 1. C. Quando lic. vnic. ſin. iud. & docet Oldr. conſ. 154. n. 2. & Villagut. de extenſ. leg. tit. de extenſ. Immun. eccleſiæ n. 45. quos refert, & ſequitur Alexãder Ambroſinus in ſuo tract. de imm. eccleſiæ in Bullam Greg. Papæ xiv. c. 4. nu. 4. & Decianus in ſuis tract. crimin. lib. 6. c. 28. nu. 3. Nauar. in Manuali cap. 25. nu. 20. verſ. Non item gaudet, & Gomez quem refert, & ſequitur Marius Italia de immu. eccleſiarum lib. 1. c. 5. § 2. n. 3.

Et ratio quare hoc delinquentium genus ſit exceptum ab eccleſiæ immunitate eſt, quia publicã magis perturbat quietẽ, vt patet ex l. 2. C. Quando lic. vnic. ſin. Iud. & ex propoſito inſidiantur, vt docet Decianus, in loco præallegato, & Ambroſinus ibidem n. 5.

Notandum tamen eſt, quòd in c. Inter alia de immun. eccleſiæ excipiuntur *nocturni depopulatores agrorum*, ſed in præſenti Conſtit. Gregorij Papæ xiv. non adeſt illa dictio *nocturni*.

Vnde per præſentem Conſtitutionem ſiuè ſit nocturnus, ſiuè diurnus depopulator agrorum eſt priuatus hac immunitate, vt docet Alexan. Ambroſinus in ſuo tract. de imm. eccleſiæ in Bullam Greg. Papæ xiv. c. 4. n. 5. in fine, Decianus in ſuis tract crim. lib. 6. c. 28. alias 29. n. 3. in fine, quem refert, & ſequitur Marius Italia de immun. eccleſiarum lib. 1. c. 5. §. 2. n. 8.

Pano. vero in c. inter alia de imm. eccl. n. 5. diſtinguit depopulatores agrorum à Latronib. dicens quòd Latrones publicè, & palã deprædãtur, & occidũt, depopulatores aũt agrorũ occultè latẽtes in ſegetib. ſed Dec. & Ambr. in locis præallegatis non placet dicta diſtinctio.

Excipiuntur tertiò à ſupra dicta 14

regula illi qui homicidia, & muti lationes membrorũ in ipsis ecclesijs earumvè Cœmeterijs committere non verentur, vt habetur in præsenti Const.Greg. Papæ xiv.& in c.fin.extra de immun. ecclesiæ, & docent commu. Doctores quos refert,& sequitur Pari.in sua prac. crim.p.p.tom.2. tit.de carceribus & carceratis q.28.n.52.

Circa supradictam exceptionẽ notandum est primò,quòd dictio &, posita inter homicidia, & mutilationes nõ stat coniunctiuè,sed alternatiuè &, pro aut vel pro vel iuxta doctrinã Baldi in c.1. in fine de duobus fratribus in feudis; Vnde siuè homicidium tantum committat in ecclesia absque membri mutilatione;siuè membrum tantũ mutilet sine homicidio immunitate non gaudet.Ita colligitur ex Iulio Claro in sua pract. crim. § fin. q 30. nu.13. vers.Item quæro,& ex Farinacio in sua pract.crimin.p.p. tom.2. tit.de carceribus, & carceratis q.28.n.53.

15 Ampliatur primò supradicta exceptio 3.vt procedat etiam in eo, qui occidit, vel membrum mutilauit alicui,non ex proposito,& appẽsate,sed in subitanea rixa;Ita docet Iul.Cla.in sua pract.crim.§.fin. q 30.vers.Item quæro n.13.in fine, Pano.in c.vlt de imm.eccl. Aufred. in additione ad Capellam Tolos. q 423.n.1.in fine, quem refert,& sequitur Couar.in lib.2.var. resol. c. 20.n.15.vers.22.Fari.in loco præal legato n.54 Decianus in suis trac. crimin.tom.2.lib.6.c.28.n.5. circa mediũ, vers. verũ quia &c. Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3. c.11.n.6.in fine:& Marius Italia de Immunit.Ecclesiarum lib.1.cap.5 §.3.n.7. vers.Vnde firme dicas &c. prope finem n.7.

Et ratio est, quia in præsenti Constitutione indistinctè excipiuntur illi,qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis ecclesijs, vel Cœmeterijs committunt,& ita indistinctè debet intelligi tam de illis,qui data opera,& ex proposito, quam de illis qui in rixa talia delicta committunt,iuxta textum in l.de Pretio.ff.de publ. in rem act.& l. Præses ff. de officio Præsidis.

Præterea tam illi qui data opera,quam illi qui in rixa talia committunt, iniuriam faciunt ecclesiæ.

Ampliatur secundò supradicta 16 tertia exceptio procedere etiam in eo, qui extra ecclesiam stãdo ex loco profano, sagitta, iaculo, aut scloppo existẽtem in ecclesia occiderit,aut membrum,& mutilauerit;Nã negari non potest,quin crimẽ istud sit in ecclesia commissũ; Quia licet principiũ habuerit extra ecclesiam,& à loco profano,tamen in ecclesia executionem, & perfectionem habuit:& ideo in ecclesia dicitur commissum delictũ, & non extra, & sic tanquã iniuria sit facta ipsi ecclesiæ, delinquens hoc modo priuatur illius immunitate, non aliter, ac si in ecclesia à principio deliquisset: ita docet Couarr.in lib.2. var. resol. cap. 20. num.15. vers.27.&c.Farinacius in sua pract. crimin. part. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst. 28. num. 61. Decianus in

suis tract.crimin.tom.2.lib.6.c.28 nu.6. in fine, Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3.cap.11.num.7. & Alexander Ambrosinus in suo tract.de immunit.ecclesiæ in Bullam Gregorij Papæ xiv.cap.5.n.8. Marius Italia in suo tract. de immun.ecclesiarum lib.1. cap.5.§.3. nu.47. Et Remigius de Gonni in suo tract. de immunit. eccles. Fallent.6.

Et è contra si existens in eccle-
17 sia, occiderit existentem extra ecclesiam, non erit tutus in ecclesia; sed poterit ab illa extrahi; ita docet Panor. in c.vlt.nu 11. Extra de immun.ecclesiæ, Io.de Vischis in suo tract.de immun.ecclesiæ n.26. Alexander Ambrosinus in loco præallegato cap.5.nu.7. Villagutus de extensione legis tit. de extens. immunit. ecclesiæ num.62. Decianus in suis tract. crim. to. 2. lib.6. cap.28. num.6. & Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3.c.11 nu.7 Marius Italia vbi sup.c.5.§.3 n.48. Et Syluester in summa verbo immunitas 3.q.6.nu.6.& 8.in fine, Angelus Claus in Summa verbo immunitas q.23.& Remig.de Gõni in suo tract.de immun.ecclesiæ Fallent. 4.

18 Ampliatur tertiò, supradicta tertia exceptio in eo, qui extrahit existentem in ecclesia contra suam voluntatem, & extra ecclesiam eũ occidit, vel ei membrum mutilat, quia non debet gaudere immun. Et ratio est, quia per talem extractionẽ violatur ecclesia, vt docet Vinc.in c.fin. de immu. eccles. Panor.ibid.col.pen.in fin.& Syl.in sua Summa verbo immu. 3.q 6.& videtur in ecclesia eum occidere; ita docet Remig. de Gonni in suo tract.de immun.eccles.Fallent 9.

Ampliatur quartò, supradicta 19
exceptio tertia, vt delinquens in ecclesia, modo supradicto in tertia exceptione, possit capi non solũ in illa ecclesia, in qua deliquit: sed etiam in alia. Et ratio est, quia immunitas hæc non est vni ecclesiæ in specie concessa, sed vniuersali ecclesiæ; Vnde cum vna sit vniuersalis ecclesia per totum orbẽ, qui facit iniuriam vni particulari ecclesię, omnes offendisse videtur; Et propterea illius immunitate gaudere non debet: ita docent cõmuniter Doctores, quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim.p.p.tom.2.tit.de carceribus, & carceratis q.28.n.59. Remigius de immun.ecclesiæ Fallent.11.n.2 testans de communi Iulius Clarus in sua pract.crimin.§.fin.q 30. vers.Sed quid n.14 & Decianus in suis tract.crimin.tom.2.lib.6.c.28. num. 8. Syluest. in Summa verbo immunitas 3.q 2.vers.tertium est &c. Couarr. in lib. 2. var. resolut. cap.20.num.15.vers.23. Henricus Boich in c.Ecclesiæ col.3.de imm. ecclesiæ, & Marius Italia in suo tract.de immunit. eccles.lib.1.c.5. § 1.n.21.& 22.

Ampliatur quintò, supradicta 20
exceptio tertia, Quòd ille, qui semel deliquit in ecclesia occidẽdo, vel mutilando membrum alicuius hominis, si ante, vel post aliud cõmiserit delictum extra ecclesiam, nõ est tutus in ecclesia; sed in ea capi potest, etiam pro delictis commissis extra ecclesiã. Et ratio est,

quia ob iniuriam semel illatã ecclesiæ, dignus est generali priuatione illius immunitatis; ita decisum fuit Capella Tolosana decis. 422. Item fuit quæsitum an sit aliquis &c. & docet Cassan. & Archid. quos refert, & sequitur Fari. in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus & carceratis q. 28. nu 60. Iulius Clar. in sua pract. crim. § fin. q. 30. vers. Sed quid si aliquis in fine n. 14 Couar. in lib. 2. var. resol. c. 20. n. 15 vers. 24.

Limitatur tamen supradicta ampliatio quinta non procedere, quãdo pro delicto commisso in ecclesia delinquens esset punitus, nam tũc pro alijs delictis ante vel post commissis gauderet immunitate: ita Boerius decis. 110. col. fin. Farinacius in loco præallegato, Decianus in suis tract. crim. to. 2. lib. 6. c. 28 nu 9. & Alexander Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. Papæ xiv. cap. 5. n. 10. & Remig. de Gonni in suo tract. de immunit. ecclesiæ Fallent. 11. n. 2. in fine.

21 Amplio sextò, supradictam tertiam exceptionem procedere siue ecclesia sit consecrata siue non, Nã quo ad hoc particulare nulla est differentia inter ecclesiam, & Basilicam, vt latè probat Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 5. § 3. n 40. & 41. Vnde dato, quòd occidat, vel mutilet in ecclesia nõ consecrata, (dummodo in ea celebrentur diuina officia) vel in Cœmeterio non consecrato, sed tantum benedicto iuxta Rituale Romanũ iussu Beatiss. Pauli Papæ V. edito Anno Domini 1614. sub tit. Ritus benedicendi nouum Cœmeterium per Sacerdotem ab Episcopo delegatum, nõ gaudet hac immunitate: ita Marius Italia vbi sup. nu. 45. Et ratio est, quia secundum communem vsum loquendi nulla fit differentia, & verba secundum communem vsum loquendi accipiuntur l. labeo. ff. de Suppele. leg. l. Cum delanionis. §. Asinam. 22
ff. de fundo instructo, Bart. communiter receptus in l. Omnes populi n. 58. ff. de iust. & iure, Vgol. in exposit. Bullæ Cœnæ Domini p. 2. c. 1. n. 2.

Supradictam tertiam exceptionem sic ampliatam.

Limito primò, non habere locũ in alijs delictis, etiam grauiorib. 23
dato quòd polluatur ecclesia. Probatur primò, quia in præsenti constitutione excipiuntur aliqui casus ab immunitate ecclesiastica: Sed exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non excep- 24
tis; l. Nã qđ liquide §. fin. in prima respõso. ff. de pen. legat. l. Tribunus §. vlt. ff. de militari test. c. Dñs 32. q. 7. Cagn. in l. 1. ff. de reg. iur. Glos. & Decius in l. 1. eod. tit. Suarez de legibus lib. 8. cap. 19. nu. 6. in fine: ergo cum excipiantur tantum homicidia, & mutilationes mẽbrorũ factæ in ecclesijs, & cœmeterijs, sequitur qđ in alijs delictis seruanda est regula suprapoſita in c. 4. n. 1

Secũdò probatur quia dũ in præsenti Const. excipiuntur casus aliqui, apponitur dictio taxatiua, tãtũ ibi, *ita ad vnã tantũ formã reducimus*, quæ dictio de sui nã hẽt impedire extensionẽ ad non expressa l. Properandũ § 1. C. de iudic. l. Si cũ exceptio §. Quòd si homo. ff. Quòd me-

metus causa. §. 1. in fine inst. de sti pulatione, seruorum Decius cons. 54. n. 7. in fine lib. 1.

Tertiò quia in eadem Constitutione, eorundem casuum exceptio fit per modum formæ, vt patet ex verbis suprapositis *Ad vnam tan-*
26 *tum formam reducimus*; Ergo illis nihil addi, vel minui potest, sed ad vnguem debet seruari, vt docet Parisius cõs. 19 n. 188 lib. 2 & cons. 61 n. 15. lib. 3. Rolan. cons 3. n 3. & cõs. 72. n. 60. & 68. lib. 3

Quartò probatur, quia in præsenti Constitutione extensio fieri prohibetur ibi, *sublata eis &c.* ergo non debet extendi ad alia delicta non expressa, quantumcumq; sint grauia, per tex. in c. Inter alia de immun. ecclesiæ.

27 Quintò probatur quia vbi verba sunt clara, nõ est habenda quęstio voluntatis l. Ille aut ille. § cũ in verbis. ff. de leg. 3. l. Continuus. §. Cum ita. ff. eod. tit.

Et huius opinionis est Farinacius in cons. 76. à nu. 9. in p. p. Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Bullã Greg. Papæ xiv. c. 5. n. 4 vers. Nec subsistunt &c. & nu 6. Io. Franciscus Leo in sua praxi Archiepiscopali c. 13. de immunit. ecclesiæ n. 27. vers. Minusq; &c. Cardinalis Tuschus tom. 3. lit. E, concl. 11. n. 9. & Stephanus Gratianus in suis Disceptationib. Forens. tom. 2 cap. 380. num. 29. cum tribus seq. qui in specie loquuntur de hac Constitutione.

Nec obstat cõis opin. Doctorũ, quæ docet eandem exceptionẽ factã per Greg. ix. in c. fin. de immun. eccl. extendi in quocumq; delicto graui commisso in ecclesia, dato quòd non interueniat homicidiũ, aut membri mutilatio: de qua cõmuni testatur Remig. in tract. de imm. eccl. in 3. Fallen. n. 5. Iul. Cla. in sua pract. crim. §. fin. q. 30. n. 13. vers. Item quæro &c. Bonacoss. in commun. opin. p. p. verbo ecclesia habet immunitatẽ, ad finem vers. Limita nisi in ipsa ecclesia delinquat. Couar. in lib. 2. var. resol. c. 20 n. 15. vers. 21 &c. Nau. in Man. c. 25. n. 20. dicens esse opinionem communem, Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 11. nu. 6. Syluest. in Summa verbo Immunitas 3. q. 2. n. 2. vers. tertium est.

Non obstat dico supradicta cõmunis opinio.

Primò quia dicti Doctores scripserunt ante præsentem Constitutionem; Et licet eadem exceptio fiat in dicto cap. fin. de immun. ecclesiæ, & in præsenti Const. tamen strictius fit in præsenti Constitutione, per dictionem taxatiuam tantum, & per modum formæ, vt dictum est supra in secunda, & tertia ratione.

Secundò quia ad hunc finem Sũmus Pontifex sanxit præsentem Constitutionem nempè ad tollendas dictas extensiones, & interprætationes à Doctoribus Canonum factas in præiudicium immunitatis ecclesiæ, vt docet Farinacius cons. 76. n. 9. & Ioa. Franciscus Leo in sua praxi Archiepiscopali cap. 13. de imm. eccl. n. 7. vers. Minusq; &c.

Tertiò, quia per hanc Constitutionem declaratur cap. fin. extra de immunitate ecclesiæ non

loqui generaliter de delictis: Nec ibi fuisse factam mentionem de homicidio, & mutilatione membri gratia exempli, vt aliqui præsupponunt: sed excepisse à Regula tradita in c. Inter alia de Immun. ecclesiæ, homicidium, & mutilationem membri factam in ecclesia, vel Cœmeterio tantum

Aduerte tamen, quòd licet quãtum respecit ad pęnam temporalem à Iudice sæculari datam hac immunitate dicti sacrilegi gau-
28 deãt per supradicta, tamen propter delictum commissum in ecclesia ab Episcopo puniẽdi sunt: quia ratione delicti commissi in ecclesia, forum ecclesiasticum sortiuntur: & cum iniuria facta sit ecclesiæ, ab eadem vindicari, & puniri debẽt: optimus textus in c. significasti extra de Adulterijs, & stupro, & patet ex Bulla Pij V. quæ incipit cum primum &c. c. Cum sit generale de foro compet. Abbas in c. Relatum num. 1. vers. Et ex hoc, & Glos. in c. Graue de sentent. excommun. Marius Italia de immu. ecclesiæ lib 1. cap. 3. §. 2. n. 2. & c. 4. §. 7. n. 13. & 14. & dum est in ecclesia non datur locus præuentioni iudici sęculari, Marius Italia de immu. ecclesiæ lib. 1. c. 5. § 3. n 39. & 53 Nam regulariter ibi puniendus est reus, vbi crimen commissum est c. 1. extra de Raptoribus.

Poterit tamen Episcopus (si expediens sibi videbitur) ipsum reũ tradere Curiæ sæculari, data prius securitate ab ipso iudice sæculari de delinquentis impunitate quoad vitam, & membra, & omnem corporalem pœnam, iuxta Canonem Id constituimus 17. q 4. & ita docet Syluester in Summa verbo immunitas 3. q. 4. n. 4. & Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 13 n. 3.

Hæc tamen securitas seu, cautio sufficit si sit iuratoria, vt in dicto c. Id constituimus 17. q. 4. Sed si timetur, quòd iuramentum non seruet: debet esse fideiussoria, arg. c. ex transmissa de rest. spoliat. & docet Syluester in loco præallegato.

Ampliatur supradicta limita- 29
tio, multo magis habere locum quando delictum intra ecclesiam commissum est leuè: Nam non est abducendus delinquens ab ipsa ecclesia, vt docent commu. Doctores; Pano. post Hosti. in c. fin. de immun. ecclesiæ, & alij Doctores ibi, Henric. Boich. in c. ecclesiæ col 3. de immun. ecclesiæ. Syluest. in Summa verbo immunitas 3. q. 2. vers. Tertium est, Angelus Castrensis, Pauli Castrensis filius in cons. 459. col. 1. 2. lib. consiliorum patris, vbi asserit hanc opinionem esse communẽ, quos refert, & sequitur Couarr. in lib. 2. var. resol. c. 20. nu. 15. vers 25. & Farinacius in sua pract. crimin. part. 1 tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst. 28. nu. 63.

Limito secundò, supradictam 30
tertiam exceptionem non habere locum in eo qui commisit homicidium, vel membrum alicui mutilauit extra, sed prope ecclesiam; Nam immunitate gaudet si ad ecclesiam confugiat.

Sed circa supradictam secundam limitationem sciendum est, quòd

quòd controuersia est inter Doctores, An deliquens propè ecclesiam gaudeat immunitate ecclesiæ, si ad illam confugiat? In qua Controuersia duæ sunt Doctorum opiniones. Prima docet non gaudere immunitate.

Probatur primò. Quia delinquẽdo propè ecclesiam videtur deliquisse sub spe, & fiducia illius immunitatis: Sed peccans sub spe immunitatis non debet gaudere immunitate, vt patet ex cap. fin. in principio extra de immunitate ecclesiæ, (Nam non est dignus venia ille, qui sub spe veniæ peccat cap. Quando il primò de consecr. d. 4. c. Illud de Clerico excommunicato ministrante;) ergo immunitate non gaudet.

Secundò, Delinquens in eo puniri debet, in quo deliquit c. fin. de immunit. ecclesiæ, Sed delinquens propè Ecclesiam, videtur deliquisse in ecclesia, Quia sicut potentia proxima ad actum pro actu habetur, ita quoq; delinquens propè ecclesiam haberi debet, ac si in ecclesia deliquisset: Ergo immunitate ecclesiæ gaudere non debet.

Tertiò, Frustra legis auxilium implorat, qui eam offendit c. fin. de immu. ecclesiæ: Sed delinquens propè ecclesiam videtur offendere legem immunitatis, vt patet ex supradictis: Ergo illa gaudere non debet.

Quartò, Si delinquens propè ecclesiam gauderet immunitate ecclesiæ, domus Dei fieret spelunca Latronum propter commoditatem, quam haberẽt delinquentes confugiendi ad illam; ergo dicta immunitate gaudere non debẽt ad euitandum hoc absurdum.

Quintò accedit auct. DD. qui tenent hanc opin. nempè Couar. in lib. 2. var. resol. c. 20. nu. 15. vers. 26. Alciatus in trac. de Presump. reg. 3 Præsump. 33. n. 22. Io. de Vischis in suo tract. de imm. eccl. n. 27. & alij.

Sextò, Clemens Papa viij. Anno 1597. in vna Panormitana immu. ecclesiæ resoluit secundum hanc opinionẽ, testè Farin. in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 56. in fine. Vnde stante hac resolutione, non videtur dubitandum amplius de hac opinione.

Altera opinio docet, quòd immunitate non priuatur, nisi ille, qui in ecclesia, vel Cœmeterio delinquit, vt patet ex cap. fin. de immunitate ecclesiæ, ibi, *homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis ecclesijs, vel earum Cœmeterijs committere non verentur*, & ex præsenti Const. Greg. Papæ xiv. ibi, *Qui uè homicidia, &c.* vbi sunt eadem verba quæ sunt in d. c. fin. In quibus iuribus cum distinctè dicatur in ecclesijs, vel Cœmeterij, virtute ponitur exclusiua extra ecclesiam, vel Cœmeterium. Sed qui delinquit propè ecclesiam, vel Cœmeterium delinquit extra ecclesiam, vel Cœmeterium, & non in Ecclesia: Ergo illius immunitate priuari non debet; Et huius opinionis est Decianus in suo tractat. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 5. vers. Ex quo infero respondens fundamentis Alciati, Bellamera cousil. decimotertio, incipiente D. Ioann. quem refert idem

De-

Decianus vbi supra, Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib 3 c. 11. n. 9. Angelus in summa Verbo Immunitas n. 7. Marius Italia de Immunit. Ecclesiarum lib. 1 cap. 4. §. 7. à num. 16. vers. Hinc ergo male senserunt illi &c. vsque ad n. 28. & c. 5. § 3. nu. 4 in princ. & n. 7. vers. Vnde firme dicas &c. cuius verba sunt hæc. *Vnde firme dicas, quòd illi dumtaxat à Iure sunt exclusi, qui intra ecclesias, vel Cœmeteria mutilauerint, vel occiderint, siue casu, siue data opera*. Et Farinacius in cons. 76. n. 14. qui respondet huic dubitationi his verbis; Secũdò, & quòd attinet ad locum delicti, constitutio excipit tantummodo homicidium commissum in ecclesia, vel Cœmeterio: Ideo non est extendenda exceptio ad commissum
31 extra Ecclesiam, licet propè eam, per Regulam quòd certo loco permissum, in alio loco prohibitum censetur, & è contra l. Cum lex. ff. de legibus, l. Cum prætor. ff. de Iudic. cum vulgaribus, & generaliter frustra hic tractandum de extensione huius Cõstitutionis ad alios casus, cum in ea adsit clausula, sublata &c. quæ omnem prorsus extraneam interpretationem, & extensionem excludit. Decius consil. 61. num 2 Aymo. cons. 201. num 43 Put. decis. 50. num. 5. lib 1. hæc Farinacius.

32 Quæ opinio procedit dato, quòd homicidium, vel mutilatio membri sit facta in locis priuilegiatis; non extra, sed propè ecclesiam, vt intra spacium quadraginta, vel triginta passuum circũ circa ecclesiam, intra claustrum, supra tectum ecclesiæ, vel in loco subterraneo &c. Et ratio est, quia nomen ecclesiæ sumitur quandoque strictè quandoque largè; & quando tractatur de pollutione ecclesiæ sumitur strictè, Vnde Cã 33
panile, & atrium, & similia loca non veniunt nomine Ecclesiæ in dicto casu, quia non sunt principaliter Deo dicata, sed in quandã consequentiam, vt docet Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 4. § 7 n. 11. & 12 & si sanguis humanus iniuriosè effundatur in dictis locis, non polluitur ecclesia, vt docet Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c 9. n. 7.

Quando verò tractatur de priuilegio immunitatis, tunc supradicta loca veniunt nomine ecclesiæ, vt docet Suarez in loco prællegato; Vnde cum per supradictam tertiam exceptionem restringatur immunitas ecclesiæ, propterea nomen ecclesiæ, vel Cemeterij, strictè sumendum est.

Nec fundamenta adducta pro prima opinione, aliquid obstant.

Et ad primum negatur minor, & ratio negationis est, quia spes immunitatis non est causa finalis decisionis illius tex. c. fin. de immunit. ecclesiæ nam est posita in verbis narratiuis: Ergo ab ea non est arguendum. Secundò si spes gaudendi immunitate esset causa finalis, cur ille qui peccat propè ecclesiam, non gauderet immunitate ecclesiæ, vt Doctores contrariæ opinionis supponunt, sequeretur, quòd si aliquis longè ab ecclesia delictum committeret sub spe immunitatis, non deberet gaude-

re

re immunitate, nam etiam ille abuteretur beneficio immunitatis.

Sed hanc extensionem non admittunt Doctores; Ergo nec illam debent admittere, quando delinquit propè ecclesiam. Tertiò dato, & non concesso, quòd spes immunitatis esset causa fin. decisionis illius tex. illa haberet locum, quando quis delinquit in ecclesia, nam tunc spes est certa; Sed delinquendo extra ecclesiam spes decipi potest, nam multa possunt occurrere per quæ impediretur perfugium ad ecclesiam; ergo cum
31 non sit eadem ratio extra ecclesiam, quæ est in ecclesia dicta immunitate priuari non debet delinquens extra ecclesiam, dato quòd propè ecclesiam delinquat.

Ad secundum, declaro maiorem propositionem, & nego minorem.

Ad maiorem dico, quòd illa verba c. fin. *delinquens in eo puniri debet, in quo deliquit*. interprætantur, & intelliguntur hoc modo, quòd puniri debeat in eo scilicet loco, in quo deliquit: sed delinquens propè ecclesiam delinquit extra ecclesiam; ergo non debet immunitate ecclesiæ priuari. Ad probationem vero minoris, nego proportionem.

Ad tertium, Negatur minor, quia delinquens propè ecclesiam, non offendit legem immunitatis, sed leges loquentes contra homicidas.

Ad quartum negatur antecedens, nam ratio illa procederet in delinquente in ecclesia, & non in eo qui extra ecclesiam delinquit; Nam hoc modo omnes confugientes ad ecclesiam facerent illam speluncam latronum, & immunitas ecclesijs concessa totaliter destrueretur.

Ad quintum dico, quòd licet communis opinio Doctorum sit magni momenti, tamen cum verba tex. sint clarè in contrariũ, textibus est standum, & secundum illos iudicandum, & non secundum opinionem Doctorum,

Ad sextum respondeo, quòd resolutio S. Pontificis in aliquo casu particulari non tollit legem vniuersalem; Quia ex aliquibus circunstantijs particularibus moueri potuit ad resoluendum illo pacto, quæ non militant in vniuersali.

Vnde cum fundamenta adducta pro prima opinione non subsistant, & pro secunda opinione sit textus clarus præsentis Constitutionis, non debet ista limitatio tam odiosa ampliari contra immunitatem ecclesiæ: Et tanto magis cũ in ea adsit clausula sublata &c. quæ omnem prorsus extraneam interpretationem excludit.

Limito tertiò supradictam tertiam exceptionem non habere lo- 34
cum in eo qui existens in ecclesia mandauit committi homicidium extra ecclesiam, nam immunitate gaudet. Et ratio est, quia mandans committi homicidium extra ecclesiam, nam immunitate gaudet. Et ratio est, quia mandãs committi homicidium extra ecclesiam videtur habere reuerentiam

etiam ecclesiæ, vt intra eam non committatur, ita docet Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 28. n. 7. Alexander Ambrosinus in suo tract. de imm. eccle. c. 5. n. 9. Ioa. de Vischis in suo tract. de immun. ecclesi. n. 63.

35 Præterea mandans committi delictum non dicitur delinquere in loco vbi mandauit, sed vbi delictum fuit expletum, ita docent commun. Doctores, Bart. & Bald. in l. si vt proponitur. ff. de fideiussoribus, idem Bartol. in l. Nō solum §. Si mandato. ff de iniurijs, & in l. libello. ff. de Accusationibus, Ioannes de Vischis in suo tract. de immun. ecclesiæ col 15. vers. Quid si existens in ecclesia, &c. Panorm. in c. fin. de immun. ecclesiæ Fęlin. in c. fin. col. 6. de foro competanti, Syluest. in sua Summa verbo Immunitas tertio q. 6. vers. 3. Marianus Soccinus in c. postulasti de foro competenti col. 3. vers. circa secundam quæstionem, & alij quos refert, & sequitur Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ. Fallent. 5. Et ex hac ratione moti supradicti Doctores dicunt quòd existens in ecclesia, & mandans committi homicidium extra ecclesiam debet gaudere immunitate ecclesiæ.

Si vero existens extra ecclesiam
36 mādasset committi homicidium in ecclesia sine dubio immunitate ecclesiæ non gauderet iuxta notata per Glo. in Clemen. Pastoralis in verbo districtu de re iudicata, & ita docet Decianus in loco pręallegato; & Remigius de Gonni in suo tract. de immunitate ecclesiæ fallentia 7.

Circa secundam particulam supradictæ tertiæ exceptionis, nēpè *Mutilationes membrorum*, sunt aliqua examinanda.

Primò videndum est, quid in iu 37
re intelligatur per mutilationem, & resolutiuè respondendo dico, quòd mutilare idem est, quòd abscindere, vt dicit Glos. in c. Accusasti verbo Debilitatus de Accusationibus, & ibi Panor. nu. 3. & Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 5. § 3. n. 14 Vnde quemadmodum is qui membrum debilitat nec omninò abscindit nō fit irregularis, vt docet Sayrus de Censuris ecclesiasticis lib. 6. c. 15. n. 6. secundum veriorem opinionem, ita etiam in casu nostro, non debet quis immunitate priuari si membrum non abscindat in ipsis ecclesijs seu Cœmeterijs, ita Marius Italia in loco præallegato. Præterea membrum debilitatum licet sit inutile quo ad operationem, valet tamen ad decorē, & ornatum corporis, & ideò non desinit esse membrum: ita Sayrus vbi sup.

Secundò videndum est quid no 38
mine membri intelligatur? Respōdeo quòd intelliguntur illa membra quæ spectant ad integritatem & perfectionem corporis humani, & proprium, & distinctum officium, & operationem ab alijs habent in corpore humano, vt oculus, pes, manus, &c. ita docent cōmuniter Doctores teste Sayro, qui latè tractat hanc quæstionem in suo tractatu de Censuris ecclesiasticis lib. 6. cap. 15. dub 6. num. 11.

& idem

& idem tenet Felinus in c. Ego. N. de Iure Iurando col. 2. & in c. Cum illorum de senten, excommunicationis Bartolus in l. publicorum num. 13. ff. de Public. Iudic. Angelus in Summa verbo Homicidium 5. num. 6. Nauar. in Manuali ca. 27. nu. 206. vers. secundo dico, Couar. in Clem si furiosus p. 3. in princ. num. 8. de Homicidio, Graffius in suis decis. lib. 2. cap. 62. nu. 4. & alij. Pro qua opinione facit text. in l. Non sunt liberi ff. de statu hominum, & l. Idem offilius. ff. de Aedil. edict. Digitus vero manus, & den-
39 tes non veniunt appellatione mẽbri in casu nostro, & ratio est, quia propriè membra non sunt, sed dicuntur membra accessoria quæ alijs membris inseruiunt, iuxta doctrinam Bartoli in l. 2. ff. de Public. Iudic. & in l. Non sunt liberi. ff de statu hominum, Baldus in l. Seruis. ff. de Seruis fugitiuis, & in l. Reos C. de Accusationibus col. 3 & in l. Data opera in 12. col. C. Qui accusare non possunt vers. in corpore, & aliorum quos refert, & sequitur Sayrus vbi sup. n. 13.

Tertiò videndum est, vtrum mã-
40 milla sub nomine membri comprehendatur? Et resolutiuè respondendo dico, quòd licet in hominibus non sit propriè membrum, in fœminis verò est propriè membrum, cum proprium, & distinctũ habeat officium, nempè alendi liberos ita Baldus in l. Data opera n. 75. C. Qui accusare non possunt, quem sequitur Felin. in c. Cum illorum n. 11. de senten. excommunicationis Couarruuias in Clem. Si furiosus p. 3. in initio num. 4. vers. secundo de Homicidio, Sayrus de censuris ecclesiast. lib. 6. c. 25. n. 18 & Marins Italia de immu. eccles. lib. 1. c. 5. §. 3. n. 10. & 12 in fine. Constitutio igitur nostra intelligitur de membris propriè sumptis, Nã 41
verba sunt intelligenda, & interpratãda secundum propriam significationem. Calder. cons. 245. in princip. alias 24 de Præbendis Card. Tuschus to. 8. lit. V, cõcl 91.

Quartò videndum est, vtrum priuetur immunitate ille qui auriculam alteri amputaret? Et di- 42
cendum est quòd non, quia quamuis auris propriè membrum sit, auricula tamen idest cartilago illa quæ est circa aurem, non est mẽbrum, cum necessaria non sit audituı, sed est potius tutela, & ornamentum auris. ita Nauarrus in Manuali c. 17. n. 223. vers. septimo infertur &c Couarr. in Clem. si furiosus 3. p. relect. in initio nu. 8. de Homicidio, quos refert, & sequitur Sayr. de Censuris ecclesiasticis lib. 6. c. 15. n. 17.

Quintò videndum est, vtrum priuetur immunitate ille qui mẽbrũ inutile abscinderet? Respondeo 43
quòd non quia nõ est propriè mẽbrum cum sit inutile quo ad operationem, quæ operatio requiritur ad hoc vt dicatur propriè mẽbrum, vt probatum est supra in secunda dubitatione in principio, sed est membrum solum largo modo sumptum, & pertinens ad ornatum corporis; Vnde cum simus in odiosis stricta debet fieri interpretatio, c. Odia de reg. iur. in 6. nempè de membris propriè sumptis.

De

De eadem materia, nempè de personis quæ excipiuntur ab immunitate Ecclesiæ pro Homicidio proditoriè commisso, & pro crimine assasinij.

SVMMARIVM.

Occidens proximum suum proditoriè immunitate non gaudet. num. 1.
Proditorium homicidium quando dicatur n. 2.
Proximus quis dicatur. n. 3.
Proditoriè occidens non gaudet immunitate, siuè Clericus sit, siuè Laicus. n. 4.
Dictio si quis comprehendit omnes. num. 5.
Veneno occidens aliquem dicitur proditoriè occidisse. n. 6.
Fœtum animatum occidens, dando, vel recipiendo potum causa abortionis dicitur proditoriè occidisse. nu. 7.
Abbortum procurans fœtus animati ad præseruandam ipsam prægnantem, an priuetur immunitate? nu. 8.
Qui aliquem per insidias deducit, vt ab alio occidatur, non gaudet immunitate. n. 9.
Qui occidit illam quem de non offendendo fidem dedit, proditoriè dicitur occidisse. n. 10.
Proditio est deceptio contra fidem datam. n. 11.
Homicidium simplex committens, nõ priuatur ecclesiastica immunitate. num. 12.
Vulnerans aliquem proditoriè animo occidendi, non priuatur immunitate, non sequta morte. n. 13.
Vulnerare mandans proditoriè ex quo mors sequuta est, homicidij reus est, dato quòd expreßè inhibuerit ne occidat. n. 14.
Homicidium committens deliberatè non autem proditoriè, non amittit immunit. n. 15.
Regulam habens pro se habet intentionem fundatam. n. 16.
Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. n. 17.
Regula posita per aliquem canonem, non est restringenda per ius ciuile. num. 18.
Iuri canonico standum est in materia immunitatis, & non iuri ciuili. n. 19
Inimicum suum occidens etiam per insidias, non dicitur proditoriè occidisse. n. 20.
Verbum proditoriè strictè accipitur cõtra immunitatem ecclesiæ. n. 21.
Assassini immunitate ecclesiæ nõ gaudent. n. 22.
Assassini qui dicantur. n. 23.
Assasini per similitudinem qui dicãtur. n. 24.
Assasini tàm veri, quàm similitudinarij excipiuntur per Constit. Greg. xiiij. n. 25.
Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi. n. 26.
Verba secundum communem vsum loquendi accipiuntur. n. 27.
Verba in lege posita debent aliquid operari. n. 28.
Assassinus tàm mandans, quàm mandatarius priuatur immunit. nu. 29.
Lege non distinguente nec nos distinguere debemus. n. 30.
Assassinus non gaudet immunitate, dato, quòd homicidium non sit sequutum: Dummodo deuentum sit ad actum proximum. n. 31.

CAPVT VII.

Rosequendo exceptiones Regulæ suprapositæ in cap. 5. num 1 Excipiuntur quarto à supradicta regula illi qui proditorie proximum suum occiderint, vt expresè habetur in præsenti Constitutione Gregorij xiv. & in cap. 1. de Homicidio: & docent communiter Doctores quos refert, & sequitur Decianus in suis tract. crimin. tom. 2 lib. 6. cap. 28. num. 12. 13. 14. & 19. & Farinacius

in sua pract.crimin.p.p.tom.2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. num.24.& Couar.in lib.2. var.Resolut.cap.20.num.7.vers.8.constat &c. & Remigius de Gonni in suo tract. de immun.eccl. Fallent. 13. num.1.

2 Proditorium homicidium tunc dicitur vbi nullus præcedebat rancor: sed potius simulabatur amicitia, quia simul comedebant, vel simul erant in itinere: Et sic vnum gerebatur in corde, & aliud in verbis; ita docet Bartol. communiter receptus in l. Respiciendum §. Delinquunt. ff. de Pœnis Alexander Ambrosinus in suo trac.de immu. ecclesiæ in Bullam Gregorij Papæ xiv.cap.6. num.3. & Remigius de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Fallent. 14.num.2.& Clarius videbimus infra num. 20. & 21. Limit.4.

3 Proximi vero appellatione comprehenduntur omnes homines cuiuscumq; fuerint conditionis, vel cultus, seu religionis; & illud pronomen suum, nihil aliud significat nisi illam charitatem, & dilectionem qua alter alteri subuenire tenetur; patet ex c. charitas il 2. de Pœnit. dist. 2. & ibi glos. in verbo particeps, & ex c. 10. Lucæ ibi. Et quis est meus proximus, & ex alijs locis, vt latè, & exactè probat Marius Italia de immun.ecclesiarum lib.1. cap.5. §. 4. num. 20. & 21. & cap. 3. §.3. à num.7. & Graffius in suis decis. Cas.Consc.p.1. lib.2.c.4. num.1.

4 Ampliatur primò, supradicta quarta exceptio procedere siuè Laici, siuè Clerici sint qui proditoriè proximum suum occiderint, vt docent Couarr. in lib. 2. variarum resolut. cap. 20. num. 7. vers. octauo constat &c. Farinacius in sua pract. crimin. par. pr. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst.28.n.24.& præcipuè Decianus in suis tract.crim.tom.2.lib.6. cap.28.nu.13.& 14. Suarez de Relig.to. 1.tract.2.lib.3.cap. 11. n. 10. Et clarè colligitur ex proprietate 5 vocis c. 1.de Homicidio ibi, si quis quæ proculdubio comprehendit tàm Clericum, quàm Laicum, tàm masculum, quàm fœminam, vt docet Decianus vbi supra n.13. & 14.

Ampliatur secundò supradicta exceptio quarta in eo qui veneno 6 aliquem occiderit, nam proditoriè dicitur occidere, secũdum Baldum in l.Nemo C.de Summa Trin. quem commun.Doctores sequuntur, testè Fœlinio in c.1.de Homicidio n. 1. in princ. & idem docet Decianus in suis trac.crim.tom.2. lib.6. cap.28. nu.19. Farinacius in sua pract.crimin.p.p.tom.2 tit. de carceribus, & carceratis q.28 n.24. in fine, & tom.1. tit. de Delictis, & pœnis q.18 nu.74. Couar. in lib.2. var.resol.c 20.n.7. vers. Tãdem his prænotatis.

Et idem dicendum est de illo 7 qui fœtum animatum occidit, dando vel recipiendo potum causa abortionis, & secutus fuerit abortus; nam proditorie dicitur occidere, sicut ille qui veneno occidit: & pœna mortis à lege punitur, vt patet in l. penult. C. de Sicarijs, & l. viuus. ff. de varijs, & extraordinarijs criminibus, &

ideo immunitate ecclesiastica non gaudet.

8 Vtrum autem idem dicendum erit de eo qui procurauerit abortum fœtus animati ad præseruandam ipsam prægnantem, quam medici non posse mortem aliter euadere dixerint, nisi existens in vtero occidatur?

Dic quòd sic, & ratio est, quia nulli subueniendum est cum iniuria alterius, c. primum 22. quæst. 2 C. Deniq; 14. q. 5. & ibi glos. in verbo neutrum, & in terminis nostris docet Syluester in summa verbo Medicus §. 4. vers. Secundum &c. Nauar. in Manuali c. 25. n. 62. vers. quarto peccat. Sayrus in lib. 7. Clauis Regiæ cap. 12. num. 22. vbi latè tractat hanc materiam à num. 19. vsq; ad nu. 24. Burgas in suo tract. de Irregularitate p. 6. tit. de Physicis, & Chyrurgis, quem refert, & sequitur Prosper de Augustinis in Addit. ad Summam Bullarij. Stephani Quarantæ verbo abortus lit. A, vers. Prædictæ autem pœnæ. Secus vero si Medicus probabiliter iudicet, quòd etiam si à medicamento mater abstineat, puer non poterit in lucem suscipi, sed necessarium esse cum matre eum mori, nam in hoc casu poterit mater medicamēta sumere, quæ principaliter sint, & sua natura causatiua sanitatis, vt alterum ex duobus saluetur. ita Sayr. in loco præallegato n. 22. in fine.

9 Ampliatur tertiò, supradicta quarta exceptio in illo qui aliquē per insidias deducit, vt ab alio occidatur, & ille deductus ab alio est occisus. Nam sic talem deducēs si confugerit ad Ecclesiam non gaudebit immunitate, licet ipse non occiderit, per tex. in l. Item si obstetrix iunc. glo. verbo In factū, l. Qua actione §. Sed si quis de pōte, l. Itē mela. §. Item, & cum eo, ff. Ad legem Aquiliam l. De pecoribus C. ad legem aquiliā, glo. in §. penult. inst. de lege Aquilia. Ioan. Igneus in l. 1. §. si Dominus. ff. ad Senat. Consult. Syllan. quem refert, & sequitur Remigius de Gonni in suo tract. de immun. eccles. Fallen. 14. Et ratio est, quia licet ipse non occiderit tamen per iura supradicta ei imputatur.

Ampliatur quartò supradicta quarta exceptio procedere in eo 10 qui occidit illum cui de non offendendo fidem dedit, vel ipsi occiso, vel alteri, Nam proditoriè dicitur occidisse; Probatur, quia proditio nihil aliud est quā deceptio 11 contra fidem datam, vt docet Syluester in summa, verbo proditio in principio, Bartholomæus Fumus in Sūma, Armilla verbo Proditio in princ. & Ang. in l. 1. §. Non fuit. ff. de Dolo n. 3. in fi. apertè ait proditorie occidisse, qui fidē fregit de nō offendendo eo quē occidit: Gig. ēt de crim. læsæ maiest. tit. de prod. n. 8. & Dec. in suis trac. crim. lib. 7. c. 29. n. 23. proditores appellāt fidē nō seruātes, Benedic. Beol. Aug. Paccinel. & Steph. Bena ff. latè probant hanc ampliationem in quodam eorum responso registrato inter Consilia Criminalia Prosperi Farinacij tom. 2. cons. 168. à n. 74. vsq; ad finem responsi.

Limitat primò supradicta quarta 12 exceptio nō procedere in simplice

ho-

homicida qui commisit homicidiũ nulla animi deliberatione ex interuallo præcedente: Quæ opinio proculdubio est communis, vt ait Couarr. in lib.2.var.resolut. cap. 20. num. 7. in fine, vers.9.&c. Iulius Clarus in sua pract. crimin. §.fin.q.30.vers Scias tamen, nu.9. Alexander consil 145.lib.7.Decianus in suis tract.crim.tom.2.lib.6. cap.28. num. 16. & satis colligitur desumpto arg. ex casibus exceptis in c.Inter alia,& fin.de imm. eccl. & in præsenti Constitutione.

Nec obstat tex. in Authent. de Mandatis Principum §.Sed neque autem homicidis, Quia ius ciuile in hoc correptum est per ius Canonicum cui standum est in hac materia, vt probatum est sup. c.2. n.5.& 6.& docet Decianus in loco præallegato n.16.

13 Limitatur secundò supradicta quarta exceptio non procedere in occidere volente & sic in vulnerante proditoriè animo occidendi dũ mors secuta non fuerit, nam is immunitate ecclesiæ nõ priuatur. ita docet Rebuffus in tomo Regiarũ Const. tract.de immunitate art. 1. q.5.Decianus in suis tract.crimin. tom.2.lib.6.cap.28 n.17.Placha in Epit.delict.lib. 1.cap.21.nu.6.vers. Rursus&c. Boerius in decis. 109. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib.3.cap. 11.num. 14. & Raph.Cuma. in l.Damni infecti §. Sabinus ff. de Damno infecto Villagut. in suo tract. de extensione legum tit. de immunitate ecclesiæ à num.54. & præsertim num.58.dicens in facti contingentia ita decisum fuisse, vbi respondet contrarijs, & Marius Italia de immunit. ecclesiarum lib.1.cap.5.§.4.à num.22.vsq; ad 28.

Probatur etiam ratione. Primò, quia præsens Constitutio Greg.Papæ xiv. expresse loquitur de occidente proditoriè; Vnde ex vi verborum requirit actum consumatũ cum effectu sebsequto, ad hoc vt immunitatem amittat l.1. §. Hæc verba. ff. Quòd quisq; Iuris: l. 1. ff. de Extraordin.criminibus Baldus in l.Damni infecti §.Sabinus.ff.de Damno infecto, cum alijs ibi per eum allegatis.

Secundò probatur ex tex.Exodi cap. 21. vbi dicitur primò quòd si quis percusserit hominem volens occidere morte moriatur:& tamẽ nullum verbum de priuatione immunitatis dicit: Et postea dum loquitur de immunitate abolenda dicit, Si quis per industriam, vel insidias occiderit (non dicit percusserit) euellas eũ ab altari meo. Ecce quòd dum loquitur de Vulnerante animo occidendi non priuat eum immunitate altaris; Sed dum loquitur de occidente priuat.

Tertiò. Pro hac opinione facit, quia vulnerans appensate animo occidendi, si non sequatur mors, non punitur hodie capite sed mitiori pœna, vt docet Decianus in suis tract.crimin.tom.3.lib.6.c.28. n.17. in fine.

Quartò, Ita practica obseruat testè Deciano in loco præallegato. Ioa.vero Igneus in l. 1. §. si Dominus n.7.ff.ad Syllan.oppositum docet; Nempè supradictã quartã exceptionẽ procedere nõ solũ in occi-

dente prodit oriè, sed etiam in occidere volente, & sic in vulnerante, licet mors secuta non fuerit; quẽ refert, & sequitur Farinacius in sua pract.crim.p.p.tom.2.tit.de carceribus,& carceratis q.28.n.25. & Couarr. in loco præallegato, & Remigius de Gonni in suo trac.de immun.ecclesiæ Fallent.13.nu. 5. §. Prædictis non obstantibus. Tu tamen ne recedas à prima opinione, quæ verior, & probabilior est.

Nec obstat id quòd aduertit Farinacius. nẽpè c.1. de Homicidio loqui non solum de occidente, sed etiam de vulnerante; Nam respõdetur quòd in d.c.1.nulla fit mentio de vulnerante. Nec etiam fit mentio de vulnerante in c.21. Exodi nu. 14.ex quo loco desumptum est c.1.extra de Homicidio; Nam hæc sunt verba sacræ scripturæ sub num. 14 Si quis per industriam occiderit proximum suum,& per insidias; ab altari meo euelles eum, vt moriatur. Et hæc eadem verba sunt registrata in c.1.extra de Homicidio. Et licet in nu.12.eiusdem c.21.Exodi dicatur. Qui percusserit hominem volens occidere, morte moriatur:tamen Greg.Papa ix. noluit renouare legem de percutiente,& occidere volente, sed tantum de occidente per insidiosam industriam: & ideo illa tantũ verba assumpsit,& non præcedentia; Et sic lex Canonica loquitur de occidente,& non de vulnerante; Et tex.Exodi de percutiente, probat nostram opinionem, vt patet ex supradictis in secunda ratione. Secus vero dicendum erit de eo qui aliquem proditoriè vulnerare voluerit, vel mandauerit, ex quo vulnere mors sequuta est: nam licet expressè inhibuerit ne occidat, adhuc homicidij reus erit; vt latè probat Marius Italia de immun. eccles.lib.1.c.5.§.4.à num.28.vsq; ad 36.

Limitatur tertiò, supradicta quarta exceptio non procedere in homicida qui non proditorie illud commisit, dato quòd deliberatè,& ex proposito homicidium cõmiserit, nam gaudet hac immunitate:ita docet Couar.in lib.2.var. resolut.cap.20 nu.7.vers.Sed illud dubium est, post vers.in his profecto casibus.Panor.in c.1. de Homicidio nu.1.Conrad.in pract.crim. tit.de captura n.6 in fine, Alexander in cons.145.nu 4.6.& 11.lib.7. Blanc.in sua pract.crim.nu.26.Gigas in tract.de crimine læsæ maiestatis in Rub.Qualiter,& à quibus crimen læsæ maiestatis commit. q.16.n.19.in fine vers.Nec assentio; & n.21.vers.Et idem dicas, Mariã. Soccinus in c.1. num 3. de Homicidio, Suarez de Religione tom.1. tract.2,lib.3.c.11.num.13 vbi benè explicat c 1 de Homicidio à n.10. vsq; ad 13.Bossius in sua pract.crimin.tit.de captura num.21.ad finem qui dicit Doctores contrariũ asserentes comm.reprobari.Card. Tuschus tom.3.lit.E,concl.11 n.3. & 43. 15

Probatur etiam ratione primò. Quia si homicida qui per insidias, vel à tergo homicidium commisit contra inimicum, non ammittit immunitatem, vt probabo in sequenti limitatione: ergo multo magis illam non amittit qui non

per

per insidias, nec retro, sed tantum ex proposito, & data opera homicidium commisit.

16 Secūdò, Qui habet regulam pro se, habet intentionem fundatam; nam regulę standum est in dubio, vt docet Bart. in l. 2. ff. si quis ius dic. non obtemp. Panor. in c. 2. de traslat. Episcopi nu. 37. & ibidem Additio lit. B, Decius in l. 1. n. 7. ff. de reg. iur. Menochius de Arbit. Iudic lib. 1. q. 80. num. 108. Sed dubium est inter Doctores, an homicida qui non proditoriè, sed data opera, ex proposito, & deliberate homicidium commisit, gaudeat nec ne hac immunitate, & vtraq; opinio est probabilis, & communis, vt patet ex Farinacio in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 23. Ergo cum ista exceptio expressè in iure canonico non reperiatur, standum est regulæ suprapositæ in c. 5. n. 1. vt non possit talis homicida violenter ab ecclesia extrahi.

Tertiò, est differentia inter homicidium proditorie commissū, & non proditorie dato quod deliberate sit commissum: sed præsens constitutio clarè excipit homicidam, qui proditoriè proximum suum occiderit; ergo *non* excludit homicidam, qui non proditoriè homicidium commisit: nam ex-
17 ceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis: c. Dominus 32. q. 7. l. Nam quòd liquide §. fin. ff. de pœn. leg. §. Vt autem Authent. de non alienandis, Decius, Cagnolus, & Glos. in l. 1 ff. de Regulis Iuris.

Contra supradictam limitationem tenent multi Doctores; quos refert Couarr. in lib. 2. var. resolut. cap. 20. num. 7. Tu tamen ne discedas à supradicta limitatione quia probabilior opinio est ex supradictis, & magis fauorabilis immunitati ecclesiæ.

Nec obstat text. in Authent. de mādatis principum. § Deinde cōpetens est, vers. Homicida autem, & §. Sed neq; vers. Neq; autem, in quibus iuribus excipiuntur homicidæ, vt non gaudeant immunitate ecclesiæ, sed ab illa extrahi possint; Nam respondetur, quòd regula posita per aliquem canonem, nō est restringenda per ius ciuile, vt 18
docet Panor in c. 1. nu. 12. de restit. in integrum. Et in materia immunitatis ecclesiasticæ standum est iuri Canonico, & non ciuili, vt d o- 19
cet Couar. in lib. 2. var. resol. c. 20. n. 3. & 12. circa medium, Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib 3. cap. 8. num. 11. Farinacius in sua pract. crim. p. p tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 6. & n. 15. in fine, & alij.

Nec obstat secundo tex. Sacræ Scripturæ Exodi cap. 21. registratum in c. 1. de homicidio, quia duę illæ voces *per industriam, & insidias* coniunctim sumendæ sunt, ita vt posterior sit determinatio prioris, nempè per industriam insidiosam; ita sentit Couar. in lib. 2. var. resol. c. 20. n 7. vers. Tādem &c. Glos. & Bart. in l. 1. ff. de pactis, & Suarez de Relig to. 1. tract. 2. lib. 3. c. 11. n. 13.

Nec obstat tertiò consuetudo in contrarium, de qua testatur Decianus in suis tract. crim in. tom. 2.

lib.6.c.28. n.15. nam per præsentẽ Constitutionem est reuocata (vt patet ex supradictis in cap.2. q.5. n.16. vsq; ad finem) reducendo immunitatem ecclesiæ ad hanc formam: Vnde dicenda est nunc potius corruptela quam cõsuetudo.

20 Limitatur quartò, supradicta exceptio quarta, nõ procedere in occidente suum inimicum: Quia nõ propterea dicitur proditor, quòd cũ occiderit per insidias, vel à tergo, quia debebat præuidere futurã vindictam, & præcauere à suo inimico: ita docet Bartolus in l. Respiciendum § Delinquunt n.1.ff.de Pœnis, Antonius Gomesius in lib. 3.var.resol.tit. de Homicidio cap. 3.num.5. Igneus in l. Et si certus §. Si vnus ex hominis num. 14. ff. Ad Syllan. Anchar. in c. 1. de Homicidio Baldus in cap. 1. col. 4. Quibus modis feudum amittatur, Angelus Aretinus in suo tract. de Maleficijs in verbo fecit insultum vers. Et benè nota, & in inst. tit. de Hæredit. quę ab intestato deferuntur, in §. Interdũ n.4. Cepolla cons. 32. Iulius Clarus in §. Homicidium vers. Proditorie, Gerar. singul. 14. nu. 5. & 6. Alex. Ambrosinus in suo tract. de immun. eccles. in Bullam Greg. xiv. c. 6. n. 5.

Quæ opin. cõis est, vt docet Emanuel, Suarez ĩ additione ad Gometium in loco præalleg. sub lit. B, Farin. cons. 76. n. 7. in fine, & n. 8.

Et licet oppositam sententiam doceat Cou. in lib. 2. var. resol. c. 20 n. 7. vers. Tandẽ his prænotatis &c. & alij quos ipse refert, & Marius Italia post eos in suo tract. de immun. eccles. lib. 1. c. 5. §. 4. à n. 1. vsq; ad 20. Tamen à supradicta limitatione non est discedẽdum; quia cũ immunitas ecclesiæ sit fauorabilis propter reuerentiam sacrorum locorum, & exceptio sit odiosa, verbum proditoriè est strictè intelligẽdum, vt docet Reuerendiss. Marcus Antonius Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Curiæ Neapolitanæ, Romę impressa anno 1619. c. 94. & ideo in casu nostrę immunitatis opinio Bartoli cõmu. approbata, est alteri præferenda; Et ita in simili fuit decisũ in Regno Neapolitano, vt testatur Vincẽtius de Franchis in decis. 713. in qua fuit dictum concessa indulgentia delictorum per regem propter adeptã possessionem regni, in qua erat exceptũ crimen vulneris proditoriè sclopo rotato, vel aliter illati, non intelligi proditorium cum sclopo cõmissum ab inimico: Et similiter in terminis nostris ita fuit resolutum à Clem. Papa viij anno 1597. die 6. Februarij Archiepiscopo Panormitano resolutionem petenti, cui respondit his verbis. 21

Venerabili fratri Archiepiscopo Panormitano Clem. Papa viij. Venerabilis frater salutẽ. Tuæ fraternitatis nomine nuper nobis expositũ fuit, quòd cũ superiorib. diebus in ciuitate Panor. Carolus, Greg. Innoc. Casita, Scipo Taxis, Octau. Baglius, & Gerardus Rigius quõdam Carolum de Amato nobilẽ Panormitanum tormenti bellici breuioris ictibus, ex insidijs, nimirum ex cuiusdam domus (in quam deliberato animo dum se receperant, & aliquandiù delituerant) fenestra occidissẽt, statimq; ad quã-

dã ecclesiam fugissent, ibidemque capti in carcerẽ tuæ Archiepiscopalis curiæ iux. Fel. Reco. Greg. xiv Prædecessoris nostri Cõstitutionẽ super immunitate ecclesiarũ editã reducti fuerint, & ibi etiã nunc sub diligenti custodia detineãtur. Cũ autẽ curiæ sæcularis ministri prædictos carceratos sibi consignari, & eorum Curiæ tradi instãter abs te petant, prætendentes prædictã Greg. constitutionem in hoc casu locum non habere: tu vero super hac re nobis, & Apostolic. sede inconsultis nihil deliberandum esse censueris; sed ad nos quasdã super d. casu, & super prædicta constitutione dubitationes transmiseris, nobis humiliter supplicando, vt quid in huiusmodi causa faciendũ sit tibi, præscribere dignaremur.

Nos itaq; licet omnes supradicti carcerati ecclesiastica immunitate gaudere, & frui debeant: nihilominus attenta huius homicidij qualitate, necnon circunstantijs prædictis, & alijs, quæ in eo perpetrando interuenere, Octauium Baglium, & Herardum Rigium, quorum alter in 16. alter vero in 18. ętatis suæ anno circiter cõstitutus esse dicitur, ecclesiastica immunitate dignos esse iudicamus, cęteros vero ex rõnabilib. causis aĩum nostrũ mouẽtib. vt infra, curiæ sæculari tradẽdos cẽsemus, ac propterea fraternitati tuæ per pręsentes iniũgimus, vt Octa. & Gerar. prædictos eccles. immu. gaudere debere declares, ac in foro tuo ecclesiastico retineri facias: reliquos vero tres prænominatos, si tibi tñ prius summariè, simpliciter, & extraiudicialiter, & quantũ pro cõscientiæ tuę informatione sufficere videbitur, illos homicidium prædictũ perpetrasse, aut illi cooperatiuos, seu in illo culpabiles fuisse: qđ si oẽs rei, aut culpabiles homicidij prædicti per se, vt præfertur reperti comperiantur, curiæ sæculari prædictæ liberè tradas, & dimittas, nõ obstãte prædicta, aut quibusvis alijs cõstitutionib. & ordinationib. cęterisq; in contrariũ facientib. quibuscumq; Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 6. Febr. 1497. Pontificatus nostri anno V. Quã decisionẽ refert Reuerẽdiss. Marcus Antonius Genuen. in sua praxi Archiepiscopali curiæ Neapolitanæ Romæ impressa 1619. cap. 94.

Nota supradictam declarationem Clem. Papæ viij. quia in ea dicit supradictos debuisse gaudere ecclesiastica immunitate, quãuis ex causis particularibus mandauerit non omnes debere gaudere.

De hac materia vide etiam in secundo tomo consiliorum criminalium Prosperi Farinacij cons. 168. art. 5. a num. 68. vsq; ad numerum 74. exclusiuã, vbi latè disputatur hic articulus, An is homicidiũ per proditionem commisisse dicatur, qui per insidias occidit. Vbi concluditur, quòd homicidium proditorium insidiæ non faciunt, sed cum quis eum interfecit, cui nulla ab interfectore cauendi occasio erat, iuxta supradictam doctrinam Bartoli in l. Respiciendũ § Delinquunt n. 1. ff. de Pęnis. Et ita etiã docet Marius Italia in suo

tract.de immun.eccl.lib.1.c.6.§.1 n.80.81.& 82.

22 Excipiuntur quintò à supradicta regula Assasini, Quibus Immunitas ecclesiastica non suffragatur: ita habetur in præsenti Cōstitutione Gregorij Papæ xiv.& docet speculator in tract. de Cōcilio p.2.c.45.Remigius in tract.de immunit.ecclesiæ Fallen.15.n 8 vers. venio ad fallentias : Decianus in suis tract.crim in tom 2.lib.6.c.28 num.18.Marcus Mant.lib.5.obser. 41. obser. Petr. à Plac. in Epit. de Delictis cap.19.num.24.qui testatur de crebriori, & magis recepta sententia apud omnes hac de re scribentes in c.1.de Homicid in 6. quos omnes refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crimin. p.p. tom.2.tit.de carceribus,& carceratis q.28.n.26.& 27.dicens ita communiter seruari, Iulius Clarus in sua pract.crim. § Assasinus vers. Item licet Assasinus, Couarr. in lib.2.var.resol.cap.20. nu. 10. vers. septimo &c. & eamdem opinionē tenet Suarez de relig.tom. 1.trac.2 lib.3.c.11.nu.15. & Alexander Ambrosinus in suo tract.de imm.ecclesiæ in Bullam Gregorij xiiij.cap.7. num.1.

23 Assasini enim primò dicuntur quidam infideles patrio nomine ita vocati,quorum opera vti solebant nonnulli ex Christianis, ad alios etiam Christianos insidiosè occidendos de quibus loquitur tex.in c.1.de Homicidio in 6.vt docet Couarr.in lib.2.var.resol.c.20. n.10.Aret.consl.163.n.17.Alexāder consil. 166. in prima Addit. lit.A, lib 7.& alij; Sed communiter Doctores(quos refert, & sequitur Iul. Clar.in sua pract. crim §. Assasinus in principio num.1 & Bossius in sua pract.crim.tit. de mandato ad homicidium num. 16.) docent dispositionem d.c.1 comprehendere non solum supradictos, sed etiā omnes qui Christianos pretio occidunt, vel occidi mandant.

Secundò Assasini per similitudinem dicuntur illi, qui pecunia 24 accepta christianos incautos occidunt,ita docet Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib 3 cap.11 n.15 Couar.in lib.2.var.resol.c 20.n.10. Alexander Ambrosinus in tract. de imm.eccl. in Bullam Greg.xiv. cap 7.n.3. Iulius Clarus in §. Assasinus in primis verbis, capit. decis. 155.n.12.& alij.

Vel mediante pecunia occidi mandat: Doctores commun. quos refert, & sequitur Iulius Clarus, & Bossius in locis præallegatis, & Alexander Ambrosinus vbi supra c.7.n.5.

Supradicta igitur quinta exceptio locū habet in Assasinis vtro- 25 que modo sumptis, vt docent cōmuniter Doctores teste Couarr.in loco præallegato ante vers.Primū verè censeo, (licet ipse contra cōmunem sentiat) & Iulius Clarus, & Bossius in locis præallegatis, Ignat.Lopez in addit. ad Diez in pract. crimin. canonica cap.96. alias 91.lit.D,vers.secundus casus vbi testatur de cōmuni, Decianus in suis tract.crimin.lib.4.c.9.n.79. & seq.vbi n.81.testatur de cōmuni, & consl.82. num.82. lib.2. Farinac. in sua pract.crimin parte 2.tom.2 tit. de Modis quibus committitur

assas-

assassinium q. 123. num. 22. Syluest. in verb. assassinus q. 1. nu. 2. & alij quos refert, & sequitur Ioa. Gutierez in lib. 3. pract. quæstionum q. 7. nu. 4. testans similiter de communi.

Et ratio est primò; quia Constitutio Gregorij xiv. quæ Assassinos exceptuat, vt nullo pacto immunitas ecclesiastica eis suffragetur, loquitur generaliter, & simpliciter
26 de assassinis: ergo ita generaliter, & simpliciter debet intelligi iux. tex. in c. solitæ §. fin. de maior. & obed.

Secundò, eo tempore, quo Gregorius Papa xiv. promulgauit præsentem suam Constitutionem dicti Assassini infideles, qui patrio nomine ita vocantur, non erant vsu apud Christianos: ergo non loquitur de illis tantũ, sed de omnibus Assassinis, qui secundum communem vsum taliter vocantur: Nam verba secundum communem vsum loquendi accipiuntur, l. laben. ff. de suppellectili legata l. Cum de lanionis §. Asinam. ff.
27 de fundo i. structo, Bartolus communiter receptus in l. Omnes populi n. 58. ff. de iust. & iur. Vgolin. in exposit. Bullæ Cœnæ Domini p. 2. c. 1. nu. 2. Sed secundum communem vsum loquendi sub nomine assassini comprehenduntur omnes illi, qui Christianos occidunt, vel occidi mandant pro pretio, vt communiter docent Doctores, quos refert, & sequitur Iulius Clarus in sua pract. crimin. §. Assassinus, Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. num. 18. in fine, & Alexander Ambrosinus de Immunitate Ecclesiæ in Bullam Gregorij xiiij. cap. 7. num. 5. & 6. Ergo omnes cõprehenduntur, siuè infideles, siuè fideles sint, qui mediante pretio occcidunt, vel occidi faciunt Christianos.

Tertiò verba in lege posita debent aliquid operari c. Si Papa de Priuilegijs in 6. l. Si quando ff. de legat. 1. Io. Andreas in c. Accusatus de Hæreticis in 6. num. 9 Flam. Parisius de confident. beneficialibus q. 34. num. 29. Sed si verbum assassini in præsenti Constitutione positum intelligeretur de illis Assassinis infidelibus supradictis esset frustatoriè positum, quia non erant in vsu illo tempore: Ergo vt aliquid operetur, debet intelligi de omnibus Assassinis supradictis, qui secundum communem vsum loquendi, taliter appellantur. 28

Amplio primò, supradictam quintam exceptionem procedere tàm in mandante, quàm in mandatario, cum omnes sub nomine Assassini comprehẽdantur, vt docet Salicetus in l. Non ideo minus num 35. ad medium, vers. & Assassini &c. C. de Accusationibus, Iul. Clarus in sua pract. crimin. §. Assassinus num. 1. Farinacius in sua pract. crimin. p. 2. tom 2. tit. de modis quibus committitur Assassin. q. 123. num 19. & 26. Bossi. in sua pract. crimin. tit. de mandato ad homic. n. 16 & 23. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib 3. cap. 11. nu. 15. Alexander Ambrosinus de imm. eccles. in Bullam Gregorij xiv. c. 7. num. 5. 29

Et licet tex. in cap. 1. de Homic. in 6.

in 6. loqui videatur de mandante, & non de mandatario interficiente; Communi tamen interpretatione receptum est, vt etiam ad mandatarium interfectorem extendatur: ita docet Capic. decis. 155. num. 3. & sequent. vsq; ad 14. Grammaticus voto 9. in principio & n. 1. Carr. in sua pract. crimin. in 3. tract. de Homic. & Assass. §. Circa igitur tertium num. 11. Ignat. Lopez in Addit. ad Diez. in pract. crimin. canonica cap. 96. alias 91. lit. C, & alij quos refert, & sequitur Farinac. in sua pract. crimin. part. 2. tom. 2. quæst. 123. tit. de Modis quibus committitur Assassinium n. 19.

Præterea præsens constitutio
30 Greg. xiv. Simpliciter loquitur de Assassinis, non distinguens inter mandantem, & mandatarium: ergo nec nos distinguere debemus, iuxta tex. in l. De pretio ff. de Publ. in rem act. & l. Præses. ff de officio præsidis, & sic comprehendit omnes.

31 Amplio secundò, supradictam quintam exceptionem, vt procedat etiam non secuto effectu homicidij, dummodo deuentum sit ad actum aliquem proximum consumationi, nempè insultus, vel vulnerum: Et ratio est, quia est verè Assassinus; Nam per eum non stetit, quominus esset adimpletum; & ideo immunitas ecclesiastica ei non suffragatur; ita Bossius in sua pract. crim. tit. de Mandato ad homicidium num. 16. in fine, Plach. in Epit. de delictis c. 19. num. 24. quem refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crimin. parte 1. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. num. 23. & p. 2. tom. 2. q. 123. num. 104. & num. 106. vbi declarat, quòd actus proximus in crimine Assassinij tunc dicitur, 32
quando deuentum fuit ad insultum, vel offensionem; Et multa cumulat de actu proximo, & remoto in hoc delicto, dicto n. 106. cum duobus sequentibus, Menochius de Arbitr. Iudic. in secundò casu principali, Hieronymus Giacharius in sua addi. ad prac. crim. Iulij Clari § fin. q. 92 lit. B, Philippus Francus in c. 1. de Homicidio in 6 num. 8. per tex. in l. Is qui cum telo ff. de Sicarijs, & l. Si quis non dicam C. de Episcopis, & Clericis, & Remigius de Gonni in suo trac. de immun. ecclesiæ Fallen. 15. n. 8. vers. si dicimus 4. & Ioannes Gutierez in lib. 3. pract. quæst. q. 7. nu. 54. Et licet Regulariter non puniatur affectus, nisi secuto effectu ex generali consuetudine, vt docent com- 33
muniter Doctores, quos refert, & sequitur Iulius Clarus in sua practic. crim. §. fin. quæst. 92. in princ. num. 1.

Tamen dicta regula non procedit in atrocissimis delictis, vt do- 34
cet idem Iulius Clarus ibidē vers. scias tamen, & Fœlinus in cap. 1. de officio delegati post nu. 9. versiculo limita secundo dicens esse communem opinionem, & idem Clarus in §. Assassinus vers. Scias etiam num. 6. & Farinacius in sua pract. crim par. 2. tom. 2. quæst. 123. tit. de Pœna affectus in crimine assassinij num. 77 & Ioannes Gutierez in lib. 3. pract. quæst. q. 7. nu. 35. dicit, quòd in hoc casu erit puniē-

dus

dus pœna ordinaria. Et licet Marsilius in cons. 105. num. 3. & seq. & nu. 22. & alij oppositum sentiant: Tamen sunt intelligendi, quando affectus, seù conatus non deuenit ad actum proximum consumationi, vt docet idē Far. vbi sup. q. 123. n. 119. & Io. Gutierez in lib. 3. prac. quæst. q. 7. n. 59.

35 Amplio tertiò, supradictam quintam exceptionem, vt procedat etiam contra Fautores, & Defensores Assassinorum; nam ipsis immunitas ecclesiastica non suffragatur; & similiter non suffragatur præstantibus auxilium, nec receptatoribus, nec occultatoribus assassinorum.

De Fautoribus docet Plac. in Epit. de delictis c. 19. n. 24. Fari. in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 27 & Remig. de Gonni in suo tract. de immun. eccles. Fallent. 15. n. 9. & Ioa. Gutierez in lib. 3. pract. quæst. q. 7. n. 53.

De defensoribus clarè patet ex c. 1. de Homic. in 6. ibi, vel defenderit, & docet Host. in d. c. n. 26. vers. Quartus si defendit, & Io. Monachus ibidem in principio, & nu. 9. vers. 4. si defendit forsan verbo, & alij quos refert, & seq. Farin. in sua pract. crimin. p. 2. tom. 2. q. 123. tit. quibus modis cōmitt. assass. n. 30.

De præstātibus auxilium docet Prob. in Addit. ad Ioa. Monach. in c. 1. de Homicidio in 6. num. 1. in fine lit. C, in verbo defenderunt (vbi dicit etiam, quòd auxilium dicitur omne id, per quòd insultās efficitur audacior, & insultatus timidior, vt docet etiam Baldus in l. Non ideo minus in vlt. col. C. de accusat. & latè Petr. de Anc. cons. 216.) Angelus consil. 14. col. 2. ante medium, vers. in hos ergo assassinos &c. Paris. cons. 166. nu. 1. lib. 4. Capic. decis. 155. n. 13. vers. 6. facit, & n. 15. & 17. quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. p. 2. tom. 2 q. 123. tit. Quibus modis commit. assassi. n. 33.

Quòd procedit etiam homicidio non secuto, vt docet idem Farinacius in loco præallegato n. 98. & Capicius decis. 155. n. 13. vers. 6: facit, qui loquitur de auxilio cooperatiuo: Et dummodo deuētum sit ad actum proximum homicidij, ita quòd per eum non steterit, vt patet ex supradictis in Ampliatione 2.

De receptatorib. & occultatorib. est tex. in c. 1. de Homicid. in 6. ibi, *aut eos receptauerit, seu occultauerit* Et docet Plac. in Epit. de Delictis c. 19. n. 24. Farin. in sua pract. crim. p. p. tom. 2. q. 28. tit. de carcerib. & carceratis nu. 27. Dec. in suis tract. crim. lib. 9. c. 30. n. 42. Glo. in d. c. 1. in verbo receptauerint, Host. in d. c. 1. de Homicidio in 6. in princ & nu. 25. in verbo receptauerit, & in verbo occultauerit, Bossius in sua pract. crim. tit. de mand. ad Homicidium n. 23. & alij, quos refert, & sequitur Farin. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. q. 123. n. 29.

Requiritur tamen, vt ipse recep- 36 tator, vel occultator sciat illū esse assassinū, alias eccles. immun. nō priuatur, quia ignorantia facti eū excusat, iux. tex. in c. Ignorantia de reg. iur. in 6 & l. Constitutiones C. de Iuris, & facti ignorantia.

Nota

Nota tamen differentiam inter Receptantes,& occultantes, receptantes enim sunt illi, qui patenter receptant, occultãtes vero sunt qui cęlant, vel occultè receptant, ita Ioannes Monacus in cap.1. de Homicidio in 6. num.9. & Philippus Francus in eodem c.1.num.4. Syluester in Summa in verbo Assassinus q.2.

37 Præterea socij,& complices huius criminis assassinij, qui habuerint scientiam qualitatis assassinij, non gaudent dicta immunitate: ita docet Petr. Gaball. in suo tract. de omn. gen. Homicidij.nu. 412. & Cardin. Tuschus tom. 3. lit.E, conclus.10.n.10.& concl.11. nu.7.

38 Amplio quartò supradictam quintam exceptionem locum habere non solum in illo, qui pecunia mediante homicidium commisit, vel committi mandauit, vt immunitate ecclesiastica non gaudeat: sed etiam in illo, qui loco pecuniæ aliquam rem pretio æstimabilem dedit, vel accepit pro Homicidio, ita docet Capicius decis.155.num. 11.vers.sexta dubit. iunct.n.17.ad mediũ,& n. 21. vers. Ad sextam dubitationem, & n.22. Grammat. voto 9. in principio, Carr.in sua pract.crimin.in 3.trac. de Homicidio,& Assassinio §.Circa igitur tertium nu.4. Monticell. reg crim.8. nu.6. Decianus in suis tract.crimin.lib.9.cap.30.n.16.dicens esse comm.opin.Farin.in sua pract.crim.p.2.tom.2.q.123.n.41. vsq; ad 44.

39 Amplio quintò supradictam quintam exceptionem, vt procedat non solum quando mediante pecunia occiditur, vel occidi mandatur aliquis Christianus: sed etiã quando infidelis toleratus in dominio Christianorum occiditur, vel occidi mandatur; Nam gaudere non debet immunitate Ecclesiæ in hoc casu, nec qui occidit, nec qui occidi mandauit mediante pecunia: licet sit infidelis, qui occiditur. Vnde Brun. à sol. in suis quæst.legal.q.34.n.24.probat committi assassinium, etiam quando occiditur Iudæus toleratus in dominio Christianorum.

Et multo magis committitur assassinium quando Iudæus pro pretio Christianum occideret, vel occidi mandaret.

Et similiter quando Iudæus Iudæum occideret, vel occidi mandaret pro pretio, vt probat Colleg.Bononien.in consil.crim.diuersorum 41.n.8.lib.1. & Farin. in sua pract.crim.p.2 tom.2.q.123.n.135 & 136.

Probatur etiam per præsentem Constitutionem Greg.Papę xiv.in qua assassini excipiuntur nulla facta distinctione inter illos assassinos, qui mediante pecunia occidunt, vel occidi faciunt Christianos, vel Infideles,& ideo simpliciter, & absq; distinctione intelligi debet de omnibus assassinis, iuxta tex. in l. De pretio ff. de Public. in rem act.& l. Præses ff de officio Præsidis. Insuper dato, & non concesso, quòd sub nomine Assassinorũ supradicti non comprehenderentur, negari tamen non potest, vt comprehendantur sub nomine illorum, qui proditoriè proximum

suum

suum occidunt; nam proximus noster est non solum fidelis, sed etiam infidelis iuxta Euangelium Luc.c. 10. & assassinus verè proditor est, vt docet Farin. in sua pract. crim. p p.tom. 2 q.28 tit. de carceribus, & carceratis n.26.

Nec obstat tex. in c.1. de Homicidio in 6. qui loquitur de illis, qui interfici faciunt Christianos per assassinos, ex quo tex. à contrario sensu colligi videtur, quòd qui interfici facit infidelem, non cõprehendatur sub illis pœnis.

Nec etiam obstat communis doctrina Doctorum, quos refert, & sequitur Iulius Clarus in sua pract.crim. §. Assassinus in princ. n.1. Bofs. in sua pract.crim. impositas locum habere quando occiditur, vel occidi mãdatur aliquis Christianus mediante pecunia; Secus vero si occidatur, vel occidi mandetur aliquis infidelis. Nam respondetur, quòd dicti Doctores loquuntur de pœna imponenda contra dictos assassinos, & an cõprehendantur in d.c. 1. de Homicidio in 6. Nos autem loquimur an immunitas ecclesiastica eis suffragetur necne, quæ sunt diuersa; Et ex diuersis non fit illatio, c. Ad audiẽtiam de Decimis l. Papinianus exuli. ff. de Minoribus; Præterea intelligi possunt de infidelibus non toleratis ab ecclesia.

Ad tex. vero in c. 1. de Homicidio in 6. dici potest, quòd declaratur per præsentem Constit. Greg. xiv. quæ excipiendo assassinos nõ distinguit inter illos assassinos qui occidunt, vel occidi faciunt Christianos, & inter illos qui occidunt, vel occidi mandant infideles toleratos: Sed simpliciter excipiendo assassinos omnes comprehendit qui secundum communem vsum loquendi dicuntur assassini: vt supra probatum est nu.24. & 25. Et Salicetus in l. Non ideo minus n.36. ad medium vers. Et assassini C. de accusationibus dicit, quòd assassini vocantur vulgo qui pecunia, præcepta, vel promissa homicidia committunt; & quòd ista vulgaris interpretatio est attendenda.

Amplio sextò, supradictã quintam exceptionem procedere non solum quando à mandante solutum fuerit pretium mandatario pro homicidio tempore mandati, vel antequam homicidium cõmittatur: sed etiam quando fuerit promissum pretium: Et ratio est, quia sola promissio pecuniæ, vel alterius loco pecuniæ facit assassinium: ita docet Salicet. in l. Non ideo minus ad finem nu. 36. vers. Et Assassini vocantur C. de accusationibus, vbi æquiparat pecuniæ receptionem, vel promissionem, Grat. cons. 52. num. 47. lib. 2. Curt. Senior. cons. 20. num. 43. ad finem vers. Omitto postremo, Capic. decis. 125. num. 6. & seq. & n. 17. in fine vers. Ad tertiam dubit. & num. 18. quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crimin. p.2. tom. 2. quæst. 123. num. 36. Boss. tit. de Mandato ad homicidium num. 14. & 35. Grammat. Voto 9. num. 2. Alexander Ambrosinus in suo tract. de immunitate ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. cap. 7. num. 3. & Ioannes Gutierez in lib. 3. pract. 41.

quæst.q.7.num.20. Quæ ampliatio locum habet dato, quòd promissio sit facta sine scriptura, vel alia cautela, vt docet Capic. Gramma. & Farinacius in locis præallegatis, & alij quos refert Farin. nu. 37. Dummodo dicta promissio sit certa, & specifica; secus vero si sit incerta, & generalis: ita docet Decianus in tract. crimin. lib. 9. c. 30. num. 17. in principio, Boss. in sua pract. crimin. tit. de Mandato ad Homicid. nu. 35. Gabr. consil. 170. n. 18. vsq; ad 21. lib. 1. Vlpel. consil. 143. num. 5. & alij quos refert, & sequitur Farin. in sua pract. crim. p. 2 tom. 2. quæst. 123. nu. 145. & nu. 40. Alexan. Ambrosinus in loco præallegato c. 7. n. 9. Rim. Iun. cõs. 685. nu. 22. vol. 6. Eug. cons. 76. nu. 138. Petr. Cab. in tract. de omn. gen. homic. n. 494.

41 Amplio septimò supradictã quintam exceptionem procedere non solum contra laicum, sed etiam contra clericum tam graue scelus committentem, nam non gaudet hac immunitate: ita docet Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 13. vers. Et vera qnidem &c. & Remigius de Gonni in suo tract. de immun. eccles. Fallen. 15. n. 10.

42 Amplio octauò, in Iudice qui mercede corruptus innocẽtem ad mortem condemnauerit: nam inter Assassinos connumerari debet, vt latè probat Marius Italia de Immunitate ecclesiarum lib. 1. c. 5. §. 5. à num. 144. vsq; ad 149. sed præcipuè hoc dicit nu. 48. in fine, & patet ex supradictis in hoc eodem capitulo n. 24. & 25. quia cui competit definitio, competit etiã, & definitum.

Amplio nonò, in teste qui mercede corruptus falsum deposuerit, propter quam falsitatem, reus est condemnatus ad mortem; Nã similiter inter Assassinos connumerari debet, vt probat Marius Italia de immunitate ecclesiarum lib. 1. cap. 5. §. 5. à num. 149. vsque ad 151. 43

Supradicta quinta exceptio sic ampliata limitatur in multis casibus.

Primò limitatur non procedere in Recipiente, vel dante pecunias non ad occidendum, sed ad vulnerandum, vel percutiendum aliquem baculo, aut quid simile faciendum: tunc enim non intrat pœna assassinij ordinaria, vt docet Mascardus de Probationibus lib. 1. conclus. 138 n. 1. vers contrarium tamen, & num. 10. & seq. Vlpellus cons. 143. num. 1. Decianus in suis tract. crim. lib. 9. cap. 30. nu. 41. Farinacius in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. quæst. 123. nu. 139. Alexander Ambrosinus in suo tract. de Imm. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. cap. 7. num. 11. in fine. Et ideo sub nomine Assassini non comprehenduntur strictè, & propriè loquendo; Et propterea Immunitas Ecclesiastica eis non denegatur. Et ratio est, quia cum agatur de fauore Ecclesiæ larga debet fieri interpretatio in fauorem dictæ immunitatis iuxta Reg. C. Odia de regul. Iur in 6. & c. Reuonantes 22. dist. 44

Secundò limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in 45

eo qui

eo qui propriam iniuriam vlciscendo per seipsum, auxilio tamē aliquorum quos pecunia cōduxit hominem occidit; Nam in isto casu, nec ipse principalis, nec ipsi priori conducti auxiliatores possunt nuncupari Assassini: quia in assassinij pœna non intrant: Et propterea non priuantur Immun. ecclesiæ, vt docet Far. in sua pract. crim. p. 2. to. 2. q. 123. n. 148. Vlpell. cons. 143. n. 10. Alex. Ambrosinus in loco præallegato de imm. eccl. c. 7. n. 10.

Tertiò limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in eo qui accepta ab altero pecunia occidit communem inimicum: Et ratio est, quia assassinium committi non dicitur.

Nec etiam qui pecuniam dedit dicitur Assassinus in hoc casu, Sed potius instigator, & inflammator; & vt talis punitur, non autem vt Assassinus; ita docet Grammat. cons. 52. nu. 49. Et sequitur Vlpellus cons. 143. num. 10. Baiard. in Addit. ad Iul. Clar. in § Assassinus num. 20. quos refert, & sequitur Farinac. in sua pract. crim. p. 2. to. 2. q. 123. num. 157. & Alexander Ambrosinus in suo tract. de Immun. ecclesiæ in Bullam Gregor. XIV. cap. 7. num. 10. Hond. cons. 87. n. 4. vol. 2.

47 Quartò, Limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in eo qui recepta pecunia aliquem interfecisset præsente ipso mandante, nam in isto casu non intrat pęna neque qualitas assassinij; ita docet Hieronym. Gabr. cons. 180. num. 11. & sequen. lib. 1. Bertaz. cons. 143. num. 13. vol. 1.

Quintò, limitatur supradicta quinta exceptio non procedere quando pretium non interuenit (nec datum, nec promissum) ad occidendum, licet spe, vel gratia ad id sit adductus; Nam in hoc casu nec occidens, nec mandans priuatur ecclesiastica immunitate; nisi proditoriè esset commissum: & ratio est, quia sine pecunia, vel alio pretio loco pecuniæ, assassinij nomen, & illius pœna cessat; vt probat Paris. consil. 166. num. 3. & sequen. lib. 4. Capic. decis. 153. num. 16. ad finem, Petrus à Plach. in Epit. delictorum lib. 1. cap. 19. num. 3. vers. Cęterum, Decianus in suis tract. crimin. lib. 9. cap. 30. in princ. Gabriel. consil. 170. nu. 7. lib. 1. & alij quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. part. 2. tom. 2. q. 123. num. 153. & idem docet Syluester in sua Summa in verbo assassinus q. 1. num. 2. & Alexander Ambrosinus in suo tract. de Immun. ecclesiæ in Bullā Greg. Papæ xiv. cap. 7. num. 8. & Cabal. in suo trac. de omn. gen. homi n. 491.

Est tamen aduertendum circa supradictam limitationem, quòd non solum debet interuenire pecunia, vt assassinium dicatur, sed etiam requiritur, vt constet plenè, aut per testes, aut per confessionem partis, quòd ipsa pecunia fuerit data pro illa causa pro qua prætenditur datum mandatum; prout in simili in crimine Simoniæ probat text. in cap. de hoc extra de Simonia: Et multo magis 49

hoc procederet quando posset apparere alia probabilis causa propter quam pecunia sit data; cum potius sit præsumendum esse datã pro causa licita, quàm illicita; vt docet Farin. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. q. 123. n. 154. cum duobus sequentibus.

50 Sextò, Limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in eo qui mandat fieri homicidium, & mandatario dum se ad illud pręparat expensas subministrat, aut pecunias pro expensis tribuit, nã Immunitate gaudet; Et ratio est, quia gratis, & non pro pretio facit homicidium; Et cum nihil lucri faciat mandatarius ex ipsis expensis non potest propterea dici ex ijs corruptus, & gratis non facere ita consuluit Gabr. cons. 170. num. 21. & seq. & nu. 23. quem refert, & seq. Farin. in sua pract. crim. p. 2 tom. 2. q. 123. nu. 158. Vlpell. cons. 143. & Alexan. Ambrosinus de Immun. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. ca. 7. num. 9.

Et idem dicendum est, quando perfecto delicto dantur pecuniæ mandatario, vt abeat, & ex illis in itinere donec tutus euaserit se alat. ita Boss. in sua pract. crim. tit. de Mandato ad Homic. n. 34. in fi. Vlpellus consil. 143. num 8. Baiar. in Addit. ad Iulium Clarum in §. Assassinium num 6. in princip. & num. 8 Farin. in loco præallegato num. 159.

51 Septimò, limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in eo qui hominem occidit spe successionis in persona sua, vel suorum vt docet Gabriel lib. 7. cõcl. 1. num. 37. post Grat. in loco per eum allegat. Baiard. in sua Addit. ad Iulium Clarum in §. Assassiniũ num. 11. quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim. p. 2. to. 2. q. 123. num. 160. Alciat. cons. 11. nu. 17. Alexan. Ambrosinus in suo tract. de Immu. ecclesię in Bullam Greg. xiv. cap. 7. num. 10. Et similiter non procedit supradicta quinta exceptio in eo qui occidit aliquem causa lucrandi litem quam habebat cum ipso occiso, vel cum alio: Quia ista spes lucrandi litem non producit qualitatem Assassinij: ita docet Paris. cons. 166. n. 2. & 3. iuncto nu. 8. & 9. lib. 4. Farin. vbi sup. n. 161.

Octauò, limitatur supradicta quinta exceptio non procedere in eo qui promissionem, vel oblationem pro homicidio non acceptauit, nam requiritur, vt interueniat conuentio, ac contractus mutuæ voluntatis inter mandantem, & mandatarium. Ita Farin. cons. 10. nu. 3. Gramma. Voto 11. n. 19. Rim. Iun. cons. 685. n. 12. & seq. vol. 6. qui sub num. 14. dicit, quòd non sufficeret illa præsumptio, quòd præsumatur acceptasse promissionem sibi fauorabilem.

Aduertendum tñ est, quòd qñ à Curia sęculari prætenditur esse cõmissum Assassinium à personis ecclesiasticis, non solũ cognitio dicti criminis spectat ad Iudicẽ ecclesiasticũ quando Reus confugit ad ecclesiam, vt patet ex præsenti cõstitutione ibi, Nisi cognito prius per Epm &c. Sed etiã quando Reus esset captus à curia sęculari, & numquã cõfugisset ad ecclesiã, quia de- 53

per-

personis Ecclesiasticis nō debet se intromittere curia sæcularis, vt patet ex eadē const. Greg. xiv. ibi, Ne contra ecclesiasticas personas &c. & ex constit. Clem. viij. quæ incipit Aequa, & circūspecta &c. edita die 18. Decemb. 1595. quā refert Steph. Quaranta in sua Sūma Bullarij tit. Forum competens, const. vlt. & Marius Italia in suo tract. de imm. eccles. lib. 1. c. 5. §. 5. n. 154. Et postquā declaratum fuerit à Iudice ecclesiastico cōmisisse assassinium, non poterit curia sæcularis procedere ad condemnationem pęnæ, nisi solemniter fuerint dicti rei per Epm degradati, & traditi in manib. dictæ curię sęcularis. ita latè probat Marius Italia de imm. eccles. lib. 1. c. 5. §. 5. à n. 152. vsq; ad finem §.

SVMMARIVM.

De personis quæ excipiuntur ab hac immunitate pro crimine Hæresis.

Haeretici immunitate ecclesiæ non gaudent. n. 1.
Quis dicatur propriè hæreticus. n. 2.
Hæretici etiam non denunciati immunitate non gaudent. n. 3.
Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi. n. 4.
Hæretici non solum affirmatiui, sed etiam negatiui immunitate non gaudent. n. 5.
Hæretici præsumptiui immunitate nō gaudent. n. 6.
Hæresis præsumptio quando oriatur ex verbis, & quando ex factis. n. 7.
Suspectus vehementer de hæresi immunitate non gaudet. nu. 8.
Credentes hæreticis immunitate non gaudent. n. 9.
Credentes hæreticis qui dicantur? num. 10.
Apostatæ à Christiana Religione immunitate non gaudent. n. 11.
Schismatici immunitate non gaudēt, quando schisma habet hæresim cōiunctam. n. 12.
Hæreticus immunitate non gaudet, non solum quando pro crimine hæresis confugit ad ecclesiam, sed etiam quando confugit pro alio delicto. n. 13.

CAPVT VIII.

Xcipiuntur sextò à supradicta Regula tradita in c. 5. n. 1. Hæretici, quibus Immun. ecclesiast. non suffragatur, vt habetur in præsenti const. Greg. Papæ xiv. ibi, vel Hæresis, & docet Gonsaluus Villadiego in tract. de Hæreticis q. 11 num. 15. Hippolytus in l. Ex Senatus consulto. ff. de Sicarijs ad fin. Boerius decis. 110. quos refert, & sequitur Cou. in lib. 2. var. resol. c. 20. num. 11. vers. 14. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 10. n. 12. Dec. in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 26. n. 4. 1

2 Sciendū est tamen quòd vt quis verè, & propriè hæreticus dicatur ad minus tria postulantur, secundum communem Theologorum, & Canonistarum sententiam: Primum, vt fidē catholicam sit professus, idest vt sit baptizatus: Alterū error in intellectu, eorū quæ fidei sunt: Tertium, Pertinacia in voluntate: ita docet Alph. Castrus de iusta

hæreticorum punitione lib. 1. c. 7. Simanca de catholica institutione tit. 31. num. 40. Couarr. in lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 2. vers. Hinc sanè deducitur. Vgol. in Exposit. Bullæ Cęnæ Domini par. 2. c. 1 § 1 vsq; ad num. 11. Sayrus de censuris ecclesiasticis lib. 3. cap. 4. a n. 9. vsq; ad 19. Franciscus Penia in 2. p. Direct. Inquisitorum in q. 32. Scholio 44. n. 1.

3 Amplio primò supradictam exceptionem sextam, vt non solum procedat contra Hæreticos declaratos, & denunciatos ab ecclesia vt tales, sed etiam contra hæreticos non declaratos, neq; denunciatos.

Et ratio est, quia dum per præsentem constitutionem hæretici
4 excipiuntur absq; vlla distinctione, omnes hæretici cōprehenduntur: Lex enim generaliter loquens, generaliter debet intelligi c. solite §. fin. de maior. & obed. l. 1. §. in infinitum. ff. de legatis præstandis.

5 Amplio secundò supradictā exceptionem sextam, vt non solum excipiantur hæretici affirmatiui qui dictis, vel factis ostendunt errorem fidei quem habent in intellectu, & pertinaciam in volūtate, sed etiam excipiantur hæretici negatiui, qui coram Iudice fidei per legitimos testes sunt conuicti, (sed non confessi) & in negatiua cōstanter perseuerāt, verbis, & factis fidē catholicam profitentes, & verbis, & factis hæreses detestantes. Et ratio est, quia hi quandiu in dicta negatiua persistunt, hæretici sunt cēsendi, & vt tales cōdemnandi per Iudicem ecclesiasticū ad quos illi pertinēt. ita docet Host. in summa tit. de Hæreticis. §. Qualiter deprehendatur quis in hæresim, Eymericus in suo Direc. Inquisitorū p. 2. q. 34. Cald. cons. 2. tit. de Hęreticis, Reper. Inquisit. in verbo negatiua §. Si tamen accusatus, Simanca de catholica inst. tit. 48. nu. 25. & 26. & commun. Doctores quos refert, & seq. Franc. Penia in 3. p. Direct. Inquisit. Scholio 66. vbi latè tractat hanc materiam.

Amplio tertiò supradictam sextam exceptionem, vt nō solum ex- 6
cipiantur illi qui formaliter, & verè hæretici sunt: Sed etiam hæretici præsumptiui; id est illi qui præsumptione violenta iuris, hæretici reputantur, vt docet Franciscus Pęnia in 2. par. Direct. Inquisitorum Scholio 45. vers. Grauissima est: Nam legum præsumptiones verè & propriè probationes dicuntur l. fin. in fi. ff. de Probat. Iason in l. 1. n. 9. C. de Militari testamēto, & in l. licet Imperator n. 8. ff. de legat. 1.

Hæc autem præsumptio quan- 7
doq; oritur ex verbis, quandoq; verò ex factis hæreticalibus; Verba enim, & facta sunt signa indicātia interiorem mentis conceptum vt docet Aristoteles in lib. 1. de Interpretatione, & Imperator in l. si nō conuicij C. de Iniurijs.

Ex verbis oritur præsumptio violenta, quòd aliquis sit hæreticus, qū publicè prædicat, vel defendit errorem, qui directè repugnat Articulis fidei, aut ecclesiæ definitionibus, aut sacris literis, vt habetur in c. super quibusdā extra de verborum significatione, & docet Vgol. in expos. Bullæ Cęnæ Domini p. 2. c. 1. vers. credentes in princip. nu. 1.

Eyme-

Eymericus in 2. part.Direct.Inquisitorum. q. 35. & Franciscus Penia ibidem scholio 21. vbi tradit septẽ Regulas ad cognoscendas propositiones hæreticas.

Ex factis etiam oritur præsumptio violenta de iure quòd aliquis sit hæreticus in multis casibus, quos enumerat Franciscus Penia in suis Annotat.ad 3.partem Dirrectorij Inquisitorum Scholio 31. à vers. Ex factis autem, vsq; ad vers. sunt iam alia facta &c.Primò transire ad ritus iudæorum se circuncidendo,vel ad Ritus Saracenorum, aut aliorum quorumvis infideliũ, factum est indicans hominem Hęreticum, vel Apostatam c.Contra Christianos de Hæreticis lib.6.

Secundò qui citatus ad respondendum de fide velut suspectus in ea,non comparuit, & excommunicationem per annum pertulit animo pertinaci; anno elapso ex hoc facto hæreticus reputatur, & velut talis damnatur: c.cum contumacia de Hæreticis in 6.

Tertiò, qui deficiunt in purgatione Canonica, quam in causa fidei sibi indictam præstare non potuerunt velut hæretici condemnantur, c.Inter solicitudines extra de purgat.canonica.

Quartò, Qui post abiuratam hęresim de qua conuictus fuerat, cũ hæreticis communicat, eos visitãdo,receptando, associando, dona vel munera eis donando, vel mittendo,hæreticus putatur c.Accusatus §. ille quoq; de Hæreticis in 6.

Quintò, Qui cum essent sanæ mẽtis in corporis infirmitate, & morbo cõstituti, petiuerunt hæreticos consolaturos, hæretici habentur, c.Filij de hæreticis in 6.

His factis prima sunt illa in quibus error manifestè exprimitur,& nullo modo possunt in bonam partẽ accipi, vt exẽpli gratia, Si quis spontè dæmones adoraret, Idolis genua flecteret, reuerentiam hæreticis suo more exhiberet, conciones frequenter ab eis iuxta eorũ ritũ audiret, si more Iudæorũ se circũcidi faceret: Ex supradictis n. & similibus factis oritur etiam violenta præsumptio cõtra delinquẽtes quòd sint hæretici: Et quamvis de intentione eorũ formaliter nõ constet, tamen potest procedi cõtra eos velut contra hæreticos; ita docet Albertinus in tract.de Agnoscendis assertionibus quæstio. 32. num. 17.q.34.n.53.&q.36.n.18.quẽ refert,& seq.Franciscus Penia in 2. p.Directorij inquisitorum Scholio 45.à vers.Grauissima est. Sunt etiã alia verba,vel facta ex quibus quãdoq; vehementes,quandoq; leues oriuntur hæresis suspiciones, de quib. tractat Eymer.in 2.p.Direc. Inquisitorũ q.55.& seqq.Alber. de agnoscẽdis assertionib.q.30.n.60. & seq.Iacobus Simãca de Cathol. inst.tit.31.n.14.& seq.Franc.Penia in suis annot ad 2. p.Direc.inquis. Scholio 56.& seq.& in 3.p.Scholio 31.à vers.sunt iam alia facta.

Amplio quartò supradictã exceptionẽ sextã, vt procedat ẽt quãdo quis vehemẽter est de hęresi suspectus,& iudicio inquisitoris procedẽdũ est ad capturã contra eũ, nã non gaudet meo iudicio imm.ecclesiast. Et ita etiam tenet Marius Italia de immun. eccles. lib.1.c.5. 8

§.6.n.59.in fine, vers.His ergo traditis, & num.140. Et ratio est, quia contra eum velut contra hæreticũ procedi potest; quamuis de eius intentione formaliter non cõstet: ita docet Franciscus Penia in suis Annot. ad 2. partem Directorij Inquis.schol.9.§.Qui autem inuenti &c. Alexander Ambrosinus in suo tract.de Immun. Ecclesiæ c.8. num.10.loquens de blasphæmo hæreticali, casus vero pro quibus efficitur quis vehementer de Hæresi suspectus, videri possunt apud Eymericum in suo Directorio Inquisitorum p.2. q.55. & 56. & ibidem Franciscum Peniam Scholio 60.& 62. & Marium Italiam de Immun. Ecclesiarum lib.1.c.5. §.6.à nu. 18. vsq; ad finem §.

Secus verò quando suspicio est leuis, nam ex leui suspicione ad capturam non est deueniendum, vt docet Franciscus Penia in suis Aunot.ad 2.partem Direct.Inquisitorum schol.9.§.Cęterum in fine, & par. 3. schol. 18. §. Dixi vero in fine.

9 Amplio quintò supradictam exceptionem sextam vt procedat nõ solum contra hæreticos, sed etiam contra credentes hæreticis, nam & hi hæretici suut, vt patet ex c.penult. §.fin.in fine extra de Hæreticis; & per consequens Immunitas ecclesiastica eis non suffragatur.

10 Credentes autem hæreticis dicuntur illi qui nullum errorem, aut hæresim explicitè, & in particulari habent: Sed implicitè assentiuntur erroribus hæreticorũ quorum sectam sequuntur; Et tales propriè videntur esse homines rustici, rudes, & indocti; ita docet Vgol. in Expositione Bullæ Cœnæ Domini part.2.cap.1. vers. Actorũ credentes nu.2. Sed melius Sayrus in lib.3.de Censuris Ecclesiasticis c.5.n.1. Suarez tom.5. de Censuris disp.21.sect.2.n.6.Card.Toletus in Exposit.Bullæ Cœnæ §.1.

Amplio sextò supradictam exceptionem sextam, vt procedat non solum contra hæreticos, sed etiam contra Apostatas à Christiana fide, qui licet à Vulgo hæretici vocari nõ soleant, tamen in re non differunt ab hæreticis, vt sumitur ex D.Tho. in 2.2.q.12.art.1.& docet Suarez tom.5.de censuris disp.21. sect.2.n.3.& Vgol.in Exposit. Bullæ Cœnæ Domini parte 2. cap. 1. vers. & à Christiana fide Apostatas §.1.num.1. Et ideo vt hæretici Immunit. Ecclesiastica non gaudent. 11

Amplio septimò supradictam exceptionem sextam, vt procedat 12 etiam contra Schismaticos, quando schisma habet hæresim coniunctam: ita quòd ab Ecclesia sunt diuisi, non solum quoad obedientiam, verum etiam quo ad fidem; Vt quia nolunt credere determinationibus ecclesiæ de fide factis: Tales enim vt hæretici habendi sunt, vt docet Eymericus in 2.parte Direct.Inquisitorum q.48.n.4. & per consequens Immun. ecclesiast. eis non suffragatur.

Secus verò quando Schisma nõ haberet hæresim coniunctam: & quo ad solam obedientiam tantum essent diuisi; nam huiusmodi vt hæretici non sunt habendi, cum nõ habeant errorem in intellectu,

nec pertinaciā in voluntate,& per consequens immunitatem ecclesiasticam non amittunt.

13 Amplio octauò supradictam exceptionem sextam procedere non solum quando Hæreticus,vel Apostata à fide aufugisset ad ecclesiā ne puniretur pro ipsa hæresi, vel apostasia, sed etiam quando iam quando iam condemnatus(sed nō dū punitus) vt hæreticus vel Apostata à fide commisisset aliquod aliud delictum, puta adulterium, vel homicidium,pro quo ne puniretur confugit ad Ecclesiam; Et ratio est, quia hostis est ecclesiæ, & nullo fauore ecclesię est dignus: ita docet Couar.in lib.2.var.resol. cap.vlt.nu.11.vers.14.Gondislaus in tract.de Hæreticis q.11.Boerius decis.110 n.6.& alij quos refert, & sequitur Decia.in suis tract. crim. tom.2.lib.6.c.26.nu.4.quos refert, & sequitur Alexan. Ambrosinus de Immu. Ecclesiæ in præsenti Const. c.8.n.9.

Oppositum tenet Marius Italia contra Ambrosinum,(& ante ipsum tenuit Syluester in Sūma verbo Immunitas tertio q.3.vers. Secundum &c.) & rationem reddit quia hic excipitur crimen hæresis non autem hæreticus: sed responderi poterit quòd crimen in tantū excipitur in quantum afficit personam, & quamuis facta sit mentio de crimine,tamen exceptio redundat in personam illo crimine maculatam.

Dixi *sed non dum punitus*,quia si de hæresi fuisset punitus,& per pœnitentiam ad gremium S.R.E. redijsset non esset priuandus ista immunitate pro alijs delictis:Et ratio est, quia is amplius appellari hęreticus non potest,ita docet Decianus in loco præallegato nu.6.in fine,& Alexander Ambrosinus in suo tract.de Immu.ecclesiæ in Bullam Greg.Papæ xiv.c.8.nu.9. vers. Ego credo.

De personis, quæ excipiuntur ab hac Immunitate pro crimine læsæ Maiestatis in personam Principis commisso.

SVMMARIVM.

Læsæ maiestatis criminis rei in personam Principis,immunitate non gaudent.n.1.

Læsæ maiestatis crimen contra quos committatur.n.2.

In penalibus stricta debet fieri interpretatio.n.3.

Verba in suo potiori significatu sumenda sunt.n.4.

Læsæ maiestatis crimen committitur à subditis, qui subduntur ratione originis,vel domicilij:secus vero si subduntur ratione feudi, vel delicti.n.5.

Læsæ maiestatis crimen committitur etiam contra ministros Principū, tamen rei dicti criminis, immunitatem non amittunt.n.6.

Læsæ maiestatis crimen à quibus personis committatur, vel non committatur.n.7.

Quæ excusant à crimine læsæ maiestatis.n.8

CAPVT IX.

1
Er præsentem Constitutionẽ Gregorij Papæ XIV. Excipiuntur septimò à supradicta regula (posita in cap. 5. num. 1.) Rei criminis læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis; Nam immunitas ecclesiastica eis non suffragatur, ita clarè habetur in præsenti constitutione Greg. Papæ xiv.

Sciendum est tamen, quòd licet hoc delictum ante constitutionem Gregor. xiv. non reperiretur expresse connumeratum inter casus exceptos, neque à Iure Canonico, neque ciuili, attamen tutos non fuisse istos delinquentes, pluribus comprobat Hieronymus Gigas de crimine læsæ Maiestatis, sub Rubrica de pluribus, & varijs quæstionibus, quem refert, & sequitur Decianus in suis tractat. crimin. tom. secundò lib. 6. cap. 28. num. 23. Addendo text. in l. 2. C. de ijs qui ad ecclesias confugiunt: Hodie verò cum hoc crimen sit clarè exceptum in præsenti constitutione, non est amplius dubitandum: Sed videndum est crimen læsæ maiestatis contra quos committatur, Et à quibus personis committi, vel non committi potest.

Committitur autem hoc crimen in personam Principis, quando offenditur Summus Pontifex Imperator, Rex, Dux, Princeps, Marchio, Comes, vel Baro, qui superiorem non recognoscit, & similiter Ciuitas, vel Respublica, quæ superiorem non recognoscit, vel Cardinalis. Ita docet Marius Italia in suo tractat. de immunitate ecclesiarum lib. 1. cap. 5. §. 7. numer. 20. 22. & 28. vsque ad 36. & ratio est, quia cum simus in pœnalibus stricta debet fieri interpretatio, nempè de proprijs principibus, qui superiorem in temporalibus non recognoscunt. Præterea, verba in suo potiori significatu sumenda sunt, l. 1. §. Qui in perpetuum. ff. Si ager vectigal. arg. l. Non aliter. ff. de legat. 3. l. cum quæritur. ff. de statu homi. Menochius de Arbitrarijs Iudicum centur. 1. quæst. 77. num. 1. & centur. 4. Casu 321. num. 14.

Primò, committitur crimen læsæ maiestatis, quando offenditur persona Summi Pontificis: & ratio est, quia Summus Pontifex supra omnes alios Principes Maiestatem habet: & omnes leges loquentes de crimine læsæ maiestatis Imperatoris trahuntur etiam ad Papam: ita docet Gigas de crimine læsæ maiestatis lib. 1. in Rubr. Quotuplex sit maiestas num. 3. & sequen.

& in

& in Rub. Quand. & à quibus crimen læsæ maiestatis committitur quæstione prima, per totum Iul. Clar. in sua pract. crimin. §. læsæ maiestatis vers. committitur num. 2. testificans de communi, Decianus in suis tractat. crimin. lib 7. cap. quarto, nu. 4. & cap 32. num. 2. & alij quos refert, & sequitur Farinacius in sua practic. crim. parte 2. tom. 2. quæstio. 112. num. 18. tit. de criminæ læsæ maiestatis.

Et hoc crimen committitur, non solum à clericis cuiuscumquè digniatis sint etiam Cardinalatus, sed etiam à Laicis, non solum in temporalibus subiectis ipsi Summo Pontifici, sed etiam à non subiectis in temporalibus, & etiam à Regibus, & ab Imperatore, vt docet Gigas de crimine læsæ maiestatis. libro primo in Rubrica Qualiter, & à quibus crimen læsæ maiestatis committatur quæstione secunda, numero quinto, & questione tertia, numero tertio in fine, Boss. in sua practic. crimin. titulo de crimine læsæ maiestatis, sub numero 107. vers. & Imperator etiam, Decianus in suis tractat. crimin. libro septimo, cap. octauo, numero primo, Farinacius in sua practica criminali, parte secunda, tomo secundo, quæstione centesimaduodecima, titulo de crimine læsæ maiestatis numero ducentesimo vegesimo nono, & ducentesimo quadragesimo septimo. Et ratio est, quia Summus Pontifex est caput omnium, vt Vicarius Christi, & omnes ei subduntur, vt in Clem. Pastoralis in princip. & in fine de sent. & Re iudic.

Secundò committitur crimen læsæ maiestatis contra Imperatoris personam; Et ratio est, quia Imperator post Summum Pontificem habet maiestatem, vt habetur in prohęmio instit. in principio, & in l. Quisquis in principio C. ad legem Iul. Maiest. Et ita etiam docet Iulius Clarus in sua practica criminali. § læsæ maiestatis vers. committitur autem numero secundo, Decianus in suis tractat. criminali, libro septimo, capitulo secundo, numero tertio in fine, & numero octauo, & capitulo quarto, numero tertio, Gigas de crimine læsæ maiestatis, libro primo Rubr. Quotuplex sit maiestas numero sexto, & nono. Capic. decis. centesimatrigesima, numero vndecimo; Farinacius in sua practica crimin. part. secunda, tom. 2. titulo de crimine læsæ maiestatis q. 112. num. 19.

Hoc tamen crimen committitur à subditis ipsius Imperatoris, 5
non autem à non subditis, vt patet ex Clem. Pastoralis de senten. & re iud. & ibi Glos. in verbo Non subfuit, & est communis sententia Doctorum, vt ait Roland. in consil. quarto, numero primo, & consil. 15. numero septimo, & per totum, Iulius Clar. in sua pract cri min. §. læsæ maiestatis vers. Vidi quoque num. 6. Gigas de crimine læsæ maiestatis lib. 1. titulo Qualiter,

liter, & à quibus crimen læsæ maiest. committitur q. 4. Boss. in sua pract. crim. tit. de crim. læsæ maiestat. n. 108. ad finem, vers. Sed non est, Decianus in suis tract. crimin. lib. 7. c. 5. n. 18. vers. Et ideò subditus Papæ, Farin. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiest. q. 112. num. 240. & 243. vers. vbi quòd ita sentiunt.

Per subditos autem intelliguntur illi, qui ei subduntur ratione originis, vel Domicilij. Vnde licet aliquo particulari iure, puta Feudi, vel delicti quis efficiatur de foro alicuius principis, si tamen ratione originis, vel Domicilij non sit ei subditus, non dicitur committere contra eum crimen læsæ maiestatis; ita docent communit. Doctores testè Iulio Claro in sua pract. crim. §. læsæ maiest. vers. Vidi quandoq; num. 6. Et clarè colligitur ex Clem. Pastoralis de sent. & re iudicata, & docet Baiardus in Repetit. l. Quisquis C. Ad legē Iuliam maiestatis, Decianus in suis tract. crim. lib. 7. cap. 8. n. 3. Farinacius in sua pract. crim. par. 2. tom. 2. tit. de crimin. læsæ maiest. q. 112. num. 245. in fine, & 248. Licet Feudatarius suum principem (ratione feudi) offendēdo, feudum amittat, quòd habet ab ipso Domino: Non autem amittit alia, si quæ habet ab alijs, vt docet Dec. cons. 18. nu. 320 in fine, & num. 321. lib. 1. quem refert, & sequitur Farinacius in loco præallegato q. 112 nu. 250.

Tertiò committitur crimen læsæ maiestatis contra personam Regis: Vnde eos offendentes Immunitate Ecclesiastica non gaudent: Et ratio est, quia maiestatē habent, vt patet in l. 1. C. vt nemo priuatus, & in constit. Feder. in tit. de Pace tenenda in vsibus Feudorum, & idem docet Afflictus ibi in 2. Not. Albericus in l. Quisquis nu. 10. C. Ad leg. Iul. Maiest. Gigas de crimine læsæ maiestatis lib. 1. Rubr. Quotuplex sit maiestas n. 7. & Rubr. Quale & à quibus crimen læsæ maiest. commit. q. 28. nu. 1. & 2. & alij quos refert, & sequitur Farina. in sua pract. crim. p. 2. to. 2. tit. de crim. læsæ maiest. q. 112. n. 22 Boss. in sua prac. crim. tit. de crim. læsæ maiest. nu. 51. Iul. Clar. in sua pract. crim. §. Læsæ maiest. vers. cōmittitur autem n. 2.

Quartò committitur crimen læsæ maiestatis cōtra personas Principum, qui superiores non recognoscunt, & habent plena regalia in eoram dominijs; siuè sint Duces, siuè Marchiones, siuè Comites, siuè Barones, vel alio titulo nuncupati. ita docet Iul. Clar. in §. Læsæ Maiestatis, vers. cōmittitur autem num. 2. Gigas de crimine læsæ maiest. lib. 1. Rubr. Qualiter, & à Quibus crimen læsæ maiestat. commit. quæst. 29. & lib. 3 Rub. de Proditore quæst. 6. num. 1. Præpositus Alexander in c. In primis §. de persona num. 23. 2. q. 1. Soccinus Iunior cons. 105. num. 10. 16. & seq. & alij quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crimin. p. 2. to. 2 tit. de crim læsæ maiest. q. 112. nu. 184. & etiam 182. Quæ opinio communis est.

Quintò committitur crimen læsæ maiestatis contra ciuitates, &

Respublicas, quæ superiores non recognoscunt, ita quòd offendens personam Ducis (vel cuiuscunq; nominis sit) qui principatum, vel principale regimen tenet in Republica, non gaudet Immunitate Ecclesiastica: & ratio est, quia maiestatem habent. Ita docet Iulius Clarus in sua pract.crim §.læsæ maiestatis, vers.committitur autem nu.2. Decianus in suis tract.crim. lib.7.cap.4. post num.2. vers.contra alias vero ciuitates, & num.6. in princ.& cons.18. num.314. in fine,& sequenti Peregr.de Iure Fisci lib.4 tit.5. à num.24.vsque ad 28. Gigas de crim. læsæ. maiest. lib.1. Rubr.Quotuplex sit maiestas n.21 Farinac. in sua pract.crim. par.2. tit.de crimine læsæ maiest. q.112. nu.190 Et probat text.in l.1.§.1.& per tot.ff. Ad legem Iul.maiest.Qui text. licet loquatur de Republica Romana, tamen eadem ratio procedit de Republicis nostris temporis, quæ habent Regalia.

Sextò committitur crimen læsæ maiestatis offendendo personam alicuius Illustriss.ac Reuerendiss. S. R. Ecclesiæ Cardinalis, vt patet ex c.Fœlicis de Pœnis in 6. Et ratio est, quia sunt Fratres Papæ, & pars corporis ipsius, vt docet Iul.Clar.in sua pract.crim. § Læsæ maiestatis vers. Quæro nunquid num.4. & per se ipsos maiestatem habere dicuntur, vt docet Boss. in sua pract.crim.tit.de crimine læsæ maiest.num.6. in princip.Ant.Gomez de Delictis cap.2.in Rubr.de crimine læsæ maiest. nu.6.in fine; Quæ opinio communis est, vt docet Gigas de criminæ læsæ maiest. lib.1. Rubr. Qualiter, & à quibus crimen læsæ maiest. committ.q.5. num.1.& sequen.& Farinac.in sua pract.crim.par.2. tom.2.tit.de crimine læsæ maiestat. quæstio. 112. num.75.

Et procedit dato, quòd Cardin. Galerum, seù Cappellum à Romano Pontifice non acceperit. ita docet Vgol. in Exposit. Bullæ Cœnæ Domini p.2.c.11.§.1.num.1. vers. secundo &c. Et Sayrus de censuris Ecclesiasticis lib.3.c.15.nu.3.vers. de hac materia.

Committitur etiam crimen læsæ maiestatis contra alias personas ministres supradictorum Principum, tamen Immunitatem Ecclesiasticam non amittunt: Quia solis illis reis criminis læsæ maiestatis non suffragatur Immunitas Ecclesiastica, qui in personam ipsiusmet Principis tale delictum commiserunt, vt patet manifestè ex præsenti constitutione Gregor. Papæ xiv.& docet Alexander Ambrosinus in suo tract.de Immunit. ecclesiæ in dictam constitutioné cap.9.num.vlt.& Marius Italia de Immun.Ecclesiarum lib.1.c.5 §.7. num.1.

Et vt aliquibus exemplis res clarior fiat.

Primò, crimen læsæ Maiestatis committitur offendédo legatum, vel Vicarium Summi Pontificis, (Dato quòd Cardinales non sint) Vicarium non perpetuum Imperatoris, Proregem, Vicarium alterius Principis superiorem non recognoscentis, vt docet Capic. decis.130.n.41.& seq. dub.6.per tot. Decian.in suis tract.crim.lib.7.c.5 num.10.

num.10.Menochius consil.99.nu. 49.lib.2.Gigas de crimine lęsę ma iest.lib.1. Rubr. Qualiter,& a quibus crimen læsæ maiest. committitur q.6.num.1.& seq.& q.15.per totam,Farinac.in sua pract.crim. parte 2.tom.2.tit.de crimine læsæ maiest.q. 112.num. 39.& dictum casum declarat nu.40.cum tribus sequentibus. Et Marius Italia de immun.eccles.lib.1.c.5.§.7.nu.36. vers.Hoc autem procedere&c.vsq; ad nu.45.

In isto enim casu tale crimen committens non priuatur immu. ecclesiastica per supradicta;Quia immediate nõ offendit personam Principis.

Secundò, committitur crimen læsæ maiestatis offendendo vxorẽ Imperatoris, Regis, vel Principis superiorem non recognoscentis: vt docet Marsil.in cons.1.num.10. & sequent.Bursat.consil.147.n.10. lib.2.quos refert,& seq.Farinac.in sua pract.crimin.p.2.tom.2.tit.de crimine lęsæ maiest.q.112.nu.45. &tamen per supradicta, offendens non amittit immun.eccles. Quia nõ offendit immediatè personam Principis.

Tertiò committitur crimen læsæ maiestatis offendendo consiliarios à latere Principum; vt docet Iul.Clar.in sua pract.crim.in §.læsæ maiestatis, vers. Quæro etiam num.5. Paris.de Put.de Syndicatu fol.124.num.14.afflictus super prima parte constit. Regni Rubr.29. num.6.Decianus in suis tract.crimin.lib.7.cap.5.nu.3.Ant.Gomez de Delictis cap.2. Rubr. de crimine læsæ maiest.num.6. in fine vers. Item etiam committitur, & alij quos refert, & sequitur Farinac.in sua pract.crim.par.2.tom.2.tit.de crimine læsę maiest. q.112.n.64 & 65.Et tamen in hoc casu delinquẽs non priuatur Ecclesiastica Immunitate, quia delictum non est immediatè contra personam Principis. Et ita docet Alexander Ambrosinus in suo tract. de immunit. ecclesiæ in Bullam Greg.xiv.ca.9. num.7.

Quartò committitur crimen lęsę maiestatis offendendo officiales,seu Magistratus Principum, vt habetur in l.1.ff.ad leg.Iul.maiestatis,ibi,*Quo quis magistratus Populi Romani,quiuè Imperium potestatem vè habeat occidatur.*docet Immola in Clem.Pastoralis num.35.vers. Item delictum aduersus officiales principis de sententia,& re iudic. & ibi etiam Card. Zabarella nu.4. in 12.Not.& num.13. Præpositus Alexandrinus in c.In primis §.De persona num. 19. post medium 2. q.1.Fęlin.post Baldum in c.1.n.17. vers.Dixit hic Baldus extra de officio Delegati,Afflictus in tit. quæ sint regalia in verbo,& bona committentium nu.63.& alij quos refert,& seq.Farin.in sua prac.crim. p.2.tom.2.tit.de crim.lęsę maiest. q.112.nu.136.

Quòd crimen punitur,etiam offensione uon sequta; Nam ex solo tractatu de occidendo magistratũ committitur crimen læsæ maiest. vt docet Angelus in d.l.1.ff.Ad leg. Iul.maiest.num.7.Afflictus in loco præallegato,Gigas de crimine lęsæ maiest.lib.1. Rubr. Qualiter,& à quibus crimen lęsę maiest.com-

mittitur.q.26.n.2.Capic.decis.130 n.47.Farinacius in loco præallegato nu.144.Et tamen in supradicto casu delinquens non priuatur ecclesiastica immunitate per supradicta: Quia delictum non est immediatè contra personam Principis.

Quintò committitur crimen læsæ maiestatis offendẽdo Nuncios, seu Oratores Principum, vt docet Decian.in suis tract.crimin lib.7. ca.5.nu.11.& 17.Boss.in sua pract. crim.tit.de crimine læsæ maiestatis nu.36.in princ. Gig.de crimin. læsæ maiest.lib.1.Rub.Qualiter,& à Quibus crimen læsæ maiest.committ.q.16.num.1.& seq.Fœlin.in c. 1.de officio delegati nu.17.ad fin. vers.secundo dicit,&ibidem Bald. num.7.Farinac.in sua pract.crim. p.2.tom.2.tit.de crimine læsæ maiest.q.112.num.160.Et tamen in supradicto casu delinquens non priuatur ecclesiastica immunitate per supradicta.

Sextò, secundum communem Doctorum opinionem committitur crimen læsæ maiestatis in inferiori Principe superiorẽ recognoscente,Duce,Marchione,Comite, vel Barone, tanquam contra officiales Regis, vel supremi Principis; Et ratio est,quia licet non habeant maiestatem,tamẽ quia habent merum, & mixtum imperiũ in suos subditos, dicuntur officiales supremi Principis, & si à subditis offendãtur committitur ab eis crimen læsæ maiestatis: ita docet Afflictus in tit.quæ sint Regalia in verbo,& bona committentiũ n.112 vers.Hoc sanè intellige, Gramat. decis.6.n.18. vers. Aut recognoscit superiorẽ, Boss. in sua pract.crim. tit.de crim.læsæ maiest n.51.vbi testatur de communi, Gig. de crim. læsæ maiest.lib.3 Rub.de Proditoribus q.6.n.1.Iul.Clar.in sua prac. crim.§ læsæ maiest.n.3.vers.Dubiũ est.Far.in sua pract.crim.p.2.tõ.2. tit.de crim.læsæ maiest.quæst.112. n. 178 Quæ opinio de facto seruatur; licet de iure multi Doctores (immo communiter) oppositum sentiant, nempè quòd non committatur crimen læsæ maiestatis contra supradictos, & contra ciuitates superiorem recognoscentes,quos Doctores refert Iul.Clar. in loco præallegato,& Farinac.vbi supra n.181.

Sed quicquid sit de istis opinionibus,dato quòd crimen læsæ maiestatis committerent illos offendendo,tamen non amitterent immunitẽ ecclesiæ: Et ratio est,quia præsens const.o Greg.Papæ xiv.intelligitur de offendente personam supremi Principis: & offendentes Principes,vel Comites,vel Ciuitates superiorẽ recognoscẽtes nõ puniuntur,sicut offendentes personã supremi Principis,sed sicut offendẽtes officiales,vt ijdem Doctores testantur:Ergo sicut offendentes officiales,vel Consiliarios Principum nõ priuãtur ecclesiastica immunitate, vt patet ex supradictis, ita quoq; illa nõ priuãtur offendẽtes Prĩcipes superiorẽ recognoscẽtes.

Nunc videndum est crimen læsæ maiestatis à quibus personis committi,vel non committi potest. 7

Et primò,crimen læsæ maiestatis committi potest ab omnibus

Laicis, etiam ab Imperatore offendente Papam, vel Cardinalem: Dato quòd in temporalibus Summo Pontifici, vel Cardinali offenso non sit subditus.

De offendente Papã docet Boss. in sua pract. crim. tit. de crim. læsæ maiest. num. 107. vers. Et Imperator etiam, Gigas de crim. læsæ maiest. lib. 1. Rub. Qualiter, & à quib. crimen læsæ maiestatis committatur q. 2. n. 5. & q 3 n. 3. in fin. Dec. in tract. crimin. lib. 7. c. 8. num. 1. Farinac. in sua pract. crim. part. 2. to. 2. tit. de crim. læsæ maiest. q. 112. num. 229.

De offendente Cardinalem docet Glos. in c. Ad Apostolicæ in verbo Cardinales de sent. & re iud. in 6. Præpositus in c. In primis § De persona nu. 20. in fine vers. Etiam si esset Imperator qui offenderet Cardinalẽ 2. quęst. 1. Gigas in loco præallegato q. 2. n. 10. & Farin. vbi sup. n. 100.

Secundò crimẽ læsæ maiestatis committi potest à Clericis, Sacerdotibus, Episcopis, & Cardinalibus, offendentibus personam Sũmi Pontificis, vt dictum est supra hoc eodem capite num. 2. vers. & hoc crimen &c. Et à Clericis, Sacerdotibus, Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis offendẽtibus personas Illustrissimorum, & Reuerendissimorum Cardinalium S.R.E. vt patet ex c. Fęlicis in fine de pœnis in 6.

Tertiò crimen læsæ maiestatis committi potest etiam à fęminis, vt docet Gigas de crimine læsæ maiest. lib. 3. Rubr. de pœnis quas filij incurrunt quæst. 19. num. 1. & 3. Farinac. & alij quos ipse refert in sua pract. crimin. parte 2 tom. 2. tit. de crimine læsæ maiest. q. 112. n. 127.

Quartò crimen læsæ maiestatis regulariter non committitur à nõ subditis ratione originis, vel domicilij, dato quòd aliquo particulari iure, puta Feudi, vel delicti quis efficiatur de foro alicuius Principis; ita docent communiter Doctores testè Iulio Claro in §. læsæ maiestatis, vers. Vidi quandoq; n. 6. & Farin. in pract. crim. p. 2. tõ. 2 tit. de crim. læsæ maiestatis q. 112. nu. 240. & 248. vbi latè scribit de hac materia, & Alexander Ambrosinus in suo tract. de immun. ecclesiæ in Bullam Gregorij xiv. c. 9. n. 6 & Marius Italia de Immunit. Ecclesiarum lib. 1. cap. 5. §. 7. n. 48. 49. & 50.

Quintò crimen læsæ maiestatis non committitur ab Episcopis, Sacerdotibus, & Clericis in suum Principem sæcularem: ita docent communiter Doctores testè Iulio Claro in sua pract. crim. §. læsæ maiestatis vers. Hinc infertur num. 7. Boss. de crim. læsæ maiest. n. 86. & seq. & alijs quos refert, & seq Fari. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maiest. q. 102. n. 231. licet aliqui oppositum sentiant, quos refert Farin. vbi supra: Sed prima opinio est verior.

Sextò quia multa excusare possunt reum à crimine læsæ maiest. remitto lectorem (occurrente casu) ad doctiss. Farin. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiestatis q. 117. vbi latè tractat hanc materiam.

Crimen læsæ Maiestatis, Quibus modis committatur.

SVMMARIVM.

Læsæ maiestatis crimen quibus modis committatur contra personam Principis. n.1.
Coniuratio quid sit.num.2.
Conspiratio quid sit.n.3.
Machinatio quid sit.n.4.
Conuenticula quid sit.num.5.
Seditio quid sit.num.6.
Læsæ maiestatis crimen committens in personam Principis, immunitate non gaudet etiam effectu non sequuto.n.7.
Statuas, vel Imagines Principis offendens, committit crimen lesæ maiestatis, tamen immunitatem non amittit.n.8.
Qui se Regem facit cum non sit, crimen læsæ maiestatis committit, tamen immunitatem ecclesiæ non amittit.n 9.
Falsam monetam cudens, crimen læsæ maiestatis incurrit, tamen immunitatem Ecclesiæ non amittit. num.10.
Proditionis tractatum contra Principem sciens, si non reuelat, crimen læsæ maiestatis incurrit, & tamen immunitatem ecclesiæ non amittit.n.11.
Offendens eum qui à Principe habet saluum conductum, crimen læsæ maiestatis committit, tamen immunitatem ecclesiæ non amittit. num.12.
Rebellionem committens cōtra suum Principem, crimen læsæ maiestatis committit, tamen immunitatem ecclesiæ non amittit.n.13.
Litteris spolians Nuncios à Legato Apostolico missos ad Romanum Pontificem, ad effectum sciendi arcana summi Pontificis, crimen læsæ maiestatis committit. Et similiter ab Oratore Regis, vel Principis missos, tamen immunitatem ecclesiæ non amittit.n.14.
Qui viuente Papa tractatum faceret de faciendo Papa, vel viuente Rege, crimen læsæ maiestatis committeret, tamen immunitatem Ecclesiæ non ammitteret.a.15.

CAPVT X.

Viso contra quos crimen læsæ maiestatis committatur, & à quibus personis committi, vel non committi potest: Nunc consequens est, vt videamus quibus modis committatur dictum crimen læsæ maiestatis: ad hoc vt delinquenti Immunitas Ecclesiastica non suffragetur.

EGVLA igitur est, quòd qui occidit, vulnerat, percutit, carcerat, vel hostiliter insequitur suū Principem supremum, superiorem non recognoscentem, committit crimen læsæ maiestatis, vt patet ex supradictis cap 8 Et Immunitas Ecclesiastica ei non suffragatur, vt manifestè apparet in præsenti Constitutione Gregorij Papæ Decimiquarti, ibi,

ibi, *Aut læsæ maiest. in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas ecclesiastica non suffragetur*. Quæ regula ampliatur multis modis.

Primò ampliatur procedere cōtra Consulentes, Auxiliantes, vel fauorem præstantes in crimine læsæ maiestatis contra personā Principis, vt patet ex l. 1. Ad fin. ff. Ad leg. Iul. maiest. ibi, *Quo hostis populi Romani consilio iuuetur, &c.* & ex l. 3. in princip. ff. eodem tit. ibi, *Qui vè opem hosti tradiderit*. & ex l. 4. ff. eod. in illis verbis, *Cuiusvè opera, dolo malo hostes Populi Romani commeatu, armis, telis, equis, pecunia, aliaq; alia re adiuti erunt*. Et docent communiter Doctores testè Farinacio in sua pract. crimin. part. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiestatis q. 113. num. 19. Deciano in suis tract. crimin. lib. 7. cap. 13. n. 2. 4. 5. 7. 13. 16. 20. & 21. & cap. 29. n. 7. & 8. Gig. de crimine læsæ maiest. lib. 1. Rubr. Qualiter, & à Quibus crimen læsæ maiest. commit. q. 54. per totam, Capic. decis. 130. nu. 8. vers. Item ex l. 3. &c. & alijs quos refert, & seq. Farin. in loco præallegato n. 19.

Secundò Ampliatur supradicta Regula in proditore, qui proditionem facit in persona Principis; Iste enim proditor Immunitate ecclesiastica nō gaudet; Quia crimen læsæ maiestatis committit in personam Principis: ita docet Io. de Plat. in §. Publica autem in princip. instit de Publicis Iudicibus, Afflictus in tit. Quæ sint regalia in verbo. Et bona committentium num. 99. in fine, Bart. in extrauag. Qui sint rebelles in verbo Rebellis num. 5. Idem Bart. in l. Quisquis in summa C. Ad l. Iul. maiest. & ibi etiam Salycetus in Summario, quos refert, & seq. Farina. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maiestatis q. 113. num. 4.

Quæ ampliatio procedit etiam in Consiliario, vel Secretario, vel Feudatario reuelante secretum Principis suis hostibus in damnū suæ personæ; Nam proditio est dicta reuelatio, & crimen læsæ maiestatis, vt docet Decianus in suis tract. crim. lib. 7. c. 17. n. 1. & 4. Gig. de crim. læsæ maies. lib. 1. Rub. Qualiter, & à quibus crim. læsæ maiest. committatur q. 21. n. 11. & 16. & Farinac. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiest. q. 113. n. 217.

Dixi Consiliario, Secretario, vel Feudatario, quia si talis nō sit, Dato quòd sit subditus, & reuelet secretum sui Principis hostibus suis, licet puniatur pœna mortis, non tamen dicitur committere crimē læsæ maiestatis, vt docent Decian. Gig. & Farin. in locis præallegatis; Et per consequens subditus reuelās in hoc casu Immunitate ecclesiastica non priuatur.

Dixi etiam procedere in Consiliario, Secretario, & Feudatario, reuelante secretum Principis suis hostibus: Quia si non reuelaret suis hostibus: Vel si reuelaret suis hostibus esset absq; damno personæ sui Principis, Immunitatem Ecclesiasticam non amitteret: Quia crimen læsæ maiestatis non esset, per ea quæ docet Farinacius in loco præallegato num. 218. Secus

cus vero quando proditio non tendit ad personam Principis, vt docet Farinac. in sua pract crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiestatis q. 113. n. 6. & Baiard. in Addit. ad Iul. Clar. in §. Læsæ maiest. n. 2. vers. Trigesimo septimo committitur, & per præsentem Constitutionem non excipitur extra dictũ casum; Vel si tendit ad personam Principis est facta à non subdito; Quia licet sit proditio, nõ tamen est crimen læsæ maiestatis per supradicta c. 9. n. 5. Nec casus est exceptus à Greg. xiv. in præsenti constitutione.

Tertiò ampliatur supradicta Regula in coniurante, vel conspirãte, vel Machinante, vel conuẽticulam faciente, vel seditionẽ concitãte cõtra personã sui Principis.

Sed pro faciliori intelligentia declarandi sunt termini.

2 Sciendum est enim quòd coniuratio est plurium contra aliquem in vnum iuratio: ita docet Card. Zabarella in Clem. Pastoralis de sent & re iudi. n. 2. vers. coniuratio est, Gigas de crimine læsæ maiest. lib. 2. Rubr. Quando, & per quos crimen læsæ maiestatis probetur. q. 22. n. 1. & seq. & Farinacius in sua pract. crim. p. 2, tom. 2. tit. de crimine læsæ maiest. q. 113. n. 104.

3 Conspiratio est plurium cõtra aliquem in vnum maligno spiritu insurrectio, ita docet Gigas in loco præallegato n. 4 & colligitur ex Turrecremata, & Archid. in c. Cõiurationum 11. q. 1.

4 Machinatio est dolosa ordinatio; ita docet Bart. in Extrauag. qui sint rebelles in verbo Machinantur, & Gigas de crimine læsæ maiestatis lib. 3. Rubr. de Rebellis quæst. 5.

Conuenticula est hominum cõgregatio in aliquem finem nõ approbatum; Vnde conuenticula sonat in malam partem, & in delictum: Congregatio vero non ad malam partem, nec ad delictum; ita docet Corn. cons. 216. col. 2. in princip. n. 3. ad medium, vers. Non enim lib. 3. 5

Seditio aliud non est, quam publicæ quietis perturbatio l. 1. & 2. C. de Seditiosis; Vnde Decianus in tract. crim. lib. 7. c. 7. n. 16. vers. Seditio quidẽ, & iterum infra in vers. Et seditiosus &c. dicit, quòd propriè seditiosus dicitur qui dissentiones animorum facit, & discordias gignit, & tumultus ad pugnã excitat. 6

Terminis igitur declaratis, sciẽdum est quòd coniurans, vel conspirans contra personam sui supremi Principis tenetur crimine læsæ maiestatis, vt habetur in l. Quisquis C. Ad leg. Iul. maies. & in Clẽ. Pastoralis §. Sanè de sen. & Re iud. ibi, *Et cõspirationes fecerat in ipsius maiestatis offensam*. Et ibidem docet Anchar. n. 3. in 4. Not. Immola n. 2. vers. 2. Ex cõspiratione, Zabar. in princ. n. 2 Bost. in sua prac. crim. tit. de crim. læsæ maies. n. 8. vers. Est verũ, Gig. de crim læsæ maies. lib. 1. Rub. Qualiter, & à quib. crim. læsæ maiest. cõmit. q. 25. in princ. & Far. in sua pract crim. p. 2. tom. 2. tit. de cri. læsæ maies. q. 113. n. 109. & alij.

Machinatione etiã cõtra personã Principis cõmittitur crim. læsæ maiest. secundum Bart. in extrau.

Qui sint rebelles in verbo tenore n.4.vers.Nã quocumq; modo, Boss. in sua pract.crim.læsæ maiest.n.43 in princip. & in fine dicti num.43. vers.de Machinatione, Farinac. in loco præallegato n.110.

Cõuenticula quoq; contra personam sui Principis crimen læsæ maiest.cõmittitur, vt patet ex tex. in l.1 § 1. ff. Ad leg.Iul.Maiest. ibi, *Conueniantue aduersus Rempublicã*. & docet Capic.decis.130.in princ. Iason cons.86 n.1.vers.Secus quando plures lib.3.Farin.in sua pract. crim.p.2.tom.2.tit.de crimine læsæ maiest.q.113 n.119.

Insuper seditionem concitans cõtra personã sui Principis crimẽ læsæ maiest. cõmittere dicit, vt est tex in l.1 §.1.ff. Ad leg.Iul.Maiest. ibi, *Hominesvè ad seditionẽ concitẽtur*, & docet Card. Zabarella in Clem.Pastoralis de sen & Re iud. post num.13. Capic. in decis. 130. n.1.in fine, & n.4. Boss.in sua pract. crim. tit. de crimine læsæ maiest. nu.17. vers.sed potuit, Decianus & alij quos refert, & sequitur Farinacius in sua pract.crim.p.2. to.2. tit.de crim.lęsę maies.q.113.n.179.

Ampliantur etiam supradictæ
7 ampliationes procedere etiam effectu non sequto: Nam licet regulariter de generali consuetudine in alijs criminibus non puniatur affectus, neque conatus nisi sequto effectu, vt docent Communiter Doctores quos refert, & sequitur Iulius Clarus in sua pract. crimin §.fin. quæst.92. num.1 Tamen in crimine læsæ maiest. punitur solus conatus, tractatus, solumvè consilium, & sola machinatio etiam effectu non sequto, vt latè probat Farinacius in sua pract. crimin. tit. de crimine læsæ maiest.quæst.116. § 4.& num.147. & seq & docent Communiter Doctores quos refert Farinacius in loco præallegato, Iul.Clar.in §.læsæ maiest. vers. Scias autem n. 16. & Boerius de Seditiosis in septimo præsupposito n.42.

In omnibus supradictis casibus cum crimen læsæ maiestatis in personam Principis committatur. Immunitas ecclesiastica tali delinquenti non suffragatur, vt patet ex præsenti Constitutione, ibi, *Aut læsæ maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, Immunitas Ecclesiastica non suffragetur*.

Secus vero dicendum esset quãdo coniuratio, conspiratio, Machinatio, conuenticula, vel seditio non esset facta contra personam Principis *sed contra statum, seu Prouinciam Principis, nam tunc immunitate ecclesiastica non priuaretur*.

Et ratio est, quia Summus Pontifex Greg.xiv. in præsenti Constitutione excipiendo dictum crimẽ læsæ maiestatis taxauit dictam exceptionem in personam ipsiusmet Principis: Et Paulo ante posuit dictionem taxatiuam tantum, (ibi, *ita ad vnam tantum formam reducimus*) quæ de sui natura est impedire extensionem ad non expressa, l. 9
Properandum § 1. C. de Iudi. l. Si cum exceptio §. Quòd si homo. ff. Quòd metus causa, § 1. in fine, Instit.de stipulatione Seruorum. Decius cons. 54. num.7. in fine lib. 1. Præterea in eadem Constitut. casuum exceptio fit per modum for

mæ vt patet ex verb. Constit. *Ad vnam tantum formam reducimus*: Ergo illis nihil addi, vel minui potest, sed ad vnguem debet seruari, vt docet Paris. cons. 19. n. 188. lib. 2. & cons. 61. n. 15. lib 3. Rolan. cons. 3. nu. 3. & cons. 72. num. 60. & 68. lib. 3. Farin. cõs. 76. n. 13. in fine.

Committitur etiam crimen læsæ maiestatis multis alijs modis, sed quia non tendunt in offensionem personæ Principis, delinquentes Immunitatem ecclesiasticam non amittunt.

Sed vt exemplis res clarior fiat.

Primò, Qui offendit statuas, vel
8 imagines Principi dicatas crimen læsæ maiestatis committit, vt habetur in l. Non contrahit in fine, & in l. Qui statuas ff. Ad leg. Iul. Maiest. & docet Afflictus in tit. Quæ sint regalia in verbo, & bona committentium n. 97. Capyc. decis. 130 n. 10. vers. Item qui statuas; Menochius cons 99. n. 68 lib. 1. & Farin. in sua pract. crimin. part. 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maies. q. 113. n. 49.

Et tamen in isto casu delinquẽs Immunitatem ecclesiasticam non amittit, quia crimen nõ est in personam Principis, vt præsens cõstitutio Greg. Papæ xiv. requirit.

Secundò, Qui se regem facit cũ non sit, cõmittit crimen læsæ ma-
9 iestatis secundum Bart. in l. 3. n. 1. ff. Ad leg. Iul. maiest. per illum tex. Capyc. decis. 130. n. 9. Gigas de crimine læsæ Maiest. lib. 1. Rub Qualiter, & à quibus crimen læsæ maiest. commit. q. 22. n. 1 & seq. Dec in tract. crim. lib. 7. c. 9. nu. 2. Farinac. in sua pract. crim. parte 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maiest. q. 114 n. 8.

Et similiter faciens se magistratum cum non sit, crimen læsæ maiest. committit, iuxta tex. in l. 3. in fine. ff. Ad leg. Iul. Maiest. ibi, *Quivè priuatus pro potestate magistratuum quid sciens dolo malo gesserit*, & ibi Angelus num. 2. Raphael Cuman. in l. 1. eod. tit. nu. 12. Capyc. decis. 130. nu. 8. ad fin. vers. Is qui priuatus, & n. 17. in fine, Decianus in loco præallegato n. 2. vers. Quare priuatus, & n. 5. in princ. Farinac. vbi sup. n. 4. Et in aliquibus alijs similibus casibus vsurpatę Iurisdictionis, crimen læsæ maiest. committitur, vt latè videri poterit apud Farinac. in loco præallegato q. 114. à num. 1. vsq; ad 20. Et tamen Immunitatem Ecclesiasticam delinquens non amittit, quia non delinquit in personam Principis.

Tertiò cudens falsam monetam 10
crimen læsæ maiestatis incurrit, vt patet ex tex. in l. 2. C. de Falsa moneta, ibi, *Cuius obnoxij maiestatis crimen committunt*: Et docet Decianus in tract. crim. lib. 7. c. 23. n. 1 & seq. Gigas de crim. læsæ maiest. lib. 1. Rub. Qualiter & à Quibus crim. læsæ maiest. commit. q 62. nu. 1. Et com. Doctores quos refert, & seq. Farin. in sua pract. crim. p. 2 tom. 2 tit. de crimin. læsæ maiest. q. 115. nu. 1. Et tamen delinquens in hoc casu Immunitatem Ecclesiæ non amittit; cum non sit delictum cõmissum in personam Principis, & ita etiam tenet Marius Italia de Immun. Ecclesiarum lib 1. c. 5. § 1. num. 19. in fine, & nu. 15. loquitur de tonsoribus monetarum, dicens quòd non debent excludi ab hac immunitate.

11 Quartò sciens tractatum prodi
tionis contra Principem, licet illũ
non reuelãdo puniri debeat pęna
mortis secũdum Bart. in l. Vtrum
ff. de Par. Capyc. decis. 130. n 65. &
decis. 155. n. 18. Soccin. Iunior. cõs.
105. n. 43 lib. 3. Angelum de Male-
ficijs in verbo, Et hai tradito la
tua patria n. 10. & in § Publicè cir-
ca finem vers. Et singulariter, Boss.
in sua pract. crim. tit. de crim. læsæ
maiest. nu 6. & seq. Et communem
Doctorum opin. testè Iulio Claro
in sua pract. crim §. fin. q. 87. vers.
Punctus est, & in §. Læsæ maiestat.
n. 16. in fine. Tamẽ Immunitatem
ecclesiasticam non amittit, quia
crimen est omissionis, & non com
missionis contra personam Prin-
cipis: & in præsenti constitutione
Greg. Papæ x iv. excipiuntur (si re-
ctè consideretur) delinquentes in
committendo cõtra personã Prin-
cipis, non autem in omittendo.

Marius Italia de immun. eccle-
siarũ lib. 1. c. 5. §. 7. n. 52. tenet quòd
non gaudent hac immunitate su-
pradicti scientes, & nõ reuelantes
machinationem contra personam
Principis: tu tamen ne discedas à
supradicta opinione, quia rationa
bilior mihi videtur; Nam dictio, in
posita in hac Constitutione, deno-
tat, contra, & per consequẽs actio-
nem, & non omissionẽ; Et Docto-
res quos allegat ad probandã suã
opinionem, probãt tantum quòd
puniri debeant pęna criminis læsę
maiestatis sed nõ sequitur ex hoc,
quòd non debeant gaudere hac
immunitate; Nam sunt multi alij
qui incurrunt in pęnam criminis
læsæ maiestatis, & tamen non pri-
uantur hac Immunitate, vt patet
ex supradictis, & infra dicendis.

Quintò, offendẽs eum qui à Prin 12
cipe habet saluum conductum in-
currit crim. læsæ maies. vt patet ex
l. 1. in princ ff. Ad leg. Iuli. maiest.
ibi, *Vel aduersus securitatem eius cõ
mittitur*; & ibi Glo. in verbo Securi
tatẽ, & Bar. n. 6 & Angel. n. 2. Felin.
in c. Ego. N. col. fin. n. 12. in fine,
vers. Item infert extra de Iur. Iur.
Boerius decis. 179. n. 2. & alij quos
refert, & seq. Farinac. in sua pract.
crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus,
& carceratis q. 29. n. 12. Et tamen
offendens non priuatur Immuni-
tate ecclesiastica, cum non sit con-
tra personam Principis.

Sextò, Qui Rebellionem com- 13
mittit contra suum Principem, in
crimen lęsæ maiest. incurrit, vt do-
cet Bossius in sua prac. crim. tit. de
crimine læsæ maiest. n. 67. Vbi etiã
ponit differentiam inter rebellio-
nem, & crimen læsæ maiest. & De-
cianus in tract. crim. lib. 7. cap. 32.
sub nu. 2. & num. 35. & Farinacius
in sua pract. crim. par. 2. tom. 2. tit.
de crimine læsæ maiestatis quæst.
113. num. 66. Et tamen Immunita
tem ecclesiasticam non amittit:
Et ratio est, quia per rebellionem
licet resistat, & non obediat suo
Principi (Nã rebellare nihil aliud
est quam non obedire, & resistere
suo Principi, vt docet Boss. in loco
præallegato num. 43. in fine, De-
cianus vbi supra num. 1. & 2. &
num 30. & 37. & Fabi. Anna cons.
67 num. 9. & Farinacius in loco
præallegato num. 70. & 71.) non
tamen offendit personam Princi-
pis.)

54 Septimò qui Nuncios à Legato Apostolico ad Romanum Pontificem missos Litteris ad Papam directis spoliat ad effectum sciendi Arcana Summi Pontificis crimen læsæ maiestatis committit, vt docet Decia. in suis tract.crim. lib.7.cap.5.num.17 & Farinac. in sua pract.crimin.part.2.tom.2.tit. de crimine læsæ maiest.q.112.nu. 165 Et eadem ratione qui litteris expoliaret Nuncios ab Oratore Regis, vel alterius Principis ad ipsum Regem, vel Principem directis, vel à Rege, vel Principe ad suum Oratorem directis ad effectum sciendi arcana Regis, vel Principis crimen læsæ maiestatis committeret; Et tamen immunitatem Ecclesiasticam non amittit, cum personam Principis non offendat.

55 Octauò, Qui viuente Papa tractatum faceret de faciendo Papa, crimen læsæ maiestatis committeret, vt docet Decianus in conf.151. Maximi ponderis lib.1. Afflictus in tit. Quæ sint regalia in verbo. Et bona committentium num. 101. Baiard. in Addit. ad Clarum in §. læsæ maiestatis nu.2.vers.38.si Cardinalis, Far. in sua pract.crim.p.2. tom.2.tit.de crim. læsæ maiestatis q.113.n.53.

Et similiter qui viuēte Rege tractatum faceret de faciendo Rege, crimen læsæ maiestatis committeret, vt docet Marsil.conf. 1. n.22. in fine, Conrad. in pract. criminali tit.de crimine læsæ maiest.num.3. in fine in 44.casu, Decianus in tractat crim.lib.7.cap.4.num.5.in fine, quos refert, & sequitur Farina. p.2.tom.2.tit.de crim.læsæ maiest. q.113.nu.54. Et tamen delinquens immunitatem ecclesiasticam non amitteret, quia crimen non est in offensam personæ (sed dignitatis) Principis.

De personis quæ excipiuntur ab hac immunitate, pro crimine læsæ maiestatis in personis Illustrissimorum Cardinalium commisso.

SVMMARIVM.

Cardinalis personam offendens, crimen læsæ maiestatis committit, & immunitate ecclesiæ nō gaudet.n.1. Ampliatur multis modis, & limitatur vsq; ad finē capitis.

Mandans non obligatur ex mandato nisi sequuto effectu per mandatariū regulariter: Fallit n.2.

Nudum consilium quid sit.n.3.

Ignorantia facti excusat, & Ignorantia semper præsumitur donec scientia probetur.n.4

Qui non reuelat coniuratos in personam Cardinalis, crimen læsæ maiestatis committit: Immunitatem tamen ecclesiæ non amittit.n.5.

Cardinalem offendens ob defensionē propriæ vitæ, vel patris, filij, vxoris &c. vel ob tuendam suam pudicitiam, quando aliter illam non posset defendere: vel offendens qui turpiter coniunctum cum vxore, matre, filia, vel sorore cum inuenit, vel ex probabili ignorantia eū occideret, vel ex mandato S.Pōtif. immunitatē ecclesiæ nō amittit.nu.6.

Extrahens reum ab ecclesia ex licētia S.Pontificis, non violat immunita-

---

CAPVT XI.

Imiliter crimen læsæ maiestatis committitur offendēdo personam alicuius Illustrissimi, ac Reuerendissimi S. R. E. Cardinalis vt dictū est supra c. 9. n. 5. §. sexto committitur. Vnde regulam cōstituere possumus, quòd occidens quis, vulnerans, vel percutiens S.R.E. Cardinalem crimē læsæ maiestatis committit, & Immunitate ecclesiastica nō gaudet, vt patet ex c. Fęlicis de Pęnis in 6. in §. *Si quis vero per se, vel per alium occideret Cardinalem &c.* Et in principio Capit, ibi, *vel percusserit*, & 1

pau-

paulo post, *sicut reus criminis læsæ maiestatis &c.* Et communiter Doctores in d. tex. & docet Gigas de crim. læsæ maiestatis lib. 1. Rubr. Qualiter, & à quibus crimen læsæ maiestatis committatur q. 5. nu. 1. & seq. vbi testatur de communi, & num. 13. & Farinac. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine lęsę maiestatis q. 112. n. 75. & seq. Et in hoc casu similiter delinquenti Immunitas ecclesiastica non suffragatur, vt clarè patet ex præsenti Constit. ibi, *Aut læsæ maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei Immunitas Ecclesiastica non suffragatur.*

Primò ampliatur supradicta Regula non solum in occidente, sed etiam in ijs qui eius morti causam dederunt, vt patet in d. c. Fœlicis de pœnis in 6. §. Si quis vero &c.

Quæ ampliatio intelligitur de causa mortis proxima, non autem de remota, vt docet Glo. in d. loco in verbo causam, & ibi Archid. nu. 17. in eodē verbo causam, & Fari. vbi sup. n. 78.

Secundò ampliatur in capiente Cardinalem illum detinendo, vel carcerando, vt habetur in d. c. Fœlicis de Pœnis in 6. in principio in verbo *Aut ceperit*, & docet Iulius Clarus in sua pract. criminali §. finali. q. 77. vers. offendentes nu. 22. Afflictus in tit. Quæ sint Regalia in verbo, & bona committentium n. 105. quem refert, & sequitur Far. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maiestatis q. 112. nu. 80. Nam & in hoc casu capiens immunitate ecclesiastica non gaudet, cū personā ipsius Cardinalis offēdat.

Tertiò ampliatur in eo qui hostiliter Cardinalem insecutus fuerit, quamuis non percusserit nec ceperit, vt habetur in d. c. Fęlicis de Pœnis in 6. in principio; Vbi alternatiuè loquendo dicit, *fuerit hostiliter insecutus, vel percusserit, aut ceperit:* & docet Iulius Clarus in sua pract. crim. §. finali q. 77. nu. 22. vers. offendentes. Io. Monachus in d. c. Fœlicis n. 2. vers. *Nec mandatum*, Archid. nu. 9. in verbo *Insecutus*, Io. Andr. in verbo *Hostiliter*, & alij quos refert, & sequitur Farin. in sua pract. crimin. p. 2 tom. 2. tit. de crimine læsæ maiestatis q. 112. num. 81. Nam in hoc casu Immunitate Ecclesiastica non gaudet: Quia hostiliter insequendo personam Cardinalis, ipsum offendit. Nam hostiliter insequi nihil aliud est quam iniustè insequi aliquem, vel quo personam eius quem insequitur offendat, iniuria vel dedecore afficiat, vel capiat; vt docet Vgol. in exposit. Bullę Cęnę Domini p. 2. c. 11. vers. Hostiliter insequitur in princ. n. 2.

Quartò ampliatur supradicta Regula non solum procedere contra illum qui Cardinalem offenderit, hostiliter insecutus fuerit, vel cęperit: sed etiam contra socium offendentis, hostiliter insequentis, vel capiētis; vt patet in d. c. Fęlicis de pœnis in 6. in princ. in illis verbis, *vel socius fuerit faciētis*, & infra in vers. præsenti in illis verbis, *Insecutor quam alij prædicti tanti mali participes*; & docet Glos. in dicto tex. in verbo *socius*, Io. Monachus n. 1. in verbo *socijs*, Gemi. in princ.

n. 1. in fine in tortiò Not. Farin. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimin. læsæ maiest. q. 112. n. 99. Nam immunitate ecclesiastica gaudere non debet.

Quintò ampliatur in mandante offendi Cardinalem, vt patet in d. c. Fęlicis de Pœnis in 6. in principio, in illis verbis, *Aut fieri mandauerit*, & infra in §. *Si quis vero per se, vel per alium &c.*

Quæ ampliatio procedit etiam effectu non sequuto, nam solum mandatum punitur per tex. supradictum, vt patet ex locis præallegatis, & docet Ioa. Monachus, ibi, n. 1. in verbo Mandauerit, & n. 2. Archid. ibi, n. 11. in eodem verbo Mādauerit. Io. And. ibidem ante n. 1. in verbo facientes, Afflictus in tit. Quæ sint regalia in verbo, & bona committentium nu. 105. Gigas de crimine læsæ maiest. lib. 1. Rubr. Qualiter, & à Quibus crimen læsæ maiestatis committatur q. 5. n. 13. quos refert, & sequi. Farinac. in sua pract. crim p. 2. tom. 2. tit. de crim. læsæ maiest. q. 112. n. 91.

2 Sed contra supradictam doctrinam videtur obstare, quòd ex mandato, mandans non obligatur, nisi mandatum mēdatarius executus sit. Arg. §. Is qui exequisur in inst. de Mand. & l. 3. ff. eodem: Amplius qui mandatum suscipit in excommunicationem, non incidit antequam rem perfecerit; ergo nec mādans, & ita in mandante offendi Cardinalem docet Vgolin. in Expositione Bullæ cęnæ Domini p. 2. c. 11. vers. Nec non ea mandantes §. 2. n. 1.

Sed respondetur, quòd licet regulariter sit verū, quòd ex mādato mandans non obligatur nisi secuto effectu per mandatarium, tamē speciale est in hoc atrocissimo delicto criminis læsæ maiestatis, vt puniatur affectus etiam si effectus non fuerit sequutus, vt docent cōmun. Doctores teste Boerio de seditiosis in 7. præsupposito n. 42. Couar. in Clem. Si furiosus de homic. vers. Primò infertur Iul. Clar. in §. Læsæ maiest. vers Scias autē nu. 16. & ibid. Hiero. Giachar. in suis Annotat. lit. L.

Nec obstat etiā doctrina Vgoli. Nam licet mandans in excōmunicationem Bullæ cęnæ Dñi non incidat nisi sequuto effectu per Mandatarium, tamen incidit in excōicationē tex. c. Fęlicis de Penis in 6. Et ratio differentiæ est, quia in Bulla cęnæ Domini principaliter excommunicatur faciēs, & secūdario mandans, & proinde non est mirū si mandans non excommunicetur nisi effectu sequuto per mandatarium; sed in c. Fęlicis ita principaliter excommunicatur mandās, & punitur, sicut faciens, & ideo nō est mirum si mādans Immunitate ecclesiastica nō gaudeat etiā effectu non sequuto per mandatarium.

Sextò ampliatur supradicta regula non solùm in mādante offendi Cardinalē, sed etiā in eo qui offensionē nomine suo factā Cardinali ratā habuit, nā crim. læsæ maiest. cōmittit. vt patet in tex. c. Fęlicis de pęnis in 6. in principio ibi, *vel factum ratum habuerit*, & docet Dec. in suo tract. crim. lib 7. c. 34. n. 8. Gig de crim. læsæ maiest. lib. 1. Rub. Qualiter, & à quib. crim. læsæ maiest.

maiest. cōmittatur q.5.nu.13.& 16. Afflictus in tit. quæ sint regalia in verbo. Et bona cōmittentiū n.105. Farin. in sua pract. crim p.2.tom.2 tit. de crim. læsæ maiest. q.112 n.96 & 97. & huic similiter Immunitas ecclesiastica non suffragatur.

Septimò ampliatur supradicta Regula in eo qui dat consilium, auxilium, vel fauorem offendēti Cardinalem; Nā crimen læsæ maiestatis cōmittit sicut offendens; Et per consequens Immunitas ecclesiastica eis non suffragatur, vt patet in d.c. Fęlicis de Pęnis in 6. in principio, ibi, *aut consiliū dederit*, & ibi Archid. nu. 12 in verbo consilium, Io. And. ante num. 1. in vers. dicitur autem consuluisse, Gemi. in princ. num. 1. in fine in 5. Not. & num. 7. vers. Quæro quis dicatur consuluisse maleficium, Franc. ibidē n. 1. in 3. Notabili, & Fari. in sua prac. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimin. læsæ maiest. q. 112. n. 85.

Et de Fauente habetur in eodē tex. c. Fęlicis in principio ibi, *vel fauorem*, & ibi Glo. in verbo fauorem, Archid. n. 12. post medium in eodem verbo Fauorem. Franc. ibidem in princ. vers. tertio nota, Afflictus, & Gigas quos refert, & sequitur Farinacius in loco præallegato q. 112. n. 88.

Et tamen aduertendum, quòd supradicta septima ampliatio nō procedit in nudo consilio, vel fauore, vt docent commu. Doctores
3 quos refert, & seq. Iul. Clar. in sua prac. crim. §. fin q. 88. in principio. Nudum enim consilium, vel fauor dicitur quādo nihil adijcit ad maleficium faciēdum, vel ad factū, nā malefactor omninò erat facturus; ita docet Far. & alij quos ipse allegat in sua prac. crim. p. 2. to. 2. tit. de crim. lęsę maiest. q. 112. n. 86. & 90.

Octauò ampliatur supradicta regula in receptante eum qui Gardinalem offendit: Nam & is crimen lęsæ maiestatis committit, (& Immunitas ecclesiastica ei non suffragatur, cum offensio sit in personam Principis) vt patet ex d. c. Fœlicis de Pęnis in 6. in principio ibi, *aut postea receptauerit*; & ibi Glo. in verbo receptauerit, Io. Monach. ibidē n. 3. in verbo Receptauerit, Gig. de crim. læsæ maiestatis lib. 1. Rubr. Qualiter & à Quibus crimen læsæ maiestatis committatur q. 5. n. 17. Afflictus in tit. Quæ sint regalia in verbo, & bona committentium n. 105. Farinac. in sua pract. crim. p. 2. tom. 2. tit. de crimine læsæ maiestatis q. 112. n. 92.

Requiritur tamen vt scienter receptauerit qui Cardinalem offendit; ad hoc vt Immunitate ecclesiastica priuetur: Nam secus esset si ignorāter, & in dubio semper præsumitur ignorātia, ita docet Vgol. in crimine læsæ maiestatis *Diuinæ*, in exposit. Bullæ cœnæ Domini p. 2. cap. 1. vers. Receptatores §. 2. num. 2.

Et ratio est, quia ignorantia fa-
cti excusat c. Ignorantia de Regu- 4
lis Iuris in 6. l. Constitutiones C. de Iuris, & facti ignorantia; & ignorantia semper præsumitur donec scientia probetur, c. Præsumitur de Regul. Iuris in 6. & in re dubia Nec dolus, nec delictum præsumitur; & ita etiam docet Archid. in d. cap. Fœlicis de Pœnis in 6.

in 6.num.12.in fine in verbo ſcientia, Io. And. ante num. 1. in eodem verbo ſcienter, Farin. in loco præallegato n. 94.

Sed dubitari poſſet, Quid ſi receptus ſit conſanguineus, vel affinis an procedat contra eos ſupradicta ampliatio?

Et variæ ſunt Doctorum opiniones quoad pœnam, vt videri poterit apud Farina. in ſua pract. crim. p.2.tom.2.tit. de crimine læſæ maieſt.q.112.n.93. Nam aliqui excuſant eos à pœna vt Ioa. Monachus in d.c. Fœlicis de Pœnis in 6. nu.3. Archid. ibidem num. 12. in fine; Alij vero dicunt, quòd non excuſantur à totali pœna, vt ibidem docet Franc. nu.5. in fin. & Gemin. num. 11.

Sed ego diſtinguerem, vel receptio redundat in fauorem delicti commiſsi contra Cardinalem, vt quia receptatio eſt facta ne à Satellitibus comprehendatur, vel ne à Iudice puniatur, & in hoc caſu non excuſatur à pœna, nec immunitas eccleſiaſtica ei ſuffragatur. Vel receptatio non redundat in fauorem delicti, ſed tantum hoſpitij gratia facta eſt: Et in hoc caſu, mitiori pœna puniri debet, Et Immunitatem Eccleſiaſticam nõ amitteret; ita in ſimili de crimine læſæ maieſtatis Diuinæ docet Toletus in expoſitione Bullæ Cœnæ Domini excommunicatione prima, num.21.cum ſeq. Vgoli in expoſitione eiuſdem Bullæ p. 2. c. 1. verſ. Receptatores §.2, n.1. Verſic. Quare &c. Et Sayrus de cenſuris Eccleſiaſticis lib.3.cap.5 & præcipuè in fine, verſ. Vnde Cardinalis Toletus &c.

Nonò ampliatur ſupradicta Regula in defenſante illum qui Cardinalem offendit, vt patet in c. Fœlicis de Pœnis in 6. ibi, *Aut poſtea receptauerit, vel defenſauerit.* Dictio enim, vel ponitur inter diuerſa, ita docet Io. Monachus ibidem nu. 3. in verbo Defenſauerit. Archidiac. ibidem num. 12. in fine, in eodem verbo Defenſauerit, Farinacius in ſua pract. crimin. part.2. tom.2. tit. de crim. læſæ maieſtatis q. 112. num. 95.

Decimò ampliatur ſupradicta Regula in coniurante, vel conſpirante, vel Machinante in mortem alicuius Cardinalis, nam eo ipſo quòd coniurat, conſpirat, vel Machinat, incidit in crimen læſæ maieſtatis, dato quòd effectus adhuc non ſit ſequutus; Et per cõſequens immunitate eccleſiaſtica non gaudet, cum delictum ſit in offenſionẽ perſonæ Principis.

Probatur dicta ampliatio ex Bulla Pij V. quæ incipit Infelicis ſæculi &c. in qua Summus Pontifex declarat excommunicatos, & reos criminis læſæ maieſtatis illos qui non reuelant coniurantes, vel conſpirantes in mortem alicuius Cardinalis; Si igitur non reuelantes ſupradictos coniuratos incidunt in crimen læſæ maieſtatis: Ergo multo magis ſunt rei dicti criminis læſæ maieſtatis cõiurantes ipſi; Et huius opinionis eſt Gloſ. in cap. Fœlicis de Pœnis in 6. poſt figurationem caſus, in verſ. crimen læſæ maieſtatis, & Farinac. in ſua pract. crimin. part. 2. tom. 2. tit. de crimine læſæ maie-

ſtatis,

ftatis,q.112.nu.83, Quæ autem sit
coniuratio,conspiratio,vel machi
natio habetur sup.cap.10. nu.2. &
sequentibus.

Supradicta Regula sic amplia-
ta limitatur multis modis.

Primò Limitatur non procéde-
re in eo qui non reuelat coniuran-
5 tes,vel conspirantes,vel Machinā-
tes in personam Cardinalis ante,
vel post delictum commissum, &
eorum fautores,receptatores: Nā
licet per non reuelationem inci-
dat in crimen læsæ maiestatis, vt
patet ex Bulla Pij Papæ V.quæ in-
cipit infelicis sæculi, vers.Quicum
q; tamen non priuatur ecclesiasti
ca Immunitate; Quia crimen est
omissionis,& non commissionis
contra personam Principis; Et in
præsenti constitutione Greg Papæ
xiv. excipiuntur ab hac immuni-
tate delinquentes committendo
(non autem omittendo) contra
personam Principis, vt dictum est
sup.c.10.n.11.

6 Secundò limitatur supradicta
Regula non procedere in eo qui
Cardinalem offendit cum mode-
ramine inculpatæ tutelæ, ob de-
fensionem propriȩ vitæ,vel ad eui
tandam proprij membri mutila-
tionem; ita docet Vgol.in expo-
sitione Bullæ cœnæ Domini, p.2.
c.11.§.2.nu.1. vers.Item in excom-
municationem, & num.3. Sayrus
de censuris ecclesiasticis lib.3.c.15
num.4. Farinac. in sua pract. cri-
min. part.2. tom.2. tit.de crimine
læsæ maiestatis q.112. num.129.&
alij.

Et ratio est,quia defectio est de
Iure naturæ,& ideo vim vi repelle
re licet, vt habetur in l.Vt vim. ff.
de Iust. & Iure,c.Dilecto de sent.
excommun.in 6.Clem.1.de Homi-
cidio: Si vero excederet modum
in se defendendo peccaret, sed nō
per hoc ammitteret Immunita-
tem ecclesiæ.

Tertiò Limitatur supradicta Re
gula non procedere in eo, qui Car
dinalem offenderet ob defensio-
nem vitæ Patris,vxoris,filij,vel fa-
miliæ suæ, iuxta doctrinam Inno-
centij in c.Si vero il primò num.2.
in vers.Inferentem de sententia ex
communicationis, quæ est com-
muniter à Doctoribus recepta,te-
stè Fœlino ibidem n.5 vers.Vtrum
pro defensione,& Vgol.in exposi-
tione Bullæ cœnæ Domini p.2.c.11.
§.2 num.5.

Quartò, Limitatur supradicta
Regula non procedere in eo qui
Cardinalem occideret,vel offende
ret ob tuendam suam pudicitiam,
quando aliter illam defendere
non posset: ita docet Vgol. in lo-
co præallegato num. 7. & proba-
tur ex l. 1. §.Item Diuus ff. de Si-
carijs, vbi excusatur qui sibi, vel
suis stuprum inferentem occidit:
Vnde in hoc casu Immunitatem
Ecclesiasticam non amitteret.

Dixi vbi aliter se defendere non
posset, quia si verbis tatum ipsam
aggrediatur, verbis etiam,vel cla
more posset eum excludere, non
autem factis offendere, vt docet
Marian. Soccin. in cap. Peruenit
de sent.excōmunicationis nu.580.
vers.Sed si solis verbis&c.quem re
fert, & sequitur Vgol.in expositio-
ne Bullæ cœnæ Domini p.2.c.11.
§.2.n.7.

Quia

Quintò, Limitatur supradicta Regula non procedere in eo qui Cardinalem occideret ex eo quòd eum inuenit turpiter coniunctum cum vxore, vel matre, vel sorore, vel filia, vt patet ex cap.3.extra de sent.excommunicationis,ibi,Nec ille compellendus est,& docet Syluester in Summa in verbo excommunicatio sexto, num.6 vers.Decimo ibi, Distinguo &c.Nauar. in Manuali cap.27.num.84 vers.vigesimo &c. vbi testatur esse commu. & similiter Marianus, Soccin. sen. in c.Peruenit de senten.excommunicationis num.365.Vgol.in expositione Bullæ Cœnæ Domini p. 2. c.11.§ 2. nu.13. & Viualdus in expositione Bullæ cœnæ Domini casu 11.nu.5. In hoc enim casu offendens Cardinalem non amitteret immunitatem ecclesiasticam.

Sextò, Limitatur supradicta Regula non procedere in eo qui ex probabili ignorātia Cardinalem interficeret, vt quia Cardinalis mutatus erat habitu; Probatur ex c.Si verò aliquis de senten. excommunicationis, vbi excusatur à censura ille qui ex ignorantia Clericum percussit; Et ita docet Rebuffus in praxi beneficiali, in exposit. Bullæ cœnæ Domini art.8 vers.Itē excommunicamus, quem refert,& sequitur Vgolinus in expositione eiusdem Bullæ cœnæ Domini p.2. c.11.§.2.num.9.Nauar.in Manuali c.27.n.67. vers.sexta &c. Viualdus in expositione Bullæ cœnæ Domini casu 11.num.4.Et Suarez in tomo 5.de censuris disput.21.sect.2. num.69. In hoc enim casu occidens Cardinalem ex ignorantia immunitatem ecclesiasticam non amitteret.

Septimò, Limitatur supradicta Regula nō procedere in eo qui ex licentia, vel mandato Summi Pontificis Cardinalem caperet, vel interficeret; ita in simili docet Vgol. in expositione Bullæ cęnæ Domini p 2.c.11.§.2.num.1 & ratio est, quia dum ex licentia, & mandato Summi Pontificis hoc facit iustè facere videtur; Et Immunitatem ecclesiasticam non amittit ille qui iustè Cardinalem occidit, vel capit, sed qui iniustè.

Vltra supradictas exceptiones expressas à Gregor.xiv.in præsenti constitutione addi potest octaua, quæ est quando Papa iuberet, vt extraheretur delinquens ab ecclesia, & traderetur Principi siuè curiæ sæculari, vt probat text.in cap. vxor Fęlicis 17.q.4.& tradit Io. de Visco in tract. de Immunit. ecclesiæ num.14. quem refert, & sequitur Decianus in suis tract. crim. tom.2.lib.6.cap 27. num.4 Dicens etiam, quòd solet Papa in mandatis suis,& pręrogatiuis datis legatis suis de Latere quos mittit ad Principes, dare etiam facultatem concedendi sęcularibus Iudicibus licentiam extrahendi delinquentes confugientes ad ecclesias ex causis quæ eorum iudicio iustæ, & probabiles videbuntur, vt etiam testatur Gigas de crimine læsæ maiestatis sub tit. Qualiter, & à quibus crimen læsæ maiest. committatur quæst. 10.nu.4.Io.de Vischis in suo tract. de immunit. ecclesiæ col.6. vers. fallit primò in paruo vol.fol.72.Remig. de Gōni in suo

tract.de immu.ecclesiæ Fallen.16. Farinac.in sua pract.crim part. 1. tom.2.tit.de carceribus,& carceratis q.28.num.2.in fine Alex. Ambrosinus de immu.ecclesiæ in Bullam Greg.xiv cap.1. num.6.Et ita de facto fuit obseruatum a Clemẽte Papa viij. in quodam casu qui in ciuitate Panormi.occurrit, Nã ex rationabilibus causis animum suum mouentibus iussit Archiepiscopo Panormitano vt traderet Curiæ sæculari quosdam delinquẽtes qui confugerant ad ecclesiam, & de iure gaudere debebant ecclesiastica immunitate, vt testatur ipsemet Pontifex scribendo dicto Archiepiscopo: forma cuius rescripti habetur supra cap.septimo num.21.

Hactenus de criminibus exceptis per præsentem constitutionem Greg.xiv. verum quia duæ Epistolæ Sacræ Congregationis Illustrissimorum Cardinalium super negocijs Episcoporũ constitutorũ ordinatione bonę memorię Clementis viij. scriptæ,vna Vicario Bononiẽsi & altera Illustrissimo Archiepiscopo Neapolitano super ecclesiastica immunitate circumferuntur, per quas alia crimina videntur excepta (secundum opinionem Marij Italiæ) oportet tenorem dictarum Epistolarum afferre, & illas explicare.

COPIA D'VNA LETTERA SCRITTA à Monsig Vicario di Bologna per ordine di N. Sig. Clem viij sopra l'Immunità delle Chiese.

E bene la Santità di N.S.vuole che l'Immunità ecclesiastica sia conseruata illesa in tutti li luoghi,
8 masime del suo stato ecclesiastico, nondimeno hà molto per male, che li delinquenti, & i debitori fugitiui siano mantenuti da Superiori & altre persone Ecclesiastiche nelle Chiese, Monasterij, Conuenti, Case, & luoghi loro, in pregiudicio della giusticia, & contro la mente de Sacri Canoni, & della Chiesa Santa. Et hauendo perciò inteso Sua Beatitudine, che in cotesta, & altre Città si ritrouino tratenuti nelle Chiese, Monasterij, Case, & luoghi Ecclesiastici, *Persone facinorose, & Debitori fugitiui,* senza rispetto alcuno della Corte, & con danno del publico, m'hà ordinato ch'io commetta, come fo, per mezzo della presente à V.S. che debba alla riceuuta, fattosi chiamare à se tutti li Superiori del Clero secolare è Regolare, commandare loro, che debbano dentro à quello breue termine, che alla prudenza, che à lei parerà di prescriuerli, hauer licenciato, e mandato fuori delle Chiese, Monasterij, Conuenti, Case, & luoghi loro, qualsiuoglia persona ritirata uis per paura e suspetto

della Corte: ordinando à ciascuno, che per l'auenire debba guardarse di non mantenere ò trattenere simil gente in qualsiuoglia modo: perciò la Santità sua è risoluta di non volerlo comportare; & di fare dimostratione contro transgressori con ogni seuerità. Non manchi per tanto V.S. di esequire la santa mente di sua Beatitudine, preualendosi per l'effetto di rimedij opportuni, & di quelle pene che saranno conuenienti all'essecutioni: delle quali vuole, ch'ella possi procedere contro chi contrauerrà; e Dio N.S. la preserui. di Roma li 7. di Maggio 1595.

Di V.S. Illustre, & Reuerendissima
come fratello
Il Cardinale Alessandrino.

Supradictam epistolam refert Marius Italia in suo tract. de Immunit. Ecclesiarum lib. 1. c 5. § 8. n. 2.

COPIA D'VNA LETTERA SCRITTA *all'Illustrissimo, e Reuerendissimo Arciuescouo di Napoli per ordine di N. S. Clemente viij. sopra l'Immunità delle Chiese.*

ON piace à N. S. che le Chiese, ne gl'altri luoghi sacri seruin o d'Asilo, e ricettacolo à tristi. Onde mi hà fatto commandare di scriuere à V. S. che faccia prohibire, & intimare per parte di sua Beatitudine à i Superiori de Monasterij de Regolari de tutti gl'ordini col mezzo de gl'Ordinarij ò come meglio parerà à lei, che per l'auenire non diano ricetto à sorte alcuna de *Condennati: ne Banditi, Ladri ò altre genti di male à fare: nè à Falliti e Debitori*. sotto pena della priuacione dell'Officio, si hauerà notitia del ricetto, ancorche non siano trouati questi tali ne i Monasterij e sotto altre pene anco maggiori ad arbitrio della Santità sua; Et vuole in oltre, che si stia auertito per punire quelli, che haueranno ardire di contrauenire à quell'ordine. Potrà dunque V.S. andar publicando la prohibitione per li luoghi, doue ne sarà maggior bisogno, e di mano in mano per tutto, che non se ne possa pretendere ignoranza. Il Sig. l'assista con la sua santa gratia. Di Roma alli 11. d'Aprile 1602.

Di V.S. come fratello amoreuolissimo.
Il Cardinale di Firenze.

Su-

Supradictam epistolam refert Marius Italia in suo tract. de Immunit. ecclesiæ lib. 1. cap. 5 in initio nu. 16. & ante ipsum retulit Stephanus Quaranta in sua Summa Bullarij sub tit. Bannitorum Fautores in fine.

10 Ro explicatione supradictarum epistolarum sciendum est primò, quòd non omnes Epistolæ Sūmorum Pontificum habent vim legis & obligant omnes: sed tantum illæ habent vim legis, & obligant omnes, quæ sunt in corpore iuris insertæ, vt patet in toto volumine Decretalis; Vel si sunt extra corpus Iuris, illæ habent vim legis, & obligant omnes, quæ sunt publicatæ in Curia Romana iuxta stilum, & consuetudinem dictæ Curiæ, alias non obligāt etiam scientes leges esse factas, etiam in Concilio publico, quia de essentia legis est promulgatio, c. In istis dist. 4 c. 1 & ibi Decius de Postulat Prælatorum, Gomes in Proem. Reg. Cancellar. q. 2. n. 13. Paulus de Eleazar in Proem. Clē. Io. Andr. super data sexti decret. Gabriel cons. 178. n. 26 & 59 lib. 2. Nauar. in consil. 1. nu. 4. de Const. Sotus de Iustitia & iure lib. 1. q. 1. art. 4. Syl in sua Summa verbo lex §. 6. Vnde cum dictæ epistolæ non sint in corpore Iuris insertæ, nec Romæ publicatæ, sequitur quòd non obligant omnes.

11 Secundo sciendum est, Quòd in illis locis vbi supradictæ epistolæ sunt missæ, & publicatæ, habent vim legis, & obligant; Quia Summus Pontifex ex cuius ordinatione sunt factæ, habet potestatem præcipiendi quòd in illis prohibetur, vel mandatur. Et qui per aliū facit, per se ipsum facere videtur; c. Qui facit de reg. iur. in 6. l. si per alium ff. Ne quis eum qui in ius vo. Vnde cum adsit potestas legislatoris, & publicatio legitima, statim obligant in illo loco.

Tertiò sciendum est, Quòd dato quòd dictæ epistolæ sint publicatę 12
in alijs locis diuersis ab illis quib. directæ sunt, non obligant, & ratio est, quia non obligant vltra intentionem legislatoris; Si enim Summus Pontifex habuisset intentionem facere legem vniuersalem, & obligare omnes, illas Romæ publicare fecisset; Nam longe alienū esset ab vsu, & cōsuetudine Romanæ Curiæ, legem ecclesiasticam vniuersalem facere, & in re tanti momenti, & in Romana Curia illam non publicare; & si habuisset intentionem vt obligarent in alijs locis particularibus, illa loca expressisset, sed non expressit, nec Romæ publicare fecit: ergo non obligant extra illa loca.

Quartò sciendum est, Quòd est
vsus Romanorum Pontificum, & 13
sacrarum Congregationum Illustrissimorum Cardinalium ex ordinatione Summorum Pontificū, quando volunt prouidere aliquibus particularibus casibus qui occurrere solent in aliqua Ciuitate, vel Diœcesi, mittere dictas Epistolas, & pro varietate locorum, & personarum, & circunstantiarum diuersimode ordinare solent; Nec

inten-

intendant per illas condere leges vniuersales, sed tantum prouidere illi casui particulari; Qui vsus est omnibus notus, præcipuè ijs qui versantur in Romana Curia.

14 Quintò sciendum est, Quòd per supranarratas Epistolas Summus Pontifex Clemens viij. noluit tollere, nec in aliqua parte minuere libertatem Ecclesiasticam; Hoc patet primò ex verbis supradictæ Epistolæ missæ Reuerendissimo Vicario Bononiẽsis in principio, ibi, *La Santità di N.S. vuole che l'Immunità Ecclesiastica sia conseruata illesa in tutti li luochi.*

15 Sed vna lex aliam declarat, & vetustior recentem l. Non est nonum, cum duabus sequentibus ff. de legibus: Ergo licet in epistola supradicta directa ad Illustrissimum Archiepiscopum Neapolitanum similia verba non habeantur, tamen cum ad eundem finem sit missa, & ab eodem Summo Pontifice, supponendum est eamdem voluntatem habuisse, vt Immunitas Ecclesiastica in omnibus locis illesa conseruaretur. Secundò Summus Põtifex ordinat in dictis Epistolis vt expellantur ab Ecclesijs &c. non solum *Condemnati, Banditi, Latrones, & Debitores fugitiui, & Decotti,* sed etiam (indefinite) *Personæ facinorose, seu altre genti di male affare*; Sed indefinita locutio

16 æquipollet vniuersali c. Quia circa & ibi notata de elect. in 6. Panor. in c. Inter opera de Sponſ. num. 3. Suarez tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. cap. 10. nu. 1. Ergo si omnes personæ facinorosæ, & di male affare essent exclusæ ab Immunitate ecclesiastica, sequeretur quòd in totum esset sublata ipsa immunitas ecclesiastica, quòd esset absurdum & contra mentem S. Pontificis qui vult vt illæsa conseruetur in omnibus locis.

Sed dicet aliquis, illa verba, *Persone facinorose, seu altre genti di male affare.* sunt intelligenda de illis tantum, qui alias de iure excludi debent: Respondeo, quòd est voluntariè dictum. Præterea si illi expelli debent, qui de Iure excludebent, Ergo nihil noui ordinauit S. Pontif. in dictis Epistolis contra Immunitatem ecclesiasticã, quia illi excludi debent de iure, qui per nostram constitutionẽ Greg. xiiij. sunt excepti, nam ad hanc vnam tantum formam Immunitas ecclesiastica est reducta, & moderata; Ergo in reliquis quantumvis sint facinorosi, & di male affare, remanet salua firma, & illæsa Immunitas ecclesiastica.

Sextò sciendum est, Quòd intentio Summi Pontificis Clem. viij. in supranarratis Epistolis fuit tantũ ordinare Prælatis in dictis Epistolis nominatis vt licentiam darẽt, vel expellerent à suis Ecclesijs, Monasterijs, Conuentibus, Domibus, & Locis, personas facinorosas, & di male affare, & Debitores fugitiuos qui ob timorem Curiæ sæcularis in dictis locis detinebantur; ordinando eisdem Prælatis ne in futurum dictas personas retineãt in dictis locis; Verum quia dictæ personæ facinorosæ, & di male affare &c. Duobus modis possunt reperiri in ecclesijs, monasterijs &c. 17 18

&c.

&c. nempè casu, & sine consensu superioris ecclesiæ, vel monasterij, vel Data opera post commissum Delictum, & cum consensu superioris Ecclesiæ, vel Monasterij; Si casu reperiuntur in ecclesijs &c. vt quando statim post commissum delictum ob timorem curiæ sæcularis Reus ad Ecclesiam confugit, vel cum illum insequuntur Birroarij ad ecclesiam se contulit: Et in hoc casu non est intentio Summi Pontificis Clem. viij. vt statim expellantur ab Ecclesijs, & locis sacris quę sunt refugia delinquentiũ, (quia indirectè esset priuare illos Immunitate ecclesiastica, & sic in totũ illam tollere, quòd esset absurdum, vt patet ex supradictis) sed possunt retineri à superioribus pro aliquo tempore, ad arbitrium boni viri, ita vt possit postea reus ad alium locum tutum se conferre, si delictum commissum non est de exceptis per pręsentem Constitutionem; Nam si esset de exceptis, tunc si reus non est requisitus à Curia sæculari superior debet statim illum expellere: Si vero est requisitus à curia sæculari tunc causa cognita iuxta formam præsentis Constitutionis debet eũ tradere curiæ sæculari, si est tradendus.

20 Si vero data opera rei reperiuntur in ecclesijs &c. & cum consensu Superioris Ecclesiæ, vel Monasterij, (post commissum delictum, & dum birroarij, seu curia sęcularis, actu eos non insequitur) In hoc casu superior puniri poterit iuxta formam supradictarum Epistolarum; quia ista retentio est propriè in præiudicium iustitiæ, & contra mentem sacrorum Canonum, & Sanctæ Ecclesiæ, & prohibita per Clem. viij. Bonę memorię in dictis Epistolis: Quòd procedit siuè delicta commissa à dictis reis sint de exceptis per præsentem Constitutionem, siuè non sint de exceptis, siuè sint Debitores fugitiui, siuè decotti, Nam ecclesiæ, & loca sacra essent Asili malefactorum (& non refugium) in isto casu.

Septimò sciendum est, Quòd in casu vltimo supradicto, in quo delinquentes, & debitores decotti retineri nõ possunt in ecclesijs Monasterijs &c. à superioribus, licet puniri possint dicti Superiores ecclesiarum, & Monasteriorum, qui data opera, & contra ordinationem dictarum epistolarum supradictos detinebant; Tamen dum rei sunt in dictis locis sacris gaudent Immunitate, & à curia sæculari capi non possunt, quia prohibetur per præsentem constitutionẽ, ibi, *ne autem curia sæcularis &c.* Nec per prædictas epistolas conceditur ei hæc facultas: Nec apparet quòd priuentur hac immunitate dicti rei; Vnde nec ab Episcopo, nec eius Vicario tradi possunt curiæ sæculari, nisi in casibus exceptis per præsentem constitutionẽ, & causa prius cognita per ipsum Episcopum, vel Vicarium; Et si in casibus non exceptis, Episcopus expediens iudicauerit dictum reũ esse tradendum curiæ sæculari, potterit tradere, data prius securitate de delinquẽtis impunitate quo ad vitam, & membra, & omnem corporalẽ pęnam, vt docet Syl. in

verbo Immunitas 3.q.4.n.4.& Suarez de Relig. tom. 1. tract.2. lib.3. c.13.n.3.

22 Sed dicet aliquis, dũ Papa prohibet receptaculum, in consequentiam videtur etiam illis prohibuisse hanc immunitatem: Respondeo negando consequentiam; Et ratio negationis est, quia sunt diuersa, 23 & ex diuersis non fit illatio, c. Ad audiẽtiam extra de Decimis l. Papinianus exuli. ff. de minoribus: Præterea si dicta consequentia esset vera, sequeretur quòd immunitas ecclesiastica esset in totum sublata, vt constat ex supradictis in §. Quinto sciendum &c. Vers. secundo S. Pontifex &c. Sed consequens est falsum, vt ibidem probatũ est: Ergo & antecedens.

24 Ex supradictis à §. Pro explicatione & c. clare colligitur quam sit alienum à vero sensu supradictarũ epistolarum, id quòd dicit Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum in præsentem constitut. Greg xiv. lib. 1. c. 5. §. 8. vsq; ad finẽ capitis.

Primò enim in §. 8. n. 1 & 2. supponit supradictas epistolas vim legis habere in toto terrarum orbe, quòd fundamẽtum falsum esse cognosci poterit ex ijs quæ dicta sũt supra, §. Pro explicatione, §. Tertio sciendum, & §. Quarto sciendum.

Secundò in eodem §. 8. n. 4. supponit, Quòd dum Papa in dictis episcopis prohibet Prelatis ecclesiarũ, & Monasteriorum ne receptent dictas personas facinorosas &c. in consequentiam videatur etiam illis prohibuisse hanc immunitatem.

Quę consequentia cum sit falsa, non est mirum si ædificium super hoc falso fundamento erectũ corruat; falsitas consequentiæ apparet ex his quæ dicta sunt supra in §. Septimo sciendum est &c. vsq; ad num. 24.

Tertiò in eodem §. 8. in initio & n. 2. vers. Itaq; dum &c. Et vers. Licet in hac epistola &c. supponit Clem. viij. per supradictas epistolas (vltra casus exceptos per præsentem cõstitutionem Greg. xiv.) excepisse alios casus, quos enumerat vbi supra lib. 1. cap. 5. in initio num. 16.

Hæc opinio reiectis supradictis fundamentis nullo pacto potest subsistere, vt apparet ex supradictis à §. pro explicatione &c. vsq; ad §. Septimo sciendum est &c. inclusiuè.

Præterea si per prædictas epistolas Clem. viij. excepisset alios casus, vltra exceptos per præsentem constitutionem Greg. xiv. sequeretur quòd dicta cõstitutio esset correcta per supradictas epistolas; 25 sed correctio legum est euitanda, & iura iuribus concordanda, vt per ipsum Marium Italia vbi sup. c. 5. §. 8. n. 3. & probat tex. in c. Cum expediat de electione l. Minimè ff. de legibus, l. in rebus. ff. de constitutionibus Principum: Ergo non est dicendum excepisse alios casus vltra exceptos per præsentem constitutionem; Probatur sequela primò. Quia dum per præsentem constitutionem excipiantur septem crimina, cum dictione taxatiua tãtum, & per supradicta decreta nonnem

uem alia addantur secundum Marium Italia, apparet manifesta correctio.

Secundò Marius Italia (vltra casus exceptos per præsentem cõstitutionem Greg. xiv.) dicit per Clem. viij. in supradictis Decretis esse exceptos *Condemnati, Banditi, Ladri, altre genti di male affare, seu persone facinorose, & Falliti, ò fugitiui Debitori*: Nunc arguo sic, Isti Condemnati, & Bãditi Latrones, vel sunt Condemnati, & Banditi pro criminibus exceptis per præsentem constitutionem Greg. xiv. vel pro alijs delictis; Si primum; Ergo l'altre genti di male affare, & persone facinorose intelligi debent de similibus criminibus; Et similiter per Falliti ò Fugitiui debitori, intelligi debent Debitores reuera fraudolenter falliti, qui cõparantur publicis Latronibus, & sic nullum crimen de nouo esset exceptum: Si secundum, nempè pro alijs delictis; Ergo dum excipit altre genti di male affare, seu persone facinorose intelligi debẽt pro quolibet crimine, (nam non est maior ratio de criminibus ab eo enumeratis, ab alijs non enumeratis) & sic in totum esset sublata immunitas ecclesiastica, vt probatum est supra §. Quinto sciendum vers. secũdo Summus Pontifex &c. Et præsens constit. Greg. xiv. esset correcta per prædicta Decreta Clem. viij.

26 Vnde cum expediat Iura Iuribus concordare, & correctionem euitare, c. Cum expediat de elect. in 6. cum alijs Iuribus supra allegatis, dicendum est nullum crimẽ esse de nouo exceptum per Clem. viij. in supradictis Epistolis; sed tantum prohibuisse Prælatis ecclesiarum, & Monasteriorum ne voluntarie, & data opera reciperent dictas personas facinorosas in dictis locis vt dictum est supra §. sexto sciendum, vers. Si vero data opera &c. & sic epistolæ sunt concordes præsenti constitutioni.

Offendentes vero episcopos, licet nõ excipiantur per præsentem constitutionem, nec sub crimine læsæ maiestatis in personam Principis includantur, (sicut Illustrissimi Cardinales) tamen occurrente casu, Reus esset cautè custodiendus per Iudicem Ecclesiasticum & interim consulendus esset Summus Pontifex, sicut in alijs casibus arduis, licet excepti non sint fieri deberet. 27

De alijs personis delinquentibus de quibus dubium est inter Doctores, An excipiantur ab hac Immunitate.

SVMMARIVM.

Infideles confugientes ad ecclesiã an gaudeant immunitate ecclesiæ? num. 1.

Excommunicati, vel interdicti an gaudeant immunitate ecclesiæ? num. 2.

Legis auxilium frustra implorat qui committit in legem. n. 2. *in principio, & declaratur hæc regula in eodem numero, vers. Ad primum respondetur.*

Immunitatem Ecclesiasticam violans puniri potest ab ecclesiastico Iudice. num. 2. vers. Et puniri poterit &c.

Clerici, & Ecclesiasticæ personæ an gaudeant immunitate ecclesiæ si post delictum commissum ad illam confugiant? n.3.

Vsus est optimus legum interpres.n.3 vers.Præterea vsus est.

Debitor fugiens ad ecclesiam propter debitum, & causam ciuilem an possit ab illa extrahi? n.4.

Falsum committens cum periurio an amittat immunitatem ecclesiæ? n.5.

Incendiarius si ad ecclesiam cõfugiat an gaudeat immunitate? n.6.

Adulter si ad ecclesiam confugiat an gaudeat immnnitate ecclesiæ? num.7.

Fur simplex an gaudeat immunitate ecclesiæ? n.8.

Furans in ecclesia an gaudeat eius immunitate? n.9.

Fur qui re furtiua vsus fuerit in ecclesia an gaudeat immunitate ecclesiæ? n.10.

Deferens arma prohibita in ecclesia an gaudeat immunitate ecclesiæ? n.11.

Blasphemus an gaudeat immunitate ecclesiæ? n.12.

Clericum, vel ecclesiasticam personã occidens an gaudeat immunitate ecclesiæ si ad illam confugiat? n.13.

Raptor virginum si ad ecclesiam confugiat an gaudeat eius immunitate? n. 14.

Sacrilegi an gaudeant immunitate? n.15.

Apostata à Religione an gaudeat immunitate? n.16.

Simoniaci an gaudeant immunitate si ad ecclesiam confugiant? n.17.

CAPVT XII.

Vltra supradicta crimina per præsentem Constitutionem Gregorij Papę xiiij. excepta, de aliquibus alijs criminibus dubium est inter Doctores an similiter sint excepta.

Rimum dubium est de Infidelibus, nempè Iudæis, Paganis &c. An gaudeant hac Immunitate? Et variæ sunt Doctorum opiniones. 1

Prima opinio est Glo. in l. 1. C. de His qui ad ecclesias confugiunt, quæ per dictum tex. probat immunitatem hanc non suffragari Iudæis, & per consequens alijs infidelibus, cum eadem sit ratio: quã opinionem sequitur Panorm. in c. Inter alia num. 6. de Immun. ecclesiæ, Boerius decis. 110. Farinac. in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 68 Nauar. in Manuali cap. 25. nu. 20. in princip. Remig. de immun. ecclesiæ, Fallentia 29. Marsil. in l. Ex Senatus Consulto num. 7. & seq. ff. ad leg. Cornel. de Sicarijs, Iul. Cla. in sua pract. crim § fin. q. 30. n. 16. vers. præterea quæro, Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c 26. num. 2. & Couarr. in lib. 2. var. Resolut. cap. 20. num. 11 vers. Decimo tertio &c. Et reddit rationem Couarr. quia par non est ab ecclesia defendi eum, qui eius gremio tu-

telæ,

telæ, & fidei committere seipsum recusat.

Secunda opinio est Syluestri in Sũma in verbo Immunitas 3. q. 3. Qui dicit, quòd infideles indistinctè gaudent hac immunitate, & ratio est, Quia Canones generaliter & indistinctè loquuntur, & ideo à nobis non sunt restringendi. Hanc etiam opinionem defendit multis rationibus Marius Italia in suo tract. de immu. eccles. lib. 1. c. 3. §. 3. per totum.

Tertia opinio distinguit, aut Infideles confugientes ad ecclesiã simulant Christiana lege se velle coniũgi, & in hoc casu Immunitas ecclesiæ eis non suffragatur; Si vero non simulato animo, sed ex corde baptizari petunt, tunc Immunitas ecclesiæ eis suffragatur. Probatur hæc opinio ex l. 1. C. de His qui ad ecclesias confugiunt, quæ lex cum Canonibus non repugnet efficaciam habet: Nam in cap. Inter alia de Immun. ecclesiæ apertè dicitur, iuxta statuta Canonũ, & traditiones legum ciuilium, Vnde cum ex Canonibus nihil inueniatur statutum de hac difficultate, ad Ius ciuile quod illam decidit est recurrendum: Et hanc opinionem meo Iudicio tenet Glos. in c. Inter alia de Immunitate ecclesiæ in verbo Extrahẽdus, Host. & Innoc. ibidem (licet Syluester vbi supra afferat hos auctores pro sua opinione) & Angelus in Summa in verbo Immunitas num. 13. & Remigius de Gonni in suo trac. de Immunit. ecclesiæ. Fallent. 18. num. 4.

Pro solutione igitur huius difficultatis distinguendum est: Aut Infidelis confugiens ad Ecclesiam petit Baptismum, aut non: si non petit existimo non gaudere, vt supponit prima opinio suppradicta, (à qua meo iudicio non dissentit tertia opinio) Et ratio est, quia sua infidelitate se indignum facit eius beneficio.

Si vero petit baptismum; Iterũ distinguendum est, vel ante commissum delictum voluntatem ostẽderat conuersionis suæ: Vel solum post commissum delictum, & fugã ad ecclesiam, Baptismum petit.

In priori casu probabilior est tertia opinio supradicta, quia nulla ratio est præsumendi simulationem.

In posteriori casu magna est præsumptio quòd simulate petat, tamen potest ecclesia huiusmodi ad se confugientem, & petentem Baptismum, protegere, donec examinet An verè, vel simulatè petat; Atq; admittere probationem cõtra præsumptionem: Quia vt notat Suarez tom. 1. de Religione tract. 2. lib. 3. cap. 10. nu. 12. contra Panor. & Decianum in locis præallegatis in prima opinione, ista nõ est præsumptio Iuris, & de Iure cõtra quã probatio non admittitur, vt docet Glo. in c. Ferrum 50. d. in verbo quòd non fuit, in fine.

Quòd si ecclesia iudicauerit illam non esse simulationem, sed veram voluntatem ea occasione à Deo inspiratam, vt sæpè accidit: Et tunc sicut potest illum hominẽ baptizare, ita etiam poterit declarare, vt Immunitate gaudeat.

Si vero præsumptio purgari nõ

poteſt, tūc procedit prima opinio iuxta dictā legem. 1. C. de his qui ad eccleſiam confugiunt.

2 Secundum dubium eſt, An excommunicati gaudeant hoc Priuilegio Immunitatis? Fœlinus in c. 2. de Except. n. 5. probare conatur non gaudere: motus primò quia fruſtra legis auxilium implorat, qui cōmittit in legem c. Quia fruſtra extra de Vſuris.

Secundò, Quia excommunicato eſt interdictus ingreſſus eccleſię & in ea non poteſt ſepeliri, vt per Archid. in c. præſenti 5. q. 2. Ergo multo minus viuens protegetur ab eccleſia.

Tamen communis opinio Doctorum eſt in contrarium, nempè gaudere fidelem hoc priuilegio etiam ſi ſit excōmunicatus; ita docet Hoſt. in Summa tit. de Immu. eccleſię § à quibus verſ. Quid ergo &c. Henricus in c. fin. de Immun. eccleſiæ col. 5. Boerius deciſ. 110. n. 7. teſtans de communi, Suarez de Religione tom 1. trac. 2. lib. 3. cap. 10. nu. 3. Syluester in Summa in verbo Immunitas 3. q. 3. verſ. ſecundum &c. Remigius de immunitate eccleſiæ Fallentia 19. Iulius Clarus in ſua pract. crim. § fin. q. 30. n. 17. verſ. Quæro etiam, teſtans de communi, Couar. in lib. 2. var. Reſol. c. 20. nu 11. Marius Alterius in ſuo tract. de Cenſuris tom. 1. lib. 2. c. 6. col. 3. lit E, verſ. Hoc idem ſentiendum eſt &c. Decianus in ſuis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 26. n. 3. Angelus de Claua in ſua Summa verbo Immunitas §. 11. Io. Faber in §. fin. Inſt. de His qui ſunt ſui, vel alieni Iuris, ſub n. 3. Farinacius in ſua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de Carceribus, & Carceratis q. 28. nu. 39. Nauar. in Manuali c. 25. n. 19. verſ. Tertio quòd ex hoc &c. Alex. Ambroſinus in ſuo tract. de immun. eccleſiæ in Bullā Greg. xiv. c. 8. n. 12. verſ. Attamen communis opinio, & ratio eſt quia excommunicatio non habet alios effectus, niſi quos ius declarauit: ſed nullo iure ſtatutum eſt vt excommunicatus non poſsit gaudere immunitate eccleſiæ; ergo inde extrahi non poterit.

Nec obſtant in contrarium adducta per Fęlinum, nam.

Ad primum reſpondetur, declarando illam Regulam, hoc pacto; Fruſtra legis immunitatis implorat auxilium, qui committit in legem immunitatis; Vnde quando quis eſt excommunicatus ex eo quòd immunitatem eccleſiaſticā violauerit, & poſtea pro eodem delicto confugerit ad eccleſiam, non debet gaudere immunitate, quia deliquit in legem immunitatis, & ideo fruſtra implorat eius auxilium. Et puniri poterit ab eccleſiaſtico Iudice, quia ratione criminis forum ſortitur eccleſiaſticum, vt docet Abbas in c. Relatum n. 1. Verſ & ex hoc, & Gloſ. in cap. Grauem de ſenten. excommunicationis, Marius Italia de Immun. eccleſiarum lib. 1. c. 3 §. 2. num. 2 & facit text. in c. Cum ſit generale de foro compet.

Sed in caſu noſtro non præſupponitur, quòd ſit excommunicatus pro delicto violationis Immunitatis Eccleſiæ, ſed pro alio delicto, Ergo gaudere debet Immunitate, per ſupradicta; Licet poſsit

etiam

etiam puniri à Iudice ecclesiastico pro inobedientia, pro qua excommunicationem incurrit, vt dictum est.

Ad secundum respõdetur, quòd excommunicato non est interdictus ingressus ecclesiæ, nisi quando celebrantur diuina, vt docet Glos. in c. Qui studet 1. q. 1. in verbo Dimisit in fine, & Butrius in c. Respõso de sent. excommunicationis. Et licet in eo tempore posit expelli ab ecclesiasticis, tamen sine expulsione extrahi non potest, ita refert Card. Tuschus testans de communi tom. 3. lit. E, concl. 10. nu. 26. Et mortuo ideo denegatur sepultura, quia præsumitur esse mortuum impęnitentem, sed non per hoc sequitur, quòd viuens non posit ecclesiam ingredi.

Amplio supradictam Communem opinionem procedere etiam in Interdicto, Tum ex rationibus supradictis, tum etiam quia Ecclesia Interdicta gaudet sua Immunitate vt supra probatum est c. 3. n. 10. Ergo ecclesia etiam non interdicta gaudebit illa respectu personæ interdictæ.

Sed cõtra supradictam ampliationem videtur obstare tex. in cap. Quia frustrà extrà de Vsuris, vbi dicitur, Frustra legis auxilium inuocare, qui committit in legem: Sed interdictus ab ingressu Ecclesiæ in eam delinquit ingrediendo; Ergo non potest ab illa protegi ac defendi.

Prætereà Interdictus ab ingressu ecclesiæ non potest in ea sepeliri, vt patet ex c. Is cui de sen. excõis in 6. Si igitur mortuum ecclesia eũ expellit: ergo multo magis viuum non protegit.

Sed ad vtramq; oppositionem Respondetur, quòd ingressus ad Ecclesiam prohibetur interdicto dum viuit, & tempore mortis in ordine ad actus Religionis, vel Diuini cultus, vt docet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap 10 nu. 4. Vnde Interdictus (etiam ab ingressu Ecclesiæ) non violat interdictum dum ecclesiam ingreditur tempore quo diuina non celebrãtur, vt docet Innoc. in c. Sacro verbo Ingressum de sent. Excommun. Nauar. in Manuali cap. 27. nu. 170. Couar. in c. Alma mater de sen. excõmunicationis in 6. Secunda parte. r. § 1. nu. 3. Vers. Poterit tamen &c. & alij quos refert, & sequitur Sayrus de Censuris Ecclesiasticis lib. 5. cap. 9. n. 16. testans de Communi. Nec etiam censetur violare interdictum, dum ecclesiam ingreditur tempore quo Diuina officia celebrantur, non vt Diuina officia audiat, vel celebret, sed tantum ne à satellitibus capiatur: Nam sicut interdictus qui transit per ecclesiam, vel in eam se recipit, vt à pluuia defendatur non violat interdictum, vt docet Suarez in loco præallegato, ita etiam in casu nostro non violat interdictum: Nam animus, & propositum distinguunt maleficia l. Verum, & l. Quæ iniuriæ. ff. de Furtis. Præterea dato quòd ingrediatur tempore quo Diuina celebrantur, & ab ecclesiasticis posit expelli, tamen sine expulsione extrahi non

poteſt, vt refert Illuſtriſsimus Cardinalis Tuſcus, teſtans de communi, tom. 3. lit. E, concl. 10. n. 26. loquens de excommunicato, cui eodē pacto eſt prohibitus ingreſſus ad eccleſiam dum diuina officia celebrantur. Et hanc opinionem tenet Remigius de Gonni in ſuo tract. de Immun. eccleſiæ Fallentia 19. nu. 1. in fine, & defendit Suarez in tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. c. 10. n. 4. contra Felin. in c. 2. de except. n. 5.

3 Tertium dubium eſt, An Clerici, & eccleſiaſticæ perſonæ gaudeāt hoc priuilegio Immunitatis quemadmodum Laici delinquentes? Duæ ſunt Doctorum opiniones in hac difficultate

Prima opinio docet, vt non tantum Laici delinquentes, ſed nec etiam clerici, & eccleſiaſticæ perſonæ ad eccleſiam confugientes poſsint ab ea inuiti extrahi etiam per Iudices eccleſiaſticos.

Probatur hæc opinio, Primò quia Canones non excipiunt Clericos, & eccleſiaſticas perſonas à Regula ſupradicta in c. 5. num. 1. Ergo neque nos illos excipere debemus.

Secundò Clerici, & eccleſiaſticę perſonæ non debent eſſe peioris conditionis quam Laici; Immo maior ratio militat in Clerico, quàm in Laico ne extrahatur ab eccleſia, cum eccleſia ſit propria domus Clericorum, ſed in domo propria neminē capi permiſſum eſt, vt patet ex l. Nemo. ff. de regul. iuris, & l. Pleriq; ff. de in Ius vocando: ergo neq; clerici, & eccleſiaſticæ perſonæ ab eccleſia extrahi poterunt.

Tertiò hoc priuilegium Immunitatis eccleſ. conceſſum eſt, & nō perſonis, vt tradit Bologni. de Indulg. col 3. verſ. hoc etiam probatur, & Bald. in c. 1. col. 3. verſ. & ſi Priuilegium conceſſum eſt clerico de Reſcriptis, quos refert, & ſequitur Alexander Ambroſinus in ſuo tract. de immunit. eccleſiæ in Bullam Greg XIV. c. 12 n. 2. verſ. Tertio &c. Ergo comprehendit omnes perſonas quæ ad dictas eccleſias confugiunt: Quia natura priuilegij conceſsi loco talis eſt, vt generale eſſe debeat omnibus in eodē loco exiſtentibus: vt notatur in l. vltima. ff. de teſtam. militari, & tradit Bart. in l. fin. C. de teſtamentis, & in l. 1. C. de Summa Trin. Baldus in l. Si non ſpeciali C. de teſtamentis.

Quartò pro hac opinione facit tex. in c. Nullus Clericorum 17. q. 4. vbi dicitur, *Nullus Clericorum ſeruum aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere audeat, vel flagellare præſumat.* Si igitur Dominus, & Magiſter tenetur eccleſiam reuereri, & pro dominica aut magiſtrali diſciplina non licet illis aliquem de eccleſia extrahere, multo minus licebit Iudici eccleſiaſtico incarcerare, & punire Clericos.

Et hanc opinionē tenet Innoc. in c. Inter alia de immunit. eccleſiæ, & ibidem Cardin. q. 6. Roman. conſ. 227. Spectabilis Domine &c. & conſ. 234. Aduertendum &c. Ioānes de Viſchis in tract. de immun. eccleſiæ concl. 2. quem refert, & ſequitur Farinac. in ſua pract. crim.

par. 1. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q 28 num. 7. Card. Tuschus tom. 3. lit. E, concl. 9. num. 17. & concl. 10. n. 25. Decianus in suis tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 26 n. 1. vbi latè disputat hanc quæstionem, Alexander Ambrosinus in loco præallegato c. 12. n. 3. qui alios pro hac opinione affert, & Marius Italia de immunitate ecclesiarum lib. 1. c. 3. §. 1. n. 2.

Sed Decianus, & Ambrosinus in locis præallegatis limitant hāc opinionem non habere locū quādo clericus venit ad Ecclesiā, vel Monasterium, vel Palatium Episcopi alia causa quam vt gaudeat immunitate: nam in hoc casu existimant quòd possit carcerari, & puniri, & extrahi ab ecclesia; sed quando confugit ad ecclesiam, vt gauderet Immunitate, in hoc casu putant esse tutum.

Secunda opinio docet posse Prelatum ecclesiasticum extrahere clericum, vel aliam personam ecclesiasticam delinquentem ab ecclesia. Probatur hæc opinio.

Primò quia maior est immunitas personalis quæ clericis conceditur ratione suæ consecrationis quam illa quæ prouenire potest ex circumstantia loci: sed prior non impedit quo minus à suo Prælato possit clericus, & ecclesiastica persona incarcerari, & corporaliter puniri intra ecclesiasticos limites c. Vniuersitatis de sen. excōmunicationis; Ergo nec locus facer impediet.

Secundò Iudicium ecclesiasticū censetur magis medicinale quam vindicatiuū, & spirituale potius, quam temporale, & ideo tale iudicium intra ecclesiam fieri non prohibetur; immo Abbates religiosos castigant, & puniunt in ecclesijs, & Monasterijs.

Tertiò validum est in iure argumentum ab absurdo vitando c. In genesi de electione, c. ex ore de Priuilegijs, & ibi Panorm. Io. And. in c. Dudum de Præbendis in 6. & ibi etiam Glos. super verbo Absurdū. Guid. Papa singul. 393 Sed si clerici, & personæ ecclesiasticæ gauderent hoc Priuilegio immunitatis sequeretur quòd nunquam possent carcerari, (quia semper sunt in Monasterio, vel in ecclesia, vel domo ecclesiæ, quæ loca sunt loca immunitatis vt patet ex supradictis) quod est absurdum; ergo ad euitandum hoc absurdum est concludendum quòd gaudere non debent hoc priuilegio.

Quartò in præsenti Constitutione fit mentio solum de Laicis, ibi, *Vt Laicis &c.* & infra, *præcipimus, vt laicos in casibus prædictis delinquentes &c.* Ergo dum laici tantū nominantur, clerici, & ecclesiasticæ personæ videntur exclusæ, arg. c. Non ne de Præsumptionibus.

Quintò probatur ex consuetudine quæ est optima legum interpres, Nam Bernardus Diez in sua pract. crim. canonica c. 115. dicit, quòd consuetudine, & moribus obtentum est, Iudicem ecclesiasticum posse clericum inuitum ab ecclesia abducere ad criminis punitionem; & idem testari videtur Nauar. in Manuali cap. 25. nu. 22. Iulius Clar. in sua pract. crim § final. quæst. 30. nu. 15. vers. Vlterius

Quæ-

Quæro.& Remig. de Gonni in suo tract.de immun.eccl.Fallent.21.in finalibus verbis.

Et hanc opinionē tenet Panor. in c. Inter alia de immun. eccles. n.13. Angelus in Summa in verbo immunitas num. 14. Syluester in Summa verbo immunitas 3. q. 3. §. Tertium &c. Couarr. in lib. 2. var. Resolut. cap. 20. num. 16. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 10. num. 6. Nauar. in Manu. c. 25. num. 22. Et in Archiepiscopatu Neapolitano sic est vsu recepta præsens Constitutio, vt Laici tantum, & non clerici gaudeant dicta immunitate; Vnde à Prælatis ecclesiasticis extrahi possunt, & puniri, vt refert Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana, c.22.n.11.

10 In cōtrarium verò adducta non obstant nam.

Ad primum respondetur, quòd clerici, & ecclesiasticę personę sunt exclusæ à præsēti immunitate per declarationem S.Pontificis, (cui spectat ius humanum Canonicū, & Diuinum declarare) quia dum reduxit præsentem immunitatem ecclesiasticam ad vnam tantum formam per præsentem Constitutionem, & in illa mentionem facit tantum de Laicis, & de Clericis, & Ecclesiasticis personis mētionem tantum facit dum tractat de Immunitate personali, ibi, *Sicuti etiā &c.* sequitur tacitè declarasse, Canones de hac immunitate loquentes non comprehendere clericos, nec personas ecclesiasticas.

Præterea vsus est optimus legū interpres, ergo dum vsus ante, & post præsentem constitutionem declarauerit Iudicem ecclesiasticum posse Clericum inuitum ab ecclesia adducere, sequitur quòd nec vigore Canonum, nec præsentis constitutionis possint clerici, & ecclesiasticæ personæ gaudere hac immunitate.

Ad secundum Respondetur: Quòd non sunt peioris conditionis, quia licet hac immunitate locali non gaudeant, gaudent tamē immunitate personali quæ clericis cōceditur ratione ordinis, quæ maior est, & ecclesiæ, & loca sacra impropriè, & largo modo dicūtur domus Clericorum, Nam propriè dicuntur domus Dei, Vnde in officio dedicationis ecclesiæ dicitur. Hæc est domus Domini.

Ad tertium respondetur verum esse, concessum esse Ecclesijs hoc priuilegium, sed respectu laicorum vt patet ex vsu, & ex præsenti Constitutione ibi, *Vt Laicis &c.*

Ad quartum desumptum ex c. Nullus Clericorum 17 q.4 Negatur consequentia: Non enim est proportio inter Dominos & Magistros, cum Prælatis Ecclesiasticis.

Quartum dubium est, An debitor fugiēs ad ecclesiam propter debitum ex causa ciuili, possit ab ecclesia extrahi?

Prima facie videtur dicendum, quòd possit extrahi: Nam immunitas ecclesiastica per Canones concessa est reis, qui cōfugiunt ad ecclesiam nō autem debitoribus, vt patet ex c. Inter alia de immunitate ecclesiæ, ibi, *si liber quātumcunque grauia maleficia perpetrauerit,*

rit &c. loquitur enim tantum in causis criminalibus.

Patet etiam ex c. Id constituimus 17. quæst. 4. in principio vbi dicitur Canones, & leges statuisse, vt non liceat ab ecclesijs reos abstrahere; loquitur enim de reis criminosis, (nam debitores non sunt propriè rei) vnde paulo post dicit, *ita vt ei cui reus fuerit criminosus*; Hanc opinionem tenet Iason in l. Vinum. ff Si certum petatur num. 5.

Communiter tamen Doctores tenent Debitorem non posse extrahi ab ecclesia, & immunitatem hanc locum habere non solum in causis criminalibus, sed etiam ciuilibus; ita tenet Marsil. in l. vnica n. 11 1. C. de Raptu virginis, vbi testatur ita seruari de cõsuetudine, Boss. in sua pract. crim. tit. de captura n. 26. vbi dicit quòd ita tenẽt communiter Doctores in l. 1 l. riq; ff. de in ius vocando, Decianus in suis tract. crim. lib. 6. c 28. n. 34 per totum, Syluester in Summa verbo immunitas 3. num. 3. vers. Sextum &c. Coua. in lib 2 var. resolut c. 20. n. 14. vers. sed profectò vbi testatur etiam de cõmuni, Card. Tuschus tom. 3. lit. E. concl. 11. num 31. Remigius de Gonni in suo tract. de immun. eccles. Fallen. 27. in finalibus verbis. Abbas in ca. Inter alia de immun. ecclesiæ. nu. 22. Farinac. in sua pract. crim p. p. tom 2. tit. de carceribus & carceratis q. 28. n. 30 Suarez de Relig. tom. 1. trac. 2 lib. 3. c. 21. n. 3 & latè illam probat Io. Gutierez in lib. 1. practicarum quęstionum q. 1. n. 7. & seq. & pręcipuè num. 13.

Et probatur ex tex. in leg. 1. & l. Præsenti C. de His qui ad ecclesias confugiunt; in l. enim prima dicitur, *Vt ad ecclesiam confugientes euitare possint crimina, vel pondera debitorum*: Et in l. Præsenti §. Cum autem, declarat Imperator modum quo causa illius tractanda est, qui propter debita ad ecclesiam confugit. Vnde cum lex Canonica in hoc non repugnet, iuxta legem ciuilem quam ipsa citat, & approbat erit interpretanda; Nã in c. id constituimus 17. q 4. dicitur *Obseruandum esse quòd ecclesiasticis Canones decreuerunt, & lex Romana constituit, vt ab ecclesia reos abstrahere non liceat*.

Nec conuenit hoc limitare ad reos criminosos vt dictum est in oppositione; sed latè intelligere debemus, prout reus in iudicio appellatur, qui prouocatur, & postulatur ad causam, siue ciuiliter, siue criminaliter agatur; ita docet Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 11 n. 3.

Ad authoritatem vero Iasonis, & eiusdem fundamenta latè respõdet Decius in dicta l. Vinum. ff Si certum petatur nu. 8. Purpur ibidẽ num. 10. Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 28. nu. 34. Vers. limitant tamen, & Couarr. in lib. 2. var. Resolut. cap. 20. num. 14. vers. Nec Iasonis argumentatio.

Amplio primò supradictam cõmunem opinionem procedere dato quòd debitum sit publicum, Ita docet Syluester in Summa verbo immunitas tertio num. 3. vers. sextum, Boss. & Couarr. in locis præcitatis,

citatis, Capella Tolosana decis. 422. Farinacius vbi supra num. 31. & Alexander Ambrosinus in suo tract. de immu. eccl. in Bullā Greg. xiv. c. 13. n. 2. in fine, vers. quòd ampliatur procedere.

Et licet contrarium sancitum sit de iure Cęsareo in Authent. de mandatis Principum §. Publicorum, tamen ille tex. tanquam Iuri Pontificio contrarius recipiendus non est, vt docet Abbas in c. inter alia de immun. eccles. n. 24. Syluest. Farinac. Couarr. & Boss. in locis præallegatis, & Dec in suis tract. criminal. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 26.

Amplio secundo supradictam communem opinionem procedere etiam in debitore suspecto de fuga, nam confugiens ad ecclesiā non potest inuitus ab ea extrahi: ita docet Abbas in c. Inter alia extra de immunitate ecclesiæ nu. 22. Remigius de immunit. ecclesiæ Fallent. 27. num. 4. 5. & 6. Couar. in lib. 2. var. Resolut. cap. 20. num 14. vers. sed profecto debitorem fugitiuum, Duenna in Regula 175. in 3. limit. Decian. in suis tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 28. n. 34. vers. limitant tamen, Farinac. in sua pract. crim. p. 1. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis quæst. 28. num. 32. Alexander Ambrosinus in suo trac. de immun. eccl. in Bullam Gregorij Papæ xiv. cap. 13. num. 3. & præcipuè in vers. Vnde dicendum, & Cardinalis Tuschus tom. 3. lit. E, conclu. 11. num. 30. & 31. testans de communi.

Amplio tertio supradictam cōmunē opinionem procedere etiā (regulariter) in Mercatore decoctore, quia in præsenti Constitutione non excipiuntur, & ita latè probat Steph. Gratianus in suis Discept. Forens. tom. 2. c. 380.

Nec obstat quòd multi Doctores dicunt, nempè (Couarr. in lib. 2. var. Resolut. cap. 20. nu. 14. vers. Nec Iasonis, Boer. decis. 215 nu. 7. Decianus in tract. criminali tom. 2. lib. 6. cap. 28. nu. 34. in fine, Farinacius in sua pract. crim. p. 1. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28. num. 33.) quòd isti comparātur publicis latronibus, & tanquā tales à diuersis Constitutionibus grauissima, & capitali pœna plectuntur, & ideo hac immunitate gaudere non debent, nam Respondetur quòd licet per Pium V. in sua Bulla 116. quæ incipit postquā &c. æquiparentur furibus decotores fraudolentes, quos etiam tanquam fures mandat puniri vltimo supplicio, tamen non potest dici, quod fures veniant sub nomine publicorum latronum, qui in Bulla nominātur, vt docet Steph. Gratianus in loco præallegato n. 33. Et licet per supradictos Doctores publicis latronibus comparentur, tamen re vera tales non sunt regulariter. Et difficile est vt in eis concurrant ea, quæ necessaria sunt ad publicum latronem constituendum, & præcipuè frequentia actuum.

Præterea raro aut numquam verificatur in eis quòd sint fraudolenter falliti, seu Decottores: vnde immunitate (regulariter) gaudent, & huius opinionis est etiam Alexander Ambrosinus in suo

tract.

tract.de immun. eccles. in Bullam Greg.xiv.cap.13.n.4.in fine.

Dixi regulariter, quia quando legitimè constaret eos esse re vera fraudolenter decottores tunc procederet opinio contraria supradictorum Doctorum, nempè Couar. Boer. Deciani, & Farinacij.

5 Quintum dubium est, An falsum committēs cum periurio gaudeat hac Immunitate? Igneus in l. 1. in principio n.20. in fine. ff. ad Sillani tenet quòd non gaudeat; Et rationem affert quia periurus æquiparatur homicidæ voluntario in c. fi. 22.q.1. Sed in contrarium est veritas, quia crimen hoc neq; Iure Canonico neq; Ciuili, neq; per præsentem Constit. est exceptum, vt docet Decianus in suis tract. crimin. tom.2.lib.6.cap.28.n.21. Vnde Regula suprapofita in cap.5. num. 1. remanet firma in casibus non exceptis; & per consequens Immunitate priuari non debet, vt patet ex supradictis cap 6. num.23. cum seq. & licet in dicto c. vltimo, 22. q.1 æquiparetur periurium homicidio, non tamen equiparatur homicidio proditoriè cōmisso, quòd est exceptum in Iure, & per præsentem Constit. Et licet illa vox *spontè commisso* posita in illo tex. inferat dolum sine quo homicidium puniri non potest, l. 1. ff. de Sicarijs, non tamen infert proditionem.

Præterea ille tex. æquiparat periurium homicidio quo ad numerum annorum quibus pœnitentiam agere debet periurus, sed nō quo ad Immunitatem, vt docet etiam Decianus in loco præallegato.

Sextum dubium est, Si incendiarius ad ecclesiam confugiat, an gaudeat eius immunitate? 6

Cassaneus quem refert, & sequitur Decianus in suis tract. crimin. tom.2.lib.6.cap.28.num.24 tenet quòd non. Et eamdem sequitur opinionē Marius Italia de immu. ecclesiæ lib.1.cap.5.§ 3.num.56.& 57.& ratio est, quia sunt Depopulatores, vt patet ex c. Pessimam 23 q.8. ibi, Pessimam quidem, & Depopulatricem, & horrendam incēdiariorum malitiam &c. Vnde sicut qui incendunt agros, dicuntur Depopulatores, & excluduntur ab hac immunitate, ita similiter, & isti excluduntur. Quæ opinio mihi videtur vera quando incendiarius data opera, & ex malitia incēdit; & multo magis erit vera si ex incendio aliquis perijsset, quia ille per insidias esset occisus, & comprehenderetur incendiarius non solum in exceptione secunda suprapofita in c 6. n. 12. sed etiam sub exceptione quarta suprapofita in c.7 n 1.

Septimum dubium est, de Crimine Adulterij, Nam in Authent. de Mandatis Principum §. Deinde competens est, Vers. Homicidia autem, & §. sed neq; vers. Neq; autem &c. Excipitur Adulterium, quòd etiam fatetur Ancharanus in c. Inter alia de Immunitate ecclesiæ. 7

Sed communiter Doctores docent oppositum quòd non excipiatur à Regula supradicta in c.5.n. 1. ita docet Syluest. in Summa verbo Immunitas 3.q.2.n.2. vers. Quartā &c.

&c. Angelus in Summa verbo Immunitas num.17. & ibidem Vngarellus in sua Addit.lit.T, Decianus in suis tract.crim.tom.2.lib.9.c.28 n.22. Suarez de Relig.tom.1.tract. 2.lib.3. cap.11. nu.17. vers. Neque licet extendere &c. Panor. in c.Inter alia de Immu.ecclesiæ, à n. 14. vbi latè disputat hoc dubium. Et ratio est, quia in hac materia standum est Iuri Canonico, & non Ciuili, vt docet Couar. in lib 2. var. resolut.cap.20.nu.3. & nu.12.circa medium, Farinacius in sua pract. crim.p.p.tom.2.tit.de Carceribus & Carceratis q.28. n.6. & num.15. in fine, Suarez de Relig.to.1 tract. 2. lib.3. cap.8. nu.11. & Remig.de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ. Fallent.28. in finalibus verbis sed per ius Canonicum Regula est generaliter statuta, quòd delinquentes confugientes ad ecclesiã non sunt ab illa violenter extrahẽdi quantumcumq; grauia maleficia perpetrauerint, nisi in casibus in iure exceptis, vt probatum est supra in cap.5.nu.1. Ergo cum crimen Adulterij non sit per ius Canonicum exceptum, neq; per præsentem Constitut. per quam constituitur forma Immunitati ecclesiæ, sequitur quòd non possunt Adulteri ab illa per vim extrahi.

Præterea ius ciuile non ligat ecclesiam, nisi ea acceptauerit 96.d. per totum, Nec suppletur in hoc casu Ius canonicum per Ciuile, Nam suppletio tendit ad diminutionem honoris Ecclesiarum.

8 Octauum dubium est, de Simplicè fure, qui non vnicum furtum commisit, An gaudeat immunitate Ecclesiastica?

Et variæ sunt Doctorum opiniones, Nam Gomez in tom. 3. var. Resolu.c.2.post num.2. dicit quòd de Iure gaudet, vbi etiam asserit ita Communiter teneri, Idem docet Innoc. & Doctores in c. Inter alia de Immunitate ecclesiæ, Decianus in tract. crim. tom.2.lib. 6. c.28.n.4. vbi testatur etiam de cõmuni, Iul.Clar. in sua pract. crim. § fin.q.30. vers. Quæro an fures nu. 12. Farinacius in pract. crim. p.p. tom.2.tit.de Carceribus, & Carceratis q 28.n.51.in fine.vers. verum &c. in noua impressione Cardin. Tuschus tom.3.lit.E, cõcl.10.n.23. & Caual.de Brach. Reg.1.n.98. dicens habere locum etiam si furtũ fecerit in via publica, vbi mentionem facit de præsenti constitut. Greg.xiv.

Et ratio est quia dum per Canones excipiuntur publici Latrones sequitur quòd simplex fur sit tutus in ecclesia, (quia differentia est inter eos, vt probatum est supra in c.6.nu.8.& 11.) Et exceptio in vno casu facta, in alijs firmat Regulã, vt docet Bart.in l.Quæsitum § Deniq; ff.de fundo instructo, Dec. in l.1.ff.de Reg.Iuris nu.21. Roman. cons.337. Decianus in loco præallegato, & Marius Italia de immunit. ecclesiarum lib. 1. cap. 5. §. 1. num.2.

Alij vero dicunt, quòd licet de iure hoc verum sit, tamen de consuetudine consensu Clericorum, & Laicorum introducta non gaudet hac immunitate, & quòd ita passim ab Ecclesijs extrahuntur: ita docet Couar.in lib.2.var.resol.

c.20.n.13,verſ.19.Igneus in l.1.§.ſi ſibi manus.ff.ad Syllan.n.127.Additio ad Angelũ de Maleficijs in verbo. Quòd fama publica nu. 59. lit.B,in fine.

Pro reſolutione præſentis dubitationis dico, quòd ſimplex fur gaudet immunitate eccleſiaſtica.

Probatur per Regulam ſuprapoſitam in c.5.n 1. & per ſupradicta: & ad conſuetudinem Reſpondeo primò.Quòd non eſt vniuerſalis,nam Iul. Clar. in loco præcitato dicit hæc verba, *Hæc conſuetudo apud nos non ſeruatur*; Decianus etiã in loco præcitato dicit,Quòd communis conſuetudo eſt, vt ſimplices fures ſint tuti in ecclesia, etiam quòd in ea deferant furta; & quòd conſuetudo contraria eſt impia, & ideo non eſt ſeruanda.

Aduerte tamen ad id, quòd dicit Decianus, Nam licet ſimplex fur in eccleſia capi non poſsit, nec ab illa extrahi,Tamen res furtiuæ poſſunt etiam in eccleſia ab eo per vim auferri cum licentia Epiſcopi,vel eius Vicarij, vt domino reſtituantur, ne eccleſia occupantem rem alienam tutari videatur: ita docet Farinacius in loco præallegato n.58. & Couar. in lib.2.var. reſol.c.20.n.15.verſ.vigeſimo octauo in fine.

Secundo dato,quòd iſta cõſuetudo ſit in aliquo loco particulari,dico potius dicendum eſſe corruptelam, & abuſum quam conſuetudinem, vt patet ex præſenti Conſtitutione Greg.xiv. col. 1. ibi, *Abuſus tollere*. quæ conſtitutio ad tollendos hos abuſus fuit promulgata à Summo Pontefice; Vnde cum nec per illam,nec per alia iura excipiatur iſte caſus, ſequitur quòd Regula ſupra poſita in c. 5. n. 1. remanet firma in caſibus non exceptuatis, iuxta tex.in c.Dominus 32.q.7.l.Nam quòd liquide §. fin.ff.de Pen.leg.& doctrinã Decij, Cagnol.& gloſ. in l. 1.ff.de reg. iur. & Deciani in ſuis tract.crim. tom. 2.lib.6.c.28.n.4.

9 Nonum dubium eſt, An furans in eccleſia gaudeat immunitate eccleſiæ? Decianus in ſuis tract. crim.tom 2.lib.6.cap.26 nu.7. docet quod non,& idem ſentit Angelus de Caſtro inter conſil.Pauli de Caſtro patris ſui, in conſ 458. n.1. lib.2.teſtans eſſe communem Doctorum opinionem,& alij quos refert,& ſeq.Farin.in ſua pract.crim. p. p.tom.2. tit. de Carceribus, & Carceratis q.28.n.47.

Ego vero dico, quòd gaudet immunitate, quia tam per Canones, quam per præſentem Conſtitutionẽ excipiuntur tantummodo Homicidia, & mutilationes mẽbrorum: Vnde in reliquis delictis quantumcumq; ſint enormia remanet Regula ſupradicta (in c.5. n. 1.) firma,quòd gaudeat Immunitate;& hanc opinionem tenet Goffred.in l.Si quis in hoc genus C.de Epiſcopis,& Clericis, Card.in c.fi. de immunit.eccleſiæ Fallent.3.ampliat.3.dictæ Fallentiæ fol.125 Poteſt tamen Epiſcopus in hoc caſu duo facere,vel punire ipſum reum ratione ſacrilegij commiſsi furando in eccleſia,ſecundum Panor. in c.inter alia num. 29. de immunit. eccleſiæ Farinacium in ſua pract. crim.p p.tom.2.tit.de Carceribus

& Car-

& Carceratis q.28.n.62.in fine, Remigium de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ.q.16.nu.2. in fine, Cardinalem Tuschum in tom. 4. lit.I,concl.59.nu.4.5.& 6.& seq. Et Marium Italiam in suo tract. de immun.ecclesiæ in præsentem cõstit.Greg.xiv.lib.1.cap.3.§.2.nu.2. cap.3.§.7. num.13.& 14.& c.5.§.3. num.79.

Vel si expediens sibi videbitur, poterit ipsum reum tradere Curię sæculari, data prius securitate ab ipso iudice sæculari, de delinquentis impunitate, quo ad vitam, & membra, & omnem corporalem pœnam, iuxta Canonem Id Constituimus 17.q.4.& ita docet Sylu. in Summa verbo Immunitas 3. q. 4. num. 4. & Suarez de Religione tom.1.tract.2.lib.3.cap.13.num.3.

Hæc autem securitas seu cautio sufficit si sit iuratoria vt in dicto Canone id constituimus 17. q. 4. Sed si timetur quòd iuramentum non seruet debet esse fideiussoria. Arg.c.Extransmissa de restit.Spoliatorum,& docet Syl.in loco præallegato.

10 Decimum dubium est, An fur qui rem furto sublatam extra Ecclesiam, postea intra ecclesiam cõtrectauerit, eaq; vsus fuerit, gaudeat Immunitare ecclesiæ?
Angelus Castrensis Pauli Castrensis filius in cons.459.lib.2.inter sui parentis responsa, docet posse ab Ecclesia abduci, nec eius Immunitate gaudere, ac si furtum in ecclesia commisisset; Quæ opinio probari potest. Primò quia illa contrectatio seu vsus rei subreptæ est pretio æstimabilis: Vnde cum in proprium vsum sit conuersa est nouum furtum,& nouum peccatum, vt docet Nauar. in Manuali c. 17. nu 54.& Caietanus in 2.2. D.Tho. q.66.ar.3.Nam furtum non solum est acceptio rei alienæ, verum etiã fraudulenta contrectatio illius inuito Domino, vt docent commun. Doctores in instit. de obligationibus quæ ex delicto nascuntur § Furtum; Nam per illam contrectationem iniuria irrogatur Domino.

Secundo, Si quis rem furto abstulerit ex vno loco, eamq; deferat ad alium locum diuersæ iurisdictionis, poterit à Iudice vltimi loci in quo illam transportauit puniri ob nouam contrectationem, nec tenebitur is remittere furem ad Iudicem loci in quo furtum cõmisit, ita docet Bart. in l.Si dominium.ff.de Furtis; Ergo illa contrectatio est nouum delictum, & per consequens punibile, & cum in ecclesia sit commissum non debet Immunitate Ecclesiæ gaudere ille qui illud commisit.

Couarr. verò in lib.2.var.Resol. c.20. nu.15. vers. Vigesimo octauo in fine, censet supradictam Angeli opinionem esse falsam; Concedit tamen rem ipsam furto sublatam posse ab ipso fure etiam intra ecclesiam per vim auferri vt Domino restituatur; Et ita dicit intelligendum esse c.Vltimo de immun. eccles.& ratio potest esse.

Primò, quia illa contrectatio est per accidens, cum non deferatur in ecclesia, vt iniuriam inferat ecclesiæ.

Secundò, Illa contrectatio, seu vsus rei subreptæ non potest esse

regulariter loquendo res magni momenti: Et propterea quia solet esse delictum leue, non per hoc perdit immunitatem ecclesiæ secundum communem Doctorum opinionem testè Couarr. in lib. 2. var. resolut. cap. 20. n. 15. vers. 25. & Farinac. in sua pract. crim. p. p. tō 2 tit. de carceribus, & carceratis q. 28. n. 63.

Mihi vero videtur, quòd Immunitatem non amittat, quia hoc delictum neq; per Canones, neq; per præsentem Constitutionem est exceptum, & ideo Regulæ supra positæ in c. 5. n. 1. est standum, vt patet ex supradictis in c. 6. num. 23. cum sequent.

Vndecimum dubium est, An deferens arma prohibita in ecclesia dicatur delinquere in ecclesia, & eius immunitate non gaudeat?

Videtur dicendum, quòd delinquat, quia armorum vsus de Iure communi prohibitus est, tàm Clericis, quàm Laicis, tam intra ecclesiam, quàm extra l. 1. C. Vt armorū vsus inscio Principe interdictus sit lib. 11. c. Clerici arma de vita, & honestate Clericorum, & docet Cotta in suis Memorial. verbo Armorum, Soccin. Regula 30. Corne. latè cons. 20. lib. 3. Vnde dum quis armatus intrat in ecclesia dicitur in ecclesia committere delictum, & per consequēs, quòd immunitate ecclesiæ gaudere non debeat.

Et pro hac opinione facere videtur text. in l. Si seruus C. de His qui ad ecclesias confugiunt, Vbi seruus armatus qui confugit ad ecclesiam extrahi protinus videtur.

Et hanc opinionem tenet Rebuffus in const. Gall. tom. 2 sub tit. de immun. Eccles. Glo. 1. n. 28. Petrus à Plat. in Epit. Delictorū lib. 1. c. 8. in fine num. 28. Couar. in lib. 2. variar. Resolut. cap. 20. num. 18. vers. 36.

Nihilominus supradictis non obstantibus videtur mihi dicendum, quòd extrahi ab ecclesia non possit ille qui arma detulit in ecclesia: Vel post delictum aliquod commissum armatus confugit ad ecclesiam.

Probatur primò. Quia ratio quare delinquentes in ecclesia nō gaudent eius immunitate est propter irreuerentiam factam loco sacro, Nam decisio tex. cap. fin. extra de Immunit. Eccles. non respicit qualitatem delictorum, sed tātum locum sacrum in quo delicta sunt cōmissa, vt docet Decianus in suis tract. crim. to. 2. lib. 6. Sed propter delationem armorum prohibitorum in ecclesia nulla, vel saltē parua irreuerentia fit loco sacro: cum consuetum sit illa ibi portare, etiā à viris timoratis & videntibus, & non contradicentibus Prælatis ecclesiæ: Ergo licet sit delictum in se illa deferre contra prohibitionem superioris, non tamen dicitur delinquere in ecclesia, ita ut perdat immunitatem ecclesiæ.

Secundo dato, & non concesso, quòd delinquat in ecclesia, adhuc non perdit Immunitatem ecclesiæ: Nam delatio armorum est leue delictum, vt docet Farinac. in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de Carceribus, & Carceratis q. 28 nu. 66. & Alexander Ambrosinus in

ſuo tractatu de Immunitate Eccleſiæ in Bullam Greg. xiiij. cap. 5. num. 5. verſ. Nec conſiderata, & propter delictum leue cõmiſſum in eccleſia non amittitur Immunitas eccleſiaſtica, vt probatum eſt in præcedẽti dubio decimo num. 10. in fine verſ. ſecundò illa &c. Et licet idem Farinacius in loco pręallegato dicat, quòd tunc delatio armorum eſt delictum graue quãdo mœretur capitalem pœnam propter aliquam particularem Conſtitutionem, vt in delatione archibuſettorum (vulgariter dicti) & quòd in hoc caſu credat poſſe capi in Eccleſia, tanquam in ea grauiter delinquentem; Tamen grauitas, vel leuitas huius delicti conſideranda eſt non reſpectu pęnæ à lege impoſita, ſed reſpectu irreuerentiæ factæ loco ſacro, vt patet ex ſupradictis in prima ratione, ſed minor irreuerentia fit loco ſacro portando piſtolam, ſeu archibuſettum (vulgariter dictum) quia minus videtur, quam arma longa; ergo non erit dicendum delictum graue reſpectu eccleſiæ ita vt perdat beneficiũ immunitatis, & per conſequens non poſſe per vim extrahi ab eccleſia.

Addo inſuper quòd cum hoc delictum non ſit neq; per Canones, neque per præſentem conſtitutionem exceptum debet gaudere eccleſiaſtica Immunitate, iuxta regulam ſupra poſitam in c. 5. n. 1. & notata à nobis ſupra in c. 6. nu. 23. cum ſequentibus.

Et huius opinionis eſt Alexander Ambroſinus in ſuo tractat. de Immunitate Eccleſiæ in Bullam Greg. xiiij. c. 5. num. 5. verſ. Nihilominus, & num 5. in fine, licet alia ratione motus; Et ante ipſum Decianus in ſuis tractat. crimin. tom. 2. lib. 6 cap. 28. nu. 5. Verſ. ex iſtis &c.

Nec obſtant in contrarium adducta, nam.

Ad primum patet reſponſio ex ſecũda ratione pro noſtra opinione adducta.

Ad tex. in l. Si ſeruus C. de His qui ad Eccleſ. confugiunt reſpondetur Primò quòd ille tex. loquitur in ſeruo, & ideo ad liberos non eſt trahendus præſertim in exorbitantibus contra immunitatem eccleſię. Secundò Ratio illius tex. eſt quia mali exempli eſt, quòd ſerui arma ſuſcipiant contra dominos, quæ ratio in liberis nõ militat; Tertiò quando tractatur de immu. eccle. attendendum eſt ius Canonicum, vt probatum eſt ſupra in c. 1. n. 20. Sed per ius Canonicum non excipitur hoc delictum, nec per præſentem Conſtitutionem, Igitur gaudere debet immunitate deferens arma prohibita in eccleſia, iuxta regulam ſupra poſitam in c. 5. n. 1. & notata in c. 6. n. 23. cum ſeqq.

Duodecimum dubium eſt, An Blaſphemus gaudeat Immunitate 12 eccleſiæ? Duæ ſunt Doctorum opiniones, Prima eſt Boetij qui in ſua deciſ. 110. dicit eſſe indignum gaudere immunitate; & idem dicit Decianus in ſuis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 26. num. 6.

Et ratio videtur manifeſta in c. fin. de immu. eccl. quia fruſtra implorat legis auxilium qui in ipsã legem delinquit; Et qui delictũ in

eccle-

ecclesia committit, nō debet gaudere immun. eccles. quia illam offendit: Ergo multo magis Immunitate eccles. gaudere non debet Blasphemus, quia delinquit in Deū sponsum, & caput ecclesiæ. Authē. Multo magis C. de Sacrosanctis ecclesijs, & Immunitas hæc concessa est ecclesijs propter Deum.

Altera opinio est Alexan. Ambrosini in suo tract. de imm. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. c. 8. nu. 12. vers. & propterea &c. qui tenet qđ gaudeat immunitate si Blasphemia non est hæreticalis, & rationē affert, quia hodie Blasphemi non puniuntur pœna mortis, sed pęna pecuniaria, vel fustigationis, &c. vt patet ex Bulla Pij V. incipiente cum primum &c. Ego vero puto, quòd non priuentur Immunitate si blasphemiæ non sunt hæreticales; & si sunt hæreticales distinguē dum est. Vel inquiritur vt blasphemus tantum, vel vt suspectus de fide, si vt blasphemus tantum similiter non priuatur immunitate; Et ratio est, quia neq; per Canones, neq; per pręsentem Constitutionē Greg. xiv. excipitur hoc delictum, ergo standum est Regulæ suprapositæ in c. 5. num. 1. iuxta notata in cap. 6. n. 23. cum seq. Si vero inquiritur vt suspectus de fide remitto lectorem ad ea quæ dixi supra. c. 8. num. 8.

13 Tertium decimum dubium est, de eo qui Clericum, vel ecclesiasticam personā occidit an gaudeat Immunitate ecclesiæ?

Ioannes de Vischis in suo trac. de immun. eccl. n. 38 vers. 7. in interfectore Clerici, dicit quòd Immunit. non gaudet, & idem tenet Decian. in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 28. nu. 11. Gig. de crim. læsæ maiest. lib. 1. Rubr. Qualiter, & à Quibus crim. læsæ maiest. cōmit. q. 10. n. 16 Far. in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de Carceribus, & Carceratis q. 28. n. 28. Foller. in suo pract. crim. Cano. c. 17 in verbo vt si est sacrilegium n. 10. Et ratio est, quia Clerici, & Ecclesiasticæ personæ ecclesiam repræsentant.

Mihi verò videtur, quòd Immunitate gaudeat per Regulā suprapositam in c. 5. n. 1. Nam neq. per Canones neq; per præsentem Constit. excipitur hoc delictum, Vnde semper Regula remanet firma in casibus non exceptis, per supradicta in c. 6. nu. 23. cum sequent. Præterea in præsenti Cōstitutione extensio fieri prohibetur, ibi, *sublata eis &c.* Ergo non debet extendi ad alia delicta non expressa quantūcumq; sint grauia per tex. in c. Inter alia de immun. ecclesiæ.

Nec obstat, quòd Clerici, & ecclesiasticæ personæ ecclesiā repræsentant; Nā Ecclesia iuxta sanctū Euangelium diligit inimicos, & benefacit persequentibus illam. Et hanc opinionem tenet Nauar. in Manuali c. 25. n. 19 post medi. Villagut in suo tract. de extens. leg. tit. de extens. immun. eccles. n. 43. quē refert, & sequitur Marius Italia de Immunitate Ecclesiarum lib. 1. cap. 5 § 3. n. 80 & c 3 § 3. n. 7. idem tenet.

Quartum decimum dubium est, An Raptores Virginum gaudeant Immunitate ecclesiæ? 14

Duę sunt Doctorum opiniones,

Aliqui enim dicunt quòd immunitate non gaudent; Quæ opinio probatur.

Primò per Ius Cæsareum in Authent. de Mandatis Principum §. Deinde competens est, vers. Homicida autem, & in §. Sed neque vers. Neque autem &c. In quo iure statutum est eos non gaudere Ecclesiastica immunitate, & ideo ab ecclesijs per vim, & inuitos esse extrahendos.

Secundò hoc crimen est grauissimum, & reipublicę perniciosum, & simile his quæ in cap. Inter alia de Immunitate ecclesiæ excipiuntur: Ergo sicut criminibus exceptis in dicto c. Inter alia, & in alijs Iuribus denegatur immunitas ecclesiastica, ex eo quòd grauissima sunt, similiter denegari debet Raptui Virginis: & per cōsequens dicti Raptores ab ecclesijs per vim extrahi possunt.

Tertiò publici latrones excipiuntur ab immunitate ecclesiæ, vt supra probatum est, in cap. 6. num. 2. Sed Raptus Virginum sunt eiusdē rationis cum latrocinio publico: Nam licet raptus supradictus habeat aliam malitiam luxuriæ cōiunctam, tamen non per hoc tollit malitiam iniustitiæ grauiorē, & eiusdem rationis cum latrocinio: vt docet Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3 cap. 11. num. 17. vers. Vel certè, in fine numeri; Ergo sicut publici Latrones non gaudent immunitate, ita etiam Raptores Virginum illa gaudere nō debent, & hanc opinionem tenet Couarr. in lib. 2. variar. Resolut. cap. 20. num. 8. in fine, post Hyppol. in l. vnica, nu. 109. C. de Raptu Virginum, Anchar. in c. Inter alia de immun. eccles. & Suarez in loco præallegato.

Communis tamen opinio Canonistarum est, Raptores Virginū gaudere hac immunitate; ita testatur Remigius de immun. ecclesiæ, Fallent. 28. Henricus Boic. in c. Ecclesiæ de Immunitate ecclesiæ Iulius Clarus in sua pract. crim §. finali q. 30. nu. 8. Vers. Quæro Numquid, Angel. Clauas in Summa verbo Immunitas n. 17. in fine, Syluester in Summa eodem verbo 3. q. 2. n. 2. vers. quartum genus &c. Lup. in tract. de illeg. & natal Restit. Comment. 1. §. 5. num. 132. testans de communi Farinacius in sua pract. crimin. par. 1. tom. 2 q. 28. tit. de Carceribus, & Carceratis n. 17. & seq. testans etiam de communi, Boss. in sua prac. crim. tit. de Capt. reorum n. 21. dicens ita seruari ab omnib. iudicibus timētibus Deū. Pract. Papiens. in form. inquisit. in verbo Hæc est quædam inquisitio n. 40. & Ioannes Gutierrez in lib. 3 practirum quæst q. 5. testās etiam de communi nu. 7. & alij. Probatur hæc opinio.

Primò per tex. in c. De Raptoribus 36. q. 1. per quem tex. prohibetur ne Raptores supradicti qui ad ecclesiam confugerunt puniri possint pœna vltimi supplicij, vel alia pœna corporali; sed tantum pęna pecuniaria, & sic gaudent immunitate ecclesiæ.

Nec obstat, quod aliqui dicūt, nempè Decretum istud non esse Concilij Vniuersalis, sed Prouincialis, & ideo non ligare omnes:

Nam respõdetur quòd cum ab ecclesia vniuersali sit receptum, ab omnibus seruari debet.

Secundò, per Ius Canonicum generalis Regula est cõstituta, vt delinquẽtes propter nullum crimen quantumcumq; graue sit possint ab ecclesia violenter extrahi nisi in casibus exceptis, vt probatum est supra in c.5. nu.1. Sed hic casus per Ius Canonicum nõ excipitur, Nec per præsentem Constitutionẽ Greg.xiv. per quam constituta est forma huic Immun. Ergo gaudet Immu.ecclesiæ. Cũ exceptio firmet regulam in contrarium in casibus non exceptuatis, vt supra probatum est, in c.6 n.23,

Nec in contrarium adducta obstant, Nam ad Ius ciuile respondetur, quòd Immunitas ecclesiastica limitari non debet per Ius ciuile: & maximè cum per Ius Canonicũ (quòd attendẽdum est in hac materia, vt probatum est supra in cap.2. nu.5.) contrarium sit statutum vt probatum est ex supradictis.

Ad secundum dico, quòd non licet extẽdere exceptionem propter solam similitudinem rationis alio qui essent excipienda multa alia vitia, vt docet Suarez in loco præallegato; Præterea in forma tradita per Summũ Pontificem Greg. xiv. in præsenti Constitutione excipiuntur aliqui casus cum dictio ne taxatiua tantum, ibi, *Ad vnam tantum formam reducimus*. quæ dictio de sui natura est impedire extensionem ad non expressa, vt probatum est supra in cap.6.nu.25. Et formæ nihil addi, vel minui potest, sed ad vnguem debet seruari, vt probatum est ibidem cap. 6. nu.26.

Ad tertium respondetur, quòd procederet quando Raptor esset solitus rapere Virgines, ita quòd publicus Raptor dici posset, iuxta nota de publico Latrone supra in cap.6.num.7.& num.8. vers. Tertio ad constituendum, cum nu.9. Et in hoc casu comprehenderetur sub exceptione prima præsentis Constitutionis: & meo Iudicio nõ deberet gaudere Immunitate ecclesiastica, & ita intelligi debet opinio Suarez; Sed quando semel tantum raperet, non posset dici publicus raptor ex vno actu, sicut nec publicus Vsurarius potest dici ex vnico actu vsuræ, Et per consequens non amitteret Immunitatem ecclesiæ iuxta cõmunem opinionem Canonistarum.

Quintum decimum dubium est, An violantes ecclesias frangendo fores, vel comburendo eas, vel alio modo immunitate gaudeant? 15

Remigius de Gõni in suo tract. de Immun. ecclesiæ Fallentia 33. & 35. dicit, violantem ecclesiam per quodlibet delictum immunitate ecclesiæ non gaudere; Et idem dicit de omnibus sacrilegis in Fallentia 34.

Ego autem sum opinionis, quòd delinquentes propter nullum crimen quantũcumq; graue & enorme sint priuandi Ecclesiastica Immunitate; nisi sint in Iure excepti: Sed per præsentem Constitutionẽ quæ est iuris veteris declaratiua non excipiuntur omnes violato-

res Ecclesiarum per quodlibet delictum, nec excipiuntur sacrilegi, sed tãtum violantes ecclesiam per homicidium, vel per mutilationẽ membri commissam in ea, vt patet ex supradictis cap. 6. excep. 3. n. 14. Ergo cum exceptio firmet regulã in contrarium in casibus non exceptis, vt probatum est supra ca. 6. n. 24. Clare sequitur tam per supra dictam rationem, quam per aliam adductam in eodem cap. 6. nu. 23. & sequent. quòd non priuantur ecclesiastica immunitate, nisi violatores Ecclesiarum per homicidiũ, vel per mutilationem membri cõmissam in ea, & nisi violatores praesentis immunitatis, vt patet ex supradictis hoc eodem c. 12. dub. 2. n. 2. in resp. ad primum.

16 Sextum decimum dubium est, An Apostata à Religione gaudeat hac immunitate?

Aliqui dicunt, quòd nõ in ecclesijs, & Monasterijs eiusdem Religionis à qua apostatauit, secus vero in alijs; ita tenet Rebuf. in Cõst. Reg. tom. 2. de immun. eccles. ar. 1. Glos. 1. n. 24. & Decia. in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 26. nu. 4. & 13. Ego vero puto quòd nullo pacto gaudeat immunitate per supradicta hoc eodem c. 12. nu. 3. ad quem locum breuitatis gratia remitto lectorem.

17 Decimum septimum dubium est, an Simoniaci hac immunitate gaudeant?

Decian. in suis tract. crim. lib. 5. c. 18. in principio vers. Ideo Simonia &c. & lib. 6. c. 26. n. 5. tenet quòd non, cum hæreticis æquiparentur, quòd potest probari per c. Petrus, & c. cum omnis 1. q. 1.

Pro resolutione tamen præsentis difficultatis primo sciendũ est, quòd qui crederet Spiritus sancti gratiam emi posse pecunia esset hæreticus, vt docet Alphonsus de Castro aduersus hæreses in verbo Simonia, & Suarez de Relig tom. 1 tract. 3. lib. 4. de Simonia c. 1. nu. 6. Et huius hæresis auctor fuit Simon ille magus de quo in Actibus Apostolorum; Et iste hæreticus Simoniacus, seu Simonianus nõ gaudet hac immunitate quia esset verè, & propriè hæreticus.

Secundò Sciendum est, quòd Simonia propriè est sacrilegium, quòd cõmittitur in quolibet contractu quo res spiritualis, vt talis est pro temporali venditur, vel cõmutatur; vt docet Suarez vbi sup. nu. 7. & communiter Summistæ in verbo Simonia; & isti Simoniaci solẽt vocari hæretici non propriè, sed latè sumpto vocabulo, quia qui res spirituales vt tales sunt vẽdunt, profitentur illo actu externo se esse dominos doni Spiritus sancti. Dixi non propriè quia crimen Simoniæ committi potest ex auaritia, vel alia praua intẽtione absque errore in intellectu, & ideo propriè hæresis nõ est, vt docet idem Suarez in loco præallegato nu. 6. Vnde cum isti Simoniaci propriè, & formaliter hæretici non sint, sed sacrilegi, nec excipiantur à generali regula tradita supra c. 5. nu. 1. sequitur, quòd hac immunitate non priuantur.

De effectibus qui oriuntur ex Immunitate ecclesiæ in beneficium illorum qui ad illam confugiunt.

SVMMARIVM.

Effectus immunitatis ecclesiæ est, vt reus qui ad illam confugit non possit per vim extrahi. n. 1.

Reus qui ad ecclesiam confugit non potest ibi per curiam sæcularem ligari, vel in compedibus detineri. n. 2.

Omnia nostra facimus quibus auctoritatem impartimur. n. 3.

Reus qui confugit ad ecclesiam non potest expoliari rebus, & bonis quæ secum detulit in ecclesia. nume. 4.

Armis expoliari an possint rei qui confugerũt ad ecclesiam, per Iudicem sæcularem. n. 20.

Accessorium sequitur naturam sui principalis. n. 6.

Debitor qui confugit ad ecclesiam, si debita aliena ibi detinet potest illis expoliari cum licentia Episcopi n. 7.

Reus qui confugit ad ecclesiam vtrũ expoliari possit bonis quæ possidet extra ecclesiam, si citatus sub pœna priuationis bonorum, vt compareat coram Iudice sæculari, non comparet? n. 8.

Reus non potest obsideri in ecclesia, impediendo ne ei alimenta, & alia neccessaria deferantur. n. 9.

Obsideri potest à Iudice sæculari reus qui confugit ad ecclesiam, ad precauendum ne liberè fugiat. n. 10.

Obsidendo reum Iudex extra ecclesiam, debet ei dare facultatem exeundi extra ecclesiam debitis locis, ad requisita naturæ reddenda. n. 11.

Reo qui confugit ad ecclesiam quis prouidebit de expensis. n. 12.

Reus dum est in Ecclesia non potest damnari ad mortem, nec ad pœnam corporalem. n. 13.

Reus per vim extractus ab ecclesia in casibus non exceptis: vel in casibus exceptis sine licentia Episcopi, non potest damnari ad mortem, neque ad pœnam corporalem. nume. 14.

Facultas extrahendi confugientes ad ecclesiam, à quibus concedi potest? nu. 16.

Captus à Birroarijs affirmat fuisse captum in loco sacro, Birroarij vero in loco profano, quæritur, cui credendum sit. n. 16.

In obscuris quòd verisimilius est inspici solet. n. 17.

Captus à Satellitibus affirmat se fuisse captum in loco sacro, Satellites vero è contra asserunt fuisse captũ in loco profano, Quæritur ad quem iudicem spectet huiusmodi casus cognitio. n. 18.

Accessorium sequitur naturã sui principalis. n. 19.

In pari causa melior est conditio possidentis. n. 20.

CAPVT XIII.

De Criminibus quæ excipiuntur à Regula supradicta (in c.5.nu.2.) tam de Iure quam per præsentem Constitutionem satis tractatum est; Nunc vero de effectibus qui oriuntur ex Immunitate ecclesiæ in beneficium illorum qui ad illas confugiunt tractandum est.

1 Rimus huius Immunitatis effectus est, vt Reus qui ad ecclesiam confugit propter nullum crimen quantumcumq; graue sit, possit ab ecclesia violenter extrahi, (nisi sit per præsentem cõstitutionem exceptum) & si de facto extrahatur, de facto etiam eidem Ecclesiæ restitui debet vt pro
2 batum est supra in c.5.n.1.

Secundus effectus est, vt intra ipsam ecclesiam reo aliqua violentia fieri non possit, qualis esset ibi ligari, vel in compedibus detineri, vt expressè habetur in l. præsenti C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt, ibi, *Nec in ipsis ecclesijs Reuerendissimis ita quemquam detineri atq; constringi, vt ei aliquid victualium rerum, aut vestis negetur, aut requies:* Et idem habetur in c. Definiuit 17.q.4. vbi statuitur, Vt nullus audeat confugientes ad ecclesias, vel residentes inde vi abstrahere, aut quodcumq; nocibilitatis, vel damni inferre. ita etiam docet Suarez de Relig. to. 1. trac. 2 lib. 3. c. 12. n. 2. Guid. Papa in decis. Delphinat. q. 121. col. fin. Guliel. May. in Regula Nemo. ff. de Reg. Iur. fol. 250. col. 3. vers. sed videndũ, Hastẽs. in Summa lib. 6. tit. 30. fol. 86. col. 2. in princ.

Nec obstat contra supradictam doctrinam id quod dicit Iul. Clar. in sua pract. criminali §. fin. q. 30. Vers. Quęro modo &c. n. 20. in fine his verbis: Benè solent rei qui ad ecclesiam confugiunt poni in cõpedibus, vel cum bona custodia, donec cognitum fuerit An gaudere debeant ipsius ecclesiæ immunitate; & ita de consuetudine obseruari attestatur Guido Papa in decis. 121. circa finem, & Remig. in tract. de immunit. eccles. fol. 238. q. 6. Hæc Iulius Clarus: Non obstat dico quia per Gregorium xiv. in præsenti constitutione, vers. Quodq; delinquentes &c. iam est prohibitũ hoc fieri in ecclesijs locisq; sacris, his verbis; *Quodq. delinquentes laici prædicti, postquam vt præfertur ab Ecclesijs, locisvè sacris extracti, & capti fuerint, ad Carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit per curiam sæcularem, detineri debeant nec inde extrahi, Curiaq. sæculari prædictæ consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expreßa commiserint. &c.* Vnde clare constat non debere in ecclesia poni in compedibus sed in Carceribus Curiæ Ecclesiasticæ.

Quod si cum licentia Episcopi ibi ponatur in compedibus à Iudice sæculari, Immunitatem ec-

clesiæ nō violat ipse Iudex: Nā non poterit dici factum à Iudice sæculari, quòd authoritate Episcopi factum erit, iuxta Regulam omnia nostra facimus quibus auctoritate
3 tē impartimur l. 1 §. Sed neq; vers. omnia enim C. vt de vet. iur. enud. & ita docet Marius Italia in suo tract. de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 6. §. 2. n. 51.

Tertius effectus est, vt reus non
4 spolietur in ecclesia rebus, aut bonis, quæ secum detulerit; (Dummodo sine alicuius iniuria secum deferat, vel detineat) Probatur per c. Definiuit 17. q. 4. ibi, *Aut quodcũque nocibilitatis, vel damni, seu spolij &c* & in l. Præsenti C. de His qui ad ecclesiam confugiunt, ibi, *Vt ei aliquid victualium rerum, aut vestris negetur.*

Dixi dummodo sine alicuius iniuria deferat, vel detineat, quia si Raptor raptam ad ecclesiam deferat, subtrahēda ei erit, quicquid iudicetur de raptore.

5 Et similiter si Reus confugiat ad Ecclesiam cum armis prohibitis poterit per Iudicem ecclesiasticum, vel eius officialem (non autem per Iudicem laicum, absq; licentia Episcopi, vel eius officialis) armis expoliari.

Dixi per Iudicem ecclesiasticũ, & non per Iudicem laicum, quia sicut delinquens non potest extrahi ab ecclesia (etiã in casibus exceptis) à Iudice sæculari auctoritate propria sine licentia Episcopi, vel eius officialis, vt patet ex præsenti Const. Greg. XIV. vers. Volumus &c. ita quoq; non potest per eumdem Iudicē expoliari armis, vel rebus alienis quas secum detulit in ecclesia absq; licentia episcopi, vel eius officialis, nam Accessorium sequitur naturam sui principalis c. Accessorium de Reg. Iur. in 6. c. Vnico de consecr. eccles. vel Altar. lib. 6. 6

Et si debitor fugiens ad ecclesiā debita aliena ibi detineat, posset illis expoliari per eum qui ad hoc potestatē haberet ex licentia Episcopi, vel eius officialis, & creditoribus reddere: & ita in similibus casibus iudicandum erit, vt docet Suarez de Relig. tom. 1. tract 2. lib. 3 c. 12. n. 3. Decia. in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 28. Farin. in suo pract. crimin. p. p. tom 2 tit. de carceribus, & carceratis q 28 n. 58 in noua impressione, Coua. in lib. 2. var. resol c. 20. n. 15. vers. 28. & n. 18. vers. 36. 7

Vtrum autem expoliari possint per Iudicem sæcularem alijs bonis quæ possident extra ecclesiam si citati dicti rei publicis ędictis sub pœna priuationis bonorum, vt cōpareant coram Iudice sæculari, non compareant? Panor. in c. Inter alia de Immu. eccl. col. 2. vers. Quæro &c. & ibidē Archid. & Remigius de Gonni in suo tract. de Immu ecclesiæ. q. 13. in fine, & Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib 6. c. 36 nu. 10 dicunt quòd sic. Nam priuilegium immunitatis ecclesiæ operatur, vt nec vitam perdant, vel membrum, sed pecuniariter puniantur. Et licet Ioannes de Vischis in tract de Immun. eccles. nu. 57. vers. Nũquid autem &c. teneat oppositam sententiam, tu tamen ne discedas à prima cum 8

sis

sit probabilior.

9 Quartus effectus est, vt reus nō possit obsideri in ecclesia, impediendo ne ei alimenta, & alia necessaria deferantur; Et ratio est, quia hoc esset per Indirectum ecclesiasticam Immunitatem violare: & ita apertè determinatum est in l. Præsenti C. de His qui ad ecclesias cōfugiunt, ibi, *Vt ei aliquid aut victualium rerum, vel vestis denegetur, aut requies.* Et docet Coua. in lib. 2. var. Resol. c. 20. nu 17. vers. 31. Gomet. tom. 3. variar. Resolut. c. 10. tit. quando Reus gaudet Immunitate ecclesiæ nu. 1. vers. Addo quòd non potest &c. Guid. Papa decis. 121. Boss. in sua pract. crim. tit. de captura nu. 24. Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 27. n. 6. Farinacius in sua pract. crim. p. p. tom. 2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28 nu 9. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2 lib. 3. c. 12 n. 4. & Alexander Ambrosinus de immun. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv. c. 11. n. 7 & Remig. de Gonni in suo tract. de immun. eccles. q 5. & Marius Italia in suo tract. de immu. eccles. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 52.

Si vero ecclesia obsideatur à Iu
10 dice solum ad præcauendum, ne reus liberè fugiat, vel, vt si extra fines ecclesiæ exeat, capiatur, Illud non erit contra immunitatem, quia nulla vis fit existenti in loco sacro, sed solus locus non sacer custoditur: vt si voluntate sua illinc exeat delinquens, ibi teneatur vbi licitè capi potest: ita docet Suarez in loco præallegato Ambrosinus vbi sup. c. 11. in fine vers. Et tātum. & Marius Italia de Immun. eccles. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 53.

Dummodo detur ei facultas exeundi debitis locis ad requisita naturæ reddenda, vt habetur in c. De finiuit 17. q. 4. & docet Syluest. in verb. Immunitas 3. q. 4. n. 4. Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 27. n. 6. in fine vers. modo statim redeat, Alexāder Ambrosinus vbi sup. c. 11. nu. 7. & Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. c. 6. §. 2. n. 26. & 27. 11

Sed incidenter quæritur, Quis 12
prouidebit confugienti ad ecclesiam de expensis? Respondet Panor. in c. Inter alia de Immun. ecclesiæ nu. 28. Aut Reus habet proprium, & faciet sibi expensas de rebus suis: Aut nihil habet, & debet laborare, & manibus sibi victum quærere; Aut neutrum potest, & tunc ecclesia prouidebit ei tanquā pauperi. Arg. c. Clericus victum 91. dist. Et hanc opinionem tenuit ante ipsum Archidiaconus, & Hostiēsis quos ipse refert, & tenet Syluester in Summa in Verbo Immunitas 3. q. 5. nu. 5. Boerius in decis. 303. incipiente Clericus captus n. 3. Decianus in suis tract. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 29. nu. 1. & Remig. de Gonni in suo tract. de Immun. eccles. q. 7.

Nec obstat tex. in l. Præsenti in fine C. de His qui ad ecclesias confugiunt vbi videtur innuere quòd ecclesia debet istis facere expensas, Nam Resp. Cum Panor. in loco præallegato.

Primò, quòd text. ille loquitur narratiuè, & non dispositiuè.

Secundò, Quòd intelligitur secūdum prædicta.

Tertiò,

Tertiò, Quòd in hoc casu debet attẽdi Ius Canonicum plusquam Ciuile: Sed Ius Canonicum Clericis habentibus proprium non subuenit de bonis ecclesiæ vt in c. Pastor ecclesię 1.q.2. Ergo multo magis istis facinorosis.

Præterea Clericus non habens sufficiens beneficium debet manibus laborare, & quærere sibi victũ, vt in c. Clericus victum 91. dis. & c. 1. De celebratione Missarum: Ergo fortius tenentur isti laborare.

13 Quintus effectus est, vt Reus quandiu in ecclesia perseuerat nõ possit damnari ad mortem, vel corporalem pęnam, ita colligitur ex c. inter alia de immunitate ecclesiæ, nam prius dicit, *Non est violenter ab ecclesia extrahendus*, & statim addit, *Neq. inde damnari debet ad mortem, vel ad pęnam.*

Hic effectus est distinctus à primo, & sensus apertus est, quòd licet intra ecclesiam existens iudicari possit, non tamen poterit damnari ad mortem, vel pęnam corporis afflictiuam, quæ per pęnam ibi intelligitur. Et ita docet Panor. in dicto c. Inter alia de immun. ecclesiæ n.3 & 8 & Suarez de Relig. to.1. tract.2, lib.3 c.12.n.5. Et licet Farinac. in sua pract. crim. p.p. tom.2. tit. de carceribus, & carceratis q. 28.n.77. in fine dicat, quòd solet sæcularis Iudex dictos delinquentes citari facere, & si non comparent eos condemnare in pœnam mortis, seu aliam corporalẽ iuxta delictorum qualitatem; tamen à prima opinione ne discedas, tanquã de iure veriorem

Sextus effectus secũdum aliquos est, quòd quando delinquens confugit ad ecclesiam, si de ecclesia spontè exeat, vel extrahatur cum licentia Episcopi, vel eius officialis in casibus exceptis, non possit pęna capitali, nec etiam corporali, seu sanguinis, sed tantummodo pecuniaria puniri; & hanc opinionem dicit esse cõmunem Oldrad. in cõs. 154. in fine, & ita docet Syl. in Summa verbo immunitas 3. q. 4. in fine n.4.

Sed in practica non seruatur dicta opinio, teste Iulio Claro in sua pract. crim. §. fin. q.30. vers. Successiuè Quæro n.22 Boerio decis. 109. in fine, & Farinacio in sua pract. crimin. p.p. tom.2. tit. de carceribus, & carceratis q.28.n.77. Remigio de Gõni in suo tract. de immu. eccles. Præsuppositione 3. nu.14. & Deciano in suis tract. crim. tom.2. lib.6. c.26. nu.11. Suarez de Relig. tom.1. tract.2 lib.3 c.12. n.5. vers. Dixi autem.

Habet tamen locum supradicta
opinio. Primò quando delinquens 14
extrahitur de ecclesia in casibus
non exceptis, id est in quibus immunitate gaudent delinquentes.

Secundo quando extrahitur delinquens in casibus exceptis absq; tamen licentia Episcopi, vel eius officialis contra præsentem constitutionem.

Tertiò habet locum quando à Prælatis ecclesiæ consignantur delinquentes qui confugerunt ad ecclesiam in casibus non exceptis iudicibus sæcularibus cum cautione de delinquentis impunitate quoad vitam, & membra, & omnem corporalem pœnam, iuxta

c. id

c. id constituimus & ca. Reum 17. quæst. 4.

15 His explicatis Quæritur: Primò facultas extrahendi confugientes ad ecclesiam à quibus cōcedi possit? Et resolutiuè respondendo dico quòd.

Primo concedi potest à S. Pontifice etiam in casibus de iure non exceptis vt habetur c. 11. n. 7.

Secundò ab Episcopo loci, vel eius officiali, & cū interuentu personæ ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habente, in casibus exceptis; & si locus esset exemptus, & nullius Diœcesis ab Episcopo propinquiori, vt patet ex præsenti const. Greg. xiiij.

In casibus vero non exceptis cōcedi potest à supradicto Episcopo, data prius securitate de delinquentis impunitate quo ad vitam & membra, & omnem corporalē pœnam, vt patebit ex cap. sequenti 14. n. 2. Ab inferioribus vero dignitatibus, etiam si alias ordinarij essent, aut conseruatores à sede Apostolica specialiter, vel generaliter deputati, aut Prælati regulares, & exempti, supradicta facultas extrahendi cōfugientes ad ecclesiam concedi non potest: vt patet ex præsenti Const. Greg. xiv. §. Volumus dictaq; auctoritate decernimus &c. & docet Alexan. Ambrosinus in suo tract. de Immu. eccles. in Bullam Greg. xiv. c. 11. n. 1. Farinac. cons. 76. in principio, & latè Card. Tuschus tom. 2. concl. 11 num. 9.

16 Quæritur secundò. Quis captus a Birroarijs, seu Satellitibus affirmat se fuisse captū in loco sacro, Birroarij vero in oppositum asserunt fuisse captum in loco profano, quæritur cui credendum sit?

Respondeo, quòd licet Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 29. n. 10. auctoritate Doctorum tueatur credendum non esse Birroarijs in hoc casu, cum agatur de graui præiudicio tertij, & vol. 6. Resp. 4. n. 63. dicat quòd isti Birroarij solent multa mala committere; Tamen nimis durum videtur si standum esset dicto solum vnius personæ delinquentis, & executoribus non crederetur in concernētibus eorum officium. Ideo prudens Iudex debet considerare primò numerum Birroariorum qui hoc asserunt. Secundò vtrum ex dicta captura mercedē percipiant vel non: nam si mercedem perciperent non esset de facili eis credendum; Tertiò, Vtrum caput Birroariorum nēpè Capitaneus, seu Barrigellus vulgariter dictus si interfuit capturæ hoc affirmat; & alias circūstantias, & coniecturas, quæ in dictis casibus solent occurrere: nam in obscuris quòd verisimilius est inspici solet, l. In obscuris. ff. de reg. iur. Si vero Birroarij 17 deponerent pro reo, nempè illum cepisse in loco sacro, eis credendū erit, vt patet ex supradictis cap. 3. n. 29.

Quæritur tertiò, Quando quis captus à satellitibus affirmat se 18 fuisse captum in loco sacro, satellites vero è contra asserunt fuisse captum in loco profano: Quæritur ad quem Iudicem spectet huiusmodi casus cognitio? Breuiter Respondeo ad Iudicem Ecclesiasticum

sticum spectare; ita docet Marius Italia de immun.ecclesiarum lib. 2.c.6 §.2 num.100. & 101.& ratio est prima quia ad Iudicem Ecclesiasticum spectat cognoscere principales causas immunitatis, vt probatum est supra c. 2. nu.5. & 6. Ergo,& alia ad easdem concernē-
19 tia debet agnoscere, Cum Accessorium naturam principalis sequi congruat cap. Accessorium de reg. iur.in 6.Secunda ratio est ex tex.in c.Si Iudex de sent.excommunicationis in 6.in quo deciditur,quòd si malefactor captus à Iudice laico dicit se esse Clericum,huius rei cognitio ad Iudicem Ecclesiasticum spectare, quia de re Ecclesia-
20 stica, & spirituali tractatur. Nec obstat dicere, quòd in pari causa melior est conditio possidentis l. In pari causa ff.de reg.iuris: sed in casu nostro agitur de Iudicis competentia, & reus reperitur in manibus curiæ sæcularis; Ergo ad ipsum Iudicem sæcularem spectare videtur eius cognitio ratione possessionis. Nam Respondetur quòd ex decisione prædicti tex.in c.Si Iudex de sen. excommunicationis in 6. diluitur præsens oppositio; Nam ibi malefactor similiter erat in possessione Iudicis Laici, & tamen deciditur ad Iudicem ecclesiasticum spectare eius cognitio.

Quale crimen committant Iudices sæculares, & alij ministri Curiæ sæcularis, reos per vim ab ecclesijs extrahentes: Et quomodo Ecclesiastici defendere debeant delinquentes qui ad Ecclesiam confugiunt.

SVMMARIVM.

IVdex sæcularis si blanditijs, promissionibus, vel verbis iniuriosis, vel minis operetur vt reus exeat ab Ecclesia ad quam confugit, non peccat si extra ecclesiam eum capiat. n. 1.

Beneficium non confertur inuito. n. 2.

Iudex sæcularis si cum licentia Episcopi per vim reum extrahat ab ecclesia in casibus exceptis non peccat. Et similiter in casibus exceptis cū licentia summi Pontificis. n 3.

Cautio danda à Iudice quomodo esse debeat. n. 4.

Iudex sæcularis qui propria auctoritate Reum per vim extrahit ab ecclesia contra Ecclesiæ immunitatem, sacrilegium committit, & incurrit in pœnas statutas contra violatores dictæ immunitatis. n. 5.

Iudex si absque Episcopi licentia per vim extrahat ab ecclesia delinquētem in casibus exceptis, incurrit in pœnas statutas contra violatores dictæ immunitatis. n. 6.

Attentās extrahere Reum per vim ab Ecclesia ad quam confugit peccat, vt violator Ecclesiasticæ immunitatis, dato quòd non extrahat. n. 7.

Iudex sæcularis in casibus exceptis potest corporali, & condigna pœna

punire

punire reum extractum ab ecclesia cum licentia Episcopi.n.8.

Iudex sæcularis debet supersedere in causa dum disputatur an reus gaudere debeat immunitate.n.9.

Iudex sæcularis qui reum extractum per vim ab ecclesia (vel à consanguineo offensi, vel ab aliquo de familia ipsius Iudicis) capit, incurrit in penas statutas contra violatores præsentis immunitatis.n.10.

Clerici non tenentur arma sumere pro defensione delinquentis qui confugit ad Ecclesiam.n.11.

Clerici, & Ecclesiastici possunt resistere Iudici sæculari volenti per vim, & propria auctoritate reum extrahere ab ecclesia absq; tamẽ aggressione.nu.12.

CAPVT XIV.

POst effectus qui oriũtur ex Immunitate ecclesiæ in benefitium delinquentium qui ad illam confugiunt, consequens est vt videamus quale crimen committant Iudices, & Ministri Curiæ sæcularis reos ab ecclesijs extrahentes: Et quomodo ecclesiastici defendere debeant delinquentes qui ad ecclesiam confugiunt.

Primũ quæsitum aliquibus conclusionibus absoluetur.

Prima cõclusio est, si Iudex vim
1 non inferat Reo, sed blanditijs, & promissionibus roget ipsum vt secum exeat: Et ipse reus voluntariè & sine vlla coactione egrediatur, nullum est peccatũ si eum capiat; Etiam si fortasse Clerici non consentiant. Et ratio est, quia Iudex dum non facit violentiam Reo, non facit contra Immunitatem; Nam in c.Inter alia de immunit. ecclesiæ expressè dicitur. *Non est violenter extrahendus*; & eodem modo loquuntur alia Iura; Vnde ex vi immunitatis sola violentia prohibetur. Præterea licet Immunitas sit cõcessa Ecclesiæ directæ, & non reo, vt docet Suarez de Relig.tom.1.tract.2.lib.3.cap 13.n.3. Tamen negari non potest quòd sit etiam indirectè concessa in beneficium rei: Sed beneficium non
confertur inuito l.Inuito.ff.de reg. iur. Ergo neq; ecclesiæ, neq; Reo fit iniuria, dum Reus voluntariè egreditur de Ecclesia: Et ita docet Nauar.in Manuali cap.25.num.21 in fine, Hostiensis, & commun.Doctores in c.fin.de immun.ecclesiæ, Suarez de Relig tom 1.tract.2.lib. 3.c.12.n.2.Remig de Gonni in suo tract.de immu.ecclesiæ Fallen.12. & Syluest.in sua Summa verb.Immunit. 3.quæst.6.vers.Primum &c. in fine. & Marius Italia in suo tract.de immun.ecclesiæ lib.1.c.6. §.2.n.82. 2

Idem dicendum est de Iudice qui non blanditijs & promissionibus, sed verbis iniuriosis, vel minis induxit delinquentem ad egrediẽdum de ecclesia, & extra ecclesiã eum cepit: Nam non peccat Iudex, nec incurrit in aliquam pœnam; Nec Reus gaudet immunitate; Et ratio est, quia sine coactione reus est egressus de ecclesia; & iura loquuntur vt non extrahatur per vim ita docet Syluester in

Summa verbo immunitas 3.q 6. vers. Primum &c. in fine Panor. in c.fin.de immun.ecclesię,& Remig. de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ Fallent. 12.n. 1.

3 Secunda conclusio est, Si Iudex, vel alius minister iustitiæ, cum licentia Episcopi (vel eius officialis & cum interuentu personæ ecclesiasticæ à dicto Episcopo, vel eius officiali auctoritatem habente; Et data prius securitate de delinquẽtis impunitate quo ad vitam, & membra, & omnem corporalem pœnam) reum inuitum extrahat ab Ecclesia in casibus à iure non exceptis, nõ peccat contra immunitatem ecclesiæ. Et ratio est, quia licet faciat vim personæ non tamẽ facit vim ecclesiæ; ita colligitur ex præsenti constit. Greg. xiv vers. volumus &c. & Ex c. id constituimus 17.q.4. Nam in præsenti Constitutione ordinatur, vt non extrahatur Reus ab ecclesia à iudice sæculari (etiam in casibus exceptis) nisi cum licẽtia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ ecclesiasticæ à dicto Episcopo, vel eius officiali auctoritatem habente: Et in c id constituimus 17.q.4 dicitur *Reos abstrahere non liceat, sed nec alteri consignare, nisi ad Euangelia datis sacramentis, de morte, debilitate, & omni pœnarum genere sint securi.*

Ergo si hæc securitas habeatur, poterit Episcopus dare licentiam Iudici extrahendi Reum: Neque tenetur Episcopus rei consensum expectare ad hanc facultatem dandam, quando iudicauerit expedire: Et iudex licentia habita non peccabit extrahendo Reum. Et hanc opinionem docet Sylu. in Sũma verbo immunitas 3.q.4.n.4. & Suarez de Relig.tom. 1.tract.2.lib. 3.c.13.n.3.

Hæc securitas siue cautio sufficit si sit iuratoria, vt in c. id constituimus 17. q.4. Sed si timeatur quòd petens iuramentum non seruet, debet esse fideiussoria. Arg. c. Extrãsmissa de rest. spoliatorum, & docet Syluest. in Summa verbo immunitas 3.q.4.n.4. 4

Summus Pontifex vero poterit ex causa sibi benè visa licentiam concedere extrahendi ab ecclesia quoscumq; ad eam confugientes, etiam In casibus non exceptis, & etiam sine securitate supradicta, docet Decianus in suis tract crim. tom.2.lib.6.cap.27.nu.4. Farinac. in sua pract.crimin. tit. de Carceribus, & Carceratis q 28.in principio ante num. 1. & ita de facto fecit Clem. Papa viij. in quodam casu Panormitano, vt patet in quodam rescripto facto Archiepiscopo dictæ ciuitatis, quòd notaui supra in c.7.n.21. vers. Venerabil. fratri &c.

Tertia cõclusio est, si iudex propria auctoritate Reum extrahat ab ecclesia per vim, & contra ecclesiæ immunitatem, graue sacrilegiũ committit. (& incurrit in pœnas contra sacrilegos prædictos statutas) ita docet D. Thomas in 2.2. q 99.art 2.in Respons. ad tertium, Foller. in sua pract.crim. can. cap. 17 in § Vt si est sacrilegium num. 8 Farinacius in sua pract crimin. p.p. tom. 2 tit. de Carceribus, & Carceratis q.28.nu.3. circa finem. 5

Sua-

Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 4 Sayrus de Censuris ecclesiasticis lib. 3. c. 19. nu. 2. c. 20. n. 2. & cap. 21. num. 2. & Decianus in suis tract. crim. tom. 2 lib. 6. c. 25. n. 1.

Et ratio est, quia ista immunitas ecclesiæ est ordinata ad diuinum cultum, & eius violatio pertinet ad irreuerentiam rerum sacrarum, & iniuriam Dei, & ideò habet rationem sacrilegij, vt colligitur ex D. Tho in 2. 2. q 99. art. 1. in corpore.

Peccat etiam contra iustitiam commutatiuam respectu rei, & tenetur illi resarcire damna quæ ex illa iniusta extractione ei eueniunt vt probabo infra cap. 15. nu. 24.

6 Quarta conclusio est, in casibus exceptis, si iudex, vel alius minister iustitiæ absq; licentia Episcopi, vel eius officialis, & interuentu personæ ecclesiasticæ à dicto Episcopo, vel eius officiali auctoritatem habente per vim extrahat reũ qui confugit ad ecclesiam, graue sacrilegium committit, & incurrit in excommunicationem, & pœnas contra sacrilegos prædictos statutus.

Patet hæc conclusio ex præsenti Constitutione Gregorij Papæ xiv. in illis verbis. *Volumus autem quae auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia sæcularis, eiusq. Iudices, & officiales, ab Ecclesijs, Monasterijs, locisq. sacris prædictis laicum aliquem vt præfertur delinquentem in nullo ex casibus supradictis* (exceptis) *sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios, Episcopis inferiores, etiam si alijs ordinarij sint, aut nullius diœcesis, aut conseruatores ab hac sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat: Occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios; capere, extrahere, aut incarcerare nõ possint, nisi eo casu quo ipse Episcopus, & dictæ personæ ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis* (exceptis) *superius expressis culpabiles tradere, aut capturæ. & carcerationi interuenire, & assistere recusauerint; tuncq. reuerentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debitę memores, prædictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum scandalo, & tumultu extrahere curent.*

Vnde licet ante supradictam Constitutionem controuersia fuerit inter Doctores, An in casibus à iure exceptis poterat iudex sæcularis absque licentia Episcopi, & propria auctoritate extrahere per vim delinquentem ab ecclesia, absque violatione ecclesiasticæ immunitatis? vt patet ex Coua. in lib. 2. variar. Resolut. cap. 20. num. 18. vers. trigesimo quarto, Farinac. in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de Carceribus & Carceratis q. 28. n. 75. & Iulio Clar. in sua pract. crim. §. fin. q. 30. vers. Quarto Nunc n. 19.

Hodie tamen cessat per supradictam determinationem pontificiam, vt clarè demonstrat Farinacius in loco præallegato. Alexander Ambrosinus in suo tract. de immu-

Immun. ecclesiæ in Bullam Greg. xiv.c.11.n.1. per totum,& Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c.22.n.5. docens habere locum etiam si notoriè constet confugientem ad Ecclesiam commisisse delictum exceptum in præsenti Constitutione; Et ratio est, quia dicta cognitio requiritur pro forma per præsentem Consti.

7 Quinta conclusio est, Quod non tantum extrahens peccat,& punitur, vt dictũ est in præcedenti conclusione tertia ,& quarta, sed etiã attentans extrahere per vim, vt probat tex. in l. Præsenti G. de his qui ad ecclesias confugiunt, ibi, *Nuda saltem cogitatione, atq; tractatu*,& docet glos. vltima in l.2. C.eodem, quam sequitur Salicet.ibidẽ num.1. Gigas in tract. de crimine læsæ maiestatis lib.1.sub tit. Qualiter,& à Quibus crim. lęsæ maiest. committatur q.2. & Decianus in suis tract.crim.lib.6. c.27. num.5. Salicetus in l.2.nu.1.C.de His qui ad ecclesias confugiunt, Farinac. in sua pract.crimin.p.p.tom.2.tit. de carceribus, & carceratis q.28. num.3. vbi dicit quòd non sufficit sola cogitatio extrahendi, sed requiritur quod fuerit deuentum ad aliquem actum exteriorem. Et latè probat Marius Italia de Immunit.ecclesiarum lib.1.cap.6.§.2 à num.54. vsque ad 62. sed præcipuè nu.60. & clarè probatur ex illis verbis nostræ cõstitutionis quæ sunt in vers. Quòd si quis &c. ibi, *Quicquam præter aut contra huius nostræ Constitutionis tenorem attentare præsumpserit declaramus, &c.*

8 Sexta conclusio, Iudex sæcularis si in casibus exceptis cum licentia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ ecclesiasticæ à dicto Episcopo, vel eius officiali auctoritatem habente per vim extrahat ab ecclesia non peccat etiam si reum extractum corporaliter, & condigna delicti pœna puniat. vt docet Alexander Ambrosinus in suo tract. de Immun. ecclesiæ in Bullam Greg.xiv. c.11. num.5. in fine, Farina. in sua pract. crim.p.p.tom.2. tit. de carceribus, & carceratis q.28.nu.77.Iul. Clar. in sua pract.crim.§.fin.q.30.n.1. & Cardin. Tuschus tom.3. lit.E, conclus.8.n.3.

Septima conclusio est, Dum disputatur An gaudere debeat immunitate ille qui confugit ad ecclesiã, Iudex sæcularis debet supersedere in causa, & nihil innouare; 9 Si vero deueniat ad executionẽ pęnæ corporalis, vti contẽptor, & violator Immunitatis ecclesiasticæ incidit in pęnas statutas per præsentem Constitutionem, vt clare colligitur ex præsenti Constitut. Greg. Papæ xiv. § Quòd si quis &c.

His explicatis, Quæritur si Reus 10 nõ à Ministris Curiæ sæcularis, sed à priuatis personis per vim extrahatur ab ecclesia; & Iudex extra ecclesiam caperet Reum, An incurrat in pœnas contra violantes hãc immunitatem statutas?

In hac quæstione, de extrahẽtib. nulla est dubitatio qđ incurrãt in dictas pęnas; Nã confugiens ad ecclesiam à nulla persona siuè publica, siuè priuata extrahi põt, vt patet ex c. Reum & cap. Definiuit 17. q.4. l.2. C.de His qui ad ecclesi.

confugiunt, & ex præsenti Constitutione. Quę iura cum generaliter loquantur, ita generaliter debent intelligi l. 1. §. Generaliter. ff. de legatis prę stan dis, & latè probat Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c. 22. nu. 6. vers. Itẽ fuit dictũ, & Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 13. n. 17. Addens quòd teneatur etiam resarcire damna Reo per vim extracto.

De Iudice vero distinguendum est, vel Iudex fuit particeps violẽtiæ priuatorum, vel nõ: si fuit particeps absq; dubio incurrit in dictas pœnas, & tenetur restituere Reum Ecclesiæ, vt docet Suarez, & Genuensis in locis præallegatis & Marius Italia in suo tract. de immunit. eccles. lib. 1. c. 5. §. 2. n. 39 & 40. Et probatur ex ipsa Constitut. Greg. xiv. § Quòd si quis &c. ibi, *Quicquam præter, aut contra huius nostræ Constitutionis tenorem attentare præsumpserit, &c.* Si vero non fuit particeps dictæ extractionis dubium est, Nam Suarez in loco præallegato dicit quòd non incurrit, nec tenetur restituere Reum Ecclesiæ, nec aliquid Reo ipso; Reuerendiss. Marcus Antonius Genuensis in loco præallegato dicit, quòd tenetur restituere Reum ecclesiæ, & non restituendo incurrit in dictas pęnas; Quæ opinio probabilior videtur.

Primò, quia negari non potest, quòd ecclesiæ, quæ fuit spoliata (pro restitutione hominis ab ea extract.) competit interdictum de libero homine exhibendo, vt docet Bart. in l. 2. C. de His qui ad eccles. confugiunt, quòd interdictum licet sit personale est tamen in rem scriptum sicut cætera inter dicta, l. 1. §. pen. ff. de Interdictis; Ergo datur contra quoscumque detinentes, quamuis non extraxerint.

Secundo Persona per vim extracta ab ecclesia est affecta pro restitutione ecclesiæ: Ergo ad quemcumque transit, transit cum vitio suo; Et confirmatur, Nam sicut res furto sublata ad quascunq; personas proueniat transit cum onere restituendi Domino Rei, l. Si abducta C. de Furtis. § Furtiuè institutionibus de Vsucapionibus, Sic etiã, & in casu nostro, reus erit restituendus ecclesiæ.

Tertiò colligitur ex præsenti Cõstitutione Greg. xiv. in illis verbis *Extrahunt, Capiunt, & Incarcerant*, Vt igitur omnia dicta verba operentur effectum suum iuxta c. Pastoralis de Appellationibus sunt intelligẽda, *Capiunt, & Incarcerant*. scilicet extractum.

Circa secundum quęsitum, Quomodo ecclesiastici defendere debeant delinquentes qui ad ecclesiam confugiunt; Resolutiuè Respondendo dico.

Primò quòd non tenentur Clerici arma sumere pro defensione 15
delinquentis confugientis ad ecclesiam; hoc patet quia in nullo iure inuenitur hæc obligatio.

Secundo dico, quòd nõ expedit ecclesiasticis arma capere pro defensione delinquẽtis confugientis ad ecclesiã; Nec etiam vti auxilio laicorum armatorum ad eumdem effectum; & ratio est, quia scãdala non minoris momenti oriri possent,

sent, quæ magis vitāda sunt quam dicta violatio ecclesiasticæ immunitatis, vt docet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 5.

12 Tertio dico, Quòd possunt ecclesiastici resistere Iudici volēti Reū ab ecclesia extrahere in casu non concesso, claudendo fores, & omnibus alijs medijs externis vti ad impediendam vim, seu effectum eius; absq; tamē aggressione: Hoc enim cōstat ex vsu; Et quia in hoc nulla est indecentia, nec prohibitio, vt docet Suarez in loco prælegato n. 4. in fine.

Quarto dico, Quòd Prælati ecclesiarum possunt vti armis spiritualibus (nempè censuris ecclesiasticis) contra Iudices sæculares volētes extrahere delinquentes ab ecclesia in casibus non concessis, ad hoc vt à talibus violentijs desistant: ita docet Remigius de Immunitate q. 12. & Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 4.

Quibus pęnis puniantur Iudices laici, vel alij ministri Curiæ sæcularis extrahentes per vim ab ecclesia delinquentes qui confugerunt ad illam absq; licentia Episcopi.

SVMMARIVM.

POEna est cum culpa commensuranda. nu. 1.

Violatores ecclesiasticæ immunitatis quibus pœnis afficiantur de iure ciuili. n. 2.

Violatores ecclesiasticæ immunitatis quibus pœnis mulctentur de iure canonico. n. 3.

Violatores ecclesiasticæ immunitatis non incurrunt excommunicationē ipso facto vigore canonum. n. 4.

Violatores ecclesiasticæ immunitatis in quas pęnas, & censuras incurrunt, vigore præsentis Constitutionis Greg. xiiij. n. 5.

Violatores ecclesiasticæ immunitatis incurrunt non solum in censuras, & pęnas statutas cōtra violatores immunitatis ecclesiæ materialis, sed etiam contra violatores immunitatis, & libertatis ecclesiæ viuentis. n. 6.

Absolutio censurarum per præsentem Constit. latarum, cui nam est reseruata. n. 7. & 18.

Absolutionem excommunicationis quam conditor canonis sibi specialiter non retinuit, eo ipso alijs concessisse videtur facultatem relaxandi. n. 8.

Quando qualitas relati requirit specialem mentionem, non includitur in dispositione referente. n. 9. & 14.

Vsus, & consuetudo optimè leges interpretantur. n. 10.

Cum vna lex ad aliam refertur debet intelligi secundum qualitates relatæ. n. 11.

Pœna quādo imponitur respectiuà ad aliam, intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pęnæ ad quam fit relatio. n. 12.

Reseruatio casus est pœna. n. 13.

Quando qualitas relati requirit specialem mentionem, non includitur in dispositione referente in ijs quæ sūt stricti iuris, vt in iuramēto. n. 14

Iuramentum est restringendum quan-

CAPVT XV.

Oena sequitur culpã, & cum ipsa culpa est cõmensuranda quãdo imponitur, vt patet ex c. fin. extra de His qui filios occiderunt, ideo postquam tractatum est de culpa quam committunt Iudices, & alij Ministri Curiæ sæcularis, reos per vim ab ecclesijs extrahendo, cõsequens est, vt videamus qua pœna puniantur. 1

Primo de Iure ciuili violator huius Immunitatis reputatur Reus 2 Crim. læsæ maiest. vt patet ex l. 2. C. de His qui ab ecclesias cõfugiũt ibi, *Sciat se maiestatis crimine esse retinendũ*: & ita docet Iulius Clarus in sua pract. crim. §. fin. q. 68. vers. Extrahens aliquem n. 11. Menoch. de Arbitr. Iudicũ lib. 1. casu 360. n. 68. vers. Decimusquintus casus est, Gigas de crimine læsæ maiest. lib. 1 tit. Qualiter, & à Quibus crim. læsę maiestatis committatur q. 10. n. 1. Farinac. in sua pract. crimin. p. p. tom. 2. tit. de Carceribus, & carceratis q. 28. n. 2. Syluest. in Summa verbo Immunitas 3. q. vlt. Decian. in suis tract. crim. tom. 2. lib. 6. c. 28 sub tit. de Pœnis extrahentium ab ecclesia n. 2. Alexan. Ambrosinus

de

de immun.eccle.in Bullam Greg. xiv.c.15.n.5. Et ratio est, quia tàm ex dispositione legum, quàm Canonum, nemo ex ecclesia extrahi potest nisi de licentia Summi Pontificis (vel Episcopi cui S.P. tribuit talem auctoritatem cõcedendi talem licentiam) cum sit de illis reseruatis; Vnde Gig. in loco præallegato n.4. quem refert, & sequitur Farinac. in eodem loco præallegato dicunt quòd qui sine Summi Põtificis licentia extrahit confugientem ad ecclesiam vsurpat Iurisdictionem Summi Pontificis: Ergo ex capite vsurpatæ iurisdictionis incidit in crimen læsæ maiestatis, & ex sacrilegio violatæ immunitatis incidit in alias pęnas infra enumerandas, vt docet D. Tho. in 2.2. q.99.art.4.in corpore.

Secundo de iure ciuili etiam violatores ecclesiasticæ Immunitatis puniuntur pęna mortis, vt clarè habetur in l. Præsẽti C. de His qui ad ecclesias confugiunt, ibi, *Capitali, & vltimi supplicij animaduersione plectendus*; Et ita docet Decianus in suis tract. crim. tom. 2. lib.6.c.28. sub tit. de Pœnis extrahentium ab ecclesia n.3. Alexãder Ambrosinus in tract. de immu. ecclesiæ in Bullã Greg.xiv. c.15. n.6. & Ioa. de Barberio in suo viatorio Iuris fol.17.col.4. quem refert, & sequitur Remig. de Gõni in suo trac. de immun.eccles.q.9.

3 De Iure Canonico (remota cõst. Greg.xiv.) violatores immunitatis ecclesiæ. Primò debent interdicti ab ingressu ecclesiæ, vt patet in c. Frater 17.q 4. Secundò Extractores debent restituere delinquentẽ extractum ecclesiæ; c. Miror 17.q.4. Vna cum omnibus damnis factis Ecclesiæ: Iadochus in sua pract. crimin. in Rubr. de Violat. templi c.106.nu.4. quem refert, & sequitur Farinacius in sua pract. crim p.p. tom.2.tit. de Carceribus, & Carceratis q.28.n.5 & Alexander Ambrosinus in tract. de Immu. eccles. in Bullam Greg.xiiij. cap.15.n.7. & tàm delinquens per vim extractus potest agere, & petere se restitui, quam Ecclesia cum sit eius libertate spoliata: ita docet Remig. de Gonni in suo tract. de immun. ecclesiæ.q.10. & 11.

Tertiò debent excommunicari nisi extractum restituant c. Quisquis, c. Si quis contumax c. Miror, c. Definiuit, & c. Frater 17. q.4. & ita docet Syluest. in Summa verbo immunitas 3. q. 8. Marcus Antonius Genuẽsis in sua praxi Archiepiscopali Neapol.c.21.n.1 in fine, Alexan. Ambrosinus in suo tract. de immun. & libert. ecclesiæ in Bullam Greg.xiiij. c.15. n.4. & Suarez de Relig. to.1.trac.2 lib.3.c.13.n 7.

Dixi nisi extractũ restituat, nam excõicatio nõ fertur ꝓ delicto cõmisso nẽpè pro extractione facta, sed fertur pro inobediẽtia præsenti, in nõ restituẽdo delinquẽtẽ extractũ ab ecclesia post monitionẽ factã ab Epo, vel eius Vic. ita colligit ex c. Romana §. Caueãt de sen. excõ. in 6. & docet Sot. de iust. & iur. lib.5.q.6.a 2. vers. Illud tñ argumẽtũ, Suarez de Relig. to. 1.trac.2.lib. 3.c.13.n.7. Sayr. de censur. ecclesiasticis lib. 1.c.9.n.15. & similiter dicẽdũ est de interdicto ab ingressu ecclesiæ, vt docet Frãc.ic.2.de cõst.

in 6. n. 8. & Glos. in eodem c. 2. verbo sententijs.

Quartò facta restitutione (delinquentis extracti) ecclesiæ, debet eis imponi aliqua pœna pecuniaria, c. Quisquis inuētus, & c. Si quis contumax 17. q. 4.

Quintò, Vltra pœnam pecuniariam debet eis imponi publica pęnitentia, c. Si quis contumax 17. q. 4. Sylu. in Summa verbo immunitas 3. q. 8. & Remig. de Gōni in suo tract. de immun. ecclesiæ, q. 9. vers. De iure Canonico &c.

4 De pœna excommunicationis potest esse dubium an illam incurrat ipso facto violator huius immunitatis, vel sit excommunicandus: Et ratio dubij oriri potest ex c. Quisquis 17. q. 4. ex illis verbis, *Donec in conuentu admonitus legitimè satisfacit, sciens se communione priuatum*: Quæ verba videatur continere censuram ipso facto incurrendam; Veruntamen si quis attente legat textum illum, illa verba non cadunt super hoc delictū, sed super aliud, rapiendi ex Ecclesia bona illius, vt attente considerauit Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib 3. cap. 13. num. 7. Vbi etiam dicit quòd nulla cēsura inuenitur in iure lata ipso facto propter hoc crimen.

5 Sed per præsentem constitutionem Gregorij Papæ xiv. quæ incipit cū aliàs &c. vers. Quòd si Quis &c. Violatores huius Constitutionis, & ecclesiasticæ immunitatis ipso facto in censuras, & pœnas easdem incurrunt quæ contra libertatis iuris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores, per Sacros Canones, Concilia generalia, & Pontificias Cōstitutiones sunt promulgatæ: Ex quibus verbis colligitur primò, quòd licet ante pręsentem Constitutionem de Iure excommunicatio, & aliæ censuræ essent ferendæ contra violatores præsentis immunitatis, nunc non est dubitandum quin incurrant illas violatores ipso facto per præsentem Constitutionem, vt benè aduertit Marius Italia de immun. Ecclesiarum lib. 1. c. 6. § 2. num. 29. Secundò, quòd intentio Summi Pontificis fuit punire violatores supradictos non solum pœnis supradictis, sed etiam omnibus censuris, & pęnis ex quibuscumq; casibus statutis per Sacros Canones concilia generalia, & Pontificias Constitutiones contra violatores immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ; Nam cum Summus Pontifex indefinitè loquatur, nulla potest afferri ratio cur potius vnam censuram, & pœnam quam aliam incurrant, & ideo omnibus indefinitè constringuntur.

Quæ sint autem istæ pœnæ, nūc à nobis sunt colligendæ vltra supradicta, sed vt clarius cognoscantur, notandum est, quòd immunitas, & libertas ecclesiastica consistit in ijs quæ generatim, aut personis ecclesiasticis omnibus earumvè bonis, aut ecclesijs, earumvè bonis cōcessa sunt, vt docet Nauarr. in Manuali cap. 17. num. 19. vers. Quintò, Caietanus in Summula, verbo excommunicatio cap. 31. Graffius in suis decis. tom. 1. lib 4. in expositione Bullæ Cęnæ Domini num. 120. Innocen. in c. Nouerit

de

de sent. excõmunicationis, & alij quos refert, & sequitur Sayrus de censuris ecclesiasticis lib.3.cap.19 num.9.

Hoc prænotato sciendum est, quòd Canones pertinentes ad immunitatem, & libertatem ecclesiæ sunt infrascripti.

In c. Non minus, & in c. Aduersus de immun. ecclesiæ per conc. Lateranense excõmunicantur ipso facto imponentes collectas Clericis, vel ecclesijs, seu iurisdictionẽ eorum vsurpantes, si moniti non desistunt. excommunicatio vero nulli est reseruata per dictos Canones, sed comprehenditur in Bulla cœnæ Domini c.18.

In c. Nouerit de sent. excommunicationis per Honorium tertium excommunicatur ipso facto violatores ecclesiasticæ immunitatis & libertatis. Excommunicatio tamen nulli est reseruata per dictum Canonem, sed comprehenditur in Bulla Cœnæ Domini c.15. & 19.

In c. Graue de sent. excommunicationis per eundem Honorium Tertium excommunicatur ipso facto officiales locorum in quibus sunt statuta contra ecclesiasticam libertatem, & feudis Ecclesiæ priuantur. Excommunicatio vero nulli est reseruata, sed comprehenditur in Bulla cœnæ Domini c.15.

In c. Generali de electione excõmunicantur vsurpantes de nouo custodiam vacantium ecclesiarũ: excommunicatio vero non est reseruata, sed comprehenditur in Bulla cęnæ c.20.

In c. vnico de ijs quæ vi metusvè causa fiunt in 6. excommunicatur illi qui per vim extorquent absolutionem ab excommunicatione. Nulli tamen est reseruata sed comprenditur in Bulla cœnæ Domini c.16.

In c. Quoniam de immun. ecclesiæ in 6 excommunicatur illi qui impediunt cursum causarum ecclesiasticarum. excommunicatio vero nulli est reseruata, sed comprehenditur in Bulla cęnæ cap.15. & 16.

In c. Quamquam de censibus in 6. compellentes ecclesias, & ecclesiasticas personas soluere collectas, talleas, gabellas &c. si sunt personæ singulares excommunicatur; Si vniuersitates interdicuntur. Nulli tamen sunt reseruatę censuræ, sed comprehenduntur in Bulla cœnæ c.18.

In Clemen. Præsenti de censibus excommunicatur exigentes pedagia ab ecclesijs, vel ecclesiasticis personis, & vniuersitates interdicuntur. censuræ vero non sunt reseruatæ, sed cõprehenduntur in Bulla cœnæ Domini c.18.

In c. Clerici de immunitate ecclesiæ in 6. excommunicatur dantes, vel imponentes onera ecclesijs, ecclesiasticisvè personis & vniuersitates interdicũtur. Absolutio vero à dictis censuris est reseruata sedi Apostolicæ.

Sed aduertẽdum est, quòd licet c. supradictum fuerit postea reuocatum per Clemen. vnicam de immun. ecclesiarum, quæ est Clem. V. tamen per Leonem X. in sua Bulla quæ incipit supernæ dispositionis

&c. quæ est xj. in Bullario, fuit innouata, & confirmata, & similiter per Concilium Trid. sess. 25. c. 20. sub Decreto de Reformatione est renouatum; & comprehenditur in Bulla cęnæ c. 18. Et supr a dicta Immunitas, & libertas pertinet ad ecclesiam materialem, & viuentem.

Per Martinũ V. in sua Bulla quæ incipit ad reprimẽdas &c. quæ est quinta in ordine in Bullario, excommunicantur officiales Laici procedẽtes in causis ecclesiasticis quæ fuerũt delatæ ad eorũ forum, postquã cognouerint ad forum ecclesiasticum pertinere, Cuius absolutio est S. Pontifici reseruata. Et pertinet dicta Immunitas, seu libertas ad ecclesiam materialem, & viuentem.

In conc. Trid. sess. 22. cap. 11. sub Decreto de Reformatione excommunicatur occupantes, & vsurpantes bona ecclesiarum, cuius censuræ absolutio Romano Põtifici est reseruata.

Hoc enim priuilegium pertinet ad immunitatem vniuersalis ecclesiæ materialis.

In cap. Si quis suadente Diabolo 17. q. 4. qui Clericum percutit excommunicatur ipso facto; & & eius absolutio est reseru ata Sũmo Pontifici.

Hoc autem priuilegium concessum ab Innocentio II. Summo Põtifice Ecclesiasticis Personis, pertinet ad Immunitatem, & libertatem ecclesiæ: Nam toti Clero vniuersalis ecclesiæ concessum est.

Vnde qui Clericum percutit non solum iniuriam facit illi Clerico percusso sed toti Clero: Ita docet Sayrus de Censuris ecclesiasticis lib. 3. cap. 19. nu. 9. Et Vgolin. in Bulla cœnæ Domini par. 2. c. 15. vers. Nec non qui statuta & c. 1. §. 1. num. 3.

In c. Fœlicis de Pœnis in 6. excõmunicatur, & varijs pęnis puniuntur occidentes, vulnerantes, percutientes, hostiliter insequentes, capientes, carcerantes, & c. Illustrissimos, ac Reuerendissimos Cardinales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Clericos, & Religiosos familiæ Summi Põtificis, & Cardinalium: Cuius absolutio Censuræ est Summo Pontifici reseruata; Et dictæ pęnæ accurate explicantur à Prospero Farinacio in sua practica criminali part. 2. tom. 2. q. 112. de crimine læsæ maiest. à n. 108. vsq; ad nu. 126. inclusiuè: Ad quem remitto lectorem.

Scientes verò, & non reuelantes supradictam crimen iam commissum, vel committendum eadem censura, & pœnis puniuntur, per Constitutionem Pij V. quæ incipit Infelicis sæculi &c. Et supradictæ excommunicationes latæ in c. Fęlicis, & Constitutione Pij V. cõprehenduntur in Bulla Cœnæ c. 11 vt docet Vgolinus in expositione Bullæ cœnæ p. 2. c. 11. in principio, & in vers. Vel fauorem n. 6.

Hoc etiam priuilegium pertinet ad Immunitatem, & libertatem Ecclesiæ vniuersalis, Cum Collegium Illustrissimorum Cardinalium vna cum Summo Pontifice Ecclesiam vniuersalem repręsentent. Probatur.

Primò, Quia Cardinales vniuersalis ecclesiæ caput sunt, vt docet

Mar-

Martinus Laudēsis in suo tract.de Cardinalibus q.31.&Fabianus de Monte Sancti Sauini in suo tract. de empt & venditione q.4. principali nu.28. Et Apostolorum vices tenent vt docet Lud. Bologni. in suo tract.de potestate Papæ n.9.& Bellenci in suo tract.de Charitatiuo subsidio q.3.n.11.

Secundò,quia Cardinales ecclesiæ generalis officium gerūt, vt docet Martin. Laudensis in suo tract. de Cardinalibus q.8. & ad regimē vniuersalis Ecclesiæ adhibentur, vt demonstrat Illustriss.Bellarminus in suis Controuersijs, contr.5. de Membris Ecclesiæ lib.1.de Clericis c.16.vers. At si consideremus &c.& Cardinalium consilio Ecclesia Romana regitur; Marcus Mantuanus in suo tract.de concilio nu. 66.VndeCollegium Cardinalium appellatur gremium Ecclesiæ, vt in c. In nomine Domini, vers. De ipsius ecclesiæ gremio 23.dist.Barbat.de Præstantia Cardinaliū q.1. n.25. Et sicut ostiū regitur per Cardinem, ita & ecclesia per Cardinales.ita Barba.in loco præallegato, & Archid.in c,Sacrosancta 22.dis.

Tertiò,Cardinales ecclesiæ vniuersales Capitulum sunt ita Mart. in suo tract.de Principib.q.488.Et Cardinalatus est pars Papatus, c. Felicis de Pęnis in 6. Archid.& Io. And.ibi, Vnde licet Epi iurēt fidelitatē Rom.Pōtifici vt in c.Ego M. de Iure Iur. tū Cardinales nō iurāt fidelitatē Papæ tanq̄ inuiscerati,& pars corporis ipsius Papæ,ita Hos. in c.Antiq; de Priuilegijs,& Barb. de præstātia Cardinaliū q.1.n.25.

Sed cōtra posset forsan aliquis dicere,Quòd violatores huius immunitatis nō incurrunt in dictas cēsuras,& pęnas enumeratas in supradictis Canonibus. Quia licet dicta priuilegia pertineāt ad ecclesiā vniuersalē,& per consequēs ad Immunitatē Ecclesię,tamen pertinēt ad personas,& per cōsequēs ad ecclesiam viuentem: Præsens aūt cōstit.Greg.Papæ xiv. tractat de Immunit.ecclesiæ materialis,& ideo violatores huius Immunitatis incurrūt in illas cēsuras,& pęnas quę per sacros Canones &c. sunt promulgatæ cōtra violatores libertatis,& imm.ecclesiæ materialis: Nā clausula in fine posita refertur ad præcedētia c.Secūdo requiris,& c. Inquisitioni extra de Appellationibus.

Sed respondetur,quòd intentio S.Pōtificis fuit punire supradictos 6 violatores nō solū cēsuris,& pęnis statutis cōtra violatores supradictos Immun. ecclesiæ materialis, sed etiā contra violatores libertatis ecclesiæ viuentis.Qd̄ probatur.

Primò,quia de vtraq; Immunitate tractat in præsenti cōst.nā de Immunitate Ecclesiæ materialis tractat,ibi,*Vt laicis ad ecclesias locaq. sacra,& religiosa predicta cōfugientibus,&c.* De Immunitate verò ecclesiæ viuētis tractat,ibi. *De crimine vero hæresis &c.* iuncto vers. *Sicuti et prohibem' ne cōtra ecclesiasticas personas &c.* Et postea statuit pœnas cōtra violatores ibi,in vers. *Quod si quis &c.* Et ita tenet Alex.Amb.in Cōmētarijs dictæ Bullæ Greg.xiv. Romæ impressis, vt patet ex titulo, *cōmētaria in Bullā Greg.xiv. Pōt. Max.De Immunit. & libertate ecclesiastica;*

siastica: Et ex tractatu, nam de vtraq; tractat; De immunitate ecclesiæ materialis tractat à principio vsque ad cap. 15. inclusiuè, & de immunitate, seu libertate ecclesiæ viuentis à cap. 16. vsq; ad finem operis.

Secundò, quia aliqui Doctores (vt Caietanus in sua Summula verbo immunitas, vers. sexto &c.) faciunt differentiam inter libertatē, & immunitatem ecclesiæ, dicendo libertatem pertinere ad personas, immunitatē verò ad ecclesias materiales, & earum res, ideo Summus Pontifex volens demonstrare quòd omnibus pœnis statutis, tā contra violatores immunitatis ecclesiæ materialis, quā contra violatores ecclesiæ viuentis, volebat punire transgressores præsentis cōstitutionis, posuit illa verba, *& pœnas easdem incurrere quæ contra libertatis Iuris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores per sacros Canones &c. sunt promulgatæ.*

Tertiò in c. Clericis de immun. ecclesiæ in 6. & in Bulla Leonis X. quæ incipit supernæ dispositionis &c. Et in Bulla Martini V. quæ incipit ad reprimendas &c. & in conc. Triden. sess. 22. cap. 11. sub Decreto de Reformatione, supra allegatis tractatur de immunitate ecclesiæ materialis.

Quartò Greg. Papa xiv. in præsenti Constitutione generaliter loquitur, vt violatores huius Constitutionis incurrant in censuras, & pœnas statutas per sacros Canones, Concilia generalia, & Pontificias Constitutiones contra violatores libertatis, & immunitatis ecclesiasticæ, non distinguendo ecclesiam viuentem à materiali; Ergo generaliter debet intelligi, iuxta tex. in c. solitæ § fin. de maior. & obedientia. Nec per alios potest coarctari ad ecclesiam materialē, cum sit prohibitū aliter interpretari: vt patet ex præsenti constitutione, ibi, *Quauis aliter iudicandi, & interpretandi.*

Quintò, & vltimò hic tractatur de fauore Reipublicæ ecclesiasticæ, & ideo lata debet fieri interpretatio, Glo. notabilis in c. sciant cūcti in verbo alios, de elect. in 6. vbi Archid. & Francus n. 6. Graffius in sua pract. casuum reseruatorum cap. 4. num 27. Quod procedit etiā in pœnalibus, & odiosis vt docet Bartolus in l. Quemadmodum C. de Agr. & Cēsibus lib. 11. Aegidius Bossius in sua pract. criminali tit. de Pœnis num. 12. Vndè clarè constat transgressores præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiv. incurrere in censuras, & pœnas statutas in Canonibus supradictis, nō solum contra violatores immunitatis, & libertatis ecclesiæ materialis: sed etiam contra violatores immunitatis, & libertatis ecclesiæ viuentis.

Sed consurgit dubitatio cui nā sit reseruata absolutio censurarum 7
latarum per præsentē Const. Greg. Papæ xiv. super immunitate ecclesiarum?

Quatuor possunt esse opiniones in hac difficultate.

Prima opinio potest esse nullam incurrere censuram ipso facto, sed tantum esse excōmunicandos huius immunitatis violatores; ita

docet Syluester in Summa, verbo immunitas 3 q.8 Suarez de Relig. tom. 1.tract. 2.lib.3 cap.13.nu.7.§. Sed quæret Turrecremata in c.Miror 17.q.4 & huius opinionis videtur esse Alexander Ambrosinus in suo tract.de immu.ecclesiæ in Bullam Gregorij xiv. cap. 15. num,4. qui quamuis non dicat esse iure latam, vel ferendam: nec dicat si sit reseruata nec ne, sed tantum dicat quòd vltima pœna quæ de iure Canonico irrogatur istis violatoribus immunitatis ecclesiasticæ, est excommunicatio, tamen ex iuribus quæ allegat clarè patet esse huius opinionis, nam ex iuribus illis manifestè apparet non esse excommunicationem iure latam, sed ferendam, vt accurate perpendit Suarez in loco præallegato; Et confirmatur quia dum refert opinionem Syluestri, qui docet, quòd debet extrahens excommunicari, & nihil in contrarium dicit, sequitur ipsum esse eiusdem opinionis.

Ex qua opinione sequitur, quòd si violatores huius Constitutionis Greg.xiv. non essent declarati excommunicati, vel interdicti, non indigerent alia absolutione quàm à peccato; Quod peccatum cum nec per præsentem Constitutionem, nec per aliud ius appareat esse reseruatum, sequitur quòd à quolibet Confessario approbato ab Ordinario possent absolui.

Si verò essent declarati excommunicati, vel interdicti ab Ordinarijs locorum, ab eisdem ordinarijs locorum possent absolui iuxt.tex. in c.Nuper § In secũdo vero casu, de sent.excommunicationis.

Sed ista opinio erat probabilis antè promulgationem præsentis Constitutionis Greg.xiv. post verò dictam promulgationem sustineri non potest, cum expressè appareat ex dicta Constitutione. §.Quòd si quis &c. incurrere excommunicationem ipso facto, ibi, *Declaramus eum ipso facto incurrere censuras, & pœnas easdem &c.*

Secunda opinio potest esse, Violatores dictæ immunitatis esse excommunicatos ipso facto; sed eius absolutionem spectare ad Ordinarium, ex quo non reperitur expressè reseruata Papæ.

Et hanc opinionem tenet Marcus Antonius Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c.21.n.5.

Quòd sint excommunicati ipso facto, patet ex eadem Constitutione Greg.xiiij. in vers.Quòd si quis &c. ex illis verbis, *Declaramus eum ipso facto Censuras, & pœnas incurrere &c.*

Quòd absolutio nõ sit Sedi Apostolicæ reseruata, patet primo ex c. Nuper §. In secunda verò quæstione, extra de sentent. excommunicationis, vbi dicit Summus Pontifex Absolutionem excommunica 8
tionis quam conditor Canonis sibi specialiter non retinuit, eo ipso alijs concesisse videtur facultatem relaxandi. Vnde clare sequitur, quòd ordinarius poterit absoluere à dicta excommunicatione, cũ in dicta Constitutione non appareat esse reseruatam.

Secundò, Quando qualitas relati requirit specialem mentionem, 9
prout est reseruatio absolutionis

Papæ,

Papæ, non includitur in dispositio ne referente, textus est notabilis in cap. penult. de Iure Iurando, & docet Gammarus de auctoritate legati in exordio n. 35. Ergo dato quòd Constitutio Greg. Papæ xiv. se referat ad Canones, & Constitutiones promulgantes contra violatores libertatis Iuris, & Immunitatis ecclesiasticæ, quæ continēt censuras cum reseruatione absolutionis Papæ, Tamen trāsgressores dictæ Constitutionis licet incurrant in dictas cēsuras, quia expressè nominantur: non tamen incurrunt in dictas reseruationes Summi Pontificis; Quia in dicta Constitutione referente non includuntur eo quòd specialis mentio in ea non sit, prout requiritur, iuxt. tex. in cap. Nuper de sentent. excommunicationis. §. In secunda vero quæstione.

Sed contra supradictam opinionem obstat Primò Decretum factum à Sacra Congregatione Illustrissimorum Cardinalium super negocijs Episcoporum, & Regularium circa absolutionem à casibus reseruatis, ex viuæ vocis oraculo Clementis Papæ viij. publicatum Romæ die 26. Nouembris 1602. in quo prohibetur Regularibus (qui habent facultatem absoluendi à casibus, & censuris Sedi Apostolicæ reseruatis) absolutio à casibus, & censuris violationis Immunitatis ecclesiasticæ, in terminis Constitutionis Gregorij Papæ xiv. quæ incipit cum alias nō nulli &c. Quæ reseruatio connumeratur inter illos quinq; casus, qui de Iure Sedi Apostolicæ sunt reseruati; Vnde ex vigore dictæ reseruationis manifestè colligitur quòd casus, & cēsuræ prædictæ sunt Summo Pontifici reseruatæ: Neq; obstat dicere quòd in dicto Decreto agitur de Regularibus, non autem de facultate ordinariorum; Nam respondetur, quòd licet loquatur de Regularibus, tamen tractat de illis Regularibus qui prætextu facultatum absoluebant à casibus reseruatis, vnde hæc Censura, & hic casus inter reseruatos Papæ connumerat.

Secundò, vsus, & consuetudo optimè leges interpretantur, c. Cum dilectus de consuetudine l. Si de Interpretatione. ff. de legibus: Sed vsus docet ordinarios frequenter huiusmodi absolutiones petere à Sede Apostolica, vt mihi Romæ testatus fuit Reuerendissimus Coccina Romanæ Rotæ Decanus, & Sacræ Pœnitentiariæ Regens, quæ cōsuetudo plerumq; facit vt quòd non est reseruatum sit reseruatum vt docet Nauar. in Manuali c. 27. num. 258 Syluest. in Summa verbo casus quæst. 4. Armilla eodem verbo num. 6. & Toletus in sua Summa lib. 3. c. 14. nu. 3. Ergo absolutio dictarum censurarum est Sedi Apostolicæ reseruata. 10

Tertiò, Censuræ latæ in dictis Iuribus relatis in præsenti Constitutione Greg. xiv. habent hanc qualitatem annexam, quòd sunt reseruatæ Sedi Apostolicę, sed cum vna lex ad aliam refertur debet intelligi secundum qualitates relatæ, text. Aureus in Authent. de Filijs natis ante dotalia instrumenta §. fin. col. 3. & probat text. in l. in te- 11

stamen-

ſtamento, & in l. ſi ita ſcriptum.ff.
de Condit.& demonſtrat.& Barto
lus in l.1.§.Cum plures n.1.ff.ſi fa-
milia furtum feciſſe dicatur, & in
l.1.num.1.ff.de Receptatoribus &
alijs in locis dicit, quòd quando
pęna imponitur reſpectiuè ad aliã
12 intelligitur cum omnibus qualita
tibus illius pœnæ ad quam fit rela
tio;& idem docet incertus Auctor
tractatus de crimine læſæ maieſta
tis n.15. qui reperitur in tomo 15.
tract.Ergo ſi in pœnis corporalib.
(quæ ſunt odioſæ,& per conſequẽs
reſtringi debent, iuxta reg. iuris
in cap.Odia de Reg.Iuris in 6.) fit
hęc interpretatio, vt pœna impo-
ſita.reſpectiuè ad aliam, intelliga
tur cum omnibus qualitatibus il-
lius pęnæ ad quam fit relatio, mul
to magis hæc interpretatio debet
fieri in caſu noſtro, vbi tractatur
de pœna ſpirituali, fauorabili ec-
cleſiæ vniuerſali,& animabus fide-
lium; Et per conſequens traſgreſ-
ſor pręſentis Conſtitutionis Greg.
Papæ XIV. incurrit in cẽſuras latas
in Iuribus relatis, vna cum ſuis re-
ſeruationibus.

Nec adducta ad firmãdam opi
nionem ſupradictam obſtant.

Nam ad primũ ex c. Nuper &c.
Reſpondetur Nõ eſſe neceſſe, nec
reperiri in Iure cautum, vt dicta re
ſeruatio exprimatur in proprijs
terminis, ſed ſufficere vt aliquid
in ſpecie exprimatur, quòd reſer-
uationem ſignificet.Sed in caſu nõ
ſtro ipſa prolatio cenſuræ reſerua
tionem,& prohibitionem abſolu-
tionis continet: nam dum infligit
tranſgreſſoribus præſentis Conſti-
tutionis eas cẽſuras,& pęnas, quæ
contra libertatis iuris,& Immuni
tatis eccleſiaſticæ violatores per
ſacros Canones,& Pontificias Cõ-
ſtitutiones ſunt promulgatæ, quæ
ſua natura ſunt Sedi Apoſtolicę re
ſeruatæ, ſpecialiter non ſolum ſub
nomine cenſuræ relatæ ad dictos
Canones, & Conſtitutiones, ſed
etiam ſub nomine pœnæ, (nã pœ-
na eſt reſeruatio) vt docet Sãchez 13
de Matrimonio tom.3. lib.9. diſp.
32.num.18 & Molina de Iuſt.tom.
1.tract.2 diſput.92.verſ.pœna &c.
videtur ſibi reſeruaſſe dictas cen-
ſuras,& prohibuiſſe alijs eius abſo
lutionem.

Et confirmatur ex eodem c.Nu-
per in Reſpõſione primi articuli,
Nam cum quæſitum eſſet Pontifi-
ci, an illi laici eſſent excommuni-
cati qui abſque læſione violenter
detinent clericos, reſpondet af-
firmatiuè:& intelligit ſententiam
Canonis ſi quis ſuadente Diabo-
lo 17.quæſtione 4. quæ eſt reſerua-
ta, nec tamen expræſsè ſibi reſer-
uat.

Vnde colligitur ſatis eſſe ad re-
ſeruationem faciendam tacitè in-
dicare cẽſuram reſeruatam, etiam
ſi ipſa reſeruatio non exprimatur
in proprijs terminis.

Ad ſecundum reſpõdetur, quòd 14
antecedens, procedit in ijs quæ
ſunt ſtricti Iuris, vt in iuramento
de quo loquitur tex.in c.pen.de iu
re iurando: Vnde propter pericu-
lum periurij ſtricta debet fieri in-
terpretatio in illo caſu, vt docet Pa
nor.ibidem n.2.& regulariter Iura 15
mẽtum reſtringendum eſt quantũ
fieri poteſt vt minus obliget iuran
tẽ propter dictũ periculum periu-

rij, vt

rij, vt docet idem Panor. in c. Cum Clerici in fine de verborum significatione, Angelus in Summa verbo Iuramentum 4. n. 1. Et Syluest. in Summa eodem verbo 3. q. 1. in fine; Sed in casu nostro reseruatio censuræ est pœnn spiritualis, quæ respicit fauorem animarum, & totius Reipublicæ Ecclesiasticæ, (cũ per tálem reseruationem melius per Sedem Apostolicã quam per ordinarios curentur vulnera animarum ex correctione, & pœnitentiæ in iunctione; & violatores huius Immunitatis. ita correcti, & emendati melius præseruantur à recidiuo, vt docet Graffius in sua practica casuum reseruatorũ lib. 1 cap. 4. n. 27. vers. Tertio &c.) & ideo Regula Iuris, Vt referens intelligatur secundum qualitates relati, debet latè interpraetari, & extendi in casu nostro, iuxta doctrinam Glos. in c. Sciant in verbo alios de elect. in 6. vbi Archid. & Franc. n. 6. quos refert, & sequitur Graffius in loco præallegato n. 27. Et sic cum simus
16 in diuersis casibus non debet fieri illatio de vno ad alium casum diuersum, iuxta tex. in c. Ad audientiam, de Decimis, & l. Papinianus exuli. ff. de Maioribus.

Sed dato, & nullo pacto concesso, quòd dicta limitatio procederet etiam in reseruatione absolutionis censurarum, Negatur consequentia, & ratio negationis est, quia licet in reseruatione censurarum requiratur specialis mentio reseruationis, iux. tex. in c. Nuper §. In secunda vero quæstione de sent. excom. tamen (vt dictum etiã est in responsione ad primum) nõ reperitur in iure cautũ, vt debeat fieri ista reseruatio in proprijs terminis, sed sufficit vt aliquid in specie exprimatur quòd reseruationẽ significet; Sed reseruatio censuræ est pęna vt supra probatum est, & in casu nostro Summus Pontifex non solum exprimit censuras latas in dictis Canonibus, sed etiam pœnas, per quòd verbum videtur specialiter denotasse pęnam reseruationis, quæ est maior quæ sit in dictis Canonibus relatis contra violatores dictæ immunitatis: Immo in multis (vltra censuram) non adest alia pœna quam reseruationis absolutionis Sedi Apostolicæ, Vnde non potest illud verbum (pęnas) ad aliud referri quam ad dictam pœnam reseruationis: Ergo cum reseruatio sit specialiter facta sub nomine pœnæ, sequitur quòd dictæ cẽsuræ sint specialiter reseruatæ secundum qualitates relati: Vnde reiectis contrarijs concludendum est non posse Ordinarios regulariter absoluere à dictis censuris, cum sint sedi Apostolicæ reseruatæ.

Pro cuius conclusionis confirmatione addo, quòd cum hoc dubium discuteretur in prætorio sacræ pęnitentiariæ fuit conclusum, censuras prædictas esse reseruatas Sedi Apostolicæ, nec posse Ordinarios regulariter ab illis absolue re. Et facto verbo Summo Pontefici Paulo V. annuit: ita mihi retulit Reuerendissimus Coccina Romanę Rotę Decanus, & ad pręsens Regens Prætorij Sacræ Pœnitentiariæ.

Tertia opinio potest esse, Censuras,

ſuras,& pęnas ipſo facto latas per præſentem Conſtitutionem Gregorij Papæ xiv. contra violatores Immunitatis,& libertatis eccleſiaſticæ eſſe ex reſeruatis Sũmo Pontifici in Bulla Cœnæ Domini.

Probatur hæc opinio primò,quia tranſgreſſores præſentis Conſtitutionis condemnantur ipſo facto in cenſuras,& pœnas latas per ſacros Canones, & Pontificias Conſtitutiones contra violatores Immunitatis,& libertatis eccleſiaſticæ,vt patet ex eadem Conſtit.verſ. Quod ſi quis &c.

Sed ferè omnes cenſuræ latę per dictos canones contra violatores Immunitatis,& libertatis Eccleſiaſticæ, ſunt reſeruatæ Summo Pontifici per Bullam cęnæ Domini,vt ſupranotatum eſt; Ergo ſunt reſeruatæ in Summo Pontifici in Bulla cęnæ Dominì,cẽſuræ latę per præſentem Conſtitutionẽ contra eius violatores.

17 Secundò reſeruatio caſuũ ſi cõtinet fauorem Eccleſiaſticum,largo modo interpretari debet,& extendi etiam ad alium caſum ex identitate rationis,Glo.notabilis in c. Sciant,verbo alios,de elec.in 6 vbi Archid. & Francus n.6.quos refert & ſequitur Graffius in ſua Practica caſuum reſeruatorum lib.1.c.4. num.27.

Sed in præſenti Conſtitutione fit mentio non ſolum cenſurarum & pœnarum per ſacros Canones latarum ſed etiam per Pontificias Conſtitutiones latas contra Violatores dictę Immunitatis,& libertatis eccleſiaſticæ; & dictæ cenſuræ ſunt reſeruatæ Summo Pontifici, vt ſupra probatum eſt,ergo dicta reſeruatio cum ſit in fauorem vniuerſalis Eccleſiæ largo modo eſt interprætanda, & extendenda ad reſeruationes factas in Bulla Cœnæ Domini non ſolum ex identitate rationis,ſed etiam quia nomen Conſtitutionis largo modo ſumptum, poteſt & debet extendi in iſto caſu ad fauorem vniuerſalis eccleſiæ, ad Bullam cœnæ Domini; Quia licet ſententiæ latæ in dicta Bulla ſint ab homine, tamen habent vim Iuris cum non expirẽt morte Summi Pontificis, vt patet ex dicta Bulla in fine,verſ. Volẽtes præſentes noſtros proceſſus &c. & Viualdus in expoſitione dictę Bullæ caſu 21. verſ. Volentes &c. nu.6. & 7. dicit quòd ſunt à Iure, & Sayr. de Cenſuris eccleſiaſticis lib.3.c.1. nu.17. dicit medias eſſe inter ſententias Iuris,& hominis, vnde non erit abſurdum in præſenti caſu fauore vniuerſalis Eccleſiæ extendere nomen Conſtitutionis ad Bullam Cœnæ Domini.

Tertiò ſupradictam opinionem tenet Admodum Reuerẽdus Pater Abbas D.Iacobus de Graffijs (verſatiſsimus in hac materia caſuum reſeruatorum) in ſuo conſilio vnico de Immunitate eccleſiæ nu.29. vbi dicit hæc verba. Quæ quidem declaratio excõmunicationis operatur,vt Ordinarius loci non poſſit abſoluere Curiam ſæcularem; quia incidit in Bullam Cęnæ Domini ipſo facto, cum incurrat in pęnas promulgatas contra violatores Iuris, & Immunitatis eccleſiaſticæ,& ita in excommunicationem Bullæ à qua Epiſcopus non

poteſt

potest absoluere &c. Hæc Graffius.

Sed contra supradictam tertiã opinionem obstat.

Primò Decretum Congregationis Illustrissimorũ Cardinalium super negocijs Episcoporum, & Regularium circa absolutionem à casibus reseruatis ex viue vocis oraculo Clem. Papæ viij. Romæ publicatum die 26. Nouembris 1602. In quo decreto distinguuntur casus reseruati in Bulla Cœnæ Domini, ab alijs reseruatis Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ Domini, & à casibus reseruatis Episcopis; & casus, & cẽsura violationis Immunitatis Ecclesiasticæ in terminis præsentis Constitutionis Gregorij Papæ xiiij. quæ incipit cũ alias nonnulli &c. connumeratur inter illos quinq; casus qui de Iure Sedi Apostolicæ sunt reseruati extra Bullam Cœnæ Domini ergo &c.

Secũdo viginti quinq; anni sunt elapsi à publicatione præsentis Cõstitutionis Gregorij Papæ xiv. & vno quoq; anno fuit de nouo publicata Bulla Cœnæ Domini, & numquam casus præsentis Constitutionis fuit connumeratus, & registratus in dicta Bulla: Ergo signũ est non esse ex reseruatis Summo Pontifici in Bulla Cœnæ Domini, sed ex reseruatis Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ.

Tertiò violatores præsentis Cõstitutionis Gregorij Papæ xiv. incidunt solum in censuras, & pœnas quæ per Sacros Canones concilia generalia, & Pontificias Constitutiones sunt promulgatæ contra violatores libertatis, & Immunitatis ecclesiasticæ, sed censuræ, & pœnæ latæ in Bulla Cœnæ Domini, non sunt latæ per Canones, nec per Concilia Generalia, nec per Pontificias Constitutiones, sed sunt sententiæ latæ ab homine in processu, vt docet Vgolinus in expositione Bullæ Cęnę Domini p.p. cap. 17. & Graffius in suis decis. aureis tom. 1. lib. 4. cap. 18. num. 4. Ergo Violatores præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiv. non incidunt in excommunicationes, & reseruationes factas in Bulla cęnæ Domini.

Rationes vero allatæ ad probãdam supradictam tertiam opinionem non obstant, & Ad primam declaro minorem propositionem dicendo quod sunt diuersæ censuræ latæ per canones contra violatores Immunitatis ecclesiasticæ, ab illis quæ sunt latæ, & reseruatæ per Bullam Cœnæ Domini, licet pro eadem causa: Nam sublata Bulla Cœnæ Domini, adhuc violatores incurrerent in censuras, & pœnas latas in dictis Canonibus; Sed ex diuersis non fit illatio c. Ad audientiam, de Decimis l. Papinianus exuli. ff. de Minoribus: Ergo licet incurrant in Censuras, & pœnas latas per Sacros Canones, nõ tamen incurrunt in censuras, & pœnas latas per processum Bullæ Cœnæ Domini; Cum de dicto processu nulla fiat mentio in præsenti Constitutione Greg. Papæ xiv. & de Canonibus fit expressa mentio.

Ad secundum Respondeo, quòd extensio non debet fieri absq; necessitate: sed violatio huius Immunitatis ante publicationẽ præ-

sentis Constitutionis non erat reseruata: Immo nec erant ipso facto excommunicati violatores, vt probatum est supra; Et nunc non solum incurrunt excommunicationem ipso facto, sed etiam eius absolutio est reseruata Sũmo Pontifici: Ergo non debet magis extendi; quia qui nimis emungit elicit sanguinem.

18 Quarta, & vltima opinio potest esse quòd illi casus qui coincidunt cum Bulla cęnæ Domini sunt reseruati in dicta Bulla; Vt si Minister Curiæ sæcularis præsumeret (etiã in casibus per præsentem Constitutionem exceptis) per vim personã ecclesiasticam ab ecclesia extrahere, adducere, capere, carcerare; aut vellet cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, alias quam de Iure permittitur, incideret etiam in Censuras latas per Bullam Cœnæ Domini Sanctissimi Summi Põtificis Pauli V. cap. 15. quia coincidit iste casus cum illa excommunicatione.

Si vero non coincideret casus præsentis Constitutionis, cum casu Bullæ cœnæ Domini, vt est quando minister curiæ sæcularis caperet Laicum delinquentem, & extraheret ab Ecclesia absque licentia Episcopi, etiam in casibus exceptis.

In hoc casu, vel alio simili violator præsentis Constitutionis, Gregorij Papæ xiv. incideret in cẽsuras Reseruatas Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ Domini non autem in censuras latas, & reseruatas per Bullam cœnæ Domini.

Probatur hæc opinio (quo ad secundam partem nam prima est clara.)

Primò, Quia violatores præsentis Constitutionis incurrunt in Cẽsuras, & pœnas statutas contra libertatis iuris, & Immunitatis ecclesiasticæ Violatores, per Sacros Canones, & Conciliorum generalium, & Summorum Pontificum Constitutiones sunt promulgatæ: vt patet ex præsenti Constitutione vers. Quod si quis &c. Quæ verba cum sint indefinitè prolata amplectuntur omnes Canones, & Cõstitutiones promulgatas, non solum in fauorem Immunitatis ecclesiæ materialis, sed etiam in fauorem libertatis ecclesiæ viuẽtis, (vt supra latius probatum est,) & censuras in eis latas, cum suis reseruationibus, (cum reseruatio absolutionis sit pęna;) Nam intentio Summi Pontificis fuit coaceruare omnes pœnas contra violatores præsentis Constitutionis.

Sed inter Canones promulgatos in fauorem Ecclesiasticæ Immunitatis, & libertatis sunt cap. Si quis suadente Diabolo 17 q. 4. c. Clericis de Immunitate ecclesiæ in 6. (in quo excommunicantur dantes, vel imponentes onera ecclesijs, ecclesiasticisq; personis, quæ censura est Papæ reseruata: & c. Clericis supradictum pertinet ad Ecclesiam viuentem, & materialem; & licet per Clem. vnicam de Immunitate Ecclesiæ fuerit reuocatum, tamen per Concilium Tridentinum in sess. 25. cap. 20. Sub Decreto de Reformatione est innouatum) c. Fęlicis de pœnis in 6,

& Concil. Trid. seß.22. cap.11. sub Decreto de Reformatione. In quibus Iuribus excõmunicantur violatores dictorum Canonũ, & Vniuersitates interdicuntur: quarum censurarum absolutio est Summo Pontifici reseruata per dictos Canones; Ergo contrafacientes præsenti Constitutioni Gregorij Papę xiv. in fauorem Ecclesiasticæ Immunitatis, & libertatis promulgatæ, incurrunt in dictas Censuras; quarum absolutio est Summo Pontifici reseruata; & per consequens Ordinarij locorum, licet declarẽt transgressores supradictos incurrisse in dictas censuras, & pœnas, non tamen possunt regulariter ab illis absoluere absq; speciali facultate Sedis Apostolicæ.

Secundo probatur ex Decreto facto à Sacra Congregatione Illustrißimorum Cardinalium super negocijs Episcoporum, & Regularium circa absolutionem à casibus reseruatis, ex viuæ vocis oraculo Clementis Papæ viij. Romæ publicatum die 26. Nouembris 1602. in quo prohibetur Regularibus (qui habent facultatem absoluendi à casibus, & censuris resernatis Sedi Apostolicæ) absolutio à casibus & censuris violationis Immunitatis ecclesiasticę in terminis præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiv. in quo Decreto distinguuntur casus reseruati in Bulla Cœnæ Domini, ab alijs reseruatis Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ Domini, & à Casibus reseruatis Episcopis: & casus & censura violationis Immunitatis Ecclesiasticæ in terminis præsentis Constitutionis, connumeratur inter illos quinq; casus, qui de Iure Summo Pontifici sunt reseruati extra Bullam cœnæ Domini: Ergo clare liquet censuram supradictam esse Summo Pontifici reseruatam, sed non in Bulla cęnæ Domini.

Nec obstat dicere quòd in dicto Decreto agitur de Regularibus, non autem de facultate ordinariorum; Nam respondetur, quòd licet loquatur de Regularibus, tamen tractatur de casibus, & censuris reseruatis, tàm Episcopus, quàm Sedi Apostolicæ; & tractatur de illis Regularibus qui prætextu facultatum absoluebant à casibus reseruatis, vnde hic casus, & hæc censura inter reseruatas Papæ extra Bullã cęnæ Domini connumerat; Et hoc sufficit ad probãdam opinionem supradictam.

Tertio, vigintiquinq; anni sunt elapsi à publicatione præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiv. & vno quoq; anno fuit de nouo publicata Bulla cœnæ Domini, & Anno 1606. aliqua fuerunt de nouo addita, quæ in alijs Bullis publicatis superioribus annis non erant, vt videri potest in cap. 16. Bullæ cœnæ præsentis Pontificis Pauli Papæ V. & tamen casus, & censura præsentis Constitutionis numquam fuit addita, connumerata, vel Registrata in dicta Bulla: ergo clarum signum est non esse ex reseruatis Summo Pontifici in Bulla cœnæ Domini, sed ex reseruatis Summo Pontifici extra Bullam cœnæ Domini.

Cõtra supradictam opinionem videntur obstare illæ duę rationes

supra

ſupra allatæ ad confirmandam ſecundam opinionem; ſed ibidem patet reſponſio.

Vnde ex ſupradictis clarè conſtat abſolutionem cenſurarum latarum per præſentem Conſtitutionem Greg. Papæ xiv ſuper Immunitate Eccleſiarum, eſſe reſeruatam Summo Pontifici, extra Bullam cœnæ Domini; Nec poſſe Epiſcopos, ſeu Ordinarios regulariter abſoluere à dictis cenſuris.

Nunc videndum eſt de reſtitutione, quæ oritur ex violatione hu-
19 ius Immunitatis; licet reſtitutio non ſit propriè pœna ſed actus iuſtitiæ commutatiuæ, vt docent cõmuniter Doctores, & præcipuè D. Thomas in 2.2. q.62. art.1. in corpore, Salon. ibidem concl.1. Nau. in Manuali c.17. n.6. & alij nec requirat actum Iudicis vt fiat cui debetur. Nam præceptum reſtituẽdi licet ſit affirmatiuum, includit tamen in ſe præceptum negatiuũ non retinendi alienum, quòd pertinet ad præceptum Dechalogi, Non furtum facies, vt exactè docet Michael Salon. in 2.2. D. Thom. q.62. art.2. Controuerſia 1 conclu. vnica, verſ. Ad vltimum: Et præce-
20 pta negatiua obligant ſemper, & ad ſemper, vt docet D. Th. in 2.2. q. 33. ar.2. in corpore, & Nau. in Man. c.17. n 54.

Et certum eſt teneri ſæcularem
21 Iudicem, vel alium Miniſtrum Iuſtitiæ reſtituere Eccleſiæ delinquẽtem, quem vi, & abſque licentia Epiſcopi, vel eius officialis contra Immunitatem extraxit: ita apertè habetur in c. Miror 17. q 4 in illis verbis, *Eccleſiæ igitur illæſum reuoca quem irreligioſiſſime rapuiſti*. Et docet Bonifacius de Vitalin. in Clemen. 1. de Pœnit. & Remiſs. in concl. 9. n. 85. quem refert, & ſequitur Remig. de Gonni in ſuo tract. de Immun. Eccleſiæ Præſuppoſitione 3. n. 4. in fine Decian. in ſuo tract. crim. lib. 6. c. 28. num. vlt. Et Iadochus in pract. crim. Rubr. de Violatione templi cap. 106. nu. 4. dicit, perſonam auulſam ab eccleſia, eſſe reſtituẽdam vna cum omnibus damnis & intereſſe, & illum refert, & ſequitur Farinac. in ſua pract. crim p. p tom. 2. tit. de Carceribus & Carceratis q. 28. num. 5. & Alexander Ambroſinus in ſuo tract. de Immun. Eccleſiæ in Bullã Greg. xiv. c. 15. n. 7. & Marius Italia de Immun. eccleſiarum lib. 1. c. 6. §. 2 nu. 24. & ratio eſt, quia Eccleſia paſſa eſt iniuriã, & ſpoliata eſt Iure ſuo, ideo debet reſarciri c. Conquerente & c. Item cũ quis de reſt. Spoliatorũ, Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapol. c. 22. n. 5. verſ. Item fuit reſolutum Si vero reſtitutio rei fiat Epiſcopo ſatisfacit Iudex ſæcularis, quia Epiſcopus repræſentat Eccleſiam c. Scire debes 7. q. 1. Clem. Attendentes. §. Hoc autem nu. 17. de ſtatu Monachorum, Genuenſis in loco præallegato n. 8 verſ. Anno ſequenti &c.

Et licet Iudex poſtquam extraxit reum, velit cautionem de impunitate dare, & interim reum retinere, non ſatisfacit Eccleſiæ, nec ſuæ conſcientiæ, ſed debet prius reſtituere Eccleſiæ quod abſtulit, & poſtea de cautione tractare: ita docent commun. Doctores allegati ſupra in cap. 5. num. 1 & vltra illos

Oldradus cõs.53. Panor. in c. Inter alia de immun. ecclesiæ, n.26. Bart. in l. Presēti C. De His qui ad eccles. confugiunt, Syluest. in Summa verbo immunitas 2.q.7.n.11. Angelus in Summa verbo Immunitas n.20. Quæ restitutio est facienda etiam in casu in quo delinquēs extractus nō debet gaudere immunitate: Et ratio est, quia Ecclesia fuit expoliata sine cognitione causæ facta ab Episcopo, & sine licentia ipsius Episcopi; Arg. text. in c. Conquerēte, &c. Item cum quis de Restitut. spoliatorum, & in nostris terminis decidit istam quæst. Petrus de Belluga in tract. qui intitulatur speculum principis in Rubr. 11. §. Sed quia loquitur, quem refert, & seq. Remig. de Gonni de Immun. ecclesiæ. q.17 § venio ad nostram quæstionem; Et non solum ecclesia poterit agere pro restitutione delinquētis vt tradit Aufr. in Addit. ad Cappellam Tolosa. decis.422. col. 2. in princ. & Decian. in suis tract. crim. lib.6. tom.2. c.28. n.7. Sed etiā ipsemet extractus poterit agere spolio, vt docet Card. Tuschus to.3. lit. E, concl. 10. n.20. & ante ipsum Oldrad. cons.145. in fine.

Et dato quòd Reus per vim extractus ab Ecclesia ad quam confugit, velit renunciare iuri suo, & voluntarie remanere in potestate Iudicis sæcularis, adhuc Iudex tenetur illum restituere ecclesiæ; Et ratio est, quia Priuilegium hoc directè, & principaliter concessum est Ecclesiæ vniuersali; indirectè vero redundat in beneficium Rei, vt contentum in tali loco: vt docet Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib.3. c.13. n.11. Anchar. cons.314. in principio, & Decia. in suis trac. crim. tom.2. lib.6. c.25. n.1. in fine.

Et similiter si reus existens in ecclesia velit renunciare huic immunitati inuitis rectoribus Ecclesiæ, vt ab ea posset extrahi, adhuc renunciatio non tenet, & reus extrahi non poterit, & si de facto extrahatur teneretur Iudex sæcularis illum Ecclesiæ restituere: Nam sicut clericus non potest renunciare priuilegio fori quia illud datum est 22
Ecclesiæ vniuersali, ita nec etiam cōfugiens ad ecclesiam poterit renunciare huic immunitati nam iuri publico non derogatur pacto & voluntate priuatorum vt habe- 23
tur in c. Si diligenti de foro competenti, & in l. Ius publ. ff. de Pactis & ita docet Decianus in suis tract. crim. tom.2. lib.6. cap.26. sub n.12. Benè verum est, vt fatetur idem Decianus, quòd si Reus qui confugit ad Ecclesiam vellet propria voluntate exire ab Ecclesia, poterit hoc facere etiam rectoribus inuitis, & isto modo poterit extra Ecclesiā capi à Curia sæculari, quia sicut refugium ad ecclesiam ei liberam fuit, ita & exitus liber esse debet. & cum Deciano concordat Marius Italia de immu. ecclesiarū lib.1. c.6. §.2. n.84. in fine, ante vers. Sed quidam &c.

Sed ponamus quòd aliquis Reus sit legitime extractus ab ecclesia, & nomine Episcopi in Carceribus 24
sæcularis Curiæ detētus, Quæritur (dū agitatur causa an debeat reus gaudere immunitate vel nō) Vtrū possit Reus eidem immunitati renunciare? Et Respondetur, quòd

non.

non ex rationibus supradictis.nu. 22.& ita docent Decianus in loco precitato, & Marius Italia similiter in loco præallegato n.84. vers. Sed quiddam hic &c.vsq;ad n.87. inclusiuè,in fine cuius numeri adducit etiam pro hac opinione Dominum de Mastrillo in lib.2.decis. 169.qui dicit in his terminis fuisse decisum.

Sed quid dicendum si post extra
ctionem factam per vim à Curia
25 sæculari ipse reus aliud delictum
committat, Vtrum possit Iudex
sæcularis ipsum reum detinere, &
prius punire de delicto postea cõ-
misso,& postea illum Ecclesiæ re-
stituere? An potius teneatur ante
punitionem, vel cõdemnationem
illam,ecclesiæ restituere? Et Anto
nius Gama decis 52. tenet quòd
potest prius eum punire, & postea
Ecclesiæ restituere;Sed Genuensis
in sua praxi Archiepiscopali Nea-
politana cap.22.n.7.tenet opposi-
tum, quod ante omnia tenetur Iu
dex sæcularis restituere ipsum reũ
per vim extractum ecclesiæ, & ita
docet Marius Italia de immun. ec
clesiarum lib.1.cap.6. §.2.n.41.42.
& 43.

Dubium tamen est, an sicut te-
26 netur Iudex sæcularis restituere ec
clesiæ Reum quem per vim, & de
facto, & contra immunitatem ec-
clesiæ extraxit, ita quoq; teneatur
restituere Reo omnia damna illi
secuta ex dicta extractione, Et vi-
detur dicendum quod non.

Primo quia Immunitas hæc est priuilegium concessum ecclesiæ, non autem personæ delinquentis: Ergo iudex sæcularis extrahendo illum per vim, & contra immunitatem,peccat contra ecclesiã, non autem contra Reum, nec illi facit iniuriã; Quia ratione personæ est sub iurisdictione iudicis sæcularis.

Secũdo Canones qui de hac immunitate loquuntur nullam mentionem faciunt de hac restitutione; Sed tantum dicunt iudicem sæcularem cõmittere peccatum sacrilegij, vt probatum est sup. c. 14. n.5.& 6.& teneri Reum per vim extractum restituere ecclesiæ, vt sup. probatum est n.21.& seq.

Tertio probatur auctoritate D. Th.qui in 2.2.q.99.art.2. in respõsione ad 3.ait, Quod quãdo Iudex sæcularis capit aliquem de loco sacro,quem in alijs locis licitè capere posset, actum illum non habere aliam malitiã,nisi sacrilegij,quia non habet(inquit)aliam deformitatem,nisi quia res sacra violatur.

Opposita vero sentẽtia est probabilior, nempè quod iudex sæcularis teneatur restituere Reo per vim extracto ab ecclesia omnia dãna illi secuta, ex dicta iniusta extractione.

Probatur primò,Quia iudex sæ
cularis non habet iurisdictionem 27
in personam delinquẽtis dum est
in ecclesia,quia est locus exẽptus;
& per consequens censetur esse ex-
tra suum territorium, vt docet Al-
ciatus in suo tract.de Præsumptio
nibus, Regula 3. Præsumpt. 33. Et
Marius Italia de immun.ecclesia-
rum lib.1.c.6.§.2.n.43.& 44.& signã
ter n.69.Et colligitur ex c.Cũ Epis
copus de officio Ordinarij in 6. &
cap.1.de Priuilegijs in 6. in princ.
vers. Numquid ergo &c. ibi, *Dum-*

modo sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res religiosa.

Colligitur ex Clem.vlt. de Priuilegijs: Sed extra territorium iusdicenti impune non paretur, vt patet ex c.2.de Const. in 6.in illis verbis, *statuto Episcopi quo (in omnes qui furtum commiserint) excommunicationis sententia promulgatur: Subditi eius furtum extra ipsius Diœcesim committentes, minime ligari noscuntur: Cum extra territorium iusdicenti non pareatur impune.*

Et idem habetur in l.vltima.ff.de iurisd.omnium iudicum,vbi Glos. in verbo non paretur,dicit,siue,dicas inter non suos subditos: siue inter suos subditos; Ergo dum iudex sæcularis per vim extrahit delinquentem ab ecclesia ad quam confugit,non exercet actum iurisdictionis, cum illam non habeat ibi in delinquentem,vt ex iuribus, & Doctoribus supra allegatis est manifestum. Ergo exercet violentiam; ergo facit iniuriam non solum ecclesiæ contra Religionem: sed etiam delinquenti extracto cōtra iustitiam commutatiuam: ergo tenetur restituere omnia damna illi secuta ex illa iniusta extractione.

18 Secundo delinquens qui est in ecclesia potest impunè,& sine culpa resistere, & se defendere ne extrahatur extra ecclesiam, vt patet ex supradicto c.2.de constit. in 6. & l.vlt.ff.de iurisd. omnium iudicū & docet Marius Italia in suo tract. de immun.ecclesiarū lib.1. c.6.§.2. n.45.& seq.& Decian. in suis tract. crim.lib.8.c.3.n.vlt. Ergo Iudex sæcularis qui illum aggreditur per vim extrahendo non exercet actū iustitiæ,& iurisdictionis, sed iniuriæ cōtra iustitiam commutatiuā: Quia alias daretur bellū ex vtraq; parte iustum; ergo tenetur resarcire illi damna illata cum iniuria cōtra iustitiam commutatiuam.

Tertio iudex sæcularis in suo territorio carcerando Clericum in casibus non permissis,non solum committit sacrilegium, sed etiam iniustitiam cum iniuria: Et ratio est quia non habet iurisdictionem in personam Clerici: Ergo & similiter in casu nostro, cū non habeat iurisdictionem in personam illius delinquentis dum est in ecclesia, illum carcerando facit actum iniustitiæ cum iniuria, & per consequens tenetur resarcire illi damna ei illata.

In contrarium vero adducta nō obstant, nam.

Ad primū r̄ndetur, Quòd licet hoc priuilegiū sit directè cōcessum ecclesiæ,tn̄ redundat ēt in personā delinquētis vt cōtenti in tali loco.

Prętereà eo ipso quod talis locus per talē priuilegiū eximitur à iurisdictione sæculari; consequenter etiam persona quę ibi est eximitur ab eadem iurisdictione quo ad talem actum ibi exercendum, licet alias subdita sit sæculari iudici.

Ad scd̄m r̄ndetur quod Canones qui de hac materia loquuntur tractāt de hoc delicto quatenus ipsis cōtrariū est,& ideo semper de illo tanquā de sacrilegio loquūtur: tn̄ non excludunt aliam malitiā iniustitiæ quæ exercetur contra reum, dū per vim extrahitur ab ecclesia.

Ad

Ad tertium respondetur, Quod D. Tho. illud dixit gratia exēpli, & considerauit solum primam mali tiā illius actionis quæ faciebat ad suum propositum; Tamen non sequitur non habere aliam malitiā iniustitiæ, quæ redundat ab illa.

Vnde reiectis contrarijs remanet firma conclusio, Quod iudex sæcularis teneatur resarcire Reo per vim extracto ab ecclesia omnia damna illi secuta ex dicta iniusta extractione.

Quam opinionem tenet Suarez de Relig. to. 1. tract. 2. lib. 3. c. 13. n. 8. vsq; ad finem capitis: & pręcipuè n. 15. & Greg. de Valen. in sua Summa tom. 3. disp. 6. q. 15. punct. 1.

Limitatur tamen primò supradicta conclusio non habere locum quādo Reus à priuato homine nō per vim, sed per deceptionem extra ecclesiam traheretur; & iudex caperet Reum extra ecclesiam inuentum. Nam si iudex non fuit particeps prioris deceptionis, nec violauit immunitatem illum capiendo; Non tenetur restituere aliquid Reo ipso; Sed ille priuatus homo peccauit, & tenetur resarcire damna illi illata: ita Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. c. 13. n. 17.

Limitatur secundo supradicta conclusio non procedere quando iudex volentem extraxit: Nam dū Reus vult, iudex non facit illi iniuriam, (scienti enim, & consentienti nulla fit iniuria c. Scienti de reg. iur. in 6.) & per consequens non tenetur ei aliquid restituere.

Aduerte tamē quod licet iudex in supradicto casu nō teneatur aliquid Reo restituere, tamē peccat, & incurrit in cēsuras, & pœnas præsentis Constitutionis, & tenetur Reum ecclesiæ restituere, quia licet Reo iniuriam non faciat, tamen iniuriam facit ecclesiæ, vt patet ex supradictis hoc eodem c. 15. n. 21. & 22.

Ex supradicta conclusione sic limitata corrollariè sequitur, quod sicut actus ille extrahendi Reum per vim ab ecclesia ad quam confugit, & carcerandi illum est nullus: ita quoq; omnes alij actus iudiciales postea facti qui consequūtur ex illo, vt probatur ex c. Decet de immun. ecclesiæ in 6. Vbi processus per iudicem sæcularem factus in ecclesia, est irritus, & inanis, quia ille non est actus iurisdictionis; Sed violentiæ, & iniustitiæ; Et ideo per illum nō acquirit ius, neq; potestatem in talem personā; Et dum fundamentum est nullum, necesse est omnia quæ in illo fundantur esse nulla: Vnde non potest iudex reum sic captum sub sua custodia retinere: Sed tenetur illum statim ecclesiæ restituere; & dum illum retinet est in peccato.

Nec potest illum examinare, & si de facto examinet, & interroget non tenetur Reus respondere, quia non habet iudex iurisdictionem in eum. Et si iudex procedat ad torturam, vel condemnationem, semper peccata multiplicat; ita docet Suarez de Religione tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 12. 13. & 14.

Expositio text. Constitutionis Greg. Papæ XIIII. quæ incipit cum alias &c.

Textus Constitutionis.

Constitutio Gregorij Papæ XIIII. super Immunitate Ecclesiarum.

GREGORIVS EPISCOPVS seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

VM alias, nonnulli Prædecessores nostri, & præsertim fel. rec. Sixtus Papæ V. nec non Pius etiam V. Sancto zelo ducti, diuersas facultates, & indulta extrahendi, etiam in casibus quibusdam à Iure non permissis, ex Ecclesijs criminosos, & delinquentes, complaribus sæcularibus Principibus: eorumq; Curijs, & Magistratibus, sub varijs modis, & formis, concesserint, prout in illis plenius continetur. Experientia postmodum docuit, tum ob diuersitatem, & differentiam huiusmodi indultorum, tum quia pleriq; eorumdem Principum ministri, ex hoc ipso illa diuersimode, etiam latius quàm par erat, & ad suum libitum interpretandi, occasionem arripuerunt, illisq; abuti cæperunt; subortam esse non mediocrem in aliquibus locis, libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem: alibi verò ne ipsos quidem laicos Indultis huiusmodi vti voluisse, aut potuiße, quod Populis, inueterata erga Ecclesias reuerentia, deuotis, & assuetis, scandali potius quàm quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpenumero secutum est, vt infimæ interdum conditionis laici, non modo iuris, sed etiam litterarum penitus ignari, & imperiti, dum quasi potestates, aut Ministri Curiæ sæcularis in aliquo Castro, aut Oppidulo iurisdictionem exercebant, facultatum, & indultorum huiusmodi limites longè excesserint, eaq; in suo arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione concedentis, omninò alienos, detorserint, & illorum prætextu, quicquid sibi in mentem venit attentare præsumpserint; in graue iurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticæ præiudicium, locorum, & personarum

diuino cultui dicatarum contemptum, ipsius diuinæ Maiestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso nobis à Domino Pastoralis officij munere, prædictis absurdis, & scandalis obuiare, ac differentias huiusmodi ad vniformem regulam reducere, omnemq; dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione, submouere, abusus tollere, & ne Ecclesiastica Iura plane conculcentur, & negligantur, opportunè prouidere decreuimus, prout etiam dictus Sixtus Quintus Prædecessor noster ijsdem de causis motus statuere decreuerat, licet morte præuentus hoc adimplere nequiuerit: ita tamen, vt quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ iam inualuit peruersorum hominum, malitia id exposcit, aliquid, etiam ad terrorem delinquentium, & ad coercenda illorum facinora, vltra id, quod prisca illa maiorum nostrorum disciplina, & vetus sacrorum Canonum norma præscripserat in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita, permittamus.

Hac itaq. nostra perpetuò valitura constitutione, omnia, & quæcumq; priuilegia, indulta, & gratias tàm per prædictum Sixtum, ac Pium Quintum, quàm alios quoscumq. nostros Prædecessores, aut nosmetipsos, Sedemq. Apostolicam eiusvè legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesijs, Monasterijs, Sacellis, domibus regularibus, & sæcularibus, locisvè sacris, aut Religiosis, aliasq. in casibus à Iure permissis, hominibus certorum, tunc expressorum, vel non expressorum criminum, reis, aut fraudolentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono pace, & quiete publica, & ex causis vrgentissimis, ac necessarijs, & æquipollentibus casibus in iure expressis, atq. ex paritate, identitate, aut maioritate rationis extensis, perpetuò, vel ad certum nondum elapsum tempus, seu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, seu alias quomodolibet concessa, etiam iteratis, aut multiplicatis vicibus; approbata, & innouata, ac vsu recepta, literasq. Apostolicas sub plumbo, aut in forma Breuis, seu alias quomodocumq. desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis, sublata penitus omni differentia, ita ad vnam tantum formam reducimus, & moderamur, vt laicis, ad Ecclesias; locaq. sacra, & religiosa prædicta, confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumq. grassatores, qui itinera frequentata, vel qublicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quiuè homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs earumvè Cemeterijs committere non verentur, aut qui proditorie proximum suum occiderint, aut Assassini, vel hæresis, aut læsæ maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur: Sed vniuersis, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, ceterisq. Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælatis, tàm sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis regularibus, districtè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca supradicta sacra, seu Religiosa respectiuè confugientes, & in eis se recipientes, atq. morantes, qui

prædi-

prædicta delicta, eorumvè aliquod, iudicio suo commisisse videbuntur, quando à Curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ sæcularis absq. irregularitatis nota, aut alicuius Censuræ Ecclesiasticæ in cursu tradi, & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat.

Ne autem Curia sæcularis prædicta Ministri facultate illos per se, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi sibi olim, vt præfertur, attributa, & per præsentes reuocata, abutantur, Volumus dictaq. auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia sæcularis, eiusq. Iudices, & officiales, ab Ecclesijs, Monasterijs, locisq. sacris prædictis laicum aliquem, vt præfertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis sine expressa licētia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios, Episcopis inferiores, etiam si alias Ordinarij sint, aut nullius diœcesis, aut Conseruatores ab hac Sede specialiter, vel generaliter deputati prædictam licentiam dandi, facultas pertineat: occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios: capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superius expressis culpabiles tradere, aut capturæ, & carcerationi interuenire, & assistere recusauerint: tuncq; reuerentia Ecclesiæ, & locis sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit cum scandalo, & tumultu, extrahere curent.

Quodq. delinquentes laici prædicti, postquam, vt præfertur ab Ecclesijs, locisvè sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per Curiam sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæq; sæculari prædictæ cōsignari nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, tuncq. demum de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ sæculari, quacumq. appellatione postposita consignentur.

De crimine vero hæresis, cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat; neq; in ea Curia sæcularis se quoquomodo intromittat: Sicuti etiam prohibemus, ne contra Ecclesiasticas personas sæculares, aut cuiusvis ordinis, vel militiæ etiam S. Io. Hierosolymitani regulares, quo quomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum, indultorum, aut concessionum, quæ omnia ad terminos Iuris per præsentes reducimus, procedant, aut se intromittant, illasvè ab Ecclesijs, Monasterijs, Domibus, locisq. sacris, aut religiosis, etiam in casibus in hac Constitutione expressis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, aliàs quàm de iure, & per priuilegia eisdem ordinibus, aut militijs concessa permittitur, quomodolibet præsumant.

Quod si quis quacumq; dignitate, & auctoritate præditus, præmissorum, aut alio quouis prætextu, quicquam præter, aut contra huius nostræ Constitu-

tionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus eum ipso facto, censuras, & penas easdem incurrere, quæ, contra libertatis iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ, Violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium, nostrorumq; Prædecessorum Constitutiones sunt promulgatæ. Sicq. per quoscumq. Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate in quauis causa, & instantia, iudicari, & definiri debere, nec non irritum decernimus, & inane, si secus super his, per quoscumq. quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus præmissis, tàm Sixti, & Pij V. quàm aliorum quorumcūq; prædecessorum nostrorum litteris Apostolicis, priuilegijs, indultis, & facultatibus, quibusvis personis etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quauis dignitate, & auctoritate fulgentibus, aut Rebuspublicis, Dominijs, Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, terris, & locis, eorumvè Curijs, Parlamentis, Senatibus, Consilijs, Cōmunitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, Locatenentibus, Vicarijs, Potestatibus, alijsq. Magistratibus, Officialibus, Ministris, aut Consiliarijs, ex prædictis, vel alijs, etiā grauioribus, & vrgentioribus causis. tàm illorum intuitu, & contemplatione, siue ad eorum preces, & instantiam, quā etiam Motuproprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti, & legis perpetuæ, etiam in vim contractus, & fratrum nostrorum consilio, sub quibuscumq; tenoribus, & formis, & cum quibusvis præseruatiuis, restitutiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum, derogatorijs, alijsq. validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, etiam si inibi caueatur expreßè, quòd illis, nisi sub certis modis, & formis, & nisi de expresso eorum consensu, ad quorum fauorem concessæ fuerint, derogari possit, & aliter factæ derogationes nullius sint roboris, vel momenti, & aliàs quomodolibet concessis etiam sæpius approbatis, & innouatis: Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersentur, aut plures quàm superius expressos casus contineāt, auctoritate, & tenore præmissis omnino; ac perpetuò tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis Cōstitutionis: quo ad superius descripta dumtaxat, reducimus: Et nolumus cuiquam de cetero suffragari, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressa, vel ad verbum non inserta effectus earum quomodolibet valeat impediri.

Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam facilius deducantur, mandamus illas in Valuis S. Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum, Basilicarum de Vrbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ de more affigi, & publicari, earum etiam exemplis inibi affixis, & dimissis, ac post publicationem huiusmodi, volumus, & decernimus, vt omnes, & singulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde arctent, & afficiant, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent: earumdem verò præsentium transumptis, etiam impreßis, Notarij publici manu subscriptis, eandem fidē in iudicio, & extra illud vbiq.

gen-

gentium, & locorum haberi volumus, quæ eisdem Originalibus litteris habe-retur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ moderationis, præcepti, mandatorum decretorum, reductionum, declarationum, prohibitionis, sublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ, in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ. Millesimo quingentesimo nonagesimo primo. Nono Kal. Iunij, Pontificatus nostri, Anno Primo.

I. DAT.

M. Vestrius Barbianus,

Registrata apud Marcellum Secretarium.

A. de Alexijs,

ANno à Natiuitate Domini, Millesimo quingentesimo nonagesimo primo, Indictione quarta, die vero vigesima octaua Mensis Maij Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D.N. D.Gregorij diuina prouidentia Papæ XIV. Anno primo, Retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Valuis Basilicarũ Principis Apostolorum de Vrbe, & S. Ioannis Lateranen. nec non Cancellariæ Apostolicæ, & aciei Campi Floræ, vt moris est, per nos Catherinum Menandi, & Nicolaum Drouyn Curs.

Pompeus Guerra Magister Curs.

Dilii.

Diuisio Tex. supradictæ Constitutionis.

Diuiditur supradicta Constitutio in decem partes.

IN prima parte ponit duplicem titulum. Secundus tit. est ibi, Gregorius Episcopus &c.

In secunda parte ponit prohemium. Secunda ibi, Cum alias &c.

Hæc secunda pars secatur in duas sectiones; in prima sectione narrat causam impulsiuã præsentis Constitutionis; Secunda ibi, Quare pro commisso &c.

In tertia parte reuocat priuilegia Indulta, & gratias tàm per Sixtum V. in Bulla quæ incipit alias felicis & c. 7. in ordine, Anni Domini 1585. quàm per Pium V. in Bulla quæ incipit Romanus Pontifex & c. 2. in ordine Anni Domini 1566. & alios suos prædecessores &c. super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesijs in casibus à Iure non permissis & ad vnam tãtum formam reducit, & moderat. Tertia ibi, Hæc itaq; nostra &c. Hæc tertia pars secatur in tres sectiones.

In prima sectione reuocat priuilegia supradicta.

In secunda enumerat casus in quibus laici immunitate Ecclesiæ gaudere non debent. Secunda sectio ibi, Vt Laicis ad Ecclesias &c.

In tertia mãdat, & præcipit Episcopis, vt Laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias confugientes, quando à Curia sæculari fuerint requisiti, tradi, & consignari curent, & faciant. tertia ibi, sed vniuersis, & singulis &c.

In quarta parte prohibet ne Curia sæcularis propria auctoritate, & per se possit (in casibus enumeratis in præsenti Constitutione, in quibus delinquentes immunitate non gaudent) extrahere delinquẽtes ex Ecclesijs, Monasterijs, & locis sacris, sine expressa licentia Episcopi, quarta ibi, Ne autem curia sæcularis &c.

In quinta parte ordinat, vt delinquentes laici prædicti ab Ecclesijs extracti, Curiæ sæculari tradi, & consignari non possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi crimina expressa, & exceptuata in præsenti Constitutione commiserint; Quinta ibi, Quodq; &c.

In sexta parte prohibet ne Curia sæcularis in criminis hæresis cognitione se intromittat: Neq; cõtra Ecclesiasticas personas. Sexta ibi, De crimine &c.

In septima parte pœnas imponit contra transgressores præsentis Constitutionis, & facultatem tollit Iudicibus aliter interpretandi, vel iudicãdi septima ibi, Quòd si quis &c.

In octaua parte ponit clausulam derogatoriam contrariorum octaua ibi, Non obstantibus &c.

In nona parte publicari mandat, & in solitis locis affigi, & declarat quõ fidẽ faciat in iudicio extra Vrbem nona ibi, vbi Vt autem &c.

In decima parte Contrauenientes incurrere declarat indignationem Dei & Apostolorum Petri, & Pauli. Decima ibi, Nulli ergo &c.

Expositio tex. Constitutionis Gregorij Papæ xiij. (quæ incipit cum alias &c.) per Glosas.

SVMMARIVM.

ris requirere Episcopum viciniorẽ pro extractione. n. 27.

Reus extractus ab Ecclesia à Iudice sæculari etiam in casu permisso, tenetur Iudex illum reponere in carceribus Episcopi. n. 27.

Reus non debet detineri in vinculis neq; in compedibus à Iudice ecclesiastico, quando clarè constat quod debet gaudere immunitate. n. 28.

Iudex Ecclesiasticus si esset in culpa custodiendi reum qui confugit ad Ecclesiam, poßet puniri per suum superiorem. n. 28.

Reus extractus ab Ecclesia nõ solum vigore præsentis Cõstitutionis, sed etiam de iure cõmuni debet reponi in carcerib. curię ecclesiasticę. n. 29

Facultas extrahendi confugientes ad ecclesiam à quibus concedi possit. n. 30. remissiuè.

Episcopus teneatur nec ne recipere pbationes super pretenso delicto, vel teneatur stare proceßui fabricato per curiã sæcularẽ? n. 31. remissiuè.

An sufficiat de delicto cõstare per indicia, & præsuntiones, an vero debeat per concludentes probationes apparere? n. 31. remissiuè.

Citatio an sit necessaria quando Episcopus, vel ab eo deputatus vult cognoscere an ille qui confugit ad ecclesiam crimina excepta commiserit. n. 31. remissiuè.

Per deputatũ quis intelligatur. n. 32.

Appellari an possit à sentẽtia lata per Episcopũ, vel eius officialem super remissione rei. n. 33.

De immunitate ecclesiæ viuẽtis. n. 34.

Hæresis Criminis cognitio pertinet ad Iudices ecclesiasticos. n. 35.

Curia sæcularis non se intromittit in cognoscẽdo de crimine hæresis, sed bene se intromittit in exequendo sententiam latam per Iudicem ecclesiasticum contra hæreticũ. n. 36.

Clerici Iure Diuino sũt exẽpti, & liberi à ciuili laicorum potestate. n. 37.

Renunciare non possunt Clerici priuilegio fori. n. 37. vers. Cui priuilegio &c.

Clericus in crimine deprehensus, vel si cum armis noctu incedat potest capi à Iudice sæculari, vt Ecclesiastico Iudici tradatur. nu. 37. vers. Potest tamen &c.

Consuetudines introductæ contra immunitatem Ecclesiæ sunt reuocatæ per præsentem Constitutionẽ. n. 38.

Attentãtes delinquere contra præsentem constitutionẽ puniuntur. n. 39.

Præsumere dolum importat, & temeritatem. n. 40.

Ignorãtia excusat à censuris, & pęnis præsentis Constitutionis. n. 40.

Pœna pecuniaria non debetur ante condemnationem. n. 41.

Censuræ, & pœnæ statutę per sacros Canones contra violatores immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ quæ sint. n. 42. remissiuè.

Violatores præsentis Constitutionis incurrunt in pęnas statutas non solum contra violatores immunitatis Ecclesiarum, sed etiam cõtra violatores ecclesiasticæ libertatis. n. 43.

Clausula sublata eis &c. quæ est in præsenti Constitutione excludit omnẽ extraneã interpretationẽ. n. 44.

Facultates cõcessæ etiam per modum statuti contra immunitatem Ecclesiæ, sunt sublatæ, & annullatæ per præsentem Const. n. 45.

Cõstitutio præsens Romæ promulgata ligat omnes, ac personaliter esse cuilibet intimata. n. 46.

Fidem

Fidem facit præsens Constitutio etiam in iudicio, si sit subscripta manu publici Notarij tantum. n.47.
Contrauenire præsenti Constitutioni potest quis tribus modis. n.48.

CAPVT XVI.

1 *Onstitutio &c.* Ex hoc primo titulo demonstrat S. Pontifex intentionem suam esse condere legẽ perpetuam: Nam idem est Constitutio, & lex, & de eius natura est esse perpetuam, ita docet Sylu. in Summa in Verbo Constitutio nu. 1 & Bartholomæus Fumus in sua Summa Armilla eodem verbo n. 1.

2 *Super Immunitate Ecclesiarum.* Hic tit. est generalis, & comprehẽdit non solum immunitatem Ecclesiæ materialis, & aliorum locorum sacrorum, quo ad personas delinquentes, quæ in illas confugiunt, de qua principaliter tractat; sed etiam immunitatem Ecclesiæ viuentis, de qua tractat in sexta parte, à vers. De crimine vero hæresis &c. vsq; ad vers. Quod si quis &c.

3 *Gregorius Episcopus &c.* Hic est secundus titulus, qui continet nomen Pontificis, & solitam præfationem ipsius, qui ex maxima humilitate, seruum seruorum Dei se nominat.

4 *Ad perpetuam rei memoriam.* Dicta verba non sunt posita ad dandam perpetuam firmitatem præsenti Constitutioni (nam illam habet ex eo quod Constitutio est, vt dictum est supra Glos. 1.) sed tantum ad dandam ei perpetuam memoriam apud homines: Nam quando Summi Pontifices intendunt dare Constitutionibus suis perpetuam firmitatem, alio modo solent illam explicare, nempè dicendo, *Hac perpetua Constitutione*, vel *Hac perpetuò valitura Constitutione*, & similibus modis, vt docet Sayrus de Censuris Ecclesiasticis lib 3. cap. 1. nu. 20. & c 3. n. 8. & patet ex præsenti Constitutione vers. *Hac itaq; nostra perpetuo valitura Constitutione &c.*

Cum alias &c. In hoc prohemio S. Pontifex ostendit nobis causam impulsiuam, & finalem, quæ eum mouit ad hanc Constitutionem condendam. 5

Causa impulsiua est illa quam ponit in narratione, quæ incipit à principio Constitutionis, & finit in Vers. Quare pro commisso, &c.

Et est abusus ministrorum iustitiæ sæcularis facultatum ipsis concessæ per felicem memoriam Pij Quinti in Bulla quæ incipit Romanus Pontifex & c. 2. in ordine, Anni Domini 1566. & Sixti V. in Bulla quæ incipit Alias fęlices & c. 7. in ordine, Anni Domini 1585. extrahendi ab Ecclesijs delinquentes in aliquibus casibus à Iure non permissis; Ex quo abusu oriebatur perturbatio, & confusio libertatis, & immunitatis Ecclesiæ, & scandala in populis.

Causa verò finalis quæ eum mouit est illa quam ponit in dispositione, quæ incipit à vers. Quare pro commisso nobis &c. & finit in

vers.

vers. Hac itaq; &c. quæ est non solum obuiandi absurdis, scādalis, & differentijs supradictis, reuocando facultates supradictas Pij, & Sixti V. & quorumvis aliorum Sūmorum Pontificum: Sed etiam reducendi ad vniformem regulam Immunitatem ecclesiasticam, & tollere omnem dubietatem, & malas interpretationes, & abusus, qui immunitatem ecclesiasticam conculcauerunt; Et ratio posita in dispositione est illa quæ debet restringere, & ampliare Constitutionem ad limites ipsius rationis: vt patet in l. Cum Pater §. Dulcissimis ff. de legatis 2. & docet Hostiensis, quē refert, & sequitur Panorm. in c. Ecclesiæ de immun. ecclesiæ n. 5. & 6.

An præsens Constitutio sit vniuersaliter seruanda, vel tantum in illis locis in quibus Principibus &c. sunt concessa aliqua priuilegia extrahendi ab ecclesijs confugientes ad eas? dictum est sup. c. 2. q. 3. num. 7.

Consuetudines vero quæ ante præsentem Constitutionem erant introductæ contra Immunitatem ecclesiæ, an sint abrogatæ per præsentem Constitutionem? dictum est sup. c. 3. q. 5. n. 16.

6 *Seu alias quomodolibet concessi &c.* Ex his verbis clarè colligitur quod dato quòd essent concessa dicta priuilegia per viam cōtractus, aut remunerationis, intentio S. Pōtificis est illa reuocare, & ad vnam tantum reducere formam: Nam vt communiter tradunt Doctores in c. Nouit de Iudicijs, & in cap. 1. de Probationibus, Priuilegia etiā per viam contractus, aut remunerationis concessa à supremo Principe, ex absoluta sua potestate reuocari possunt; Et Sayr. de censuris lib. 3. c. 25. num. 10. vers. Hinc patet in fine, dicit, quod Summus Pontifex non solum potest reuocare dicta priuilegia, sed etiam debet, si causa vrgens id expostulet.

Quarū tenores hic haberi volumus pro expressis &c. clausula apponi solita in priuilegijs, indultis, & gratijs, s. quòd non censeantur reuocata, nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, censetur reuocata per præsentem clausulam, *Quarum tenores &c.* ita docet Felin. in c. Nōnulli de Rescriptis, & Eman. Roder. in suis quæst. regularib. to. 1. q. 9. ar. 6. Et sic habet stylus curiæ Romanæ. 7

Ad vnam tantum formam reducimus, & moderamur &c. Hæc dictio tantū, est dictio taxatiua excludēs oēm aliam formam: Et hęc forma est secundum Canones benè intellectos, & interpretatos: Nā hæc Cōstitutio est antiqui iuris declaratiua, nō autē noui iuris dispositiua. 8

Vt Laicis &c. Clerici, & Ecclesiasticæ personæ an gaudeant hac immunitate? dictum est sup. c. 12. dub. 3. n. 3. 9

Ad ecclesias locaq; sacra, & religiosa prædicta, cōfugientibus &c. Intellige pro punitione quę pertinet ad secularem curiam, secus autem in alijs casib. pro quib. puniri possūt à Iudice ecclesiastico: Quia nō sequitur, qđ si nō tradūtur sæculari curiæ, oīnò nō debeāt puniri: Nam citrà sanguinis pęnam puniri poterunt, & debent delinquētes, ita Marius Italia in suo tract. de Immun. eccles. lib. 1. c. 4 § 7. n. 14. vers. Vnde 10

dum dicit &c.& n.23. Vers.Sin autem &c. & dictum est supra in c.6. num.28.

11 *Si fuerint publici Latrones &c.* Qui dicantur publici latrones, & quæ requirantur ad illum constituendum habetur sup. c.6.n.3 & 5.vsq; ad 12 exclusiuè.

12 *Viarumq; grassatores &c.* Viarum grassatores qui dicantur,& in quo differant à publicis latronibus habetur sup.c.6.n.4.

13 *Depopulatores agrorum &c.* Qui dicantur depopulatores agrorum habetur sup.c.6.n.13.

14 *Homicidia, & mutilationes membrorum.* Vtrum ista exceptio extendatur ad alia delicta? Dic quòd non, vt dictum est supra cap.6.nu. 23.& seq. Quæritur nomine membri quid intelligatur? dixi supra cap.6. num. 38. vsq; ad finem capitis.

15 *In ipsis Ecclesijs &c.* Quæritur, An delinquens propè ecclesiam gaudeat immunitate ecclesiæ si ad illam confugiat? Dic quod sic, vt dictum est supra cap.6.n.30.

16 *Qui proditorie &c.* Homicidium quando dicatur proditoriè commissum,habetur sup.c.7.n.2.& nu. 20.& 21.

17 *Assassini &c.* Qui dicantur Assassini habetur supra cap.7. num.23. & 24.

18 *Vel Hæresis.* Vt quis verè,& propriè hæreticus dicatur, quæ postulantur,habetur supra c.8 n.2.

19 *Læsæ Maiestatis &c.* Crimen læsæ maiestatis contra quos committatur,habetur supra c.9 n.2.3.& 4. Et à quibus personis committi, vel non committi posit, habetur supra c.9.num.5 Et Quibus modis committatur,habetur sup.cap.10. per totum.

Vltra supradictos casus enumeratos per præsentem Constitutionem,an sint alij casus excepti per alia iura,dictum est sup.c.11.à n.7 vsq; ad finem capitis,sed præcipuè n.7.26.& 27.

Districtè præcipiendo &c. Hæc verba denotant mentem Summi 20 Pontificis esse obligare ad peccatum mortale episcopos, & ceteros supradictos: Vnde si requisiti à curia sæculari,vt tradant supradictos delinquentes in casibus supradictis exceptis,& non tradant,mortaliter peccant.

Et ratio est,quia verbum præcipimus(licet ex propria sua significatione non magis coarctetur ad significandum peccatum mortale quàm veniale,vt docet Caietan in 2.2.D.Thom.quæst.186 art.9.& in Summula verbo præceptum, & Nauar.in Manuali cap.23. nu.52.) in lege ecclesiastica positum obligat ad mortalem culpam ex vsu ecclesiastico. Nisi aliter probabiliter constet de intentione statuẽtis (quæ non constat in casu nostro) vt docet idem Nauar. in loco præallegato,& Caiet.ibidem,& in prima secundæ D. Thom. q.96. art.4.Graffius in decis.aureis tom. 1. lib.2. cap 56. num.2. Io.Medina in c.de Ieiunio q.7. §.2. Syluest. in verbo Præceptum §. 2. vers. Dico ergo: Et probatur ex Clemen.exiui §.cum autem de verb. signif. ergo multo magis obligat ad mortalẽ culpam quando verbo *Præcipimus* additur *districtè præcipiendo*: ita docet

docet Alphonsus à Castro in lib. 1 de potestate legis pęnalis c. 5. documento 4. & Io. Med. in loco præallegato, quos refert, & seq. Sayrus in lib. 3. Clauis Regiæ c. 7. n. 19. 20. & 26.

21 *Irregularitatis nota &c.* Constito episcopo delictum esse exceptum, potest delinquentem tradere curiæ sæculari, non requirendo à Iudice cautionem illam de non infligenda pęna sanguinis, de qua in c. Id constituimus, & c. Reum 17. quæst. 4. & notant Doctores in c. Inter alia de immunit. ecclesiæ. & dato quod Curia sæcularis delinquentē mori faciat, nō per hoc erit irregularis episcopus, qui illum traddidit, vt patet ex verbis tex. præsentis Constitutionis.

22 *Ne autem Curia sæcularis prædicta &c.* Per hanc determinationem Summi Pontificis abolita est illa consuetudo (seu potius corruptela) quæ erat in aliquo Regno, vel statu dominij sæcularis extrahendi de facto, & per vim delinquentem ab ecclesia, in casibus in iure exceptis, nulla requisita episcopi licentia.

Abolita est etiam illa controuersia quæ erat inter Doctores, vtrum in casibus de iure exceptis, in quibus reus non gaudebat immunitate posset Iudex Laicus sine licentia episcopi, vel alterius ecclesiastici superioris extrahi facere per vim ab ecclesia; de qua latè tractat Farinacius in sua pra-ctic. crimin. part. prima, tom. 2. quæst. 28. sub tit. de Carceribus, & Carceratis num. 75 & 76. Nam per præsentem Constitutionem expressè cauetur ne sæculares Iudices possint propria auctoritate extrahere, vel extrahi facere delinquentem per vim ab ecclesia, absq; licentia episcopi, vel eius ministri, & cum interuentu personæ ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis, etiam in casibus exceptis, & à Iure permissis, nisi quando episcopus talem licentiam dare recusauerit: ita docet Farinacius in loco præallegato, per hanc Constōnē qui cōtrarium tenuerat ante dictam Constitutionem, in prima impressione sui operis: & ita quoque docet Alexander Ambrosinus in suo Commentario in Bullam Gregorij xiiij. cap. 11. n. 1. & Genuensis in sua praxi Archiepiscopali Neapolitana c. 22. nu. 5.

Vel eius officialis &c. Id est Vicarius Generalis, nam in aliquibus locis illi qui vices gerunt episcopi, non appellantur Vicarij, sed officiales episcopi, vt in Clem. Si principalis & ibi glos. in verbo officiales vbi etiam Doctores de Rescriptis, in c. Romana in princip. de Appell. in 6. & c. ex frequentibus, & ibi glos. in verbo officialem extra de cōstitutionibus, & c. Licet de officio Vicarij in 6. Card. in Clem. 1. num. 18. cum seq de officio Vicarij. Rota Romana decis. 11. tit. de officio Vicarij in nouis, vbi Papaz inquit ī Apostilla quod Vicarij in Hispania, & alijs Prouincijs appellantur officiales. Et licet episcopus plures habeat officiales, tamen quia verba sunt sumenda in suo potiori significatu l. 1. §. Qui in perpetuum ff. Si ager vectigal, Menoch. de Arbitr.

Iudic.Centur.1.q.77.n.1.& Cētur. 4.casu 321.n.14.Glos.in Clem.& si principalis, verbo, Principalis de Rescript. de Vicario generali intelligenda sunt, si habet speciale mandatum cognoscendi de causis criminalibus, licet nō habeat speciale mandatum cognoscendi causas præsentis Constitutionis: Nam Vicarius Epi nō potest cognoscere causas criminales absq; mandato speciali episcopi, vt patet ex c. Licet de officio Vicarij in 6.& ibi Io. And. Archid. Anch. Domin. Frāc.& alij, quos refert, & seq. Sbroz. de officio Vic. Epis. lib. 2. q. 143. n. 1. Si vero habet speciale mandatū cognoscendi causas criminales, dato qđ nō habeat speciale mādatū cognoscēdi causas pñtis Constitutionis poterit illas cognoscere, vt dictum est sup. c. 3. q. 4. n. 18. (si ei nō erunt prohibitæ) & rō est, quia nec in Iure cōi, nec in pñti Constitutione reperitur quod requiratur aliud speciale mandatū vltra supra dictū cognoscēdi causas criminales; Et ea quæ per legem prohibita nō inueniuntur, permissa sunt, c. Cū apud Sedē de spōs.& matr.& ibi glo. fin. l. nec nō §. Sed qđ egit. ff. de Exqui. cau. mai. l. Ab ea. ff. de Proba.& ibi glo. l. 1. ff. de Testibus, Syl. in sua Sūma verbo Confessio in princip. Si vero Vic. Gen. Epi. non cognoscit causas criminales, sed alius officialis, tunc ille officialis quocūq; nomine nominetᷓ, siue Auditor siue Iudex &c. poterit talē licentiā impartiri, & dictas causas cognoscere.

24 *Ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores etiam si alias ordinarij sint, aut nullius Diœcesis &c.* Ex dictis verbis dubitari potest, Primò An Vicarius Capituli Ecclesiæ Cathedralis, Episcopali sede vacāte, hēat eādem facultatē quā ipsemet Eps in causis pręsentis Cōstitutionis? Tractatū est sup. c. 3. q. 6. n. 32.

Secūdò, An Eps electus, & cōfirmatus nō aūt cōsecratus, possit cognoscere de causis pñtis cōstitutionis? tractatum est sup. c. 3. q. 9 n. 39.

Tunc ad Episcopum Viciniorē &c. 25
Per epm viciniorē intelligitur eps vicinioris Diœcesis, nō aūt qui vicinior fuerit in loco capturæ: Nam etiā si eps qui nō fuerit vicinioris Dięcesis præsens reperiatur in loco vbi faciēda est extractio, nō poterit ī huiusmodi causis se interponere; ita docet Marius Italia ī suo tract. de immun. eccles. in præsentē Cōstitutionem lib. 1. c. 6. §. 1. n. 77.

Extrahere &c. Si cōtingat vt quis 26
aufugiat ad aliquā ecclesiā in qua alia loca præter ipsā solā ecclesiā nō sint, & voluerit reus corporis necessaria peragere; vel si aufugiat ad aliqđ Monasteriū Monialiū in quo immorari nō licet, in hoc casu si non poterit statim haberi copia Episcopi, vel eius Vicarij Gener. à quouis Iudice ecclesiastico eiusdē loci superiore reus extrahi poterit & in tuto reponi, donec episcopus adeatur. Et rō est, quia necessitas facit licitū, quod alias erat prohitū. c. Quòd non est licitū extra de Reg. Iur. l. Quæ propter necessitatē. ff. de Reg. Iur & huius opinionis est Marius Italia in suo tract. de immunit. ecclesiarum in præsentem constitutionem lib. 1. c. 6. § 1. n. 67.

Nisi eo casu &c. Marius Italia in 27
suo tract. de Im mun. ecclesiarum

lib. 1.

lib. 1. c. 6. §. 2. nu. 80. vers. Intelligerem autem &c. exponendo dicta verba duo dicit, Primum est, tunc locum habere verba præsentis nostræ Constitutionis, cum non poterit haberi recursus ad aliũ Episcopum, Nam si Episcopus loci fuerit negligens debet prius recurri ad Episcopum viciniorem, quod probat ex c. 2. de translatione episcoporũ, vbi habetur, quod iuxta communem modum loquendi illa dicitur ecclesia viduata, quæ licet Epm habeat, inutilem tamen perhibetur habere. Si vero eps vicinior & ipse quoq; negligens fuerit, tũc putat procedant verba Constitutionis, Hoc primum dictum mihi non probatur, nam ex verbis Constitutionis non colligitur, nec ab alio Iure, & licet laudabile sit hũc ordinem seruare, tamen si iudex sæcularis illum non seruet non puto incurrere cẽsuras, & pęnas præsentis Constitutionis.

Nec obstat tex. in c. 2. de trãslat. Prælatorũ in quo æquiparatur ecclesia viduta cũ illa quæ licet epm habeat, inutilẽ tñ perhibetur habere: Nã qñ ecclesia verè, & realiter ẽ viduata, iudex sęcularis nõ hẽt ad quẽ possit recurrere pro extractione delinquẽtis, (scdm suã opin.) & iõ cũ Prælat⁹ nõ sit negligẽs nõ põt ex se, & ꝓpria auctoritate iudex sęcularis reũ extrahere, sed teneṫ recurrere ad epm viciniorẽ; sed qñ ecclesia verè nõ est viduata, sed impropriè tñ ꝑ negligẽtiã epi, & Iudex sæcularis facit instãtiã epo, vel eius deputato pro extractione, tũc succedit casus positus in nr̃a cõstõne nec teneṫ aliũ epm requirere, q̃a ad id nõ astringiṫ à S. Pontif. Greg. xiv. in pñti const. nec ab alio iure.

Scd̃m ꝙ dicit est, ꝙ licet in casu prædicto negligentiæ epi possit iudex Laicus delinquentẽ extrahere ab ecclesia seruata forma cõstitutionis, nõ poterit tñ illos retinere ĩ suis carceribus, sed eos deferre dẽt ad carceres ecclesiasticæ Curiæ, data illis opportuna custodia, si opus fuerit. Si vero eps noluerit eos recipere, nõ ob hoc dimittẽdi erũt, nec ẽt condẽnandi à prædicta curia sęculari: sed eiusdẽ epi nomine detineri poterunt in carceribus sęcularis curiæ, donec Sedes Apostolica cõsulatur. Quòd dictũ mihi placet, quia est cõformis verbis Cõstõnis, quæ vtrumq; casum amplectũtur: nẽpè qñ extrahitur reus cũ licẽtia epi, & qñ ex negligẽtia epi extrahiṫ à curia sęculari ꝓpria auctoritate.

Et firmo carcere &c. Aduerte, qd̃ si clare cõstaret, quod gaudere deberet immunitate, nõ debet custodiri, neq; detineri in vinculis, neq; in cõpedib. secus verò si dubiũ esset & delictũ eẽt graue, vt docet Card. Tusch. in tom. 3. concl. 11. n. 12. 13. 14. & 16. lit. E, Et si Iudex ecclesiasticus esset in culpa custodiẽdi posset puniri per suũ superiorẽ, vt docet idẽ Card. Tuschus tom. 3. cõcl. 11. n. 33. & Oldrad. cons. 54. in fine, vers. & quod dicitur. 28

Detineri debent &c. Decia. in suis tract. crim in. tom. 2. lib. 6. c. 28. n. 2. vers. At insurgit &c. & latius c. 29. nu. 2. tuetur quod regulariter ẽt de iure non sit reus consignandus Curiæ sæculari, vt ille detineatur ĩn carcerib. laicis, sed tutus debeat ꝑmanere penes Iudicẽ ecclesiasticũ, 29

30 *Nec inde extrahi &c.* Quæritur facultas extrahendi confugientes ad Ecclesiã à quibus concedi possit? dictum est supra c.2 per totum & c.5.n.14.& 15.& c.11.n.7.

31 *Nisi cognito prius per Episcopum &c.* Hic dubitari potest.

Primò num Episcopus cui vigore præsentis Constitutionis commissa est cognitio super remissione delinquentium ad Curiam sæcularem, debeat etiam ad effectũ præmissum recipere probationes super prætenso delicto; An verò teneatur stare processui fabricato per ipsam sæcularem curiam? vide supra c.3.n.2.

Secundò, An sufficiat de delicto cõstare per inditia, & præsumptiones? An vero debeat id per concludentes probationes apparere? vide supra c.3.n.3.

Tertiò, An Citatio sit necessaria quando Episcopus, vel ab eo deputatus vult cognoscere, an ille qui confugit ad Ecclesiam crimina excepta commiserit? vide sup. c.3.à num.9.

32 *Seu ab eo Deputatum &c.* Per Deputatum intelligi potest is qui speciale mandatum habet ab Episcopo cognoscendi causas præsentis Constitutionis: Et intelligi potest etiam Vicarius Generalis Episcopi, nam quandoq; appellatur Deputatus, vt docet Paul. de Potest. Cap. sede vacan. 2. p. in principio q.10. Mandos. in Regulis Cancellariæ 14. q.6. n.10. quos refert, & sequitur Sbrozzius de Officio Vicarij Episcopi lib. 1.q.2.nu.11. & 12. Dummodo Vicarius supradictus habeat speciale mãdatum cognoscendi causas præsentis Constitutionis) & ei non sit prohibitum cognoscere has causas, vt patet ex supradictis c.3.n.8.

Quacumq; appellatione postposita &c. Quæritur Vtrum à sententia lata per Episcopum, vel eius officialem super remissione Rei possit appellari per Iudicem Laicum, vel ipsemet possit reuocare sñiam suam? Respondetur quòd non, quia licet Constitutio loquatur de sententia lata contra reum, idem tamen dicendum est quando sententia fertur in fauorem rei, cum non appareat diuersitatis ratio. 33

De crimine verò Hæresis &c. Hucusq; tractauit de immunitate ecclesiæ materialis; Nunc in hac sexta parte tractat de immunitate ecclesiæ viuentis. 34

Cognitio ad forum Ecclesiasticum &c. Crimen hæresis est merè Ecclesiasticum, & ideo eius cognitio ad solos Iudices ecclesiasticos spectat, neq; potest Iudex laicus aliquo modo in eo se intromittere; Executio verò sententiæ Iudicis ecclesiastici, & punitio hæretici spectat ad iudicem sæcularem; ita statutum est de Iure Canonico, vt patet in c. Ad abolendam, & c. Excõmunicamus extra de Hæreticis, & docet Eymericus in suo directorio Inquisitorum par.2.quæst.46. n.11 §. Tertiò respondetur, & num.12. in responsione ad quartum, & cõmuniter Doctores, vt docet Alciatus in cap. 1. num. 73. de Officio Ordinarij, quem refert, & sequitur Iulius Clarus in §. Hæresis nu. 4. Rolan. consil. 20. num. 10. lib.3. Simanca de Catholicis institutio- 35

nibus

ribus tit. 36. De iudicibus sæcularibus.

Intromittat &c. in cognoscendo, 36 sed bene se intromittit in exequẽdo sententiam latam per iudicem Ecclesiarum contra hæreticum, vt in Glos. præcedenti probatum est.

Aut se intromittant &c. Quod 37 procedit quantumcumq; grauiter deliquerint, etiam in criminibus in præsenti Constitutione exceptis, vt docet Marius Italia de Immun. Ecclesiarum lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 1. Et ratio est, Nam Clerici Iure diuino, & exempti sunt à ciuili Laicorum potestate, non solum in rebus spiritualibus, Diuinis, & ecclesiasticis vt fatentur omnes, sed etiam in ijs quæ ciuilia sunt, & temporalia; Vt verbi gratia si Clericus sit ære alieno constrictus, vel ob rem emptam, conductam, vel depositam aliquid creditori debeat, Vel si (quòd Deus auertat) sit latro, homicida &c. de Iure diuino est, vt coram Ecclesiastico, & non Laico Iudice conueniatur; ita docet Innoc. & Hostien. in c. 2. de maiorit. & obedient. Io. Andreas Dominicus, Archid. Ancha. & Francus in c. Quamquam de cẽsibus in sexto, Abbas, Felinus, Decius, & Butrius in c. Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Constit. Glos. in c. Si Imperator dist. 96. in verbo Discuti; & in c. Quamquam de censibus in 6. in verbo diuino; Romanus in singula 419. Syluester in Summa verbo immun. 1. q. 4. vers. secundũ, Angelus in Summa, eodem verbo n. 33. vers. 11. Azorius in tom. 1. instit. Moralium lib. 5. cap. 12. q. 1. vbi exactè tractat hanc quæstionem, Rota Romana in Antiquis decis. 10. de consuet. & Colligitur ex conc. Trid. sess. 25. c. 20. sub Decreto de Reformat. ibi, & personarum ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam, & ex Concilio Lateran. sub Leone X. sess. 9. in Bulla Reformationis Curiæ vers. & cum à iure &c. vbi sic legitur.

Et cum à Iure tàm diuino, quàm humano laicis potestas nulla in ecclesiasticas personas tributa sit.

Cui priuilegio Clericus (etiam cum consensu sui Episcopi) non potest renunciare, ita docet Glos. in cap. significasti in verbo Clerici de Foro competenti, Abbas, Felin. & alij ibidem, & in c. Qualiter, & quãdo de Iudicijs, vbi etiam Immola sub n. 4. Barba. n. 16. & Alex. cons. 8. sub n. 1 lib. 1. & ratio est, quia priuilegium est in fauorem totius ordinis ecclesiastici.

Potest tamen Clericus in crimine deprehensus secundum aliquos Doctores capi à sæculari Iudice, vt ecclesiastico tradatur; Potest & nocturnu capi si cũ armis incedat; præsumitur enim velle delinquere, à quo potest impediri per potestatem sæcularẽ. ita Emanuel in suis Aphorismis Confessariorum Romæ impressis anno 1616. verbo Clericus num. 5.

Aut alio quouis prætextu &c. Et hoc loco colligitur quod intentio 38 S. Pontificis fuit non solum reuocare Bullas Pij V. & Sixti V. aliaq; Priuilegia, & indulta per Romanos Põtifices Principibus sæcularibus con-

contra confugientes ad Ecclesias concessa circa capturam delinquētium propria auctoritate in ipsis ecclesijs; Sed etiam reuocare omnes consuetudines, seu abusus introductos, Aliaq; contraria omnia, sub quouis prætextu, præter, vel contra formam traditam in præsenti Constitutione introducta.

39 *Attentare &c.* Nota quod non solum consumantes delictum prętet aut contra præsentem Constitutionem puniuntur censuris, & pœnis in præsenti Constitutione statutis, sed etiam attentantes; & sic punitur affectus etiam non sequuto effectu, dummodo deuentum sit ad actum aliquem proximum consumationi, nam id propriè significat attentare; & ita etiā docet Marius Italia de immun. ecclesiarum lib. 1. cap. 6. §. 2. nu. 54. & sequent.

40 *Præsumpserit.* Præsumere, dolum importat, & temeritatem, Vt docet Cardin. in Clem. 1. de Priuilegijs q. 39. Caietan. in Summa verbo Excommunicatio c. 81. Syluest. in verbo Excommunicatio 7. casu 14 dub 5 n. 35. Sanchez de Matrimonio tom. 3. lib. 9. Disp. 32. n 38. Emanuel in Summa verbo Pœna vers. Pœna pręsumenti, Vnde ignorantia etiam culpabilis (dummodo non includat dolum, vel temeritatem) excusaret à Censuris, & pœnis præsentis Constitutionis, iuxta doctrinā supradictorum Doctorum, quibus addi possunt Doctores quos allegat, & seq. Marius Italia de immu. ecclesiatum lib. 1. c. 6. §. 2. à n. 88. ad 98.

Declaramus eum ipso facto &c. in 41 foro conscientiæ non requiritur alia declaratio ad incurrendas dictas cēsuras: sed ad hoc vt ab alijs vitentur dicti transgressores, requiritur declaratio iudicis ecclesiastici de delicto commisso, iuxta Extrauagantem Martini V. quæ incipit ad euitanda scandala &c.

Ad incurrendam verò pęnam pecuniariam, vel aliam pęnam corporalem, requiritur declaratio: nempè delictum esse ab eo commissum, ad hoc vt teneatur illam soluere vel pati; vt latè tractaui in meo tractatu de Duello q. 7. per totam, & præcipuè n. 14.

In Censuras, & pęnas &c. Quæ- 42 nam sint istæ censuræ, & pœnæ statutæ per sacros Canones &c. dictum est sup. c. 15. à n. 1. vsq; ad 7. exclusiuè quis autem possit absoluere à dictis censuris, dictum est ibidem c. 15. à n. 7. vsq; ad 18.

Quæ contra libertatis Iuris, & immunit. Ecclesiasticæ violatores &c. 43 Ex prædictis verbis clarè colligitur quòd violatores præsentis Cōstitutionis incurrunt in pœnas nō solum violationis immunitatis ecclesiarum, verum etiam, & libertatis, & ecclesiasticæ immunitatis, vt dictum est sup. c. 1. num. 4 & 5. & c. 15. n. 5.

Sublata eis, & eorum cuilibet &c. 44 Hæc clausula omnem prorsus extraneam interpretationem, & extensionem excludit; vt docet Dec. cons. 61. nu. 2. lib. 1. Aym. cons. 201. nu. 43. Put decis. 50. n. 5. lib. 1. quos refert, & seq. Farin. cons. 76. n. 14.

Per modum statuti, & legis perpetuæ, & etiam in vim contractus. Vt 45

exem-

exempli gratia, Si ab aliquo Summo Pontifice tempore præterito esset facta concesſio alicui Principi, vel Reipublicæ, hoc modo: Itē quod Ecclesiæ in toto statu gaudeant priuilegio eis per communia Iura indulta, vt illi qui ad eas confugiunt ab inde non extrahantur inuiti, nisi in casibus à iure permiſsis, Non possent officiales curiæ sæcularis illius status sub prætextu dictæ concesſionis, de facto auctoritate propria, & absq; licentia episcopi extrahere delinquentes ab ecclesijs in casibus à Iure permiſsis duplici ratione.

Prima quia concesſio intelligitur facta iuxta formã Iuris, c. Causam de Rescriptis, c. Licet de Præbendis, Syl. in Summa Verbo Rescriptum q. 8. & verbo Priuilegium q. 3. vers. Quinta conclusio, Card. Tuschus tom. 3. lit. E, conclus. 11. n. 20. Sed præsens Constitutio Gregorij Papæ xiiij. est iuris antiqui declaratiua, vt docet idem Card. Tuschus in loco supradicto num. 9 Ergo dicta concesſio est interpretanda, vt in casibus à Iure permiſsis poſsint Iudices Laici extrahere delinquentes ab ecclesia non propria auctoritate, sed cum licentia episcopi, & iuxta formam præsentis Constitutionis.

Secunda ratio est, Quia dato, & non concesſo, quòd dicta cōcesſio esset facta, vt propria auctoritate, & absq; licentia episcopi, per vim possent extrahere delinquentes in casibus à Iure permiſsis; & dicta concesſio esset facta per modũ statuti, & legis perpetuę, vel in vim cōtractus, adhuc post præsentē cōstitutionē Greg. xiv. non possent hoc facere ꝓpria auctoritate, & absq; licētia episcopi loci, quia per præsentē clausulã dicta concesſio esset sublata, & reuocata; & officiales curię sęcularis dicti status tenētur in præsenti, & in futurũ, in capiendo delinquentes, & extrahendo illos ab ecclesijs in casibus à iure permiſsis seruare formam præsentis Constitutionis Greg. Papæ xiv.

Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam &c. Per hanc clausulam tollitur illa dubitatio, quæ solet esse inter Doctores, an Constitutiones Pōtificiæ sufficienter Romæ promulgatæ ligent omnes: vel requiratur, vt in singulis Prouincijs promulgentur: Nam præsens Constitutio Romæ promulgata ligat omnes, ac si eorum cuilibet esset personaliter intimata, vt clarè patet in text. ibi, *Ac si eorum cuilibet essent personaliter intimatæ.* 46

Fidem in iudicio &c. Vnum tantum requirit S. Pontifex ad hoc vt fides adhibeatur præsenti Constitutioni, tàm in iudicio, quã extra illud: Nempè vt subscripta sit manu publici Notarij; ergo dato quòd nō sit signata sigillo ordinario, vel saltem personæ in dignitate ecclesiastica constituta, si sit subscripta tantum manu publici Notarij fidē facit vbiq; gentium, & locorum. 47

Nulli ergo omninò &c. Qui contrauenit præsenti constitutioni incurrit indignationē Oīpotētis Dei ac Beatorũ Apostol. Petri, & Pauli. 48

Tribus modis potest quis contrauenire præsenti Constitutioni.

Primò frangendo, siuè lacerando ipsam, in locis vbi est affixa ad

illam

UB